429

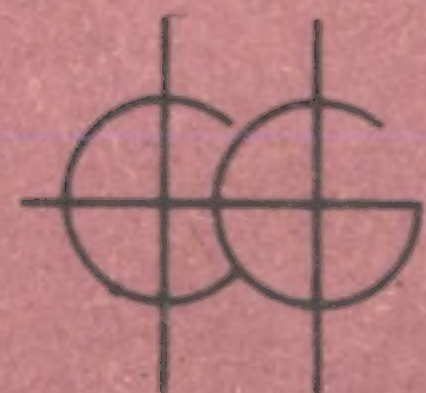
Bohumil Hrabal

O MINUNE în fiecare zi

Scriitorul contemporan ceh Bohumil Hrabal (n. 1914), cunoscut cititorilor români prin volumul de povestiri **Toba spartă** (Univers, 1971), continuă să descrie în povestirile sale viața înconjurătoare cu multiplele ei fațete comice, surprinzînd cu finețea unui excelent umorist ciudățeniile umane.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS



9



Bohumil HRABAL

O minune în fiecare zi

1986

BOHUMIL HRABAL



O MINUNE în fiecare zi



Colecția GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : Nicolae Sârbu. Ilustrația : Dan Stanciu

Bohumil Hrabal
KAŽDÝ DEN ZÁZRAK
Československý Spisovatel, 1979, Praha

GLOBUS



1914-[illegible]-1997

Bohumil Hrabal

O minune în fiecare zi

1979.

Traducere
de
JEAN GROSU

EDITURA UNIVERS

București
1986

(D4N.)

O DUPĂ-AMIAZĂ ANOSTĂ

ÎN PRIMUL CEAS al după-amiezii a intrat în cîrciumioara noastră un tinerel, aș zice, mai degrabă, un puști. Nimeni nu-l cunoștea, nimeni nu știa de el, al cui e, sau de unde se pripășise în localul nostru. S-a așezat numaidecît la masa de sub motorul instalației de aer comprimat și a cerut să i se aducă treizeci de țigări și o halbă de bere. Pe urmă a deschis o carte, și din clipa aceea n-a mai făcut nimic altceva, decît să citească, să bea și să fumeze. Avea degetele gălbejite de tot, de bună seamă din pricină că obișnuia să fumeze pînă cînd începea să-l frigă chiștocul. Atunci bîjbîia pe fața de masă, apuca altă țigară, pe care și-o aprindea de la ultimul chiștoc, și pufăia mai departe. Dar nici o clipă nu-și lua ochii de pe foile cărții amintite.

La ora aceea nimeni nu-l lua în seamă, căci era înainte de meci și cîrciuma era înțesată de microbiști, puși cu toții la mare șpiț; rîdeau și erau plini de speranțe că echipa lor avea să cîștige. Se îndreptau mereu din șale, de parcă nu le-ar fi venit bine haina, își umflau pieptul, își îndesau ștrengărește mîinile în buzu-

nare, și în timp ce-și beau berea la botul calului, în fața tejghelei, se luau cumplit la harță în privința scorului — dacă va fi patru la unu sau cinci la unu pentru echipa lor.

Pe urmă s-au urnit din loc, și, rîzînd, porniră pe strada noastră, și oricine îi vedea își dădea seama, de departe, că se duceau la meci. Și mergeau așa, grămadă, și, în colțul străzii, acolo unde-i cinematograful, se răsuceau și fluturau din mînă înapoi spre ușa de sticlă a cîrciumioarei, de unde le răspundeau, clătinîndu-se, două capete. Unul îi aparținea bătrînului Jupa, căruia doctorul îi interzisese să mai meargă la fotbal, deoarece îl lovise de două ori damblaua în tribună, iar al doilea era al cîrciumarului, care la fotbal nu se ducea pentru simplul motiv că era cîrciumar. Și microbiștii se răsuceau și iar le făceau semn cu mîna, să nu uite să țină pumnul strîns și peste capetele lor se întindea inscripția *DUMINECA NU SE ÎNMORMÎNTEAZĂ* — programul cinematografului din cartierul nostru. Privită însă prin ușa de sticlă a cîrciumioarei noastre, inscripția suna *DUMINECA SE ÎNMORMÎNTEAZĂ*, căci colțul clădirii ce ieșea un pic spre mijlocul străzii, acoperea tocmai acel *NU*. Și microbiștii o întindeau vesel mai departe, și oricine putea citi pe chipul lor că victoria e sigură în timp ce ei deveneau din ce în ce mai mărunței pe strada noastră lungă.

Și iată-i pierzînd tramvaiul — trecuse agale de-a curmezișul străzii, înscriind trei dungi roșii, lungi cît scurgerea celor trei vagoane. Și microbiștii se mai răsuciră o dată și, fluturînd

din mîini, o cotiră luînd-o pe scurtătură spre refugiul stației de tramvai...

La ora trei cîrciumarul apăsă pe butonul tabloului de comandă de deasupra flăcăului care își vedea mai departe de cititul lui ; motorașul de aer comprimat începu să lucreze în surdină și becul roșu se aprinse numaidecît. Cîrciumarul lăsă apoi anume să-i scape din mînă o halbă plesnită — bubuitură ca de tun — dar puștiul nostru își văzu mai departe de lectura lui ; ba, mai mult, pînă la urmă mai schiță și un zîmbet. Cîrciumarul îi flutură mîna pe dinaintea ochilor, dar tinerelul continuă să zîmbească fericit. Zice cîrciumarul :

— Flăcăul ăsta nu vede, nu aude, fumează a nouăsprezecea țigară, și-i aduc a cincea halbă de bere. Sînt tare curios, cînd o să meargă acolo unde scrie BĂRBAȚI... Halal tineret, nu-i așa ?

Iar bătrînul Jupa, care ședea la o masă lîngă perete chiar în fața băiatului, dădu din mînă plictisit și clătină doar din cap vrînd parcă să spună : să nu ne stricăm gura de pomană.

Pe urmă intră în local un mușteriu pe care, de asemenea, nu-l mai văzuse nimeni vreodată pe aici. Un bărbat mărunțel, ușor adus din spate, cu părul cărunt, ce avea cu el o cratițioară cu varză acră — duminică după-amiaza ! Și mușteriul comandă o bere, iar cratițioara o așeză frumos în fața lui, pesemne de teamă să n-o uite. Și își frecă de zor mîinile, uitîndu-se mereu în stradă prin ușa de sticlă a cîrciumioarei.

Bătrînul Jupa nu se mai putu stăpîni :

— Halal tineret, ptiu !... Mai mare rușinea ! Pe mine tare m-ar interesa ce anume citește haimanaua asta ! Cu siguranță o carte pornografică... sau un roman polițist cu omoruri senzaționale ! Asta trebuie să fie : omoruri senzaționale ! De bună seamă un Klifton sau un Tomsarek ! Sau știu eu, un Grey... sau poate un Nick Carter ? ! Și cîtă nesimțire ! Tot norodul dus la fotbal, iar dumnealui, prințișorul, citește ! Rușine !

Și se uită la cititor cu același dispreț cu care se uitase și cîrciumarul.

La drept vorbind era un băiat nespus de frumos, avea pe el un pulover așa cum ți-l poate croșeta numai mama sau o fată îndrăgostită lulea, un pulover cîntărind, pe puțin, zece kilograme. Iar la gît un fulăraș roșu, frumos legat, așa cum purtau zidarii sau muzicanții satelor, un fluturaș legat cu un nod micuț de tot, de arăta ca pisoiașul de pe pachetele de ciocolată. Și cum ținea capul în jos, se mîndrea cu un păr negru, lucios, de parcă-și muiase capul în catran.

Acum cîrciumarul se aplecă și, sprijinindu-se cu mîinile de genunchi, se uită, de jos în sus, drept în ochii flăcăului. După ce se sătură să-l privească se îndreptă din șale.

— Țineți-mă, oameni buni, să nu cad ! izbucni el. Secătura asta dă apă la șoricei ! Se grăbi să adauge, arătînd spre junele cititor care însă continua să citească netulburat, în timp ce lacrimile îi cădeau peste pagini, de se făceau auzite... pic-pic-pic ! ca berea din canea.

— Pușlamaua ! își ieși din țîțîni bătrînul Jupa. Cică să scoatem fotbaliști ! Ditamai flăcăul, voinic ca un taur, și dumnealui bocește ca o fetișcană. Rușine ! încheie, scuipînd cu sete.

Mușteriul care venise cu crăticioara își desfăcu palmele :

— Păi da, tineretul de azi n-are nici un ideal. Eu, la anii lui, jucam la De.Fe.Ce.*, Merz, vestitul centru atacant căzuse la Lublin și în locul lui juca Karel Koželuh, cel mai bun centru-atacant al tuturor timpurilor. Antrenorul Johny Dick, parcă-l aud, îmi spune : „Ai să joci inter stînga". Și așa se face că eu, deși extremă dreapta, am jucat primul meci la De. Fe. Ce. ca inter. Într-o zi, parcă-l văd, Johny Dick flutură spre mine de departe o telegramă și strigă : „Ești norocos, extrema dreaptă ne-a căzut la Gorodenka" ; așa se face că am jucat pe postul meu de extremă dreapta.

Mușteriul se uită la bătrînul Jupa, care era socotit, în cîrciumioara noastră, un expert în materie de fotbal. Bătrînul Jupa îl întrebă :

— În cazul ăsta, dumneata l-ai cunoscut pe Jimmy, nu-i așa ?

Și mușteriul îi răspunse :

— Vă gîndiți la ăla de juca la becie, alături de Kuchynka ? L-am cunoscut, cum să nu. Jimmy era numele lui de botez. Dar cum îi mai spunea ?

Și se lăsă o tăcere adîncă, și bătrînul Jupa încremeni !.... Mușteriul schiță un rînjet răutăcios și spuse :

---

* Deutsch Fottbal Club.

— De unde să știți, nu-i așa? îi spunea Jimmy Otaway, englez, un *pleier* nemaipomenit.

— Dar ce părere ai de Kanhäuser? interveni bătrînul Jupa, tremurînd din tot corpul.

Dar mușteriul dădu din mînă cu dispreț suveran și spuse:

— Ce-l băgați în ciorba asta pe Kanhäuser? ăsta a venit la De. Fe. Ce. abia în douăzeci și patru!

Tinerelul apucă o altă țigară, și o aprinse de la chiștoc; un timp își scutură degetele gălbejite — de bună seamă se arsese — dar numaidecît își văzu mai departe de lectura lui. Și începu să rîdă cu o voce pițigăiată, chicotind ca un pescăruș, și prinse aproape să necheze. Bătrînul Jupa sări în sus și izbi cu pumnul în masă, chiar lîngă cartea aceea, și strigă mînios:

— Ascultă, derbedeule, de mine să nu rîzi!

Și se duse să se așeze înapoi la locul lui. Dar puștiul era atît de entuziasmat de ceea ce citea, încît îl treceau nădușelile și își ștergea fruntea de sudoare; pe urmă își desfăcu fularul, și își suflecă mînecile de la pulover și fiindcă lectura îl amuza atît de mult, îl apucară năbădăile și, nemaiștiind ce să facă, izbi cu pumnul în masă atît de cumplit, încît săriră toate în sus. Iar cîrciumarul, care tocmai îi aducea flăcăului o nouă halbă, îi zbieră la ureche:

— Hei, văcarule, nu ești singur aici! Ieșirile astea păstrează-le pentru tine, cînd o să fii cu cireada la păscut!

Tinerelul însă, văzîndu-și mai departe de cititul și de rîsul lui, întinse mîna și, dibuind, luă paharul din mîna cîrciumarului și trase, cu poftă, o dușcă zdravănă; și în acest timp, era cu ochii încrucișați în jos, spre rîndurile cărții cu pricina.

— A șasea halbă, a douăzeci și una țigară, izbucni cîrciumarul, bătînd din palme. Nimic de zis, ce-i drept, o să avem un tineret pe cinste! Dumnezeule Hristoase, să fie feciorul meu pe loc i-aș smulge muștiucul din gură cu falcă cu tot! strigă, mînios, arătînd din gesturi cum i-ar sfîșia tinerelului jumătate din față. Dar spuneți și dumneavoastră — se grăbi să adauge — poate cineva, din motive pedagogice să se atingă de un asemenea țîngău? Criminalul ăsta ar veni imediat cu poliția.

Și, ca să pună punct, cîrciumarul nostru apăsă pe butonul motorașului de aer comprimat și becul roșu se stinse.

Bătrînul Jupa se dezmetici și-l luă cu viclenie pe oaspetele necunoscut:

— Pricepuții în fotbal pretind că la Real Club ar fi putut să joace numai Bican cînd era în culmea gloriei.

— Da de unde! se rățoi oaspetele, împingînd într-o parte crăticioara cu varză acră. Bican nu-i un centru atacant constructiv! Singurul jucător care ar fi putut să joace la Real Club... era Karel Koželuh, care avea simțul jocului colectiv. Și știți de ce? Pentru că eu, da, eu am jucat cu el pe aripa dreaptă.

Așa vorbi necunoscutul, apoi, trăgînd spre el crăticioara, adună cu buricele degetelor o

grămăjoară de varză și, ridicînd pomulețul acela deasupra capului, căscă gura mare, lăsînd să-i cadă în ea mănunchiul de varză acră. După care începu să ronțăie și să ofere :

— Serviți-vă. E foarte sănătos !

Dar bătrînul Jupa făcu nazuri, spunînd că el mănîncă orice numai varza asta nu, că dacă ar mînca-o i-ar veni, cu siguranță, să vomite. Și, așezat la masa lui, părea atît de mărunțel, o mogîldeață amărîtă.

Deodată tînărul ce nu mai contenea să citească, se săltă pe picioare, nimeni n-ar fi spus despre el că era un cogeamite găligan de ar fi putut să întindă mîna să cerșească la etajul întîi. Și în același timp ridică și cartea, ținînd-o frumos între degete, de parcă toată viața lui ar fi ținut în mînă numai cărți. Și împinse scaunul într-o parte cu un gest de conte și, proțăpindu-se în mijlocul localului, își văzu mai departe de lectura lui, atît de interesantă era acea pagină. Pe urmă își tîrî încet picioarele spre spatele localului, spre ușa pe care se vedeau pictate o săgeată și doi de zero. O deschise și merse liniștit mai departe, ca și cînd ar fi fost de-ai casei, și porni prin fosta sală a clubului nostru în care se aflase cîndva și o mică vitrină cu farfurioare și cupe de pe vremea cînd la periferie se mai juca un fotbal de calitate — sală în care acum cîrciumarul ținea înșirate în ordine navetele cu sticle de bere și apă gazoasă.

— Asta-i, într-adevăr, o figură, spuse cîrciumarul, arătînd spre ușa în spatele căreia dispăruse junele nostru.

Și din fostul club se auzi deodată un tărăboi îngrozitor — zornăituri și clinchet de sticle ce se stingea încet-încet... Cîrciumarul deschise ușa, să vadă toți... iar tînărul înainta, pe bîjbîite, răsturnînd sticlele goale în calea lui și citind mai departe... În sfîrșit, dibui clanța și intră în pisoar. Cîrciumarul se apropie pe vîrfuri de ușa cu pricina, o crăpă un pic, și un timp se uită atent înăuntru. Apoi o închise la loc și, străbătînd sala fostului club, se întoarse în local, și spuse cu o voce jalnică, răsucind din cap :

— Cumplită priveliște ! Văcarul ăsta își face nevoia mică, iar în cealaltă mînă ține cartea și citește ! Și, bineînțeles, chiștocul în colțul pliscului ! Așa ceva n-am mai pomenit. Sînt cîrciumar de treizeci de ani, dar asemenea ispravă nu mi-a fost dat să văd ! Nu știu ce să mai spun... dar... țineți minte, generația asta ne mănîncă de vii, încheie cîrciumarul clătinînd din cap cu un aer de prezicător.

Bătrînul Jupa îl întrebă pe oaspetele necunoscut, ca și cînd ar fi avut anumite îndoieli :

— Spune-mi, te rog... dumneata ai jucat și ca internațional ?

Și oaspetele îi răspunse :

— O dată nu... Iar la Stockholm m-au aranjat în lege. Primesc o pasă de toată frumusețea, închid ochii și șutez. Halful centru suedez îmi vîră bocancul, o talpă cum se spune, și cu asta basta ! Pe urmă, Kuchynka, parcă-l aud, îmi spune la spital : „Au țîșnit fulgere și de trei ori s-a auzit trosnind". Piciorul însă nu mi

l-au fracturat, n-a fost decît o ruptură de menisc... uite-așa mi se făcuse genunchiul. Noroc că la Praga exista un specialist pentru asemenea treburi... Johny Madden...

Din fosta sală a clubului intră în local tinerelul nostru — citea și fuma nestingherit și, ca un filfizon, desena în aer, cu țigara lui, un fel de cheie sol ; se rezemă de canatul ușii și își așeză piciorul așa fel, încît vîrful ghetei să-i atingă podeaua, iar talpa să-i cadă frumos perpendicular pe dușumea... pe urmă înaintă cîțiva pași, și se opri în mijlocul localului cu fruntea încrețită, înspăimîntat de-a binelea de ceea ce citea... Și răsuci din cap și din nou vărsă lacrimi mari cît bobul de grindină, azvîrlind cîteva drept în podul palmei bătrînului Jupa, care, intrigat, sări în sus ca fript și strigă în gura mare :

— Pe mine n-o să mă bocească nimeni !

Și junele merse clătinînd din cap, și se așeză, aproape prăbușindu-se, înapoi la masa lui.

Bătrînul Jupa scăpără din ochi și porni numaidecît la atac :

— Unde a mai auzit cineva una ca asta ? Johny Madden specialist în genunchi, cînd o omenire întreagă știe că a fost antrenor la Slavia !

Așa vorbi, uitîndu-se fălos la cîrciumar, care zîmbea satisfăcut. Oaspetele, care tocmai se pregătea să-și arunce în gură un alt copăcel de varză acră, își îndreptă capul la loc și, azvîrlind varza înapoi în crăticioară, spuse domol :

— Cum văd, prea multe nu știți. Johny Madden era mare *mahăr* în glezne răsucite. Toate balerinele din Praga veneau la el. Cînd m-au adus pe mine, tocmai avea în fabrică o balerină și numai ce-l aud că-mi spune : „Nu-ți fie teamă, te dreg eu“ ! Așa a spus, continuînd s-o maseze pe dansatoarea aceea... Da, da, Johny Madden !... Bineînțeles, a fost și antrenor la Slavia... încheie oaspetele și, apucînd între degete nițică varză acră dădu capul pe spate, lăsînd varza să-i pice în gura căscată.

Bătrînul Jupa, care în cîrciumioara noastră era considerat un expert în materie de fotbal, ședea pe scaun uluit, mîngîindu-și cu palma țeasta pleșuvă, de parcă s-ar fi autocompătimit, și în sinea lui își spunea : sînt mic, mic de tot. Și, într-adevăr, din clipa în care venise necunoscutul oaspete, era din ce în ce mai mic, acum nici gît nu mai avea, doar scăfîrlia înfiptă între umeri i se mai vedea.

Penibila situație fu salvată de cîrciumar. Acesta apăsă pe butonul tabloului de comandă și din nou se aprinse becul roșu și din nou începu să turuie motorașul de aer comprimat.

— Tare aș vrea să știu de unde au văcarii ăștia atîta bănet ? Pentru mine, un creițar era o adevărată avere ! zice cîrciumarul.

Iar bătrînul Jupa se încinse :

— Ăsta o sfîrșește sigur la casa de corecție. Uitați-vă la el. E după-amiază, Sparta luptă să se mențină în divizia A, și domnișorul stă aici

cherchelit, fumează țigară de la țigară și de nimic nu-i pasă... Unde în altă parte poate s-o sfîrșească un asemenea ticălos, decît în pușcărie ? Ăsta, cu siguranță, omoară pînă la urmă o tutungioaică !

— Mă, bețivanilor, strigă, deodată, junele. Și, continuînd să citească, trăgea de zor din țigara lui, arătîndu-le în acest timp degetul — pe urmă își frecă buricele de la două degete, dînd a înțelege că vrea să plătească. Apoi întinse arătătorul spre marginea tăviței de carton.

— Ați văzut ? Ați auzit ? zise cîrciumarul. Mie unul, vă spun drept, mi-e și frică să-i mai spun ceva... Să vadă asta Komensky !

Și, clătinînd din cap, făcu repede socoteala și spuse :

— Șapșpe coroane.

Și junele nostru scoase din buzunar un pumn de hîrtii, așa cum scotea necunoscutul oaspete varza acră din crăticioară, apoi, pipăind, despărți două bancnote de cîte zece coroane și le așeză pe marginea mesei cu gestul unui pianist ce întinde mîna pe claviatură spre a obține notele cele mai joase, după care mai făcu un semn ce voia să spună : restul păstrați-l, e bacșișul dumneavoastră... după care mototoli restul de bani și-i vîrî înapoi în buzunar ca pe o batistă întrebuințată. Cîrciumarul puse însă o hîrtie de trei coroane lîngă cartea cu pricina și rosti solemn :

— Poftim restul, că eu nu vreau să am de-a face cu poliția criminală.

Și văzură cu toții cum junele strivește mai întîi mucul de țigară în scrumieră, încet și cu băgare de seamă, de parcă ar fi apăsat pe butonul unei sonerii la intrarea într-un imobil... apoi cum, dibuind, apucă o țigară de pe masă și o duce la gură, cum scoate din buzunar cutia cu chibrituri, cum scapără și dă foc hîrtiei de trei coroane, de la care își aprinse în cele din urmă țigara... Și continuă să citească netulburat, pufăind și fluturînd hîrtia aprinsă pînă cînd aceasta începu să-l frigă... Abia atunci lăsă bancnota aceea răsucită și înnegrită în scrumieră, unde se așeză ușor, ca o foaie de indigo șifonată. Pe urmă puștiul își duse la frunte arătătorul și degetul gros, așa fel încît să semene cu o statuie.

Cîrciumarul scuipă în scîrbă și, aplecîndu-se, spuse aproape în șoaptă :

— Ăștia n-au nimic sfînt în ei. Bunicuța Boženei Němcova sărea pîrleazul pentru un fulg, și ucigașul ăsta își aprinde țigara cu o hîrtie de trei ! Și sînt sigur că banii ăștia nici măcar nu i-a cîștigat. Cîți ani să aibă țîngăul ? Douăzeci și unu ?... Să te ții ce-o să facă pușlamaua cînd o avea treizeci !... Dă foc la toată cîrciuma... încheie cîrciumarul, cu o voce scăzută.

Bătrînul Jupa prinse iar curaj și iar începu să umble cu colindul :

— Da ce zici de František Svoboda ? Hm ?... Ce părere ai ?...

Și oaspetele cu păr cărunt îi răspunse plin de îngăduință, ca unui puști oarecare :

— Franți ? Da, ăsta, ce-i drept, a fost un bun șuter, ce mai, un tanc. Dar nu poate fi

comparat cu Koželuh. Mai țineți minte cum i-a împușcat Franți al doilea gol lui Zamora ? Și azi mai sare Zamora din pat cînd își aduce aminte de bomba aceea pe care i-a tras-o din marginea careului mare... Pe Franți însă îl ispiteau duelurile și-i plăcea să le stîrnească... dacă ați fi mers la fotbal v-ați aduce aminte de ciocnirile lui cu ungurii... Ferencvaroszi Torna Egysilet... Turay, vestit pentru brutalitatea lui, Toldi, uriașul de o sută de kile, furiosul furioșilor, și printre ei se înfige și se strecoară tancul nostru Svoboda... da, dar unde-i jocul colectiv ? Pe ăsta îl știa numai Karel Koželuh ! Și știți de ce ? Fiindcă eu am jucat cu el pe aripa dreaptă... pricepeți ? întrebă moșnegutul, care nu era cu mult mai în vîrstă decît bătrînul Jupa, Jupa care după această discuție se mărunțise în asemenea hal, încît i se lăsase capul lîngă halba de bere, și astfel nu-i rămase decît să încline paharul și să bea.

Afară soarele strălucea. Pe trotuarul din dreapta se întindea o umbră albăstruie, dar acoperișurile caselor din partea stîngă a străzii noastre se încovoiau sub povara tonelor de lumină. Iar inscripția aceea DUMINECA SE ÎNMORMÎNTEAZĂ — agitație vizuală cum i se mai spune azi... ei, bine, agitația aceea ardea ca flacăra, căci era scrisă cu litere luminoase, și omul avea senzația că o droaie de ștrengari azvîrleau în cîrciuma noastră o puzderie de „purceluși“ proiectați cu sute de oglinjoare de buzunar... Iar în capătul străzii, acolo unde trecea tramvaiul prin care se vedea ce puțini călători ducea... acolo, pe artera principală, mișunau oameni, înalți și scunzi, și ici-colo se zărea cîte un cărucior de copil... Junele de sub motorașul de aer comprimat se ridică deodată în picioare, vărgat de sus pînă jos de orgia luminii de afară și, continuînd să citească, bîjbîi pe cuier pînă găsi geaca, își trase o mînecă și rămase așa în poza aceea aiurită cu o mînă pe mînecă, aplecat ca o sperietoare în grădina cu varză... dar de citit citea mai departe.

Oaspetele cu păr cărunt își făcu singur socoteala consumației, așeză bănuții lîngă tăvița de carton și, luîndu-și crăticioara cu varză, se ridică de la masă. Bătrînul Jupa se ridică și el și, agățîndu-se de crăticioară ca de un colac de salvare, strigă supărat :

— Va să zică dumneata vrei să spui că fotbalul nostru de azi nu face nici cît o ceapă degerată ?

Și trase de crăticioară, cu toată puterea.

Oaspetele care se proțăpise în fața lui și ținea vîrtos de crăticioară, o zgîlțîi și el, maimai să-i smulgă din umeri mîinile bătrînului Jupa, și spuse :

— Știi ce ? Fără zorzonele ! Eu făceam două driblinguri și toată echipa răcnea la mine : „Pasează ! Că de nu, o minge nu mai capeți de la noi duminica viitoare !“ Unul ca Borovička, de pildă, nimic de zis, un jucător cu multă înzestrare tehnică... dar pentru echipă ? Nimic... Sau Kučera... colosal, dar Jelinek să-și dea sufletul, nu alta, din pricina acestei extreme...

Așa că eu, după conștiința și cunoștința mea, precum voi jura în fața juriului, declar, sus și tare, că fotbalul cel mai bun a fost jucat... iar cel mai strașnic jucător al tuturor timpurilor a fost Karel Koželuh... de ce ? Pentru că eu am jucat cu el pe aripa dreaptă, încheie căruntul oaspete, smulgînd crăticioara din mîinile ofilitului Jupa.

Și, uitîndu-se afară, unde în fața vitrinei cu fotografii din filme se oprise și privea fotografiile o muierușcă frumoasă, un zdrahon de femeie din care aveai ce ciuguli, oaspetele nostru se lăsă vrăjit :

— Oameni buni, asta zic și eu muiere ! Dumnezeule Cristoase ! Faină muiere ! Ce mai, o muiere pe cinste ! Ăsteia i-ar trebui ceva. Dar azi nu mai sînt bărbații de altădată... bărbații de azi nu se mai pricep la o astfel de femeie... Da, asta zic și eu femeie, vorbea întruna oaspetele, clătinînd din cap și citind de pe trupul femeii din fața vitrinei cu fotografii cuvintele pe care le rostea. Iar femeia cu pricina se răsuci în loc și porni direct spre cîrciumioara noastră, învîrtind poșeta și sugînd o bomboană, și era îmbrăcată ca proprietăreasa unei gherete de tir. Și iat-o acum proțăpită în fața ușii de sticlă, de se întuneca aproape tot localul... dar, în loc să intre, dumneaei o viră, arătîndu-și nurii și din profil. Și spuse oaspetele :

— Ăsta-i idealul meu ! și cu cratița cu varză acră în brațe ieși în stradă, ținîndu-se mereu după femeia aceea, ca un somnambul sau cam așa ceva.

Junele își trase și cealaltă mînecă, scuipă mucul de țigară și-l strivi de podea, ținînd în acest timp cartea în ambele mîini — apoi cu o mînă deschise ușa de sticlă și, făcîndu-și vînt în dreapta, se făcu nevăzut. Lăsă ușa deschisă și pe aici îi fu drumul...

— Și n-a zis nici pîs, se auzi vocea cîrciumarului.

Și se duse să închidă, dar nu-l răbdă inima și, ieșind în fața cîrciumii, strigă după țîngău :

— Bă văcarule, unde te trezești ! Și trînti ușa în urma lui.

Sticla zbîrnîi și cîrciumarul nostru rămase încremenit.

— Jupa, spuse el, mie mi-e teamă să mă întorc. Am spart ceva ?

Și Jupa dădu din cap în semn că nu.

Așa se face că stăteau acum amîndoi și se uitau prin ușa de sticlă. În mijlocul străzii noastre începeau să se adune oameni, care își cumpărau bilete la cinema. Bătrînul Jupa privea cufundat la inscripția aceea în culori sclipitoare — *DUMINICA SE ÎNMORMÎNTEAZĂ* — și, scuipînd în scîrbă, spuse :

— Tîmpită inscripție, să sperăm că n-are nici o legătură cu echipa noastră...

Cîrciumarul devenise atît de nervos — flăcăul cu cartea n-avusese darul să-i sporească prestigiul — încît se apucă să frece și să lustruiască paharele cu peria, uitîndu-se apoi la ele în bătaia soarelui să vadă dacă sînt curate... dar, de fapt, făcea asta numai ca să nu fie nevoit să privească cel dintîi spectacolul

în care microbiștii aveau s-o cotească pe strada noastră.

Deodată, bătrînul Jupa strigă :

— Vin !

Primul păși pe strada noastră domnul Hurych, și ceilalți oaspeți obișnuiți ai localului după el. Și toți păreau pirpirii, șifonați, și gîrbovi, și ofiliți, de parcă i-ar fi udat o ploaie pînă la piele și hainele le-ar fi intrat la apă. Pe urmă, sub inscripția DUMINECA SE ÎNMORMÎNTEAZĂ, domnul Hurych își smulse pălăria din cap și dădu cu ea de caldarîm, în timp ce ceilalți încercau să-l consoleze. Iar domnul Hurych, pesemne așa, ca să-l vadă toți cît suferă, își scoase și pardesiul și, dînd cu el de pămînt, începu să-l calce în picioare.

— Ceva nu-mi place, spuse deodată bătrînul Jupa... în aer plutește — probabil — remiza !

Și văzîndu-l pe domnul Hurych cum întinde mîna spre clanță, se grăbi el însuși să-i deschidă și domnul Hurych dădu buzna în local unde, poticnindu-se se prăbuși pe o bancă :

— Toți unsprezece la mină ! Toți, fără milă ! strigă el supărat, arătînd cu degetul în direcția în care bănuia că se află minele Jachymovului.

Bătrînul Jupa se apropie de ușa de sticlă și se uită afară. De bună seamă nu văzuse că pe strada noastră își făcuse din nou apariția femeia aceea chipeșă, care mereu își răsucea poșeta... și, în urma ei, la vreo trei metri distanță, pășea, ca în mrejele visului, aripa dreaptă

a D.F.C.-ului, ducînd mereu în brațe cratița lui cu varză acră, pe care o purta așa cum poartă nuiaua fermecată pribeagul în căutarea apei binecuvîntate... Acum femeia o coti spre cinematograf și cratița cu varză acră după ea...

Și stătea așa bătrînul Jupa în pragul ușii de sticlă, cu mîinile răsfirate, ca un Crist la o răscruce de drumuri... Și oricine l-ar fi privit dintr-o parte ar fi văzut cum pe obrajii bătrînului Jupa hoinăresc picuri de lacrimi. Dar isteţul cîrciumar începuse să aducă oaspeților un lichior întăritor...

CURSUL SERAL

STĂTEAM DE CÎTEVA CLIPE în colțul părăsit al străzilor Valentinska și Veleslavinova. Pe urmă, din Piața Marianska coti o motocicletă care veni drept spre mine. Era faimoasa Jawa de 250, cu două ghidoane. De pe șaua din spate se ridică ușor instructorul și, cu mîinile amorțite de frig, scoase repede o țigară. Pînă să și-o aprindă se uită un timp cu reproș la elevul său, care tot mai stătea călare pe mașină și, cu tocul, încerca să bage în punctul mort.

— Încă n-ai nimerit ! Nu ! Nici acum ! bombăni instructorul, în timp ce țigara i se plimba dintr-un colț într-altul al gurii. Mda, de altfel, pe ziua de azi nu mi-ai demonstrat mare lucru. La intersecții ai fost îngrozitor ! Și-acum,

stinge luminile și spune-mi repede ce reguli avem pentru intersecții ?

— Da, domnule Fortik, spuse tînărul netezindu-și părul tuns *à la amnestie* ; știți, eu sînt de la cursul din ianuarie, și acușica sîntem în septembrie. Nu știu cum să vă spun, știți, mi-e capul cam blocat. Le am pe toate în minte, dar de spus nu-s în stare să le spun.

— Bine, bine, dar o să ai de dat examenul. Și-acolo trebuie să meargă treaba strună... Ei drăcie, în definitiv te-apuci și înveți... După-amiaza, te întorci de la muncă, pui mîna pe instrucțiuni și le înveți, nu ?

— Păi da, dar eu, cînd vin acasă, mă culc.

— Mă rog, te culci, faci nani, te odihnești, dar pînă la urmă tot te trezești ! Și-atunci iei instrucțiunile, ce naiba, că nu-s decît cîteva file ! Ce faci după ce te trezești ?

— Citesc... acum am o carte faină. Îi zice *Bestialul doctor Quartz și Frumoasa Zanona.* O lectură mișto, dacă vreți v-o aduc...

— Uite ce, lasă-te de aiurelile astea, sînt bine dispus... Va să zică o citești pe *Frumoasa Zanona,* și seara ?...

— Păi, seara abia nu ține figura ! Știți, domnule Fortik, am o fată faină, ...dată naibii ! Un fel de mașină înșurubată de sus în jos, ce mai, un arbore cu came, de toată frumusețea, băieții înnebunesc după ea cînd sosim împreună pe pendulanta mea la Sazava... adică...

— Va să zică așa, dumneata ai și început să circuli cu ea fără să fi dat examenul ! ? ! Ei, bravo.

— Păi ce să fac, domnule Fortik ? Din ianuarie tot umblu la cursuri și pendulanta mea nou-nouță îmi stă în hambar. Pînă în iunie am mai rezistat eu. Pe urmă măcar dumineca, atunci cînd ai mei erau plecați de-acasă, scoteam din odaie oglinda mare, o așezam în mijlocul curții, mă întoleam la mare fix, după care porneam motocicleta și dădeam mereu tîrcoale oglinzii și mă uitam în ea să văd cum mă prinde, și atîta timp m-am oglindit în oglinda aceea, pînă cînd, într-o bună zi, nu m-am mai putut stăpîni și am ieșit în stradă. Și, vă spun drept, pe loc i-am dat bătaie, de lăsam de căruță orice vehicol...

— Gata, ajunge, nu te mai obosi și nu mă mai obosi nici pe mine. Ca să nu mai vorbim de faptul că puteai să-ți paradești mașina... Așadar, te întorci de la randevu, acasă e liniște, și pui frumușel mîna pe instrucțiuni. Ce altceva ai putea face atît de tîrziu ?

— Păi vedeți, tocmai aici e buba... că eu abia atunci mă înviorez, și sînt mai plin de viață... Ascult Miunichul și Luxemburgul, da, îi ascult pe negri cum își fac de cap... banjoul electric, chitara electrică... trompeta, contrabasul și pianul numai ca *șlag verk !* Cum s-ar zice, ca instrumente de percuție ! Veniți într-o seară pe la noi ! Bing Crosby și Grace Kelly, Privighetoarea neagră Eurtha Kitt și Louis Armstrong, zis și Satschmo cîntă de vă sfîșie inima.

— Gata, ajunge, am terminat țigara. O dată o să merg poate cu dumneata pe Sazava, poate că o să mă abat și pe la voi să aud un jaz

de doamne ajută, dar deocamdată mai sînt încă profesorul dumitale. Deci, sîmbătă mai facem cele două ore — ultimele. Dar, bagă de seamă, înainte de a învîrti cheița, îmi spui frumos, pe dinafară, toate regulile privitoare la intersecții — altfel nu mă așez în spatele dumitale, ai înțeles ? De altfel, dumneata o să știi să conduci, de asta sînt sigur, dumneata nu ești un sperios. Ce meserie ai ?

— Legător de cărți.

— Bun, dă-mi legitimația, dar ține minte ce-am spus — pe dinafară ! Acum vorbesc serios...

— O să tocesc, domnule Fortik, numai de dragul dumitale o să tocesc și-o să bag la diblă. Și dacă n-o să-mi fileze o lampă — vă spun totul pe de rost. Și vă mulțumesc... și noapte bună !

— Bună... derbedeule ! rosti instructorul în șoaptă, apoi, uitîndu-se la mine îmi spuse : Dumneata ești Hrabal, nu-i așa ? Și ți-ai luat și dumneata motocicletă ?

— Păi, mi-am luat, domnule Fortik.

— Ai cam început să încărunțești. Cum de ți-ai adus aminte atît de tîrziu să-ți cumperi motocicletă ?

— Ce să fac, domnule Fortik, mă supără picioarele, dar mie îmi place să umplu și să văd și de-aceea mi-a venit în minte ČZ-ul. Să merg cu el pe potecile de cîmp, spre pădure, frumos de-a lungul apei care la noi miroase ca trestia tocată...

— Hmm... nu-i rea imaginea. Eu însă o să mai fumez o țigară, că mi s-a făcut frig... Dar

spune-mi, dumneata chiar n-ai mers niciodată cu motocicleta ?

— Ba da... cu tata ! Dar mereu pe șaua din spate, de cînd eram copil... Prima noastră motocicletă a fost o Laurinka — așa-i spuneam noi Laurinului nostru — ăla de trebuia împins ca să pornească. Și mai avea și ataș și în el ședeau mama și frățiorul, și nu odată s-a întîmplat, ca, atunci cînd o împingeam și mașina pornea, tata și cu mine să nu mai avem forța să sărim în șa.

— Știi, Hrabal, dacă stau și mă gîndesc bine, eu unul, nici nu-mi aduc aminte de o asemenea mașină... Dar acum s-o lăsăm... curînd te duci la examen... de ce se folosește pentru ungere uleiul ?

— Pelicula de ulei — viscozitate.

— Bine. Și ce-i compresia ?

— Compresia e raportul dintre capacitatea cilindrică și capacitatea camerei de combustie.

— Mda, și mai bine, dar ține minte ce-ți spun, Hrabal ! Nătărăii ăștia, de nu știu nimic, da, ăștia o să conducă dumnezeiește, în schimb dumneata o să te dai pe undeva de-a dura. Dar pe chestia asta nu trebuie să te necăjești, căci... ascultă-mă pe mine... de învățat o să înveți abia atunci... cînd o dată o să gonești cu toată viteza și după ce o să te rostogolești cum scrie la carte, o să rămîi pe această lume... Pe urmă abia o să lipești de cauciucurile Čz-ului dumitale adevărații kilometri... Dar, cum văd, tatăl dumitale a fost un adevărat pioner... mai conduce și-acuma ?

— Mereu, domnule Fortik, mereu. La noi acasă nu se vorbește despre nimic altceva decît despre automobile. Tata a trecut acum la automobile. Cred că dumnealui își închipuie că și cerul e un podiș înțesat de mașini și epave de autovehicule, și, o dată, cînd o muri, o să capete acolo, la poarta raiului, o geantă cu scule, și pînă în vecii-vecilor o să poată meșteri cu ele. Înainte era și mai și... Scotea și untul din noi. Tata era un pic mai iute, ca să zic așa, mai vijelios, iar mama, ca orice mamă, era un pic suferindă de nervi, tata însă căuta s-o liniștească și mereu îi spunea : „Hai Maryško, vino cu noi, ai să vezi ce bine o să-ți facă aerul proaspăt". Și uite așa, săream pe motocicletă, dar abia treceau cîteva căruțe cu cai și tata uita de nervii mamei și se apleca și striga : „Targa Florio". Și gata, îi dădeam bătaie. Eu o vedeam pe mama ca prin ceață, cum îl strînge la piept pe frate-meu, și tot drumul striga : „Franține, Franține, pentru numele lui Dumnezeu, Franține." Dar tata nu se lăsa înduplecat. Pe vremea aceea erau la modă un fel de fulgarine și fulgarinul tatei se umfla și-i făcea o cocoașă mare de-i ajungea pînă la mine pe șaua din spate...

— Cum s-ar zice, goneați pe șoselele alea, ca zmeii, deși mașina aceea trebuie că avea niște arcuri nenorocite !

— Și încă ce nenorocite. Și, vorba ceea, eu pe șaua din spate... Asta avea suspensie dublă, două arcuri speciale, domnule Fortik ; o șa făcută pe măsură, căci directorul cu care tata

ieșea uneori cîntărea o sută kilograme. Vă rog să mă credeți, domnule Fortik, că peisajul îl vedeam numai atunci cînd porneam mașina din loc sau cînd o reparam. În rest, tot drumul lăcrimam, peisajul era parcă ondulat cu fierul, ogoarele și pădurile vîjîiau, să-ți ia auzul nu alta.

— Hmm... cum văd, tatăl dumitale era un mare galanton, nu-i așa ?

— Pentru noi, băieții, da, pentru mama însă nu. Cînd ajungeam undeva și ne opream, în loc să ne bucurăm de Valea Bunicuții sau de Paradisul ceh, eu vomitam, iar mama zăcea în ataș și bolborosea întruna : „Cine m-a pus să merg, cine m-a pus să merg" ; și înghițea prafuri. Asta fiindcă mama își alegea dintr-o asemenea excursie numai acele întîmplări care duc la spital sau la cimitir, în timp ce tata numai pe acelea ce duceau direct la celebra pistă de concurs Targa Florio. Și uite așa, ne dregeam de fiecare dată într-un peisaj frumos și la întoarcere totul se petrecea aidoma. La început tata făgăduia și-i jura mamei că merge cu motocicleta numai pentru bucuria familiei, dar peste un sfert de oră cursa îl inspira și, gata, iar zburam prin natură ca niște năluci. Altfel, tata nu se amuza.

— Gata, am terminat țigara, pune mîna pe ghidon și să pornim ! spuse instructorul.

Am tras motocicleta de pe suport, și, țac, cu vîrful ghetei am împins suportul în arcurile lui.

— Așa, și-acum să repetăm, domnule Hrabal. Mai întîi învîrți cheia în cutia de pornire,

iar aici distribuirea vitezelor e puțin mai altfel decît la ČZ-ul dumitale...

— Încă n-am umblat cu ea... de vreme ce nu mi-am luat examenul...

— Știu, dar acum vorbesc academic. Așadar, a-ntîia în sus, a doua, a treia și a patra în jos, și cînd schimbi vitezele, e mai bine să împingi maneta așa ca să facă țac. Și-acum aprinde luminile !

Am apăsat pe pedală, am încălecat și mi-am întors capul.

— V-ați așezat, domnule Fortik ?

— M-am, dar, precum vezi, ți s-a înecat motorul. Accelerează mai mult la pornire, așa, mai mult, și slăbește ambreiajul. Așa, și-acum apasă din nou... dar de ce nu prinde ! ? !

— Păi da ! E băgat în a-ntîia, i-am răspuns, roșindu-mă la față, — și apăsînd cu carîmbul am trecut pe *neutral*, și în cele din urmă am pornit. Mașina prinse să uruie și eu aveam impresia că se uita la mine toată Praga vesperală, chiar dacă în momentul acela nu trecea nimeni pe stradă. Și cînd am băgat în a-ntîia toată lumea a început să se învîrtă cu mine într-o dulce euforie.

Domnul Fortik se aplecă și-mi spuse în șoaptă :

— Calm, Hrabal, calm... accelerează, așa, și-acum întoarce-te să vezi dacă nu vine cineva în urma noastră... așa, arată cu mîna că ne angajăm în coloană... și-acum slăbește ambreiajul... așa, și acum o cotim spre stînga. Și băgăm în a doua ! Și-acum frînăm ușor, și ne uităm să ne asigurăm că de-aia avem aici acest triunghi, așa, și o luăm la dreapta. Pe Kaprova. Arată cu mîna... mai mult, mai mult ! Cum scrie la carte, așa cum faci dumneata e ca și cînd ți-ai scărpina genunchiul sau ca și cînd ți-ar fi căzut jartiera... Vezi că am pierdut viteza, Hrabal, bagă a-ntîia și repede a doua, a treia... așa, ușor, cu talpa... și acum o luăm pe lîngă Primăria nouă spre Rynek, și arătăm cu mîna că o cotim spre Orologiu, și iar sîntem cu ochii în patru și vedem dacă nu vine cineva peste noi din strada Paris... așa. Și pe linia de tramvai intrăm mai tare, mai ales după ploaie, că altfel ne întindem numaidecît pe caldarîm... așa, și acum o luăm prin piață la stînga. Atenție ! Din direcția opusă nu vine nimic, nici tramvaiul nu se vede în urma noastră... așa, și acum o luăm pe strada Dlouha... Și, spune-mi, cu tata nu te-ai bușit niciodată ?

— Cu Laurinka nu... abia mai tîrziu cu Bavareza șap-cinzeci... Cu Laurinka s-a bușit tata singur... mama nu mai avea nervi de cursă lungă, așa că noi plecam la destinație cu trenul și tata zicea că ajunge după noi cu motocicleta. Dar niciodată n-ajungea. Așa se face că o dată îl așteptam la Brno, dar tata a sosit acolo cu trenul, cu o mînă sprijinită în cozondraci și cu capul bandajat, dar nu era de loc ofilit... zîmbea ! Ne-a spus că undeva, dincolo de Bitov, a zburat într-o biserică, drept în sacristie...

— Oho ! În sacristie ? De așa ceva nici eu n-am avut parte. Nici măcar în vis. Acum însă, foarte bine, ai băgat pentru nenea a-ntîia. Și ocolim la dreapta... pe strada Revoluției e

liber, așa că, accelerează, accelerează! La intersecție e mai bine să ai mașina sub presiune... e nasol cînd se îneacă și înțepenește... Deci, plecăciunile mele tatălui dumitale, plecăciunile mele respectoase... și spune-mi, a mai continuat să conducă ?

— Da, domnule Fortik, a continuat, și din ce în ce mai primejdios, mereu în cursa aceea de urmărire. O dată, tot așa, am plecat înaintea lui cu trenul la Skutka, tata zicînd că vine după noi cu un mecanic oarecare. Și iar au venit fără motocicletă, cu trenul, și avea numai plasturi pe el. Intraseră într-un car cu boi. Cînd au venit, tata se fălea și rîdea : „Nu-i nimic, o să vedeți voi că, o dată și-o dată, tot o să ajung !"

— Bagă a-ntîia, Hrabal, a-ntîia... și-acum ia-o la dreapta și mucles... în fața Palatului reprezentativ e aiureală. Și mai ține minte, Hrabal, că motocicleta e un mit, cu cît mai mult te stîlcește, cu atît mai mult te lipești de ea, pricepi... așa-i bărbatul adevărat... De altfel o să-ți dai seama singur ce înseamnă asta, după ce ai să zaci undeva noaptea într-un șanț cu piciorul rupt... hei, de tramvaiul ăsta nu te apropia așa de mult! Mai sare din el vreun dobitoc și... ce spune regulamentul ? Cum trebuie să mergi ?

— La distanță sigură ca să pot oricînd să opresc.

— Așa, Hrabal, dar de ce gonești așa tare pe Příkopy ? Claxonează! Prin locurile astea m-am întins o dată cu un elev, care, ca și dumneata a intrat pe linia de tramvai și s-a ales cu clavicula ruptă. De aceea trebuie să te uiți mereu nu la ceea ce te amenință în clipa asta, ci la ceea ce te-ar putea amenința ! Să urmărești mereu oamenii... cu oamenii e — țac ! ... și gata, ai dat de dracu. Desigur, trebuie să ai noroc, fără noroc e riscant să circuli prin Praga. Așa, și-acum o luăm în sus pe Vaclavak... luminile semafoarelor nu mai funcționează... bagă a-ntîia... da, e liber, și acum o luăm în sus, pe banda din mijloc !... Va să zică, tatăl dumitale a avut parte de bucurii cu Laurinka lui... ar trebui o dată... să i-o puneți pe mormînt în chip de statuie... nu, acum nu vorbi, acum nu, că vine intersecția cu strada Vodickova... Așa, acum am lăsat-o în urmă... și parcă voiai să spui ceva...

— Ei, mi-am adus aminte că o dată am plecat la Băile Podebrady. Tata își cumpărase un fulgarin lung, era vară și toată familia era pusă la mare fix, noi băieții în costume marinar, dar dincolo de Kovanice, frumosul fulgarin al tatei care fîlfîia ca un drapel s-a agățat deodată de roata din spate...

— Roata secundară, Hrabal, așa se spune...

— Mă rog... și roata aceea secundară a început să înfășoare fulgarinul cu dinții ei și să-l tragă pe tata spre mine... tata mai încerca să ajungă cu mîna pe maneta acceleratorului, dar roata îl trăgea mereu pe spate și mîinile lui prindeau mereu în gol... La un moment dat am început să cad și eu pe spate...

— Excelent, Hrabal, excelent, nu uita unde ai rămas cu povestirea, și acum o luăm la dreapta... Și nu sta în șa atît de convulsionat !

Stai să te îndrept... așa... și-acum o cotim pe Ječna. Bun, și povestește mai departe.

— Da, am zburat peste șanțul șoselei și am intrat într-un lan de secară. Nenorocirea era că pe vremea aceea țesăturile erau atît de tari... azi s-ar fi rupt...

— Nu, Hrabal, acum taci... intersecția de lîngă biserica sfîntul Ignac e tare păcătoasă. În stînga e spitalul și pe-aici se încrucișează mereu mașinile salvării. Așa că, bagă mai bine a doua și ține minte ce-ți spun — pentru atunci cînd o să circuli singur — că în interiorul Pragăi e cel mai bine s-o ții mereu în a treia... Aici sînt două stații de benzină, și atenție în dreptul politehnicii... așa, și-acum mergem în jos, spre Vltava!

— Și cum spuneam... tata zăcea peste mine, și ne învîrteam mereu de jur împrejur în lanul de secară... secara pînă la gît și...

— Nu, Hrabal, acum nu... pentru treaba asta trebuie să ai simț... acum trecem pe lîngă Teatrul Național, și pe urmă mereu înainte, prin piața Cruciaților, și de-acolo o cotim spre noi... Acum lasă-i pe soldații ăștia să ne-o ia înainte... după zgomot e o mașină o sută unsprezece... vezi? Ce-am spus? E o sută unsprezece... și-acum accelerăm! Din intersecție trebuie să zbori ca din pușcă! Așa...

— Și mergeam prin lanul de secară, tata conducea Laurinul cu pantoful, nouă ne ieșeau capetele din secară, numai nouă bărbaților, căci mamei îi era bine! Leșinase. Abia după aceea a încercat fratele manetă după manetă, știți doar cîte erau pe atunci, și tata striga la el: „Nu-i asta! Nici aia!“ Pînă cînd fratele a apucat de maneta potrivită și, încet-încet, am oprit în mijlocul lanului de secară. Pe tata însă n-am fost în stare să-l scoatem din roată, știți, din dinții aceia... noroc că au trecut pe acolo niște oameni de la munca cîmpului și ăștia l-au eliberat pe tata tăind fulgarinul cu coasa. Din resturile fulgarinului tata și-a făcut pe urmă o jachetă scurtă...

— Aici, în Piața Cruciaților, atenție! Și știi ce, mai mergem un pic, pînă la facultatea de drept, și pe urmă o luăm la dreapta pe strada Paris, dar acum atenție la liniile de tramvai! Așa... Și pe urmă ați cumpărat bavareza...

— Da, BMW. O vitezistă pe cinste! Pe vremea aceea era la modă Tazio Nuvolari. Îmi amintesc că m-am așezat în spatele tatei la Nymburk și peste douăzeci și cinci de minute eu am căzut grămadă lîngă ghereta vămii din Hloubetin, unde tata a oprit. Tot drumul nu văzusem absolut nimic... gonisem mereu într-un nor gros din care tata striga din cînd în cînd: „Nuvolari“. Ce ziceți, să bag acum în a-ntîia?

— La ce bun? Podul Carol e închis. Cum văd, bavareza aceea mînca pămîntul... nu glumă! Unde v-ați întins cu ea pentru prima oară?

— Între Mochov și Nehvizdy. Aveam deja și ataș, tata depășise calul, a accelerat din nou, cum scrie la carte, dar m-am agățat de splintul căruței și ne-am răsucit în jurul osiei... Eu am zburat într-un păr și mi-am rupt clavicula. Era în vacanța mare, chiar în prima zi

de vacanță... și fiindcă nu rămăsesem repetent ai mei au zis să mergem la Praga să-mi cumpere o pălărie, pentru un certificat de absolvire atît de frumos... Tata a zburat peste ghidon și ochelarii i s-au înfipt în sprîncene, fratele a căzut din ataș și n-a pățit nimic... în schimb tata a vrut să se împuște pe șosea, atît de tare îi curgea sîngele, de nu mai vedea cu ochii... „Sînt orb !" striga el întruna, și noi ne-am agățat de el... și i-am spus să ne împuște și pe noi... Noroc că se aflau pe acolo niște oameni... Pe mine m-au încărcat și, la Sadsky, un doctor mi-a pus un bandaj scrobit... Și-acum încotro, domnule Fortik ? Spre Sanytrova ?

— Spre Sanytrova... Și tata ?

— Da, stăteam la masă în cîrciuma unui han, și ce credeți, cine altul o cotește dinspre șosea, decît tata cu frățiorul și cu aripa ruptă în ataș. Tata rîdea de sub capul înfășat și striga : „Grozavă lovitură, nu-i așa ?"

— Pe aici cu prudență, Hrabal. În dreptul Klementinului un elev a accelerat... era tot așa o vreme umedă, și n-am mai putut să fac nimic altceva decît să mă întind și eu. Bine ai arătat acum, foarte bine, și o luăm spre noi... Mai mergi un pic, bagă a-ntîia... așa... și-acum întoarce ! Nu pune piciorul pe pămînt, că-ți trag un șut să mă pomenești ! Închide accelerația... bagă în punctul mort și închide... Păcat că azi a fost ultima noastră cursă împreună... Dar mama, ce-a spus mama de toată povestea aia ?

— Mama tocmai ieșise să dea la păsări cînd am intrat pe poartă noi, o adevărată frăție scrobită cu aripa ruptă. Stătea sărăcuța cu strachina cu boabe în brațe și tata rîdea și striga : „Marysko, a fost ceva nemaipomenit, de toată frumusețea !" Și mama s-a lăsat în jos, groghi de-a binelea...

— Așa, și-acum să-mi aprind o țigară și să-mi dai voie să-ți spun că tatăl dumitale a fost un bard, care și-a trăit o viață glorioasă. Mda... și-acum dă-mi, te rog, legitimația să te notez...

M-a notat.

— Nici nu știi ce bucurie mi-ai făcut azi cu tatăl dumitale, îmi spuse apoi, întinzîndu-mi legitimația. După care, apăsînd pe pedală, se grăbi să adauge : S-a făcut răcoare... nu-i așa ? Și nu uita să-i transmiți salutările mele respectuoase tatălui dumitale !

— Îi transmit.

Și, atingîndu-și fruntea cu palma, domnul Fortik deschise accelerația. Folosi un derapaj pe caldarîmul umed și întorcînd mașina aproape pe loc, cu o sută optzeci de grade, porni zburînd spre malul Vltavei.

MOARTEA DOMNULUI BALTISBERGER

APROAPE TOATĂ DIMINEAȚA și-apoi pînă seara tîrziu au zăcut sub mașină pe niște saci vechi și au montat arcurile din spate.

— Cum naiba a putut să plesnească arcul ăsta ? întrebă tata supărat.

— Cum ? răspunse unchiul Pepin care lumina cu lanterna. Simplu. Îmi spune Slavik : „O viață are omul, și c-o moarte sîntem datori, așa că, na, ține volanul și dă-i drumul". Și eu am condus, cu toate că am peste șaptezeci de ani și prea bine nu mai văd. Și știi că am intrat în șanț doar de cîteva ori ?

— Să așteptați voi să vă mai împrumut mașina vreodată ! Ar trebui s-o vezi cum arată... Și spune-mi, erați mulți în Škodița asta ?

— Nu prea, răspunse unchiul Pepin. Taman șase... mai rău însă a fost cînd a căzut de sub noi fundul, în plină viteză, și nu ne-a rămas decît să-l punem pe acoperiș, peste patul acela...

— Ce pat ?

— Ei, patul unui măcelar pe care-l transportam... Dar măcelarul a rămas în mașină...

— Aoleu... se tîngui tata... Și eu mă tot întrebam de unde-s dungile alea pe acoperiș. Să așteptați voi să vă mai împrumut vreodată mașina mea ! izbucni tata, izbind cu cheia franceză în caroserie de-i căzu în ochi noroiul uscat.

Era însă în preajma Marelui Premiu, așa că schimbară repede arcul plesnit, apoi, în spate, unde trebuia să fie perna, prinseră cu sîrmă un scaun pliant de grădină, fiindcă în urmă cu mulți ani tata își pusese în gînd să îmbunătățească Škodița 430. Atunci a smuls tapiseria și a depozitat-o cu pernă cu tot sub șopron, după care visară și el și mama că într-o bună zi aveau să spele și să curețe totul, că mai bagă în tinichea vreo cîteva miare și Škodița o să fie iar o mașinuță pe cinste.

Deocamdată însă, cînd ajungeau cu bine undeva, oamenii obișnuiau să le spună : „Ei drăcie, bufetul ăsta al vostru e cam palid la mutră. Nu cumva l-ați ținut în timpul protectoratului ascuns în Elba ? ! ? Iar tata se supăra, pentru că acesta era adevărul. Alții întrebau minunîndu-se : „De ce oare stați cu toții în mașina voastră ca într-o cadă ?" Asta era din pricină că pernele lipseau și pasagerii stăteau așezați pe niște lădițe de margarină.

Dar toate astea erau provizorii, căci pentru tata era valabilă numai imaginea pe care mereu o vedea la orizont... O Škodiță 430, frumoasă și bine tapisată.

Așa se face că pentru Marele Premiu instalaseră în față două scaune vechi capitonate, iar în spate prinseseră cu sîrmă scaunul pliant de grădină. Mama prăji niște șnițele, într-o sticlă de maggi turnă un litru de băutură amară pentru stomac, și după miezul nopții porniră spre Brno, la cursele de motociclete.

După ce mîncară șnițelele într-un frumos cadru natural, tata ațipi, iar unchiul și mama se întinseră la marginea unei pădurici, în imediata apropiere a serpentinelor lui Farin. Din cînd în cînd mai ardeau cîte o dușcă din sticla aceea de maggi și se uitau la întreceri. Tocmai se încheia ultimul tur al mașinilor de o sută douăzeci și cinci, și primul claxonă, triumfător, Franta Bartoš — calm, sigur pe el, făcut parcă una cu ČZ-ul lui OHC. Așa duduia el pe traseu și, pe unde trecea, cei două sute cincizeci de mii de spectatori izbucneau

treptat în urale și Franta vedea, da, vedea toate mîinile, toate basmalele și toate batistele, toată atmosfera aceea pompoasă, și nu se temea, nu, Franta Bartoš nu s-a temut niciodată și dacă totuși îi era teamă de ceva, era să nu-i dea chix combustia sau să nu i se gripeze motorul. Acum intrase în ultima curbă a serpentinelor lui Farin și nici nu mai reducea accelerația, stătea lipit de mașina lui și iar gonea hoțește.

Unchiul Pepin, fiindcă tot nu vedea bine, se ținea de povești.

— Anul trecut m-am dus să vizitez reședința arhiepiscopală, dar grădina era părăsită, peste tot era plin de frunze căzute, numai o babă stătea așezată pe jos și ronțăia zgomotos niște mere. S-o fi văzut așa răposatul arhiepiscop Khon ! Ar fi intrat în ea, și ar fi luat-o în șuturi — de ce nu mătură. Arhiepiscopul ăsta era foarte nervos, în tinerețe îl împușcase în fund un inspector silvic fiindcă se ținuse de fusta nevesti-si. Pînă la urmă s-a mutat cu bucătăreasa lui în Tirol, ca să fie mai aproape de Dumnezeu.

Mama stătea de vorbă cu un bărbat instalat într-un scaun cu roate, pe care rudele îl împinseseră pînă aici încă de sîmbătă seara, căci traseul se închide la miezul nopții.

Unchiul se proțăpi în fața scaunului cu roate și spuse :

— Uite, vezi, într-un loc întocmai ca ăsta am condus o dată o frumoasă nespus de inteligentă. O chema Heda. Parcă o aud cum îmi zice : „Veniți cu mine să ne plimbăm pînă la cimitir !“ Și astfel eu, pe vremea aceea cel mai frumos dintre frumoși, am însoțit-o la Fibich, și eram nespus de tulburat, iar ea, în rochia ei albă, sta în fața țintirimului ca o regină și la un moment dat îmi spuse : „Acum mergem să ne lăsăm pradă romantismului“. Și eu am condus-o prin văiugi, spre culmea Bresko, un peisaj la fel ca ăsta, de aducea cu Dolni Tuzla din Bosnia și Herțegovina. Și-acolo Heda s-a așezat pe o stîncă și-mi spuse : „Ce-i cu dumneata ? Pe unde umbli de nu te vede omul ?“ Iar eu i-am răspuns că sufăr de dureri de piept, ca nu cumva să-și închipuie că scriu poezioare. Și ea a lăsat umbreluța de soare pe un pietroi, s-a întins pe spate și privea spre cer, în timp ce pe mine se cățărau furnicile. „Știți, mama mea vă îndrăgește, îmi spuse ea, n-ați vrea să veniți la noi la cină ?“ Dar eu am tăcut mîlc, pentru că fratele ei are sifilis. După un timp Heda mi-a spus : „Nu știu de ce, dar respir cam greu, de m-aș vedea odată la cimitir“... Iar eu am aprobat-o și am bucurat-o spunîndu-i că, după poeți, lucrul cel mai superb pe această lume e o frumoasă adormită întru Domnul.

Bărbatul din scaunul pe roate se uită însă în ochii mamei și își ieși din fire :

— Păcat, doamnă, că Mandolini s-a accidentat la antrenament și s-a rănit la față. Ăsta i-ar fi arătat lui Bartoš cum se merge cu motocicleta.

— Fugiți de-aici ! nu se dădu bătută mama. Așa cum văd eu lucrurile, domnul Bartoš l-ar fi învins oricum pe acest Mandolini.

— Orice îmi puteți spune, stimată doamnă, numai povestea asta nu ! Dacă nu se accidenta,

îi arăta el Mandolini acestui domn Bartoš! strigă bărbatul cu indignare.

— E așa cum spun eu! ripostă mama și mai trase o dușcă din sticla de maggi.

— Vedem noi, răsuci din cap infirmul. Mai stăm noi de vorbă acușica la mașinile de trei sute cincizeci. O să vedeți, stimată doamnă, bomba cea mare, cînd domnul Baltisberger o să-i pedepsească pe toți! Cu domnul Štastny cu tot!

— Acest Baltisberger e neamț? întrebă unchiul.

— Neamț, rosti încet infirmul, aranjîndu-și pătura sub el.

— În cazul ăsta cîștigă sigur, fiindcă nemții sînt niște jigodii! izbucni unchiul. O dată, doctorul Garoafă, comandant de sokoli, un holtei frumos ca mine, cu ochelari fără hulube, ne-a condus pe cîmpul de manevre de la Suchdol. La întoarcere a trebuit să trecem prin sătucul nemțesc Runarov. Pe drum îl întreb: „De ce nu v-ați însurat, domnule doctor?“ Și el mi-a răspuns că bărbatul adevărat e o podoabă a naturii, deci un om subțire, și unui asemenea om nu poate să-i placă niciodată ca o muiere să-i umble cu țucalul prin odaie. Și mergeam așa prin sătucul nemțesc Runarov și cîntam cîntece patriotice, dar drăgălașii noștri vecini ne și așteptau cu bîta în mînă și toți erau numai Hirsch și Lorenz și Seidl... Nici n-apucasem bine să cîntăm: „Ca leii, ca vulturii în zbor...“ că s-au și năpustit peste noi jigodiile și l-au tras pe domnul doctor de pe cal, iar pe noi ne-au tăbăcit în asemenea hal, că am rămas un timp sașii. Domnul doctor s-a ales din povestea asta cu un ochi cît oul și cu nasul rupt. Pe vremea aceea mă duceam la dumnealui din pricina ochelarilor și...

— Baltisberger are o inimă mare, îl întrerupse pe unchiul Pepin infirmul, bătînd cu bastonul în pătură.

— Și dumneata îți închipui că Štastny al nostru nu are? întrebă mama ridicîndu-și privirea.

— Cine spune că nu? Are, dar atunci cînd gonește domnul Štastny parcă ar vărsa din el numai mînie, de ți se face părul măciucă.

— Da, domnule, așa e, mînia nu e bună la nimic, încuviință unchiul, clătinînd din cap. Ferdinand, ăla de trebuia să ajungă împărat, tot așa, era un mînios fără pereche. Cogeamite haidamac de doi metri, cu fundul cît un coteț, de trebuia să aibă un tron ca al Mariei Tereza, așa, cît o fîntînă, ei bine, dumnealui, cînd întîlnea pe moșia de la Konopište babele cu vreascuri în spinare, dădea foc cu mîna lui gătejelor de pe umerii bietelor femei, iar o dată l-a dat pe grădinar cu capul de perete fiindcă găsise în seră un ghiveci de flori ciobit...

— Ați auzit, stimată doamnă? interveni infirmul arătînd cu mîna spre unchiul Pepin. Iar la categoria cinci sute o să vedeți cum o să-l scuture bavarezii pe František al nostru. Atît Klinger, cît și Peter Knees. Aseară l-am văzut pe František la antrenamentul de la Pisarky... S-a întins cu mașina lui de cinci sute, de-am crezut că s-a zis cu el. Gonea aiuritul

cu cel puțin o sută treizeci pe oră ! Dar, ce-i a lui i-al lui, Franta știe să se culce ; ferească sfîntu, n-aș vrea să-l nedreptățesc. Să știți de la mine, stimată doamnă, să te întinzi e o adevărată artă. Numai că František al nostru are și mult ghinion ! Cu carul ! Ca să nu mai spun că nu s-a găsit încă o mașină pe măsura lui. Nu, nu are încă mașina care să corespundă mîniei lui. Mașina trebuie să-l tragă pe concurent, dar la domnul Štastny e tocmai pe dos. Iar de curaj... ce să mai vorbim, curaj are ca nimeni altul. Da, ca nimeni altul, stimată doamnă — asta v-o spun eu...

— La fel de curajoși erau și Premyslovții, se bucură sincer unchiul Pepin ; ăștia, înainte de a merge la încorporare îi spintecau pe toți nemții, cu primar cu tot. Îi înghesuiau în fabrica de bere, iar primarului îi înfigeau un cuțit în ceafă, ca amintire.

— Asta-mi place să aud, spuse infirmul. În definitiv cine poate ști mai bine ca mine ce-i aia o inimă mare ? Cu un singur picior — am continuat să merg pe un Harley... dar cînd l-am pierdut și pe al doilea...

Vorbi cu amărăciune, și ridicînd ambele mîini, le lăsă repede înapoi pe rezemătoarele negre ale scaunului cu roți.

— Iertați-mă, i se adresă mama în șoaptă.

— Nu-i nimic de iertat, stimată doamnă. Dar să vă spun una mai veselă. Odată îl plimbam pe fratele meu în ataș. Piciorul stîng nu-l mai aveam, și-n locul lui purtam o proteză de fier. Și cum mergeam așa, s-a rupt căruța, iar eu cu proteza sprijinită de bara ce unea atașul

de motocicletă, m-am trezit deodată că-mi zboară proteza cu pantalon de piele cu tot. Fratele s-a dus în șanț, eu am căzut grămadă, dar proteza mea a continuat să zboare în aer, ca apoi să cadă pe șosea drept în fața a două femei care se întorceau de la tîrg. Una dintre ele a leșinat pe loc, iar eu, fiindcă nu pățisem nimic, am pornit tropăind după proteza mea, și cînd am ridicat-o, cealaltă femeie, care se ținuse mai vitează, s-a prăbușit și ea la pămînt... Cu un picior, de bine de rău, tot mai mergea... Pe cînd acum... Sînt un om ursuz și morocănos.

Își întoarse privirea într-o parte și stătea în scaunul lui de infirm atît de țeapăn, încît unchiul Pepin socoti cu cale să-i aducă o mîngîiere :

— La fel au fost și Havliček și Cristos, începu el. Ăștia n-au rîs nici ei niciodată, deși erau bărbați frumoși. Ce să-i faci, așa-i viața. Dacă vrei să fii reprezentantul unei idei pe lumea asta, n-ai voie să te ții de prostii. Havliček a avut un creier de diamant — că pînă și pe profesori îi lăsa țuț...

— Bine, spuse ologul. Dar noi nu trebuie să uităm că azi, la Marele Premiu, lipsesc concurenții de clasă mondială. Acum doi ani l-a cîștigat australianul Cambell. Seara, după concurs, a avut loc, la Luzanky, o întîlnire cu concurenții, așa că m-am dus și eu acolo, cu vehiculul ăsta, și la discuția cu australianul am cerut și eu cuvîntul cu rugămintea să-mi fie tradusă întrebarea : „Cum ați concurat, domnule Cambell, alături de George Geofrey Duke ?

Şi australianul mi-a răspuns că Duke e cel mai mare concurent al tuturor timpurilor şi că succesul cel mai mare al australianului a fost, deocamdată, acela de a termina cu o jumătate de roată în urma lui Duke. Aşa a spus australianul Cambell, şi suporterii sportului cu motor au aplaudat şi au strigat în cor „Trăiască Duke" !

— Asemenea oameni sînt adevărate podoabe şi glorii ale lumii ! jubilă unchiul Pepin. Ca, de pildă, camaradul meu de arme Řimskej. Hanak * verde ca bradul, de la cinzeşpatru infanterie, ăstuia nu se încumeta nimeni să-i spună ceva sau să-i arunce vreo ocheadă ! Auzi dumneata, cinzeci de oameni în cîrciumă şi unul începe să se lege de mine, şi ce crezi... prietenul meu, vestitul Řimskej, sparge masa, smulge lampa din tavan şi într-o clipă totu-i greblat în jurul lui. Pe chestia asta patru jandarmi au dat ortul popii la spital, ceilalţi au şters-o sărind pe fereastră, iar Řimskej, în timp ce umbla şutînd în coifurile jandarmilor, a atins fără să vrea proteza unei chelneriţe care, nu ştiu cum, se încurcase pe-acolo. Abia după ce-au venit poliţaii cu pompierii şi ăştia au început să-l stropească în ochi, abia atunci s-a muiat vestitul hanak Řimskej. La puşcărie însă, sufletul lui a prins din nou să înflorească... a pilit încet, cu răbdare, lanţurile, nişte lanţuri de legat taurii... şi după ce a smuls canatul uşii, i-a tăbăcit cu grinzile acelea pe toţi temnicerii !

* Locuitor al ţinutului Hana (n.t.).

— Da, mai sînt încă pe lume asemenea oameni ! exclamă ologul care, în urmă cu ani, cînd mai avea un picior, mergea pe motocicleta Harley. Închipuiţi-vă, oameni buni, ce-ar fi dacă Marele Premiu s-ar alerga în cadrul campionatului mondial. Asta ar fi o treabă ! Ubbiale pe motocicleta Augusta la Brno ! Boll Lamas pe Grezzi, şi alţi aşi ai motociclismului mondial, ca John Surtees şi Armstrong, sau poate chiar însuşi marele Georg Geofrey Duke la Brno ! Vă daţi seama ce sărbătoare ar fi !...

— La fel a fost şi atunci cînd a venit în vizită la noi arhiepiscopul Kohn, ţinu să precizeze unchiul Pepin. Valach, din rădăcină ovreiască, părul ca inul, ochelari de aur fără hulube, în deget inelul în valoare de cîteva milioane şi parfumat cu moscul acela regesc, ca domnişoarele de la bar, de plutea în urma lui, aşa cum pluteşte mirosul de fum în urma locomotivelor. Şi, trăgîndu-şi răsuflarea, unchiul continuă : Ăsta, cînd venea pe la noi, babele voiau să-i sărute mîna, dar canonicii le înghionteau îmbrîncindu-le într-o parte, ca nu care cumva să-i umple de muci mîneca sfinţiei sale, dar domnişoarelor notarului de la castel domnul arhiepiscop le săruta el singur mînuşiţele. La rîndul lui, arhiepiscopul Stojan era un om tare bun şi cumsecade, ăsta împărţea banii indiferent dacă cerşetorii trăgeau sau nu la măsea, şi fiecare căpăta de la el cîte un galben. Arhiepiscopul Bauer avea însă o mutră nasoală, numai coşuri şi sînge albastru. Treaba asta era tare neplăcută în timpul comuniunii. În schimb, la ultima împărtăşanie, cîţiva muri-

bunzi s-au speriat de fața lui, în asemenea hal, încît și-au revenit și s-au făcut bine. Arhiepiscopul Přecan, ăsta avea alt dar, era mare iubitor de oameni. O dată a luat-o pe mămica mea de mînă și i-a spus : „Dumnezeu să te ocrotească măicuțo, ca să nu te calce ăștia în picioare". Și i-a dat binecuvîntarea și un galben, fiindcă dumnealui iubea femeile bătrîne, principalul sprijin al bisericii. Dumnealui îi mai plăcea să predice pe tema : creștinul cînd se duce la biserică, să nu miroasă a rachiu. Bineînțeles, toți arhiepiscopii erau sportivi în privința crăpelniții. De pildă, acel Přecan, dădea gata la o singură masă un paner cu porumbei fripți, iar Bauer înfuleca la un prînz un purcel și bea o jumătate de vadră de bere.

Așa povestea unchiul Pepin, în timp ce se dăduse startul la categoria trei sute cincizeci, și primul își făcuse apariția în serpentinele lui Farina, duduind cu mașina lui Jawa OHC, František Štastny.

— Ăsta-i ăla cu fulărașul roșu ? întrebă mama.

— Da, ăla cu fularaș roșu, îi răspunse infirmul, în clipa în care primul grup de mașini își transporta uruitul dincolo de pădure.

Mama îmbrățișă repede un mestecănaș, și se aplecă să-i vadă pe concurenți intrînd în curbă ; și inima începu să-i bată cu putere atunci cînd fularul roșu zbură prin preajmă-i ca o dîră luminoasă. Spuse :

— Ce ținută are František al nostru !

— Asta, ce-i drept are, încuviință infirmul, uitîndu-se în altă parte. Nici nu mă miră că

în primele tururi de la Zandworth olandezii s-au minunat întrebîndu-se cine-i nebunul pe care l-au lăsat să intre pe traseu. Dar cînd a ieșit la iveală că în poziția asta František are un stil și o ordine a lui, au început să înnebunească și spectatorii. Dar ce să faci, ca alergător mie îmi place mai mult acest Baltisberger.

— Place, place... Principalul e cum termină, interveni unchiul Pepin. Și noi, la vremea noastră, ne întreceam cu furtunurile de pompieri. O dată, ardea o moară, și în cai a dat strechea în asemenea hal, încît a trebuit să tragem singuri pompa și furtunurile, pînă la locul incendiului. Și așa, nădușiți ca niște catîri, ne-am apucat să stingem. Eu stam pe digul eleșteului cu coșul acela greu în brațe și așteptam, conform regulamentului, să-mi dea semnalul din goarnă comandantul pompierilor. Dar între timp dumnealui trîmbițase dintr-o tinichea, și pompierii au dat buzna peste mine, iar eu, cu gîndul la goarnă, am uitat să dau drumul coșului cu pricina și deodată m-am trezit zburînd în eleșteu, de unde pompierii au trebuit să mă pescuiască trăgîndu-mă afară din apă cu niște stinghii, fiindcă eu nu știam să înot. De fapt, eu intrasem la pompieri pentru că așa a vrut o frumoasă care mi-a zis ce bine trebuie să-mi șadă mie cu scara și toporul. După care a trebuit să mai pescuim din iaz și coșul acela... Între timp arsese jumătate de moară. Cînd, în sfîrșit, am izbutit să înjghebăm furtunul, pompierii au început să pompeze, și eu, obosit de căderea în apă, m-am împleticit și m-am încurcat sub pîrghiile acelea de fier, și pom-

pierii m-au pocnit cu brațul pompei drept în cap, și eu am leșinat. Așa se face că au trebuit să mă readucă în simțiri și cu povestea asta au zăbovit atît de mult, încît primii care au început să stropească au fost pompierii din Premyšlovice, și cu toate că aceștia veniseră după ce moara arsese de-a binelea, comandantul nostru m-a ocărît, spunînd că din pricina mea nu dobîndise victoria.

Apoi megafoanele din frunzișul colorat anunțară că Baltisberger schimbă la depou injectorul și Hinton se află cu un minut în urma lui František Štastny. Dar František tot mai continua să meargă, de parcă i-ar fi avut pe amîndoi în spatele lui. Gonea pe locurile acelea plane și intra în curbe cu o sută nouăzeci pe oră — un pic doar încetinea și, gata, iar se înclina și iar îi dădea bătaie nebunește, încît spectatorii nici nu aplaudau, nici nu izbucneau în urale. Rămîneau mai curînd înlemniți de zborul răzbunător al descreieratului František.

— Numai să nu înceapă să-l sîcîie bujiile, spuse mama oftînd, și mai trase o dușcă din rachiul acela amar.

— Baltisberger mergea prea sigur de el. Da, da, de cum l-am văzut în primul tur mi s-a părut mie că-i prea fudul, replică infirmul.

— Așa se întîmplă întotdeauna, ținu să spună unchiul. Pe mine m-a învățat religia un popă, de-i zicea Zbořil. O namilă de doi metri, hanak din Pustomer, și ăsta, o dată, ne-a pus la școală întrebarea : „Ce-i aia Sfînta Treime ?“ Și un băiat a răspuns că Sfînta Treime a fost sora Fecioarei Maria. Și preotul Zbořil l-a înșfăcat pe băiat ca pe un iepure de casă și l-a scuturat în lege și cu degetele lui noduroase i-a frecat bine nasul, după care l-a mai dat și cu capul de tablă, fiindcă pe vremea aceea se preda după învățătura lui Jan Amos Komensky, care spunea că elevul nu are voie să fie înfumurat, iar în școală nu trebuie să lipsească bastonul.

— Acum are cu siguranță un avans de două minute, interveni mama, astupînd sticla cu dopul.

Și František Štastny intră din nou în curbele lui Farina, de data asta mai precis, și mai curajos, acum nu mai alerga pentru oameni, ci pentru el, și mergea aproape pe urmele închipuirii : cum anume trebuie să gonești numai pentru plăcerea ta, fluierînd la hotarul vieții. Și Destinul era azi de partea lui, iar el simțea acest lucru în toate mișcările. Spectatorii își revenirä și ei din înmărmurirea lor, și nu le mai era teamă, văzînd atîta siguranță în mersul lui. Ultimul tur František Štastny îl parcuse printr-un fel de tunele, într-o vale presărată de urale, țîșnite din gîtlejuri aprinse, de fluturări de mîini, de batiste, și de toate celelalte prin care se poate exprima entuziasmul. Și astfel, de îndată ce se apropia, locurile de stat pe scaun se transformau imediat în locuri de stat în picioare.

În pauză, înainte de a se fi dat startul în cursa categoriei două sute cincizeci, mama îl trezi pe tata, care continua să doarmă sub pătură.

— Scoală și vino să vezi și tu. Pe mine mă amuză. E cît se poate de frumos.

Tata trase o înghițitură de rachiu amar care face bine la stomac și spuse :

— Ce fel de amuzament, cu motocicletele?!? Ei, dacă ar concura automobilele ar fi altceva! Herman, Lang, Rudolf Caraciola, Tazio Nuvolari, da, domnule, capacitatea cilindrică cinci litri, trei compresoare ! La ăștia are omul ce vedea. De altfel nici nu m-am mirat cînd Rudolf Caraciola a declarat că viața lui începe abia atunci cînd se dezlănțuie răcnetul compresoarelor.

Deodată, bărbatul de pe scaunul cu roți deveni mai umil :

— Dumneata îl cunoști pe Caraciola ? întrebă el.

— Da, îi răspunse tata. Am stat lîngă el la înmormîntarea soției sale, care a fost victima unei avalanșe în Alpi. Campionul ăsta ducea o viață foarte cumpătată. Un păhărel de șampanie numai după o cursă cîștigată.

— Dumneata ai văzut vreo cursă mai mare ?

— Da, rosti tata pe un ton categoric. Mai bine nu mi-o aminteați : Marele Premiu al Tripolisului, unde un dulău a intrat pe pistă drept în fața concurentului Varzi — și gata. Achiles Varzi a murit pe loc ! spuse tata așa cum citise din cărțile lui Rudolf Caraciola și Hansvon Stuck. Am văzut și tragicul antrenament al Marelui Premiu de la Monza, reluă el. Un monitor vărsase niște ulei pe asfalt și doi concurenți Barzechini și Campari au derapat și și-au pierdut viața. Cu un ceas mai tîrziu a intrat pe

traseu Czajkovski și pe aceeași pată de ulei și-a dat și el viața. Toți trei s-au prăbușit de pe stîncă în mare. Mă aflam într-o tutungerie, sub stînca aceea, unde au fost expuse cadavrele. Traficantul mi-a spus că tot așa au zăcut acolo niște capete încoronate.

— Dumneata l-ai cunoscut pe Barzechini ?

— Nu, personal nu l-am cunoscut, dar l-am văzut la hotel cum a dat drumul la ventilator și a început să arunce în aer bancnotele pe care le cîștigase, și dansa printre banii aceia zburători.

— Aceeași fire avea și feciorul baronului Königsvater ! izbucni unchiul Pepin. Bătrînul Königsvater a fost ridicat de împăratul nostru la rangul de baron, cu toate că bunicul lui mai umbla să vîndă șireturi pe la sate. Ăsta însă locuia de-acum la castel și creștea cai, iar în grajduri punea oglinzi în fața cailor pentru ca animalele să se poată oglindi și în felul ăsta să le placă mai mult mîncarea. Feciorul lui însă, și-a luat de nevastă o actriță săracă și se fălea cu ea, azvîrlind banii în dreapta și-n stînga, și după ce a făcut praf prea multă avere, pe bătrînul baron l-a lovit damblaua.

— Frumoasă poveste, spuse infirmul. Dar care e, după părerea dumitale, cea mai bună mașină ? se adresă el tatei. Mercedesul, Maserati sau Alfa Romeo ?

— După mine cea mai bună e Škoda 430, răspunse tata fără ezitare. E o mașină solidă, de nădejde, e cald în ea și poate fi manevrată cu multă ușurință. Și-apoi ! Poți încărca în ea zece metri cubi de cartofi. Săptămîna trecută

am mers în ea șase persoane, și, în plus, a mai transportat pe acoperiș și un dulap, adăugă tata, uitîndu-se în direcția în care bănuia că se află Škodița lui.

Megafonul din pădurice anunță :

„Mașinile de două sute cincizeci sînt pregătite să-și ia startul ! Pînă la sosirea știrilor de pe traseu, vă rugăm să tăieți din program numărul șaptesprezece — Antengruber, Austria, — și să treceți în locul lui Andersen, Suedia, pe aceeași mașină Norton... Ștergeți... dar, acum, atenție ! Douăzeci de secunde, cincisprezece, zece secunde, cinci... și cursa motocicletelor de două sute cincizeci a pornit !"

De departe răsuna răcnetul motoarelor, care creștea, devenind din ce în ce mai puternic. Stația zonală de amplificare comunica din adîncul frunzișului :

„De la Žebětin ni se anunță că Baltisberger a trecut primul într-un tempo infernal și, imediat în urma lui, tot pe o mașină NSU-SPORT, — Max Kassner, și după el simpaticul australian Brown cu cangurul pe cască ! În zonele plane concurenții ating viteza de două sute de kilometri.

În serpentinele lui Farina intră primul Hans Baltisberger, zburînd atît de repede, încît mama nu văzu nimic altceva decît o panglică argintie. În spatele lui, tot așa, zbură australianul Brown și, aproape călare pe el, Max Kassner. Și toți trei lăsară în urma lor o dîră mirositoare, de benzină și de ulei ars.

— Hans conduce, dar mie nu-mi place, nu, nu-mi place ! Merge cu atîta furie, de parcă

ar spune : *„va banque !"* zise infirmul, ciocnindu-și proteza cu bastonul.

— De nenorociri nu ducem lipsă niciodată. Tot așa, la noi, au avut loc o dată niște manevre la care a venit răposatul împărat Franț cu unchiul lui Albrecht, ăla de-avea dinți rînjiți, și după manevre s-a ținut, în biserică, o slujbă religioasă. Dar eu nu m-am dus acolo, căci de pe atunci încă îl citisem pe Havlíček și revista „Světozor". Deodată însă s-a stîrnit o furtună cumplită, de zburau tunetele și fulgerele pe cer, și un fulger a tăiat paratrăsnetul bisericii și s-a strecurat în balconul coriștilor, unde l-a buimăcit pe organist. Iar babele, înspăimîntate, au dat buzna în sacristie, unde preotul le-a luat în șuturi și l-a înjurat pe paracliser spunîndu-i că n-are voie să lase babele în sacristie atunci cînd el, locțiitorul lui Dumnezeu pe pămînt, se află acolo numai în cămașă. Așa se face că le-au gonit pe bietele bătrîne înapoi spre altar, dar acolo abia a izbucnit o panică îngrozitoare, căci babele au crezut că se prăbușește plafonul, dar, de fapt, ministrantul care bălăngănea clopotul împotriva furtunii, rupsese sîrma și sîrma aceea agitată șuiera și plesnea capetele femeilor, care se prăbușeau și se tăvăleau pe jos.

Din stația de radio a traseului se auzi o voce hîrîită :

„Prin Veselka a trecut primul Hans Baltisberger, urmărit de-aproape de Kassner. Lui Bartoš i s-a gripat motorul și a abandonat.

Dar atenție, oameni de ordine! Din sectorul aflat între Zebatin și serpentinele lui Farina ni se anunță că vîntul lateral s-a intensificat și s-a scuturat și un nor de ploaie.

— Asta mai lipsea, oftă bărbatul din scaunul cu roți și, cînd se apropie primul grup de concurenți, la început se temu să se uite, dar pe urmă nu mai rezistă. Își lipi privirea de mașinile zburătoare și cînd acestea dispărură în cotul pădurii avu sentimentul că încă o dată n-o să le mai vadă. Spuse: Asta nu-i întrecere, asta-i mașină de tocat nervi.

— Toată viața-i așa, se grăbi să-i aducă o mîngîiere unchiul Pepin. Din pricina mea se chinuiau două domnișoare de la bar. Pe una o chema Vlasta, și, o dată, mi-a spus: „Hai, vino cu mine, din dragoste.“ Iar eu i-am spus că mă doare în piept. Și ea s-a supărat nevoie mare și mi-a zis: „Boule, vrei să te pocnesc cu o sticlă?“ Dar asta era un semn bun, căci Vlasta se pricepea să cîștige inimioara bărbatului. Pe urmă au venit în local măcelarii și eu le-am făcut tot felul de acrobații, și uite așa ne-am distrat cu toții, că pînă la urmă Vlasta a avut nevoie de doctor, iar pe mine m-au dus acasă polițaii cu căruța ca pe un sul de linoleum.

— Și cealaltă domnișoară? întreabă infirmul.

— Cealaltă s-a otrăvit din pricina mea cu șliboviță. Era o fată tare cumsecade și-o chema Zdenka Malikova. Asta mă săruta în local, cu atîta foc, de înnebuneau locotenenții de la dragoni. Pe urmă m-a luat la odaie și acolo eu am început s-o învăț că Mozart e o știință supranaturală. Dar Zdenka Malikova m-a liniștit: „Lasă-te de prostiile astea, pe mine mă cucerești numai ca bărbat“. Așa stînd lucrurile ne-am întins amîndoi în pat și după aceea eu am vrut să sar pe fereastră și s-o șterg, dar odaia era la etajul întîi. Și Zdenka Malikova se gudura pe lîngă mine și-mi șoptea că acum îmi pot îngădui orice. Atunci i-am ținut altă lecție, spunîndu-i ce a spus Strauss cînd a văzut compoziția lui Mozart — Jupiter: „Mie din povestea asta, îmi vine să vărs“. Și Zdenka Malikova mi-a răspuns: „Iar mie îmi vine să vărs cînd mă uit la tine; ce naiba, tu nu vezi trupul meu? Am vrut s-o întind pe ușă, dar pe coridor mîrîia un St. Bernard. Așa că m-am întors cîntînd un fragment din aria: „Fii a mea, Violeta...“ și m-am supus.

În clipa aceea duduiră mașinile și primul trecu numărul trei — Hans Baltisberger. Mama îl văzu pe concurent cum întoarce capul să vadă unde sînt cei din urma lui. Și, deodată, mașina derapă pe asfaltul umed, roata din față o luă razna și mașina argintie cu capotă NSU SPORT-MAX doborî stîlpul de telegraf și, într-o clipită, totul dispăru în șanț. Pe urmă se auzi zbîrnîitul lui Kassner și, în curbele lui Farina, acesta intră la fel de vijelios ca în turul precedent.

Și megafonul stației de radio hîrîia:

— „Voi, tineri motoriști, toți cei ce ne scrieți că ați dori să concurați! Prezentați-vă și încercați-vă curajul și norocul în întrecerile na-

ționale... Dar iată, de la Liskovec ne sosește știrea că primul a trecut Kassner. Unde a rămas Baltisberger cu numărul trei ?

— Știam eu, da, da, da, am presimțit eu că așa o să se-ntîmple ! izbucni infirmul, săltîndu-se nervos pe scaunul cu roți. Eu trebuie să fiu la toate. Farina s-a accidentat de moarte și era cît pe ce să-și dea duhul colea, în fața mea. Prințul Biro a zburat în spectatori și a aterizat chiar lîngă mine. Eu trebuie să fiu martor la toate nenorocirile astea.

Tata se ridică în picioare.

— Nu te duce acolo, îi spuse mama, dar tata o luă la fugă de-a lungul păduricii și ajunse pînă la asfaltul lucind de umezeală. Străbătu pasajul subteran și trecu în partea cealaltă a șoselii unde oamenii de ordine îl întorceau pe domnul Baltisberger cu fața în sus.

— A căzut chiar pe buturuga asta, spuse un tînăr, arătînd spre locul cu pricina.

Tata era calm. Se lăsă în genunchi lîngă domnul Baltisberger și-o ajută pe sora sanitară să-i scoată casca. Treaba mergea greu ; concurentul răpus încercă să se ridice și parcă să se dea înapoi, ca să scape din trupul acela ciopîrțit. Asta fu însă ultima zvîcnire, căci după aceea se frînse și începu să verse sînge. Rosti în șoaptă :

— *Ich bitte... ich grüsse...*

Capul îi căzu și nervii dezgoliți se vedeau cum se zbat ; și chiar în clipa în care soarele lumină dintre nori, sîngele sclipi ca niște rubine curgătoare.

Stația de radio a traseului anunță din adîncul frunzișului udat de ploaie :

„La Veselka a trecut în clipa asta primul Horst Kassner și după el Heck, amîndoi pe mașini NSU ! Și iată își croiesc drum în față și concurenții noștri Kvěch și Kaslyr, pe ČZ-uri ! Și-acum, stimați spectatori, ni se oferă o priveliște superbă. Încet, deasupra noastră, se înalță un helicopter, ușor și elegant ca o libelulă. Ce păcat că această priveliște nu poate fi transmisă de sus prin televiziune. Rugăm onorații spectatori să nu se apropie. Înainte de a ateriza, helicopterul va răspîndi afișe anunțînd că duminica viitoare e ziua aviației. Deci nu uitați — duminica viitoare, ziua aviației !

Tata se uită la ceas.

Arăta ora unu și patruzeci de minute.

Pe urmă sosi un medic, îl ținu cîteva clipe pe domnul Baltisberger de încheietura mîinii, apoi duse urechea la pieptul lui și cînd se ridică arboră o mină oficială. Tata își dădu seama că era sfîrșitul.

— E și el fiul cuiva, spuse și, luînd casca, o așeză pe mașina făcută praf.

Pe șosea trecu ca-n zbor Horst Kassner ; desigur știa de cele întîmplate și își dădea seama ce înseamnă moartea lui Baltisberger, dar nu cedă, ci, dimpotrivă, parcă în cinstea tovarășului din același garaj cu el, intră în curbele lui Farina : de parcă ar fi murit și el. Curajos, precis și în viteza maximă pe care i-o permiteau mașina, inima și creierul său rece.

Sora înfăşa capul lui Baltisberger, îl înfăşa mereu, dar faşa se îmbiba mereu, se îmbiba cu sînge roşu.

Şi staţia de radio hîrîia :

„Din clipă în clipă îl aşteptăm pe cîştigătorul cursei la categoria două sute cincizeci. Cine va fi ? Kassner sau Heck ? Acum au trecut prin Liskovec..." iar aici, la noi, se înalţă helicopterul în start perpendicular, a şi ajuns la cincizeci, la o sută de metri deasupra noastră şi mereu împrăştie afişe. Şi iată ! Da, Kassner e primul ! Şi-al doilea ? Heck ! Amîndoi concurenţi pe maşini elegante care, datorită capotei lor, se aseamănă cu nişte lebede-argintii.

Cînd mama îi spuse unchiului că domnul Baltisberger s-a accidentat de moarte şi şi-a dat duhul, unchiul Pepin începu :

— Păcat că nu sînt mai tînăr, că dacă aş fi m-aş urca pe pîrîitoarea asta şi le-aş arăta eu lor. Căci, vorba ceea, la timpul meu am slujit în cea mai frumoasă armată din lume. Pe vremea aceea soldaţii purtau ghete cu şireturi, ca domnişoarele. O dată, un cadet mi-a împrumutat uniforma lui, cu centironul acela lăcuit, eu aveam părul ondulat cu fierul, şi aşa m-a tras în poză, la Prostejov, fotograful Kliča. Şi-aveam un ten frumos, întocmai ca vărul meu, îmblînzitor de şoareci la curtea împăratului, o namilă uriaşă, pe care mai tîrziu l-a dat gata beţia, dar, la timpul său, a avut trupul cel mai frumos din toată împrejurimea. Cîntărea o sută de kilograme, şi cînd se despuia i se vedea un corp alb ca zăpada

proaspăt căzută, şi, de aceea, i se spunea Frumosul Fanynek. Şi eu atîrnam în piaţa din Prostejov, şi în faţa vitrinei fetele se înghesuiau buluc şi îşi spuneau una celeilalte : „Care îţi place cel mai mult ?" Şi cea întrebată arăta spre fotografia mea. Iar eu stăteam în spatele ei, după care porneam spre casă ţanţoş şi fălos nevoie mare.

Asta avu de spus unchiul Pepin, dar bărbatul din scaunul cu roţi stătea cu capul plecat şi lacrimile îi picurau pe pătură...

Dincolo de cotul pădurii, cam la trei sute de metri de serpentinele lui Farina, se treziră doi ucenici de la şcoala rezervelor de muncă ; călătoriseră toată noaptea tocmai de la Chomutov, ca alte zeci de mii de motorişti, veniţi aici ca să vadă desfăşurarea Marelui Premiu. În zori se plimbau prin Brno ca alte zeci de mii asemenea lor, iar după şapte porniră pe traseu, ca apoi să izbucnească în urale la victoria lui Franta Bartoš şi să se entuziasmeze de cursa îndrăzneaţă a lui František Šťastny. Pe urmă însă, osteniră sărmanii în asemenea hal, încît în pauză se întinseră sub hainele lor şi adormiră. Cînd se treziră, izbucniră speriaţi :

— Tu, tu ai fost cu ideea asta !

— Eu ? Tu ! Tu ai spus să ne întindem cîteva clipe.

— De spus am spus, dar tu de ce te-ai agăţat atît de repede ?

— Bine, bine, dar somnorosul eşti tu.

— Iar tu fecioara adormită. Să știi însă că eu mor dacă l-am pierdut pe domnul Baltisberger.

Și, certîndu-se mereu așa, alergau spre traseu. În drum opriră primul spectator :

— Mașinile de două sute cincizeci au terminat cursa ?

— Terminat.

— Și cine a ajuns primul ?

— Kassner.

— Și-al doilea ?

— Heck.

— Și-al treilea ?

— Kostyř.

— Și unde a rămas domnul Baltisberger ?

— Acolo, la curbele lui Farina s-a încheiat ultima lui cursă ; mai bine nu v-ați duce acolo, băieți.

Dar ucenicii rezervelor de muncă, sosiți tocmai de la Chomutov spre a-l vedea pe domnul Baltisberger, goniră într-acolo. Se strecurară prin pasajul subteran al șoselei și-apoi le fu dat să vadă — sub o pînză de cort zăcea cineva, iar un pic mai încolo, tot de sub o pînză de cort, răsărea o motocicletă NSU SPORTMAX. O mașină Mercedes de culoare bej, aceea pe care o admiraseră dimineața în fața hotelului Morava, se apropie în liniște, din ea se strecură la iuțeală un mecanic, sări în șanț și cu două degete atinse pînza de cort în locul în care se afla probabil, capul. Apoi luă casca și, lovind-o ușor de o buturugă mică, scutură de pe ea sîngele închegat.

Și, în acest timp, stația de amplificare anunța :

„Pe podiumul învingătorilor urcă acum Horst Kassner, în dreapta lui, Heck, în stînga Kostyř, și trei pionere le leagă de gît frumoasele lor cravate roșii. Deasupra noastră, helicopterul a ajuns atît de sus, încît se pierde în bătaia soarelui. Luați, vă rugăm, programele și ștergeți din ele numărul douăzeci și opt, Bill Hall, Marea Britanie, și în locul lui treceți Czekurti, Ungaria, pe mașina Giller. Înainte de a începe cursa categoriei cinci sute, ștergeți“...

— Cum ? Domnul Baltisberger e mort de-a binelea ? întreabă plesnind din palme unul dintre ucenicii rezervelor de muncă.

CREȘELE DIN PRAGA

ÎN CURTEA SINAGOGII creșteau salcîmi și, vara, cînd înfloreau, parcă ar fi căzut zăpada. Astăzi ninsoarea se presăra din primele ceasuri ale dimineții. Lîngă gard, o femeie spărgea cu ciocanul o ladă de fructe exotice și așeza scîndurelele într-un cărucior de copii. Iar în spatele sinagogii era un cimitir de decoruri. Zăceau aici cele pe care nici amatorii nu mai voiau să le care. O Veneră de ghips desenată cu imagini imorale, niște scări care nu duceau nicăieri, o oglindă spartă, arcuri de canapea, iarbă de mare (seegras). Iar ploaia și zăpada le acoperiseră în asemenea hal, încît toate co-

mediile astea se întorceau înapoi în pămînt, transformîndu-se într-un humus plin de cioburi de sticlă și de cuie ruginite. Ici-colo doar se mai înălțau întregi din grămada aceea cîte ceva ce, cu un pic de fantezie, aducea cu ceva. Cînd tehnicienii teatrului veneau aici să urineze, mai întîi începeau să ghicească, apoi să se certe și, în cele din urmă, să aducă dovezi că asta e o cracă din Pădurea Ardenilor, iar asta o tăblie de pat din Nevestele Vesele din Windsor. Și cum ștrengarii spărseseră cu praștia aproape toate geamurile, crengile salcîmilor pătrundeau în sinagogă, și viceversa, prin geamurile sparte răsăreau, în curte, colțuri de decoruri.

Dar cel mai frumos era aici în preajma sărbătorilor de Crăciun. În fiecare an, ca și azi, se vindeau aici pomuleți de Crăciun, o pădurice întreagă de brăduți și molizi, și oamenii luau pomuleții și izbindu-i de pămînt îi sileau să-și desfacă crenguțele și să arate dacă-s brăduți frumoși și nu din acei ce aveau nevoie să mai fie cîrpiți cu cetină. Azi, zăpada cădea din primele ceasuri ale dimineții și curtea mirosea a conifere.

Pînă să ajungă la sinagogă, regizorul de culise avea obiceiul să dea sfaturi.

— Ține minte ce-ți spun, Miltone, cea mai frumoasă însușire a omului e memoria. Pricepi ? Și dacă n-o am, atunci chem în ajutor fotografia, sau carnetul, creionul și metrul.

— Asta așa e, mărturisi Milton ; dar mie mi-e teamă că însăși natura mi-a refuzat folosirea unui asemenea metru. Adeseori sînt nespus de visător.

— Nu mai spune.

— Ce să-i fac, asta-i situația. Eu, cînd mă întorc acasă, răsuflu ușurat abia după ce văd că pe strada noastră nu se află pompierii. Deci, n-am ars. Intru în casă, pe scară nu curge apa, e bine, n-am uitat să închid robinetele. Dar mulțumit de-a binelea sînt abia atunci cînd văd că radioul nu s-a ars, și în casă nu se simte miros de gaze.

— În schimb eu am o memorie nemaipomenită. Iar atunci cînd mi se ofilește, pun mîna pe creion și scriu totul. Pentru ce există carnetul ?

— Așa e. Numai că eu n-aș găsi carnetul.

— Ascultă, Milton, orice poți să-mi spui, numai asta nu. Eu știu că tu ai o memorie la fel de bună ca a mea. Tu spui toate astea așa, dinadins, ca să-mi faci în ciudă. Mai bine dă-mi cheile.

— Ce chei ?

— Cum ce chei ? Alea pe care ți le-am dat ieri. De la bisericuța aia.

— Dar eu nu le am.

— Ieși cu cheile, Miltone !

— Vi le-am dat ieri.

— Serios ? Atunci trebuie să fie la teatru.

— În dulapul dumneavoastră.

— Atunci stai aici și așteaptă. Dar ai grijă, nu te duci nicăieri, Miltone, ca să nu încep pe urmă să te caut.

— Nu cumva aveți cheile alea în buzunar ?

— Ca să vezi, aici erau, se bucură meșterul, de îndată ce se scotoci prin buzunare. Și numaidecît urcă o treaptă și deschise poarta înaltă de fier, pe care rugina și lichenii desenaseră imaginile unor nori de furtună.

Cînd poarta se deschise, de pe tavanul sinagogii începu să burnițeze o tencuială verzuie ce se presăra pe podea. Și, cînd trecură pragul, tehnicienilor le țîșniră din gură fuiori de aburi. Alergară pe o scară în spirală pînă sus, la balcon, unde se îngrămădeau niște mobile din comediile care nu se mai jucau, iar praful împrumuta tuturor obiectelor o notă tainică și solemnă în același timp.

— Astăzi dăm gata inventarul. Deci fii atent să vezi unde le scriu pe toate, m-auzi, Miltone ? spuse șeful.

— Dar de ce ? întrebă Milton neliniștit.

— De ce ! De ce ! Dacă mor ? Sau mă îmbolnăvesc ? Păi vezi ? Fiecare piesă de mobilă are imitația ei. Spune și tu, nu-i frumos ?

— Dacă dumneavoastră vă place... răspunse Milton aducînd o mașină de cusut.

— Asta-i din Praga jefuită... Da, ia ascultă... Miltone, cine ți-a născocit ție un nume de botez atît de frumos ?

— Mămica, răspunse Milton, și arătînd cu bărbia spre talia lui, adăugă : Pe vremea cînd mă purta aicea, a găsit o carte intitulată *Paradisul pierdut*, și ce și-a spus : dacă o fi băiat, o să-l cheme Milton. Mașina asta de cusut are numărul douăzeci și doi.

— Corect. Vezi, aici e fotografia... iar aici... dacă se întîmplă ceva cu mine... ștergi povestea asta din hîrțoage cu creionul roșu. Și, spune-mi, cartea aceea ai citit-o ?

— Nu.

— Păcat, cine știe, poate că mămica ta a avut și ea un paradis pierdut.

— Probabil, cu mine... dar știți, meștere, eu nu citesc.

— Păcat. Dar, spune-mi, Miltone, ce-ai făcut tu înainte de a intra în teatru ?

— Am sortat buruieni de leac.

— Și cum de te-ai lăsat de treaba asta ?

— Începusem să încurc mirosurile — eram supraaromat.

— De asta te-ai lăsat ?

— De asta. Și apoi și pentru faptul că eram mereu cu un sezon în urmă. Cînd înfloreau teii, culegătorii îmi aduceau rostopască de primăvară și măline. Și abia cînd înflorea lumînărica îmi aduceau floarea de tei, și tot așa mereu cu un sezon în urmă... dar știți unde au bătut aici numărul de inventar ? În picior.

— Nu se poate ! sări șeful în sus.

— Poftim, uitați-vă și dumneavoastră.

— Asta-i scandalos ! Steaua fără nume ! se supără regizorul de culise, și, după ce-i arătă lui Milton fotografia măsuței și o șterse de pe listă cu creionul roșu, declară : E frig al dracului aici, nu-i așa ? și, apropiindu-se de un geam spart, își strecură mîna afară și și-o încălzi în zăpada viscolită.

— Aveți o memorie grozavă ! se minună Milton.

— E chestie de exercițiu. Cînd o să fii și tu în teatru atîta cît am fost eu, o s-ajungi să

vezi un fleac ca să-ți aduci aminte ce, cînd și unde s-a jucat. Iar tu, Milton, nu vreau să te perii, dar știi, tu ai avea simț pentru asemenea mobile. Numai să vrei... De ce nu ești și tu nițel mai înfipt ?...

— Ce să fac, așa sînt eu. De cînd mă știu am fost cu un sezon în urmă. Băieții purtau frizuri moderne, iar eu continuam să-mi dau părul cu pomadă și să-l pieptăn cu cărare la mijloc — băieții purtau pantaloni strîmți și haina croită în formă de sticlă, iar eu mergeam înainte cu pantaloni largi și cu umerii de la haină îndesați cu vată, — băieții mergeau cu motocicleta, iar eu umblam pe cîmp și, ca un tîmpițel, rupeam și adunam albăstrele. Băieții sînt de mult însurați, iar eu abia nu de mult m-am îndrăgostit și m-am însurat...

— Cum ? Tu ești însurat ?

— Da... Dar scaunul ăsta de fier are numărul două sute douăzeci.

— Casele Domnului Sartorius. Dar acum lasă asta și vino să-ți încălzești și tu nițel mîinile. Pe cinstea mea, afară e mai cald... Și spune-mi... ai o nevastă cumsecade ?

— Un înger rătăcit. Părinții ei au fost oameni bogați, dar acum vila lor a devenit o biserică a cultului cehoslovac. M-am dus o dată cu Truda s-o vizităm. Era duminica, pe scări urcau niște oameni care în fosta lor vilă cîntau cîntece religioase... „Vino mai aproape de mîntuitor..." și orga îi acompania. Truda se ținea cu mîinile de gardul de sîrmă, rîdea, și-mi șoptea fericită : „Vezi, înainte locuiam aicea

cinci, și acum sînt aici atîția oameni... asta-i bine, asta-i foarte bine"... Așa-mi spunea.

— Serios ?

— Serios. Ne-am dus în vizită la Jesenik, unde părinții coniței mele aveau o rezidență de vară... și-acolo, tot așa, am stat lîngă gard și pe ușa vilei au ieșit, cu mers legănat, treizeci de copii... Pe urmă învățătoarea s-a așezat pe iarbă și le-a citit copiilor o poveste... Și Truda mi-a spus : „Ce drăguț, înainte eram aici cinci și acum sînt aici treizeci... Știi, Milton, eu sînt acum mai bogată decît eram înainte... Există o biserică în care cîntă oameni... și există o creșă unde copiilor li se citesc povești... iar eu... eu mă simt bine"... Așa mi-a spus Truda la Jesenik... Ne-apucăm de treabă ?

— Stai... Văd că te interesează mobila și asta mă bucură... Acum însă să-ți spun și eu ceva despre căsuța mea. Îmi spusesem în urmă cu un sfert de veac să-mi clădesc pe o parcelă o căscioară, s-o am pentru vremuri de restriște. Și m-am dus să anunț acest lucru la direcția construcțiilor. După ce-am anunțat, îmi zice referentul : „Da de unde, nimic nu se construiește, pentru că peste parcela dumitale o să treacă o șosea". La care, eu l-am întrebat : „Și ce se întîmplă dacă totuși o construiesc ?" Și referentul îmi răspunde : „Vă închidem !" Și eu îl întreb din nou : „Pe cît timp ?" Și referentul îmi zice : „Pe jumătate de an !" Iar eu am stat un pic și m-am gîndit, pe urmă mi-am luat pălăria și i-am spus : „Bine, s-a făcut". Și am plecat. Referentul dă fuga după mine, pe scară însă s-a oprit și a strigat în

urma mea : „În cazul ăsta, vă dărîmăm cocioaba !“ Şeful maşinist strigă tare pe ferestruica spartă a sinagogii şi, oamenii de jos, care cumpărau pomuleţii de Crăciun, se uitară în sus, dar nu văzură nimic la ferestre, din pricina zăpezii abundente care nu mai contenea să cadă...

— Şi cu ce se ocupă soţia ta ? întrebă şeful, după ce degustă amintirea ca pe o a doua prezenţă.

— E vitrinieră. Ea însă e în toate cu un sezon înainte. Cînd oamenii mai umblă cu paltoane pe ei, Truda împodobeşte vitrinele cu crenguţe verzi şi aştri aurii, şi îmbracă manechinele cu costumaşe de primăvară... Şi cînd oamenii înoată prin zloata şi fleşcăiala de primăvară, soţioara mea aranjează vitrinele cu chiloţi şi halate de ştrand şi deasupra lor expune inscripţia... *Unde plecăm anul acesta în vacanţă ?*... Şi pe vremea cînd ne scăldam împreună în Vltava, Truda comanda să i se aducă la TEP foi-de-viţă şi frunze căzute, şi îmbrăca manechinele de ceară în pardesie flauşate şi taioare de tweed...

— Ascultă, Milton, povestea asta ai citit-o undeva, îl întrerupe meşterul maşinist.

— Pe cinstea mea dacă vă mint. Dar ştiţi ce ? Mai bine vă duceţi mîine s-o vedeţi, o găsiţi în vitrina magazinului „La cocostîrcul“. În trening, cu blana pe ea, cu căciula pe cap, cu bocanci Tatra în picioare şi... şi... cu nişte obrăjori uite aşa... îmbujoraţi de frig ! În schimb etalează în vitrină lenjerie de silon şi rochii de bal... pentru că Truda trăieşte de-acum în

ianuarie şi februarie... De altfel — mi-a spus că în timpul copilăriei fetiţele se jucau cu păpuşile, în timp ce ea se şi gîndea la primul ei băiat. Şi cînd l-a avut pe primul s-a şi gîndit să aibă copii. Mereu cu un sezon înainte, aşa-i nevastă-mea. Ce vrea să însemne asta ?

— Asta vrea să însemne... Gata, Milton, ne întoarcem la mobila noastră... Dar, ca să ştii şi tu ce fel de om am fost eu, am să-ţi spun povestea pînă la capăt. După ce-am terminat cu clăditul, stau într-o zi şi retez un ţăruş, cînd, deodată, scîrţiie portiţa. Şi de căsuţa mea de restrişte se apropie domnul referent. Cînd a ajuns lîngă mine mi-a spus : „Am venit să vă aduc la cunoştinţă că vă dărîmăm cocioaba !“ Eu am auzit bine ce a spus, dar ca să-l las să cîştige timp, ca să mai poată salva situaţia, îl întreb : „Ce-aţi spus ?“ Şi referentul mi-a repetat solemn că-mi dărîmă căsuţa. Atunci am pus mîna pe secure şi am răcnit : „Mai spuneţi o dată ! ! !“ Iar referentul şi-a răşchirat în faţa mea toate degetele şi, uitîndu-se mereu la securea mea, a început să dea înapoi în timp ce eu răcneam : „Ce-aţi vrut să spuneţi cu asta ? ! ?“ Şi, tot mergînd aşa de-a-ndoaselea, referentul a găsit pe bîjbîite clanţa de la portiţă şi pe aici i-a fost drumul. Iar căsuţa stă şi-acum în picioare ! strigă şeful maşinist, proţăpindu-se pe balcon cu picioarele răscrăcărate, ca un triumfător.

— Bine aţi făcut, căci căsuţa v-aţi clădit-o singur, spuse Milton, trăgînd de un coş mare, împletit din nuiele.

— Păi cred și eu. Și dacă mi-ar lua cineva căsuța asta, îl strivesc în picioare, m-auzi, îl strivesc în picioare ! amenință șeful.

— Vă cred... vă cred, dar coșul ăsta e al dracului de greu, rosti Milton, săltînd coșul, cu genunchiul, pe un cufăr.

— Ăsta-i sir John Falstaff. Nevestele vesele.

— Numărul o sută șase.

— Se notează... iar aici, vezi, aici e și fotografia. Și acum să-ți fac o bucurie. Știi, Milton, a fost luată hotărîrea ca tu să fii responsabilul cu mobila ! Tot ce vezi aici e al tău, și de la toate vei avea cheile, se bucură șeful mașinist, arătînd cu o mînă toate frumusețile acelea, îmbrăcate cu un strat de praf catifelat.

— Mă bucur, mă bucur grozav, spuse Milton și se grăbi să adauge : Dar dacă o dată aș da foc la toate astea ?...

— Asta îmi vine și mie să fac, de fiecare dată, interveni meșterul, dar tu n-ai să faci una ca asta, pentru că tu ești de o conștiinciozitate nebunească. De fapt, în teatru fiecare trebuie să fie un pic, ca să zic așa, țăcănit. Prost om de teatru e cel ce nu sare noaptea din pat. Tu n-ai băgat de seamă că cele mai mari catastrofe din lume le săvîrșesc oamenii buni și cumsecade ?

— Asta nu știam.

— Atunci ți-o spun eu acum. În inventarul ăsta însă am făcut, de bună seamă, o greșeală cumplită, Miltone, căci mereu sîntem în regulă. Dar, ia spune, n-ai văzut pe undeva pe-aici creionul meu roșu ? întrebă șeful ma-

șinist, după care se duse iar să-și încălzească mîinile în viscolul de decembrie.

„Ne-a dat groparul o zi liberă, nu-i așa ?“ obișnuia să spună domnul Bedar, salariat al Plafarului. Și, dis-de-dimineață, după orele șase, se oprea cu regularitate în cîrciuma „Mariansky Obraz“ și pe loc transforma cele cinci coroane, pe care nevasta i le dădea pentru masa de prînz, într-un vin amărui preparat din fructe. Pe urmă umbla de la o masă la alta, pînă cînd se găsea careva să cumpere de la el gustarea de dimineață. Iar banii îi transforma din nou într-un pahar de băutură amăruie. Pe urmă, cînd nu mai avea nimic, domnul Bedar se complăcea să spună : „Acum dacă mă urc în pom, nici n-am ce vedea pe pămînt... de ce ?“ Și tot singur își răspundea : „Pentru că sîntem aici datorită groparului care ne-a dat azi zi liberă“. Abia după aceea se ducea la lucru să sorteze mușețelul și patlagina și acolo se gîndea pe cine să tapeze pe ziua de azi ? Dar cei ce lucrau cu el nu-i mai împrumutau, la cîrciumă domnul Bedar era atît de îndatorat, încît pentru gustarea de dimineață trebuia să plece departe, cu tramvaiul, pentru ca, undeva, în alt local... să i se umple paharul, ca apoi să iasă o ceartă pe chestia plății și..., în fine, să i se acorde creditul dorit. „E o figură, un caz social“, obișnuia să spună despre el șeful lui, pentru ca, într-un fel, să se justifice pe sine. În schimb, domnul Bedar îl răsplătea prin aceea că, ori de cîte ori îl zărea pe șeful său îndreptîndu-și frumușel spinarea în fața tejghe-

lei și dădea peste cap un păhărel, îi trăgea de mînecă pe mușteriii din colțul lui și, arătînd spre superiorul său, le spunea în șoaptă : „Să te ții ce manco o să fie iar în casa de bani !“ Azi, domnul Bedar porni cu tramvaiul să-l viziteze pe Milton, colegul său, cu care sortase împreună buruienile de leac.

De îndată ce coborî din tramvai, intră în primul local din spatele teatrului.

Cîrciumarul tocmai aducea din bucătărie crenvurști calzi și, oprindu-se în pragul ușii, strigă spre panourile surde :

— Vă convine să piliți pe banii mei, adunătură de golani ! și lovind ușa batantă cu genunchiul intră plutind în local.

— Poftă bună, și să vă priască, le spuse apoi monterilor, în timp ce le servea crenvurștii.

Iar monterii, care cu o zi înainte aprinseseră pentru prima oară focul sub cazan și tot cu o zi înainte își spuseseră că de vreme ce cazanul e sub presiune să fie și ei, vedeau în această urare de poftă bună un semn bun, și spuseră :

— Atunci, aduceți-ne nouă două Stock-uri și domnului de colo, unul...

— Numaidecît, numaidecît, se înțelege... silabisi cîrciumarul, dar cum ieși din local de-a-ndăratelea și prin ușa crăpată îi auzi pe monteri cîntînd... *Luna dulce sărută Vltava*... izbucni : Cred și eu, criminalilor, vouă vă vine să cîntați, dar pe ai cui bănuți ?... Și tot pe socoteala mea mai adaugă și un om străin, ptiu !

Și, scuipînd cu scîrbă, amenință cu degetul în direcția ușii. Apoi trase tașca din buzunarul pantalonilor și după ce găsi nota de consumație, scutură hîrtia și răcni :

— Poftim, s-au și adunat șaptezeci de coroane, și dumnealor continuă să pilească și să se veselească. Cine-o să plătească ? Cine ? După care dădu ochii peste cap și arătă socoteala ușii închise. În cele din urmă își netezi cutele feței și, zîmbind, intră dansînd în bodegă. O clipă trase cu urechea la cîntecul monterilor, apoi spuse : Frumoase glasuri au flăcăii ăștia, nu-i așa ?

Un poștaș care ședea lîngă sobă cu căciula în cap și cu cojocul pe el spuse :

— Ca vacile înjugate în dreapta, dar pesemne o să ne lăsăm păgubași — și, arătînd pe fereastră spre carul poștal, se grăbi să adauge : poșta nu va mai primi pachete decît pînă la cincisprezece kile.

— Asta o știm de mult, ținu să sublinieze domnul Bedar, ciocnind de la distanță cu monterii, — în locul vostru s-aude că or să angajeze femei.

— Da, făcu poștașul închizînd ochii.

— Și ce-o să facă poștașii dacă se vînd caii ?

— Tocmai asta nu știu.

— Dar eu știu ! Pe capră o să stea o femeie, și doi poștași o să tragă în locul bălanului.

— Cu asta prr... stimate domn ! spuse poștașul scuipînd scîrbit.

— Și ce-ai vrea dumneata să faci, aud ? întrebă domnul Bedar, aplecîndu-și urechea.

— Ceva demn, răspunse poştaşul.

— Eu am auzit că poştaşii comprimaţi o să fie puşi să adune cornetele de îngheţată prin gări, sau să ţesale vrăbiile în parcul Stromovka.

— Asta am auzit-o şi eu, se amestecă în vorbă cîrciumarul ; dar e adevărat că poştaşul care aduce bani va trebui să poarte asupra lui un revolver ?

— Asta-i o prostie ! afirmă cu tărie poştaşul.

— Dumneata să taci, îl anatemiză cîrciumarul pe poştaş cu o mişcare a mîinii. Şi, adresîndu-se lui Bedar, continuă : eu am auzit la poşta centrală spunîndu-se că dacă un poştaş duce bani şi e atacat de cineva, atunci e mai bine să se împuşte, pentru ca tîlharii să nu-l înhaţe de viu. De aceea trebuie să aibă poştaşul asupra lui un revolver. E adevărat ?

— Adevărat, răspunse domnul Bedar. Dar eu mai ştiu şi altceva : că se discută ca poştaşii, în calitatea lor de prestatori de servicii publice, să-i aducă acasă, de sărbătorile Crăciunului, pe bărbaţii afumaţi.

— Ce-mi tot cîntaţi mie aici ? întrebă indignat poştaşul, arătîndu-se cu degetul.

— Dumneata ca dumneata, dar eu, în calitate de cîrciumar, am auzit chiar din gura directorului de la TAPL că, începînd de anul viitor, cum vine aici un beţivan şi se face criţă, îi agăţ de gît o ţidulă pe care îi scriu adresa din buletin, şi poştasul trebuie să-l ducă la destinaţie.

— Cui îi spuneţi bazaconiile astea ? rosti supărat poştaşul, ridicîndu-se de pe scaun.

— Şezi, tăicuţă, îl îmblînzi domnul Bedar, şezi, la destinaţie va trebui oricum să-l duci, pentru că, dumneata eşti funcţionar sub jurămînt. Fireşte, de predat îl predai însă numai pe bază de confirmare.

— Aşa da, se linişti poştaşul.

Iar cîrciumarul, măturîndu-i cu şervetul firimiturile de pîine în poale, îi spuse cu compasiune :

— Sărmanii poştaşi, toate se abat pe capul lor. La Nusle, de pildă, dacă oamenii nu-şi scot ghetele de la reparat, dirigintele poştei îi convoacă pe poştaşi şi le porunceşte : „Poftim, aici aveţi cîţiva saci cu încălţăminte, distribuiţi-o odată cu poşta, contra plată în numerar.

— Asta-i bună. Noi nu mai ştim unde ne e capul, şi dumnealor ar vrea acum să mai şi distribuim tot felul de gioarse !

— Şi, mă rog, ce-aţi vrea ? Să ardeţi gazul stînd prin cîrciumi ? se miră cîrciumarul.

— Ce să mai vorbim, la Praga poştaşii o duc încă bine, interveni în discuţie domnul Bedar ; să vedeţi în provincie ; acolo, pe lîngă distribuirea poştei mai trebuie sărmanii să hrănească şi cîinii vagabonzi... Nu că ar fi asta o cucerire a societăţii pentru ocrotirea animalelor, treaba asta au descoperit-o oamenii singuri, căci atunci cînd nu pot da de poştaş e destul să se uite careva pe uliţă, şi-acolo unde-s adunaţi mai mulţi cîini, acolo e şi poştaşul.

— Ei nu, orice, numai asta nu ! se împotrivi cîrciumarul ; dacă s-ar introduce povestea asta și la Praga cum aș putea eu să accept ca, aici, în jurul cîrciumii mele să se adune cîinii ? Eu, domnilor, dacă aș fi ministrul poștelor, n-aș da decît o singură dispoziție, și anume, ca pe timp de iarnă poștașii să-și ia caii cu ei măcar pe coridor. Căci, vorba ceea, ce vină are să stea în frig acest animal credincios ? ! exclamă cîrciumarul și desfăcîndu-și mînios mîinile răsturnă pe masă halba de bere.

— Asta mi-ai făcut dinadins, se supără poștașul și, sărind în picioare, bătu din tălpi să-și scuture din poale stropii de bere.

— De ce nu te dezbraci ?

— N-are nici un rost, pentru cele cîteva clipe, spuse poștașul.

— Asta așa e, căci vorba ceea, ești aici abia de două ceasuri, îi ripostă cîrciumarul și, uitîndu-se pe fereastră, se posomorî la față.

În viscolul de-afară, niște puradei mîzgăleau pe perete tot soiul de aeroplane și rachete.

— Cum îi văd, mă ia cu tremurici în tot corpul. Cum naiba le dă prin minte toate astea ? După ce desenează pînă unde ajung cu mîna, aduc scaune și desenează mai departe. Iar vara ? Vara îmi mîzgălesc asfaltul din fața cîrciumii și nici cînd se întunecă nu se astîmpără. Da de unde ! Se tîrîie în patru labe sub felinar și-i dau tot așa înainte.

— Ce să-i faci, așa-s copiii, se amestecă în vorbă un cărbunar aflat într-un colț al cîrciumii ; pensionarii din Šlosberk, cînd joacă mariaj, și se întunecă, tot așa fac, trag mesele

sub felinar și joacă mai departe. Sau cei ce joacă dame ?... Așază tabla pe zidul scund, încalecă zidul și, la lumina lămpii, termină partida, adăugă cărbunarul, ridicîndu-se de la masa lui cu șorțul de piele pe spinare și cu ochii mînjiți cu praf de cărbune. Își cercetă mîinile un timp, apoi reluă : Cînd stau și mă uit la palmele mele, îmi zic că dacă ar fi să pun unele peste altele scările pe care le-am tot urcat în cei treizeci de ani de cînd le car oamenilor cărbunii, aș ajunge, fără doar și poate, cu coșarca mea tocmai în lună. Așa vorbi, dar numaidecît se corectă : În lună poate nu, dar cu siguranță aș fi străbătut cu coșarca asta în spinare un curcubeu de primăvară... dar acum... să vină plata.

— Și la mine, se grăbi să spună poștașul ridicîndu-se în picioare.

La despărțire cărbunarul îi apucă mîna cîrciumarului și i-o strînse cu atîta căldură, de-i întipări inelul de cununie în degetul mic. Cîrciumarul însă rîdea făcîndu-i plecăciuni. După aceea dădu fuga în bucătărie și acolo, cercetîndu-și degetul mic, își scutură mîna și strigă spre ușa închisă :

— Prea mult vă îngăduiți, tîlharilor. Mie asta nu-mi place !

Și intră din nou în local închizînd ușa în urma lui, elegant, cu călcîiul. În clipa aceea se deschise ușa principală și în cîrciumă intră, înfrigurat, mașinistul Milton.

— Ei, Dumnezeu să te binecuvînteze, Miltone ! exclamă domnul Bedar întinzînd brațele

spre noul venit. Domnilor, ăsta-i colegul meu, cu care am lucrat împreună !

— Hm... făcu mașinistul.

Și domnul Bedar îi mîngîie și-i frecă mîneca hainei, minunîndu-se.

— Frumoasă haină, asta-i stofă englezească, așa ceva aici nu se mai face în ziua de azi ! Și după ce-l bătu pe Milton zdravăn cu palma pe spinare, și-i pipăi umerii, izbucni : Oameni buni, de la ăsta dacă încasezi una, e ca și cînd te-ar lovi un cal cu copita. Om iresponsabil, de ce nu te faci luptător de greco-romane ? Tu dacă-i pui unuia cheia finlandeză, îi scoți umărul cu teacă cu tot. Iar din cravata ta n-aș izbuti să ies nici eu. Și uitați-vă la el ce picioare ! Așa picioare avea numai Jarda Burger. Cel puțin, fotbal joci, Miltone ? Pe atacanții de azi i-ai face harcea-parcea ! Ești musafirul meu ! Domnule cîrciumar, azvîrle încoace două Stock-uri, în contul meu ! porunci domnul Bedar, continuînd să răcnească la urechea camaradului cu care lucrase : Știi, am stat de vorbă cu șefii noștri și cînd ăștia m-au întrebat cine a fost cel mai bun lucrător al Plafarului, ce crezi că le-am spus ? Ei, hai, ghicește !

— Nu știu, rosti Milton în șoaptă.

— Atunci să-ți spun eu... le-am spus că dintre toți cel mai tare trăgeai tu ! Da, tu ! Așa le-am spus, îl asigură domnul Bedar și, ca și cînd l-ar fi interesat ceva ce se întîmpla afară, se sprijini de pervazul ferestrei și se uită, grijuliu, cum cade zăpada. După care, se așeză și întrebă : Ei, ce zici, ce fel de om sînt ?

— Caligrafic, îi răspunse Milton zîmbind și, cînd își cufundă privirea în ochii domnului Bedar, zări în ei două flăcărui nostalgice, cărora niciodată nu era în stare să le reziste.

Se scotoci prin buzunare și, mototolind ultima hîrtie de zece coroane, îi întinse mîna colegului care trase ușor hîrtia din palma prietenului și o strecură cu discreție în buzunarul său.

— Vin sărbătorile... spuse el cu un aer de vinovăție, și după ce dădu pe gît păhăruțul lui, ceru voie și-l bău și pe al lui Milton. Și-acum am plecat... se grăbi să spună, ridicîndu-se de la masă.

— Plătesc eu totul, făcu un semn cu mîna mașinistul Milton.

— Să scriu ? întrebă cîrciumarul.

— Scrieți, răspunse Milton căscînd.

Și domnul Bedar își luă rămas bun de la cîrciumar și, în timp ce-i frămînta în mînă palma moale, îi spuse :

— Aveți o cîrciumă frumoasă — am să țin minte. În fiecare cîrciumă a zis cineva cîte ceva despre care aflați numai în cărțile învățaților. De pildă, la Pinkas, un mușteriu a plîns în halba cu bere și a spus — adevărata învățătură înseamnă să te ruinezi — la Tîrgul de Aur un consilier a spus — din rahat bici nu faci și, chiar dacă-l faci, nu pocnește — la Kolčavka, un acordeonist, parcă-l aud cum spune — adevăratul bărbat e întotdeauna o leacă pilit, un pic răcit, și o leacă pute a zeamă de bălegar. La Două Băbuțe, un student ochelarist spunea — băieți, arta modernă, o bătătură la picior, în care s-a format un urcior

în bobul căruia s-a prins un tăciune de grîu. În cîrciumă La Delicioșii, un conducător pirpiriu a spus — țăcănelile sînt gloria și mîndria omului. La Palmierul de Aur, un bărbat cu ochelari fără hulube a recunoscut — orice declar, întorc pe loc altminterea. La Tichak, o portăreasă a spus — vorbele grosolane sînt mici gloanțe cu rugăciuni de împușcat grosolănia. O chelneriță de la Berbecul Alb a spus — într-un oraş atît de populat și eu sînt atît de singurică. La Îngerul, un lăptar a prevestit — oamenii moderni vor începe să meargă pe jos. La Šenflok, o domnișoară a declarat — trăirea adîncă e ca biblioteca universitară. Asta ce înseamnă ? Și, vorba ceea, în fiecare cîrciumă s-a spus și se mai spune cîte ceva frumos, nu-i așa ?

— Și ce-o să țineți minte de la noi ? îl întrebă cîrciumarul, strîngîndu-i mereu mîna domnului Bedar.

— De la dumneavoastră o să-mi aduc aminte pînă la moarte de acest cărbunar care a spus că dacă ar așeza unele peste altele toate scările pe care le-a urcat, ar ajunge cu coșarca lui tocmai în Lună. Și-acum, am plecat.

Și domnul Bedar își mai luă rămas bun, pînă îi dădură lacrimile.

După ce ieși, cîrciumarul arătă cu degetul pe fereastră și spuse :

— Șarmant om, nu-i așa ?

Din fosa de orchestră urcă Raskolnikov și, ducîndu-și mîna la inimă, își spuse ca pentru el :

— Azi vreau să înfăptuiesc un lucru mare...

Și ieși în curtea interioară, unde, la etajul întîi se vedea odaia luminată a Ecaterinei Ivanovna, vestita cămătăreasă și tăinuitoare de obiecte furate.

Milton stătea în culise pe patul Soniei și mașinistul Badouček se așeză lîngă el, chinuit de ceva.

Ca să nu se mai gîndească la problema lui, începu să povestească în șoaptă :

— Într-o zi ca azi, era tot în preajma Crăciunului, am făcut autopsia unui sinucigaș. Doctorul regimentului, în timp ce-și spăla mîinile, parcă-l aud cum îmi spune : „Badouček, în săculețul ăsta, vezi ? — e inima ostașului Fikar, ai grijă de ea, e o inimă specială, o iei și o duci domnului profesor Jirasek, la Karlak“... Iar eu bat călcîiele și raportez : „La ordin“. Și am luat inima aceea, care se afla într-un săculeț de făină, și era atît de mare, cum să-ți spun, aproape cît un cap de copil. Și-am pornit cu ea spre Karlak. Ajung acolo și-l întreb pe portar : „Domnul profesor Jirasek a venit ?“ Și portarul îmi răspunde că domnul profesor încă n-a venit. Așa că m-am dus peste drum la Berăria Neagră.

Un electrician, urcat pe o băncuță, repara un reflector, ca să nu mai lumineze sașiu, și acum cobora pe scară în culise. Trecînd pe întuneric prin dreptul patului șopti :

— Ați cacarisit-o.

— Asta-i bine, rosti mașinistul Badouček, văzîndu-și mai departe de povestirea lui. Și cum spuneam, m-am dus la „Berăria Neagră“

și acolo l-am cunoscut pe unul Julda, un blonziu care avea țeasta, aici în față, nițel turtită. Zicea că plesnise un compresor la niște instalații de răcire și el fusese stîlcit în asemenea hal încît i se făcuse ultima împărtășanie. „Auzi, omule, îmi zice Julda, mă trezesc la spital, în jurul meu lumînări și deasupra mea niște capete înaripate ; mi-am dat seama după un timp că deasupra mea se închinau niște călugărițe. Ei, drăcia dracului, zic, unde mă aflu ? Și călugărițele s-au dus repede la medicul primar și acesta a trimis după profesorul Jirasek și amîndoi au stat pe urmă aplecați asupra mea și primarul spuse : „Domnule profesor, flăcăul ăsta și-a revenit". Dar domnul profesor a spus : oricum e *moribundus* așa că, dați-i tot ce poftește. Și eu m-am trezit din agonie și spun — aș bea o sticluță de coniac ! Cînd au adus-o, am băut-o dintr-o răsuflare și m-am întors în lumea morților. A doua zi dimineața am revenit și spun — aș mai bea o sticluță. A treia zi tot așa... și deodată am văzut lumina. Așa stînd lucrurile a venit din nou domnul profesor Jirasek și, după ce-mi cercetează capul, zice : Slavă Domnului, povestea începe să se resoarbă ! Continuați cu coniacul ! Și eu, după treizeci de sticluțe m-am pus pe picioare. Mîinile de aur ale domnului profesor Jirasek !" Asta mi-a povestit mie Julda, iar eu îi spun — acu ține-te bine să-ți povestesc și eu ție ceva. Și-i spun că mă duc la domnul profesor cu inima ostașului Fikar, care s-a împușcat în cap din pricina unei iubiri nefericite. Dar asta n-ar fi trebuit să-i spun căci, după aceea, Julda a ținut-o morțiș să i-o arăt, să vadă, chipurile, dacă pe inima aceea se poate citi dragostea. Dar eu i-am spus : uite ce, Julda, eu mă aflu în interes de serviciu, și n-am voie să ți-o arăt nici în ruptul capului, pricepi ? Atunci Julda a mormăit, rugîndu-mă să-l las măcar să ducă el săculețul acela, că oricum merge cu mine la domnul profesor Jirasek ca să-i mulțumească încă o dată pentru mîinile sale de aur, care i-au arătat drumul spre viață. Și, în cinstea acestor mîini, am tras fiecare cîte trei coniacuri.

Raskolnikov ieși de la cămătăreasă, murmurînd ca pentru el :

— Lucrul de care oamenii se tem cel mai mult e acel prim pas, da, acel prim pas... și tabloul se stinse, un tul cafeniu se lăsă din podul scenei, mașiniștii se repeziră în liniște și așezară mesele la locul indicat, pe un șnur fu coborîtă o lampă cu petrol și, din catifeaua neagră se strecură țeasta verde a recuziterului care, cu mîinile răsfirate, străbătea scena întrebînd în șoaptă :

— Unde naiba e toporul acela... n-ați văzut cumva toporul ?... Tovarăși, eu sînt după un infarct... of, ce grozăvie... Și porni, împleticindu-se, spre fundul scenei și se pierdu în bezna violetă.

Reflectoarele luminară scena și consilierul onorific Marmeladov apucă sticla și spuse :

— Domnilor eu sînt funcționar... —

Mașinistul Badouček își cuprinse genunchii cu mîinile și reluă :

— Pe urmă am mai lins cîte un coniac, așa, de drum, și Julda a început să dea cu vraja zicîndu-mi că după ce ieșim de la spital, ne ducem să mi-o prezinte pe soția lui — femeia asta mă iubește atît de mult că dacă-i vin cu cineva în vizită, pe loc se pune la mare șpiț și spune : tăticule eu mă reped să iau niște șnițele și pe urmă fac un cozonac pe cinste... „Dar știi ce ? îmi zice Julda, spitalul nu fuge, mai facem un popas la Pomulețul și, dacă se nimerește să nu fie nimeni pe-acolo, mă uit eu nițel în săculeț, să văd inima asta“... Și, uite așa, am pornit agale spre Pomulețul. Julda își lipea mereu urechea de inima aceea, o scutura ca pe un ceas deșteptător, dar eu i-am spus că totu-i în zadar, căci inima asta s-a răcit de-a binelea. Julda însă, o ținea morțiș pe a lui zicînd că inima asta trebuie să fie mînjită măcar un pic de fata aceea pentru care ostașul își făcuse seama, că dacă ar intra în ea nițel cu cuțitul ar găsi, cu siguranță, un semn oarecare...

Consilierul onorific Marmelaďov îi spuse lui Raskolnikov :

...și astfel, fiica mea Sonečka s-a dus cu cartea galbenă în timp ce eu zăceam beat... Și își duse mîna la inimă.

— Milton, întrebă Badouček tușind să-și dreagă glasul, ce părere ai, cum termină azi Jihlava.

— Mare favorit.

— Cine ?

— Cum cine ? Armata.

— Și ce-ai pus tu acolo ?

— Unu.

— Așa am pus și eu, căci, vorba aceea, Opava... nu-i mare scofală de ea, nu-i așa ? spuse mașinistul transpirînd.

Consilierul onorific strigă :

— Orice om trebuie să aibă un loc al lui, să știe unde să se ducă...

Mașinistul Badouček își mîngîie obrajii și continuă :

— Și astfel am ajuns la Pomulețul și am cerut două coniacuri. După ce le-am băut, cîrciumarul a întrebat : „Încă două ?“

Eu însă am sărit de pe scaun și am spus, da de unde, sîntem grăbiți, că trebuie să mergem la spital. Și am întins-o fără să mai zăbovim. Ajungem la spital și portarul ne spune că domnul profesor e în operație și că operația o să țină două ore. Așa stînd lucrurile Julda a început din nou să-i dea cu vraja, că mergem la el, că nevestica lui o să împodobească pomul de Crăciun și-o să ne fiarbă cîte un punci, pe urmă se repede după șnițele, că ne face un cozonac pe cinste și... Și iată că se încheie tabloul.

Mașinistul Badouček se ridică de pe canapea, în timp ce Raskolnikov îl scotea din scenă pe bețivul Marmeladov. Pe urmă se făcu întuneric și mașiniștii aduseseră lămpile și butoiașul și alcătuiră curtea.

Cînd reflectorul căsca un ochi în curte, un pompier stătea în portal și dormea aplecîndu-se tot mai mult de parcă lumina îl apăsa în ceafă, și nu mai lipsea decît un gram de

lumină ca pompierul să cadă și să se dea de-a dura pe scenă.

— Să-l trezesc ? întrebă Milton.

— De ce ? Lasă-l să zboare, să avem și noi niţică bășcălie, făcu din mînă mașinistul ; dar ăla de colo, ţine minte ce-ţi spun, ăla nu moare de moarte bună, adăugă arătînd spre recuzitorul care, în sfîrșit, găsise toporul de mușchi și acum aștepta cu el în colţ, să i-l dea lui Raskolnikov la momentul potrivit. Știi tu, Miltone, ce a făcut recuzitorul ăsta în actul al doilea, cînd trebuia să-i dea Soniei lumînarea aprinsă în spatele paravanului ? Cu un minut înainte și-a dat seama că n-are cutia de chibrituri în buzunar... „Oameni buni, are cineva pe aici niște chibrituri ?", a întrebat el în șoaptă, dar nimeni n-avea, iar cel ce avea, aștepta să vadă ce-o să se întîmple... Și Sonečka a întins mîna și recuzitorul nostru i-a dat lumînarea neaprinsă... Sonečka a umbrit flacăra lumînării cu palma, căci așa era în piesă, pe urmă a luminat faţa celui ce se apropia ca să-l recunoască, dar flacăra ia-o de unde nu-i... iar recuzitorul, încremenit de groază, a ieșit afară clătinîndu-se și în acest timp își spunea în șoaptă... Catastrofă, inima mea... inimioara mea... Iar actorii au făcut bășcălie, și s-au distrat... și eu cu ei. Dar ia spune-mi, ce crezi tu, care-i situaţia la Jihlava ?

— Dukla conduce clar, răspunse Milton. Dar vorba ceea, hocheiul nu-i decît un joc... firește, depinde mult și de starea vremii.

— Cum ai spus ?

— De starea vremii... ieri s-au auzit trenurile, și asta înseamnă schimbarea vremii.

— Mda.

— Eu mă bizui pe asta. Dar știi ce, mai bine mă duc să văd. Ce zici, mai e timp ?

— Un moment, spuse mașinistul Badouček și, uitîndu-se pe scenă prin crăpătura catifelei, adăugă : Du-te, Raskolnikov abia le-a ucis pe femeile alea, și tocmai își spală mîinile în lighean. Timp berechet.

— Atunci mă duc, zise Milton și, ocolind decorurile, ieși, pipăind peretele, pînă la poartă.

Apasă pe clanţă și poarta se întredeschise. Bolta cerului era trandafirie și gerul se muiase. Peste drum, la etajul întîi, într-o cameră întunecată ecranul televizorului strălucea ca un clar de lună albastră... Iar peste deal se înălţa spre cer glasul gării de triaj... — linia treizeci și șase...

Milton închise poarta și se înapoie în culise, unde se așeză din nou pe canapea.

Mașinistul Badouček nu avu răbdare și sparse tăcerea șoptind :

— Și cum spuneam, ajungem la Julda și, într-adevăr o femeiuscă gătea acolo un pomuleţ de Crăciun, dar cum ne-a ochit a și început să se răţoiască : „Ucigașul nervilor mei, unde-ai pus gologanii — ce-ai făcut cu ei ?" și numaidecît m-a luat la rost pe mine : „Uite, omule, în ce hal mi l-ai adus, neghiobule ! Mă duc să chem poliţia !" Așa stînd lucrurile, am smuls repede din mîinile lui Julda inima aceea, și am luat-o la sănătoasa. Cînd am ajuns

la Karlak, portarul mi-a făcut semn cu mîna de la distanță, că e prea tîrziu, și mi-a spus că domnul profesor a plecat undeva cu mașina și nu se mai întoarce... Dar, ia spune, Miltone, cum e afară ?

— Trenurile se aud și mai tare.

— Plouă ?

— Aproape.

— Frumos... spuse mașinistul cu melancolie în glas. Și în spatele scenei flașneta cînta o melodie veselă dintr-o operă italiană.

— Oare la Jihlava au stadionul acoperit ?

— Nu știu.

— Mă duc să văd și eu cum e cu vremea asta, se decide în cele din urmă mașinistul Badouček.

Bîjbîi de-a lungul zidului, apoi deschise poarta și în noaptea albăstruie-trandafirie văzu : afară burnița mărunt, zăpada se îngălbenise, iar sinagoga de peste drum era întunecată ca trunchiurile arțarilor în prag de primăvară. Pomuleții de Crăciun zăceau grămezi-grămezi, și din portal se ridică Sylva — cățeaua părăsită, o corcitură de lup cu St. Bernard, căreia, în timp ce alerga pe cărare, îndreptîndu-se spre poartă, i se fleșcăia zăpada sub picioare. Cineva își strecură mîna prin poarta ce dădea în curtea sinagogii, mîngîie capul cățelei, după care aceasta se întoarse la portalul ei pentru ca dimineața, odată cu primii cumpărători, să se furișeze și ea în magazinele Pramen și Masna și să aștepte pînă cînd vînzătoarele aveau să-i dea resturile de pe tejghea. Așa obișnuiește să ia prăvălie după prăvălie, pînă sus la cruce. Acolo trage un pui de somn, și după-amiază o ia înapoi la vale, pentru ca seara să fie iar sub portalul sinagogii. Așa face de zece ani și cînd a făcut ulcer, oamenii de pe stradă au dus-o la domnul doctor Welem, s-o opereze. Mașinistul Badouček o văzu acum fleșcăind prin zăpada umedă, de bună seamă se ducea să se culce sub portal și acolo să viseze un butoiaș atîrnat de gît și niște pelerini îngropați în zăpadă.

Mașinistul închise poarta și se înapoie în culise. Ajuns aici spuse :

— O să am parte, probabil, de un Crăciun vesel ca atunci cînd m-am întors cu inima de la spital. Raportez : „Domnule colonel, domnul profesor nu era acasă, v-am adus inima înapoi". Și medicul-colonel s-a uitat în săculeț și s-a rățoit la mine : „Dobitocule, nu vezi că inima asta s-a alterat de-a binelea ?" Așa se face că am luat frumos inima aceea și am dus-o în sala cazanelor și-am aruncat-o în foc... Acum însă știu că la Jihlava n-au stadionul acoperit și în fleșcăraia asta Opava face X... surpriza-surprizelor. Iar Speranța mea, pusă în cele două sute treizeci de coroane, s-a dus pe apa sîmbetei...

Sonička Marmeladova, fetița cu cosițe aurii purtînd pe cap pălărioara de paie împodobită cu cireșe artificiale, îi făcu o plecăciune lui Raskolnikov și-l întrebă cuminte :

— Veniți la înmormîntare ?

BARONUL MÜNCHHAUSEN

HANTA PLECĂ LA SERVICIU dis-de-dimineață. Se instală frumos în tramvai, și scoțînd din servietă cotidianul „Herald Tribune" se preface că citește cu interes articolul de fond.

După care izbucni în gura mare :

— Pînă la urmă tot o să dea de dracu capitaliștii ăștia ! Le-aș arăta eu lor politică de forță.

Dar oamenii din jur se uitau în altă parte. Atunci Hanta scoase un alt ziar, de data asta „Frankfurter Allgemeine" și, prefăcîndu-se iar că citește, începu după un timp să comenteze :

— Oameni buni ! Cînd citesc toate astea simt cum fierbe sîngele în mine ! Uite așa ! În definitiv cine a cîștigat și cine a pierdut acest război ?

Și, pufnindu-l rîsul, continuă :

— Țineți-mă, fraților, să nu cad ! Auziți ? ! ? Konrad Adenauer vorbește despre apărarea culturii occidentale ? Și unde ! ? La Universitatea Columbia ! Pricepeți, oameni buni ! ? ! La universitate ! Ce păcat că nu sîntem și noi vreo nouăzeci de milioane.

Se înecă de rîs și tuși ușor să-și dreagă glasul. Cînd se uită însă în ochii celor din jur, ca să găsească în ei înțelegere își dădu seama că privirile tuturor pluteau în gol, întîlnindu-se undeva în spatele lui, că nimeni nu se sinchisea de prezența lui și că, de fapt, toți se

uitau prin el. Și asta îl făcea pe Hanta să se simtă bine, căci tare îl ungea la inimă cînd oamenii își pizmuiesc aproapele pentru cunoștințele lui. Iată de ce împături cu mare plăcere ziarul federal, apoi desfăcu „L'Humanité" și iar începu să-i binecuvînteze pe călători cu imensul antet al ziarului. De această dată, știrile nu se mai arătau a fi de loc pe placul lui.

Drept care împături ziarul la loc și spuse cu ochii umeziți de lacrimi :

— Unde-i mîndria francezilor, oameni buni ! ? Auziți ! Speidel și Manteufel se consultă la Paris cu Guderian... cu acest bătrîn *draufgänger* * — zău dacă nu-mi vine să mor !

Strînse pe îndelete cele trei ziare găsite de el printre hîrtii vechi, — ziare din care înțelegea taman numele și prenumele celor incriminați — și coborî încet din tramvai.

Îndată, după colț, intră în lăptăria de unde obișnuia să cumpere în fiecare zi lapte pentru pisici.

— Da cîte pisici aveți în văgăuna aia ? îl întrebă lăptăreasa.

— Cîte ? Ar trebui să vedeți și dumneavoastră, distinsă coniță, acuși cînd deschid magaziile ! Dacă nu mă dau iute într-o parte, mă doboară valul de cotoi ! Da, ia spuneți-mi, ați aflat ?

— Ce să aflu ?

— Un incendiu uriaș în port la Holešovice, azi noapte. Arde un vapor cu grîne, și boabele aprinse țîșnesc în toate părțile ; așa că, pompierii au lăsat vaporul în voia soartei, și s-au

* Smintit — germ. orig. (n.t.).

apucat să stingă focul din cartierele învecinate... Liben și Bubny. Nenorocire mare !

— Asta ne mai lipsea ! izbucni lăptăreasa, frîngîndu-și degetele. Dar tot nu mi-ați spus cîte pisici aveți...

— Fetițo, pardon, distinsă coniță... puține. Acum, că și-au ieșit din minți șase motani, după ce li s-a urcat miorlăiala la cap, nu ne-au mai rămas decît doisprezece. Ce mai, e o adevărată catastrofă cînd dă miorlăiala-n motani ! Ce să vă spun, se cațără și pe tavan...

— Miorlăiala ?

— Da, miorlăiala. Știți și dumneavoastră doar cum e și ce chin e dorința aceea, da, iontoforeza naturii și plăcerea micuțelor animale de a se juca de-a... baba oarba...

— Cum vine asta ?

— Păi, vă rog să mă iertați, dar, știți... și animalelor le place să se joace de-a tata și de-a mama. Iar motanul, ce să vă mai spun, e un adevărat dinam.

— Douăsprezece pisici ! Și copiii noștri cară hîrtie la centrul dumneavoastră de colectare. Atît ne-ar mai lipsi să turbeze și motanii și să muște toată strada !

— Asta, ce-i drept, s-ar putea.

Și, controbăind prin servietă, Hanta scoase la iveală ziarul italian „Unitá".

— Mda... parcă pe aici pe undeva am citit eu... Un moment, aici sînt inundațiile din Valea Padului, dincoace... prințul de Monaco s-a însurat cu actrița aceea americană, pardon, cu actrița de film americană Grace Kelly... Gata, am găsit ! La Florența a turbat o haită de pi-

sici, iar în palatul Uffizi smintitele au mușcat cincisprezece nemți aflați acolo să viziteze galeriile de artă. Pînă și ghidurile le-au făcut ferfeniță.

— Va să zică așa ! Nu-i nimic, chiar azi am să mă duc să depun o plîngere la asociația de stradă a părinților ! spuse lăptăreasa, clătinînd din cap și privind cu tristețe pe fereastră afară...

În dreptul Societății de asigurări îl aștepta casierul.

— Domnule Hanta, ieri am depus la dumneavoastră niște foi de vărsămînt.

— Și ce-i cu asta ?

— Noi credeam că foile pe care vi le-am dat erau expirate. Dar pînă una-alta, cele expirate au rămas în birourile noastre, spuse casierul și, arătînd cu mîna spre clădirea Societății de asigurare, se grăbi să adauge : Iar cele valabile le-am dat la colectare.

— Pentru noi, tot un drac, hîrtie ca orice hîrtie ! îl consolă Hanta.

— Cum văd, nu m-ați înțeles ! Mă gîndeam dacă n-ar putea fi schimbate, pricepeți ?

— Greu, sînt gata împachetate.

— Și unde se află pachetele ?

— Asta aș vrea și eu să știu. Au fost duse de ieri la fabrica de hîrtie.

— La care ?

— Depinde de camionul în care le-am încărcat. Ce mai tura-vura, s-a zis cu foile dumneavoastră de vărsămînt. Puneți-le cruce ! Mai

degrabă am putea merge să căutăm apa vie sau cele trei fire de aur din părul lui Moș Știe-tot...

— O să mă plîng.

— Asta, mă rog, puteți, dar să știți de la mine, la noi nu se găsește niciodată nimic, mai ales atunci cînd cauți ceva anume. În schimb, spre surprinderea noastră, găsim tot soiul de alte lucruri. O dată, după revoluție, mă aflam într-o pivniță la Letna să adun hîrtie ; la un moment dat furca mi se agață de niște franjuri — intru mai adînc și, păzea, ce credeți că am găsit acolo ?

— Niște foi de vărsămînt ! izbucni bucuros casierul.

— Da de unde ! Niște cizme, da, niște cizme ! Înfig furca a doua oară, trag cu putere, și ce să vezi : un *scharführer* mort și, unde mai pui, cu revolverul în mînă. Da, un șarfirer cîndva giuvaerul spălătoreselor germane, podoaba crescătorilor de iepuri în al treilea reich... Și-acum, mort de-a binelea. Ce mă fac cu el ? îmi zic în sinea mea. L-am azvîrlit frumușel într-o ladă așternută cu un strat de hîrtie, apoi de jur împrejur și deasupra tot cu hîrtie, după care am bătătorit totul zdravăn să se îndese bine și am legat lada cu două rînduri de sîrmă să nu se desfacă... Și, astfel șarfirerul a ajuns la fabrica de hîrtie, întocmai ca foile dumneavoastră de vărsămînt. Acolo sîrma se taie, iar conținutul lăzii se aruncă în căzile cu acid. Cine știe, poate că, atunci, cîteva sute de oameni au citit ziarul „Ceské slovo" pe hîrtie confecționată dintr-un național socialist german... Frumoasă poveste, nu-i așa ?

— Păi... spuse casierul, și strănută vîrtos.

— Vedeți, e adevărat ! Pe vremuri am lucrat și în beciurile Băncii naționale, iar acolo, cum poate binevoiți a ști și dumneavoastră există o încăpere în care pică prin tavan bancnotele scoase din circulație, tocate mărunt-mărunt, ca tăițeii. Iar eu făceam pachetele cu masca pe față, cufundat în norii ăia de milioane. Biștarii, cum spuneam, pică acolo ca stropii de ploaie, în timp ce mașina de tocat toarce mai mare dragul... Și uite așa, mi-a venit mie deodată în minte o idee și numaidecît m-am dus să-l întreb pe casierul-șef : Spuneți-mi, dumneavoastră nu vi s-a întîmplat niciodată să vă lipsească din casă, să zicem, un milion ? Și știți ce mi-a spus ?

— Nu... izbucni speriat casierul și inima prinse să-i bată cu putere.

— Mi-a spus : Domnule Hanta, o lipsă de un milion se găsește cît ai clipi. Ferească Sfîntul însă să lipsească douăzeci de haleri, pentru o asemenea bagatelă se istovesc, uneori, șase oameni căutînd o săptămînă întreagă.

Casierul simți cum îl trec fiori de gheață pe șira spinării și strănută vîrtos, pentru a doua oară.

— Ați văzut ? Așa e ! aprobă Hanta. Dar, știți, interesant e că mai toți oamenii pierd mereu cîte ceva. La noi, de pildă, au aruncat, împreună cu hîrtia, atîtea lucruri, încît dacă ar fi adunate la un loc, s-ar putea încropi din ele un mic bazar. Niște copii ne-au adus odată,

firește, din greșeală, un aparat de radio, alții un motor întreg de mașină Aero, gata șlefuit, alții ghete, paltoane, zeci de bilanțuri, bonuri de benzină și foi de vărsămînt. Cea mai strașnică poveste a fost însă atunci cînd, tot din greșeală, au răsturnat în pivnița noastră, odată cu hîrtia, niște briliante în valoare de un milion și jumătate. Șapte detectivi particulari s-au apucat să răscolească tot beciul, luînd la mînă hîrtiuță cu hîrtiuță. Închipuiți-vă, nouăzeci de tone ! O săptămînă întreagă a durat povestea asta, dar de găsit nu au găsit nimic.

Casierul strănută din nou, cu atîta putere, încît își stropi palma.

— Dumneavoastră n-aveți batistă ?

— Nu, am... am uitat s-o...

— Și de ce n-ați spus asta de la început ? Mîine o să vă aduc o duzină întreagă, așa, ca o mică atenție din partea mea. Știți, pe vremea cînd se închideau sinagogile, nemții ne-au adus, de la ovrei, zece tone de pînzeturi — prapuri, odăjdii și scutece de copii. La început le rupeam și făceam din ele obiele, pe urmă însă ne-am apucat să croim batiste și prosoape. Eu, de pildă, exclamă bucuros Hanta, eu am acasă un dulap cu zestre pentru două mirese. Numai din prapuri mi-a făcut nevastămea două duzini de chiloți. Iar batiste ! Ce să vă mai spun ! Am pînă la sfîrșitul vieții, de-ar fi să suflu în ele numai acid sulfuric ! Mai mare dragul să-ți sufli nasul în asemenea batiste. Nici nu știți ce desfătare e atunci cînd te gîdilă pe la nas firele acelea de aur !

Casierul se gîndea însă ce s-ar întîmpla dacă i-ar lipsi din casă cei douăzeci de haleri.

— Am răcit... spuse el posomorît.

— De ce n-ați spus asta de la început ? ! ! Fiți atent ce vă spun ! Cînd vă întoarceți acasă de la birou, turnați într-o cană un pic de apă și rom cu nemiluita. Puneți amestecul ăsta la foc mic, și-l lăsați să fiarbă în lege, firește nu înainte de a arunca în el cîteva boabe de cuișoare și piper. Pe urmă beți cu poftă pînă la fund și așteptați cam un sfert de ceas, pînă cînd băutura asta prinde viteză, după care mai dați pe gît două sute de grame de secărică, fiindcă, știți, secărica asta face bine la bojoci. După aceea ieșiți frumușel și faceți o plimbare ; și cînd se lasă înserarea... dumneavoastră vă prăbușiți frînt de oboseală și adormiți în mijlocul naturii, iar în zori, după ce vă treziți umezit de roua dimineții, v-ați lecuit de guturai. Asta, știți, e metoda lui Kneip și, credeți-mă, e mai bună decît prișnița lui Priessnitz. Așadar, mîine vin cu batistele ! zise Hanta și, strîngîndu-i mîna casierului, i-o scutură zdravăn, din toată inima...

Casierul apucă clanța ușii de la intrarea în clădirea Societății de asigurări și strănută cu atîta putere, încît zbură ca din pușcă drept în mijlocul foaierului.

Hanta surprinse apoi, cotind spre centrul lor de colectare, un bărbat ce nădușea de zor împingînd în fața lui un cărut cu două roți. Se grăbi și-i dădu o mînă de ajutor să împingă cărutul ce aducea cu un tun.

— Noroc de căruţul ăsta, că altfel nu ştiu zău ce m-aş face, se făli proprietarul. Dar de adus nu aducea decît un pacheţel amărît.

Şeful ieşi din birou şi spuse :

— Puneţi-l pe cîntar.

— Aveţi drugi ? întrebă proprietarul căruţului, ştergîndu-şi fruntea de sudoare.

— Ce să avem ?

— Păi... drugi — din ăia de se dau pe ei de-a dura butoaiele la fabricile de bere.

— Aşa ceva n-avem.

— Atunci, măcar o macara.

— Macara ? Nu, nici asta n-avem... dar pentru ce ? Nu cumva pentru asta ? răcni şeful şi pe loc îşi dădu seama că s-a zis pe toată ziua cu buna lui dispoziţie. Se repezi supărat şi, apucînd pacheţelul, îl azvîrli pe cîntar.

— Poftim, cinci kile.

— Mda... aşa mai zic şi eu ! se bucură proprietarul căruţului.

— Ce vreţi în schimb ? Bani sau lozuri ?

— Lozuri. Dar să nu aibă numerele prea apropiate.

— Ţine unul ?

— Aş, pe ăsta nu-l vreau ! Mie să mi le amestecaţi !

— Ia-l, şi amestecă-ţi-l singur, spuse şeful pe un ton sec.

— Ar fi cazul să aveţi aici un papagal, mormăi visător proprietarul căruţului, vîrînd lozul în portmoneu. După care se opinti, căznindu-se să urnească din loc căruţul. Căruţul era greu şi ieşirea din curte era uşor povîrnită. Aşa stînd lucrurile, Hanta apucă de-o roată, şeful de cealaltă şi, aproape în genunchi şi cu degetele înfipte în obadă, trebuiră să împingă nu glumă, şi să mai strige şi „hei rup !" pînă cînd reuşiră să pună în mişcare căruţul care, în afara faptului că arăta ca un tun avea, fără doar şi poate, şi greutatea corespunzătoare.

— Grozav ar fi să cîştig un Spartak ! spuse proprietarul căruţului, răsuflînd uşurat.

— La aşa ceva nici să nu te gîndeşti ! În ăsta se plimbă acum directorul nostru, iar lozurile cu cîştiguri grase au şi fost distribuite pînă la unul... Tu, dac-o fi să cîştigi, apoi, cel mult un fular, o carte, o cămaşă... dacă ! ţinu să-l consoleze Hanta.

— Noroc că am căruţul ăsta, rosti mulţumit proprietarul şi, petrecîndu-şi lanţul în jurul pieptului, o luă la trap pe strada Spalena.

Întorcîndu-se în curte, Hanta îi spuse şefului :

— Ştiţi, tipul ăsta cu căruţul... Cumplită chestie ! Omul ăsta e imaginea simbolică a vieţii mele trecute !

Spre ora nouă, în curtea centrului se ivi un bătrînel care, ocolind grupul de clienţi ce se buluceau în jurul cîntarului, se proţăpi drept în mijlocul curţii. Un timp cercetă cu evlavie toate zidurile şi ungherele, ba, pînă la urmă, îşi scoase şi şapca, de parcă s-ar fi aflat într-o biserică.

— Ce vă tot holbaţi aici, de parcă aţi fi căzut din pod ? îl întrebă Hanta, ridicîndu-se de la treburile lui.

— Ştiţi... eu am lucrat pe locurile astea în urmă cu treizeci de ani, dar pe vremea mea nu

se înălța aici blocul ăsta. Acolo, unde-i cîntarul, arătă bătrînul, acolo era o cișmea, iar dincoace, unde-i magazia, erau grajdurile. Eu am fost aici vizitiu...

— Dumnezeule-Hristoase ! Dă-mi iute mîna să ți-o strîng, omul meu bun și drag !

Se ținură un timp de mînă, uitîndu-se unul în ochii celuilalt. După ce se săturară de privit, bătrînul continuă cu amintirile :

— Acolo, arătă el, unde-i acum biroul, nu era nimic. Pe locul acela era un maidan. Iar aici, lîngă ferestrele astea țineam înșirate scările pe care ne suiam în pod după fîn, căci aici erau hambarele de fîn. Dincoace, unde acum e întuneric, era o bancă, pentru că în locurile acelea soarele ardea mai vîrtos...

— Cum văd, ție îți place să dezgropi amintirile, omul meu bun și drag. Ei, dacă-i așa, să știi că te iau cu mine, dar numai atunci cînd o veni timpul și o să-ți dau eu de veste... o să te iau și-o să te duc cu mine la lacul Slapy, îi făgădui Hanta, de parcă ar fi depus un jurămînt. O să facem o excursie pe cinste, numai noi doi. Și-o să ne plimbăm cu bărcuța pe lac și, la un moment dat, eu o să strig : Gata, ajunge ! Și mintenaș o să ne uităm amîndoi în apă, ca de sus, dintr-un balon, și dacă apa o să fie străvezie, atunci sub bărcuța noastră vom zări Holovoušt, sătucul meu de baștină. Și eu ți-aș arăta și ți-aș spune : Uite, vezi, acolo unde plutește crapul acela, acolo m-am născut eu.

Hanta se lăsă pe vine și arătînd cu degetul în jos, reluă :

— Botezat am fost în biserica de colo, unde acum înoată dumnezeiește somnul acela burduhănos, iar colea, unde șalăul acela hrăpăreț gonește acum peștișorii ăia mărunți, ei, bine, acolo era turla în care suna clopotul. Iar aici, continuă el, ciocnind cu degetul în pavaj, aici unde acum a sclipit ca fulgerul plătica aia lată cît lopata, aici era cîrciuma, astăzi fără acoperiș, cîrciuma în care eu mă luam la harță și mă băteam cu flăcăii din pricina fetelor...

Lacrimile îi picurau pe dosul palmei.

— Ei, prietene, spuse bătrînelul oftînd, și după ce-și suflă nasul, continuă : eu umblu acum pe urmele vieții mele, dar peste tot, unde mă duc, totul e altfel... totul ! Unde te uiți, numai amintiri, amintiri, de mă răpun mai abitir decît tot ce s-a petrecut atunci... Știi, continuă el, cu răsuflarea tăiată, eu tare aș vrea să mai văd o dată toate locurile tinereții mele. Dar unde mă duc, îmi găsesc trecutul demolat, și mie îmi dă prin minte că m-am înșelat, că am nimerit în altă parte. Uite, däunăzi, m-am dus să văd cătunul în care m-am născut. De cincizeci de ani nu mai fusesem în sătucul meu Dub de lîngă Kladno... Ajung acolo... o iau pe șosea și ce crezi, șoseaua, în loc să ducă în sat, se oprește într-un gard. Mă uit în jur, și ce să văd ? Sătucul meu natal fusese de mult îngropat, și peste el se ridicase o nouă oțelărie Poldi... Tu, prietene, ai cel puțin prilejul, atunci cînd se deschide stăvilarul și se golește lacul, să te plimbi prin vatra satului și să treci chiar și pe la casa părintească, pe cînd mie mi-a fost totul înmor-

mîntat pe vecie. Și uite-așa m-am ținut un timp cu mîinile de gard, ca Isus pe cruce, după care m-am dus să mă înscriu în brigada de muncă voluntară. Mi-am zis că dacă nimeresc într-o echipă care sapă șanțuri pentru tot felul de conducte, s-ar putea ca într-o bună zi... să dau cu tîrnăcopul măcar în turla bisericii ; dar dumnealor — ce crezi — nu m-au primit ; ziceau că sînt un hodorog bătrîn. Ca să vezi, oamenii nu mai dau doi bani pe mine.

— Da ? Atunci vinde-ți oasele !

— Cum ? !

— Așa cum ai auzit. Să-ți vinzi oasele. Da, da, sînt institute care cumpără hoitul omului de viu. Și după ce-ai înțepenit de-a binelea vin de te ridică și pe urmă te bagă la saramură de-a valma cu alte cadavre. Acușica însă, cît mai ești în viață, ai primi pentru asta cîteva miișoare și cu bănișorii ăștia mai poți trage un chefuleț de pomină, ca la tăierea porcului...

— Zău ? Se mai pune preț pe om în zilele noastre ?

— Și încă ce preț ! Studenții ar învăța să facă pe tine disecții, pe urmă te-ar fierbe, și ți-ar scoate oasele, apoi ți le-ar prinde frumușel cu sîrmulițe și știfturi de alamă, și ar scoate din tine un schelet pe cinste.

— Zău ?... Nici nu știi ce mare nevoie aș avea eu acum de așa ceva ! Amintirile astea m-au dat gata ! Da, prietene, ție o să-ți mărturisesc totul... spuse bătrînelul în șoaptă : mi-au tăiat lumina, că n-am avut cu ce plăti. Gazda mi-a scos sobița din odaie, că nu am plătit chiria. Am vîndut aproape tot ce aveam... Dar acum,

se însufleți bătrînul ca prin farmec, acum, dacă stau și mă gîndesc bine, m-aș reîncadra... Și unde ? În sectorul științei !

— Îți dai tu seama, ființă norocoasă, ce fericire ar da peste tine să stai expus, de pildă, într-un muzeu ? Sau, să zicem — și Hanta se minună singur de plăsmuirea lui — să zicem că ai sta într-un cabinet de studii, undeva la un gimnaziu și, din cînd în cînd, ai fi dus în clasă, unde profesorul ți-ar ciupi coastele ca pe niște strune de țiteră, și în acest timp le-ar explica elevilor cum se numește cutare sau cutare ciolănaș. Iar în pauză... Aici Hanta stătu un pic să reflecteze, apoi reluă : ...iar în pauză... Da, în pauză țîngăii ți-ar înfige între maxilare o țigară, și ar mai face cu tine și un tur de dans.

— Gata ! Ajunge ! Nici nu știi ce pont mi-ai vîndut. Da, prietene, ai montat în mine un motoraș care s-a și pus în mișcare... Mai am o șansă, omule ! strigă bătrînul bucuros.

Dar, în aceeași clipă, se grăbi să adauge posomorît.

— Numai să mă primească, să mă cumpere. Uite, chiar acum mă duc. Unde vine institutul ăsta ?

— La Albertov. O iei frumușel în jos prin piața Karol și acolo întrebi unde se cumpără schelete. S-ar putea să nu-ți dea toți bănuții odată. Dar tu te prinzi și cazi la învoială cu plata în rate.

Cu ochii umeziți de lacrimi, bătrînul străbătu repede gangul și ieși în stradă.

Mařenka, care ambala de zor hîrtia și auzise toată povestea, simți deodată cum o apucă toate pandaliile.

— Dumnezeule-Hristoase, bolborosi ea, clănțănind din dinți. Ce ți-e și cu bărbații ăștia! Mă miră că-i mai distrează asemenea nerozii! Auzi dumneata, să-și vîndă oasele! Numai asta nu mi-a mai fost dat să aud! Și cînd mă gîndesc că seara, cînd mă întorc acasă, tot de asta am parte. Acolo vin să-mi aducă mîngîierea vecinii! se tîngui femeia, în timp ce mai aștemea un rînd de hîrtie pe fundul unei lăzi. Se vîntură pe la mine un domn Ratig, îndemnat, chipurile, de creștineasca-i datorie de a aduce... mîngîiere unei văduve necăjite. Și uite așa mă năucește dumnealui de cap, după care mi se tolănește frumușel în pat și începe să se bîțîie și să se roage bunului Dumnezeu să-l ia odată, la el, că ce se face dumnealui, domnul Ratig, dacă, Doamne ferește, nevastă-sa, aflată în spital cu o tumoare, se prăpădește sărăcuța sub cuțit?!... În cazul ăsta, zice, nu-i rămîne altceva de făcut, decît să se arunce înaintea trenului și fără îndoială că așa va face...

Hanta o asculta, dar numai cu o ureche, căci în acest timp cotrobăia într-o ladă veche de bere, din care scotea la iveală niște romane lacrimogene pentru domnișoare.

— Zău? o întrerupse el distrat.

— Zău... Și eu, după ce mă chinuiți voi aici, de moarte, trebuie să mă duc să-l îmbărbătez pe vecinul meu creștin, spunîndu-i că doctorii n-au mîini de aur, ci de diamant. Dar dumnealui, domnul Ratig zice că nu-i adevărat, că

știe el că doctorii n-au mîini de aur, și, uite, chiar acum se duce să se arunce sub roțile acceleratului. Și numai ce-l văd că sare în sus și strigă: Dumnezeule-Hristoase!

— Ce s-a întîmplat? întrebă, speriat, Hanta.

— Așa a țipat ieri seara domnul Ratig: „Dumnezeule, unde-o fi pus nevastă-mea inelul cu briliant?“ Și eu am fost nevoită să mă duc la el acasă și să umblu acolo în patru labe ca să caut inelul cu pricina... Ieri... dumneata m-asculți?

— Cum să nu... ieri... minți Hanta.

— Da, ieri, cînd a venit din nou să-mi aducă o mîngîiere în singurătatea mea de văduvă, a scos din buzunar un revolver, spunînd că se împușcă pe loc, la mine în casă. După ce i-am făcut trei cafele turcești, mi-a făgăduit că de împușcat tot se împușcă... dar la dumnealui acasă. Uite, așa mă chinuiți pe mine, voi bărbații... Hei, unde pleci?

— Trebuie să-i cumpăr șefului o canistră cu benzină și una cu petrosin, răspunse Hanta după ce ascunse sub haină romanele lacrimogene pentru domnișoare. Da, mi-a zis șeful că iar au început să strige oamenii după el pe stradă: Cînd mai vin pe la dumneata pompierii? Și cînd mai faceți inventar?

— Ce bine-i de mine, măi flăcăilor, că am locul meu de veci la Olšany. Ce frumos îmi petrec eu duminicile. Mă duc la cimitir, mă opresc lîngă cripta mea și stau și-mi închipui că zac acolo jos, și mă odihnesc în tihnă... nu tu bărbați, nu tu hîrtii, nu tu creștini! De

m-aș vedea odată acolo! spuse cu jind Mařenka.

Intrînd în cîrciumă, Hanta nu rosti obișnuitul cuvînt de bineţe ci, așezînd pe tejghea romanele lacrimogene, se uită atent în jurul lui. Un mușteriu tocmai plătise și, în timp ce părăsea localul mormăia satisfăcut; un altul bătea darabana pe zincul tejghelei și se desfăta urmărind-o pe chelneriţă cum toarnă romul în bătaia luminii, iar un al treilea, după ce se delectă un timp privindu-și păhărelul plin, lăsă iute capul pe spate și într-o clipită dădu băutura pe gît.

În sfîrșit, chelnerița înșfăcă romanele și, trăgîndu-le cu nerăbdare sub tejghea, citi, la iuţeală, măcar titlurile. Pe urmă își ridică faţa, și pentru prima oară în dimineaţa aceea schiță un zîmbet de mulţumire.

— Ia s-auzim iubiţelule, ce ne poftește inimioara? începu ea, umplînd repede un păhărel cu rom. Și spune-mi repede, sînt de dragoste?

— Și încă ce dragoste! răspunse Hanta. Cu năbădăi...

— Le-ai citit? îl iscodi chelneriţa.

— *Destinul Magdei* nu l-am citit, nici *Lanţurile astea sfărîmate,* dar *Dorința baronului* e o carte pe cinste, scrisă parcă anume pentru inimioara dumitale, distinsă doamnă, spuse Hanta, făcîndu-i o plecăciune.

— Ah, iubiţelule, povestește-mi măcar ceva, că, zău, nu mai pot răbda pînă diseară, izbucni chelneriţa.

Hanta înalţă paharul în cinstea ei, și începu să-i povestească nicidecum *Dorința Baronului,* ci din *Fata cinstită,* pe care o citise mai de mult, cînd suferise de urticarie:

— În castel domnea o liniște desăvîrșită... era o noapte superbă și caldă... Vilma deschise ușa ce dădea spre terasă „Vai, domnul baron!" rosti ea speriată...

— Știi ce, iubiţelule? îţi pregătesc un prînz pe cinste, ce zici, vrei?

— Vreau... Și Vilma strigă înspăimîntată: „Încetaţi, domnule baron, cuvintele acestea nu se potrivesc cu rangul dumneavoastră, și-apoi nu uitaţi că sînteţi însurat și eu sînt o fată săracă!" Dar, baronul căzu în genunchi: „Nu, Vilma, dragostea nu-l coboară pe om, ci, dimpotrivă... Tu trebuie să fii a mea!"... A, să vă dea Dumnezeu sănătate, domnule consilier! Cum mai merge?! Tot așa? se adresă Hanta zgomotos unui bărbat cu chelie, care tocmai dăduse gata un pahar mare cu rom. Și ca lucrurile să fie clare, Hanta se grăbi să adauge: Știţi, oameni buni! Noi doi am dat gata pînă și... leacul ăla... de-i zice *antabus,* nu-i așa, domnule consilier?

Și, uitîndu-se cu însufleţită bucurie la bărbatul cu ţeasta pleșuvă, căruia, se pare, nu-i era de loc pe plac această neașteptată întîlnire, Hanta continuă să explice întregului local:

— Da, eu și domnul consilier, aici de faţă... am dat peste cap reflexul condiţionat al domnului Mysliveček. La toţi pacienţii injecţiile și-au făcut efectul, toţi și-au vărsat și ma-

țele, numai noi doi nu. Eu și domnul consilier... Noi doi am biruit știința !... Da, da, a fost un adevărat triumf al spiritului asupra materiei. Este, domnule consilier ?

Dar domnul consilier nu se arăta de loc entuziasmat de acest triumf și, din toate, ar fi preferat să iasă prin zid și s-o ia la sănătoasa.

— Plata ! rosti el posac.

— Va să zică, avem o dată două sute de rom și două halbe, nu-i așa ? îi dădu chelnerița lovitura de grație.

— Mda, mormăi chelbosul și, aruncînd pe tejghea două hîrtii de zece coroane, părăsi localul total nefericit de biruința lui asupra domnului Mysliveček.

— Și, mai departe, cum a fost ? întrebă chelnerița, fremătînd de nerăbdare.

— I-a surprins baroneasa. „Se poate, Vilma ? Dumneata primești noaptea, și în această ținută, vizita unor bărbați căsătoriți ? Și eu care am avut atîta încredere în dumneata !“ Hanta se juca, învîrtind în mînă paharul gol. Abia după ce chelnerița i-l umplu, se învrednici să încheie cuvintele baronesei... „Va să zică, domnul baron e amantul dumitale ? !“ Ei, fir-ai tu să fii de flăcău, exclamă el deodată, după ce se uitase îndelung la un mușteriu beat turtă. Știi că semeni cu Edy Polo ?

— Asta se poate, răspunse mușteriul, dar tu așază-te aici lîngă mine, și spune-mi Diodio. De ieri mă tot fîlfîi prin cîrciumi ca un drapel. Ce mai, nenorocire mare ! M-a înșelat nevasta.

— Maica ta, Hristoase ! Să fiu în locul tău i-aș trage o praftură și o chelfăneală zdravănă să mă țină minte. Ești catolic ?

— Catolic.

— În cazul ăsta trebuie, înainte de toate, s-o înveți pe nevastă-ta că primul pe lume e Dumnezeu și, îndată după el, vine bărbatul ! După aceea vin ceilalți credincioși și abia la urmă îngenunchează nevasta... spășită și blajină...

— Întocmai așa stau lucrurile la noi. Ce n-aș da să umble și ea nițel creanga ! Dar nu, dumneaei stă acasă și croșetează, așa că haimanaua, derbedeul și netrebnicul sînt eu. Numai eu, arătă mușteriul cu degetul spre pieptul său, și continuă : Și cu ce idealuri mărețe am pășit eu în căsnicie ! Cu ce idealuri ! Nădăjduiam că, așa, după un an, nevastă-mea o să-și găsească un crai, iar eu o să-mi eliberez mai întîi o mînuță, pe urmă a doua, și astfel o să fiu iar liber ca pasărea cerului, așa cum eram odinioară...

— Dacă-i așa, atunci nenorocirea e, într-adevăr, mare, recunoscu Hanta, pornind înapoi spre tejghea, de unde chelnerița îi făcuse semn cu degetul...

— Și cum s-a terminat ? insistă aceasta, expunîndu-și un cercel.

— Cu ăla de colo ?... întrebă Hanta, arătînd spre omul care stăruise să-i spună Diodio.

— Ăla-i beat criță, pe mine mă interesează ce s-a întîmplat cu baronul.

— Nu, te rog ! Asta să nu-mi ceri ! izbucni Hanta, ridicînd amîndouă mîinile în chip de

pavăză. Mai departe nu pot să-ți povestesc. Nu de alta, dar mi-e teamă să nu faci un gest necugetat! Sfîrșitul e de-a dreptul înfiorător!...

Îi umplu paharul cu rom, și-l rugă cu voce tînguitoare :

— Hai, iubițelule, dă-i drumul! Eu am trecut pînă acum prin atîtea, încît nimic nu mă mai poate doborî. Doi bărbați am băgat în mormînt...

— Am zis eu de la început că sînteți o doamnă. Asta se vede de la o poștă, spuse Hanta, ținînd paharul în mînă ca să-și ațîțe pofta de a bea.

— Atîta îți mai spun, și pe urmă amuțesc de-a binelea, începu el. În ultimul capitol baroneasa i-a strigat muribundei : „Vilma, de ce tăgăduiești! Dumneata te-ai otrăvit". Și Vilma i-a răspuns : „Ah, buna mea stăpînă, sînt atît de fericită". Atunci baroneasa și-a ridicat privirea spre cer și a rostit în șoaptă : „Ah, Vilma, suflet mare și drept, acum înțeleg jertfa ce o înalți pe altarul căsniciei mele..."

Chelnerița, care înmormîntase doi bărbați și trecuse prin atîtea în viață, se uită pe geam afară, neputîndu-și stăpîni lacrimile ce-i picurau pe șorțul boțit.

Hanta începu și el să se smiorcăie.

— Peste puțin timp Vilma și-a dat duhul, și peste castel a prins să sune clopotul vestitor de moarte... încheie el și, ștergîndu-și ochii cu dosul mîinii, goli paharul pînă la fund.

Bărbatul care, așa cum singur spusese, se fîlfîia de dimineață ca un steag, izbucni de bucurie, ca un vulcan :

— Nici nu știți, oameni buni, ce fecior am eu. Uitați-vă bine la mine! Vă dați voi seama ce fericire e să ai un asemenea fecior? Flăcăul ăsta al meu e campion de judo la juniori. Ei, drăcia-dracului, uitați-vă bine la mine! Mai sînt eu Jura-voinicul, sau nu?

Hanta îi pipăi mușchii :

— Pe cinstea mea, tari ca piatra, recunoscu el cu admirație.

— Păi vezi! Și-acum închipuiți-vă, oameni buni, ce noroc pe capul meu! răcni bețivul, întărîtat. Într-o duminică, ne sculăm amîndoi de dimineața și eu mă uit la feciorul meu cum se spală. Categoria ușoară. Sar iute din pat, îmi frec mîinile și-i spun : Uite ce, puișorule, azi îmi acorzi revanșa. Băiatul, cuviincios, îmi zice delicat, ca un austriac : Dacă vrei dumneata, tăticule, să încercăm. Știți, îmi vorbește cu dumneata, în semn de respect. Și cum vă spuneam, încerc să-l apuc, dar el mă înșfacă iute de după guler și smac cu mine de podea de văd stele verzi, ca în revistele de umor. De ziua mea mi-a scrîntit o mînă. Frumos dar, nu-i așa, prieteni!?! Cu căsnicia, ce-i drept, am tras în bară, dar marele meu noroc e că am un băiat reușit.

Hanta așeză paharul gol pe tejghea și îi șopti chelneriței :

— ...„apoi, în parc, sub fereastra frumoasei răposate Vilma, răsună o împușcătură"... Și se uita la ea îndelung, cu o privire cercetătoare.

— Ajunge pentru azi, ai băut taman cît îți trebuie, spuse chelnerița cu răceală în glas.

— Vorba mea, coniță, parcă mi-ai fi scos-o din gură, iar eu de cînd mă știu am respectat cuvîntul doamnelor. Dar, știi, mai am acolo, într-o ladă, *Crima Hildei Hanikova,* pe urmă... *Romanul unei curtezane* sau *Eleva dintr-a șasea de liceu...* Dar ce să fac cu ele, dacă nimeni nu le vrea ?

— Cum ? ! exclamă chelnerița, nevrînd să-și creadă urechilor.

— Pe dumneata te-ar interesa ?

— Auzi întrebare... Parcă n-ai ști... Mai ales *Eleva dintr-a șasea...* Dacă vrei să știi, am și jucat-o... Eu aveam rolul Valoskovei, prietena lui Stania... Purtam o bluză marinar și o fundă albă în păr... Cum, dumneata nu cunoști piesa ? Atunci să ți-o povestesc.

— Altădată, altădată ! Acum mă doare un picior, se împotrivi Hanta. Și-apoi, sînt singur la depozit ! Pe șef l-a pocnit calul cu copita în cap, în timpul plimbării de dimineață. De altfel, trebuie să-ți spun că noi nu mai rămînem multă vreme aici. Încă vreo paisprezece zile, și adio ! În locul centrului o să fie ori un șantan, ori un birou pentru achiziționarea aurului brut. Se înțelege însă că dumitale, distinsă doamnă, îți pun de pe acum deoparte, pentru Crăciun, adevăratele nestemate ale pieții literaturii europene ca, de pildă... *Ultimul acord, Îngropată de vie, Prin suferință spre fericire...* și altele asemănătoare.

— Iubițelule !... suspină chelnerița și turnîndu-i drept arvună un păhărel de *becherovka,* se grăbi să adauge : Asta o să-ți facă bine.

— Atunci, în sănătatea dumitale, distinsă coniță, încuviință Hanta, bătînd din călcîie.

— Aveți vreun film mai frumos ? întrebă șeful, răsucind cheia cîntarului.

— Da, frumos. *Bună ziua, elefantule.* Doi saci de hîrtie pe zi. Dar nici nu se compară cu *Moulin Rouge,* spuse femeia de serviciu de la cinematograful Metro, dînd din mînă în semn de nemulțumire ; ăla zic și eu film : opt saci de hîrtiuțe la două zile. Succes, nu glumă, aproape la fel cu *A șaptea cruce.* Săptămîna viitoare însă, o să avem ceva fain de tot. Ef, ef.

Și trimițînd bezele spre acoperișul de sticlă al pasajului completă :

— O să dăm *Hamlet ;* fetele de la Kino Paris ziceau că-i ceva de dragoste.

— Uite, sînt douăzeci de kile, fii bună și răstoarnă-le direct în lada de colo... spuse șeful și, galant, apucă el însuși un sac și-l tîrî spre lada în care Mařenka îndesa de zor hîrtia, bătătorind-o cu picioarele. Dumneata cunoști, cu siguranță, toate filmele pe dinafară, nu-i așa ? ținu să întrebe șeful.

— Eu ? Da de unde !

— Nici *Moulin Rouge ?*

— Nici *A șaptea cruce.* Eu, ca să zic așa, mă uit la poze și-mi fac singură din povestea asta un roman. Mie, vă spun drept, îmi place mai mult teatrul. Dar dumneavoastră să veniți să-l vedeți. După poze e ceva despre un flăcău tare

frumos ce aduce leit cu un student de la noi din Jarov, căruia i s-a întîmplat o mare nenorocire din pricina unei iubiri nefericite, spuse femeia de serviciu de la cinematograful Metro, răsturnînd în ladă hîrtiuțele de ambalaj de la înghețata pe băț Polar, pe care Mařenka le luă numaidecît în primire, călcîndu-le în picioare.

În clipa aceea își făcu apariția în curtea centrului Hanta. Șeful se uită la ceas și văzînd că-i zece fără un sfert, își încruntă sprîncenele.

— Va să zică e ora unsprezece și n-ai făcut prea mare treabă pe ziua de azi.

— Păi, pînă diseară să tot fac ! rînji Hanta. Dar mai întîi aș avea o mică întrebare : n-a intrat cumva în curte o mașină mare ?

— Ce mașină ? se înspăimîntă șeful.

— Cum ce mașină ? Un automobil. Dar cum văd, n-a intrat. Știți, am stat un pic de vorbă cu ăia de la *suprastructură* și pe chestia asta s-ar putea să avem acum o mică surpriză.

— Dumnezeule-Hristoase ! Ce surpriză ? ! ? Mie mi-e groază de micile tale surprize. Spune, Hanta, pe unde ai mai trăncănit ? Pînă la urmă o să ne bagi pe toți într-o belea din care nici dracu nu ne mai scoate. Și ce viață liniștită am putea duce noi aici ! se tîngui șeful și mîinile îi tremurau ca varga... Și pe urmă să mai aibă omul noaptea un somn tihnit...

— Ce să fac, dacă așa-i felul meu... îl întrerupse Hanta visător. Vă spun drept, mie nici la fotbal nu-mi place scorul de șase la zero și nici de cinci la unu. O asemenea poveste e lipsită de orice dramatism. Eu, pînă și viața asta simplă simt nevoia s-o dramatizez. Mie mi-e

simpatic un rezultat de șase la cinci... sau de patru la patru... Pe scurt, atunci cînd echipa favorită pierde un meci decisiv, în care a ratat două lovituri de la unsprezece metri după ce a tras de trei ori în bara transversală și de două ori în cea verticală, ca pînă la urmă să piardă prin autogol.

— Va să zică din ăștia-mi ești tu ? ! Știi că ești un om periculos ?

— Păi cum să nu știu de vreme ce sînt ! spuse Hanta, ciocnindu-se cu degetul în piept. Apoi se apucă să taie niște sîrmă și continuă : Dar, ce-ați zice să schimbăm vorba. Ce mai face cinematograful Metro, distinsă coniță ? Am auzit că aduceți un film polițist, e adevărat ? întrebă el zîmbind. O să vin și eu să-l văd, ca s-aveți vînzare, da, și o să cumpăr trei înghețate pe băț... Grozăvie mare, nu-i așa ? Și ce-o să mai fie cînd lordul Oliver o să dea tîrcoale sălii cu capul găurit în mînă ! Spune-mi, Mařenko, dumneata știi cine a fost Hamlet ?

— Nu... răspunse femeia zîmbind.

— Atunci află de la mine... că a fost un bărbat și jumătate. Omul ăsta lua totul în serios. Un recordman care și-a scris crezul cu propriul său sînge, în timp ce cadavrul domnișoarei lui plutea frumușel în susul apei... Ei, ce zici ?

— Dumnezeule, iar ai băut ! Ce treabă o să mai iasă și astăzi...

— Băut ? Eu ? Și mă rog, chiar dacă-i așa, nu-i decît o simplă dezinfecție, o măsură de igienă, moștenită din antichitate..., încuviință Hanta, cu un surîs ce trăda sinceritatea.

— Doamne, ce noapte mă așteaptă ! oftă șeful și, întorcîndu-se spre femeia de serviciu de la cinematograful Metro, îi spuse : Veniți, doamnă, să vă fac chitanța... După care se întoarse la cîntar, bombănind : Pe cine naiba am omorît eu, de sînt atît de chinuit ?

Mařenka îi aruncă șefului o privire plină de ură și începu să se tînguie, cu voce înăbușită :

— Îngrozitor, Hanta, pe cinstea mea ! Parcă am trăi în *Visul unei nopți de vară*. Sînt și eu, vorba ceea, fată cu carte, am făcut liceul și am locuit într-o casă cu unsprezece încăperi ; am avut și șofer, și bucătar, și grădinarul venea în fiecare zi să mă întrebe : Ce flori doriți să vă tai pentru azi, distinsă stăpînă ? Și ăsta se poartă așa cu oamenii ? ! ? Vezi și dumneata că încă nu-i zece, și dumnealui răcnește : E trecut de unsprezece ! Și să nu crezi, la fel îmi face și mie la amiază, măscăriciul ăsta nesuferit.

Deodată se întunecă la față și, privind încruntată spre cîntar, reluă :

— Cînd să mă duc la masă, dumnealui se zgîiește la ceas, ceasul arată douăsprezece și jumătate, dar dumnealui se găsește să strige : „Du-te la masă femeie ! Ce mai stai ! ? ! E unu și un sfert !“ Și zbor la cantină ca o zăludă și, ca să capăt mîncarea mai repede, îi mint că sînt gravidă. Înfulec totul, la iuțeală, și cînd mă întorc, ce crezi, bufonul se uită iar la ceas, ceasul arăta ora unu, dar dumnealui se rățește la mine : „Unde-mi umbli, femeie ? ! ! E două și un sfert, din pricina dumitale o să pierd prînzul !“ Trec iute să-i iau locul la cîntar, dumnealui se gătește, pe urmă se uită la ceas, ceasul arată unu și un sfert, dar dumnealui nu se sfiește să-mi spună, așa, de la obraz : „Va să zică e ora unu, că de aia sînt eu aici tătucul !“ Și cînd ceasul arată două și jumătate, dumnealui își freacă mîinile și se fălește : „I-am dat zor, nu glumă, e abia două fără un sfert !“ Și, împreunîndu-și mîinile, ca de rugăciune, Mařenka încheie... Ce mă fac, Doamne, că zău, am ajuns să mă simt aici ca în purgatoriu.

— Așa e, Mařenko, ai dreptate, spuse Hanta, dînd din cap aprobator. Uite, eu am avut la școală un coleg pe care-l chema Gangala. „Cît face trei și cu trei ?“ l-a întrebat o dată învățătorul. „Șapte“ a răspuns Gangala. A încasat palme zdravene, și din nou „Cît face trei și cu trei ?“ Și el iar : „Șapte“ Și mereu așa, pînă cînd întreaga clasă a trebuit să-l croiască la fund, cu nuiaua... Și, iar : „Cît face trei și cu trei ?“ Iar el o ținea morțiș cu șaptele lui. Dar în acest timp arăta atît de sigur de el, încît învățătorul a dat fuga în cancelarie să se uite în manualul de aritmetică. Și uite așa a alergat dumnealui tot anul pînă cînd și-a pierdut încrederea în manual. În cele din urmă, Gangala și socoteala lui simplă l-au dat gata, făcîndu-l să-și piardă mințile... Ura ! Și Domnul să te aibă în paza lui, fosilă bătrînă ! îl întîmpină Hanta zgomotos pe Toni, fost chelner la un restaurant din Prater, care tocmai intrase în curte împingînd un cărucior și fluturînd vesel din mîna-i bandajată. Și, cît ai zice pește, azvîrli sacii pe cîntar.

Șeful ciupi sacii, apoi spuse :
— Domnule Anton, sacii ăștia sînt plini de apă.
— Calm, șefule, calm. Totul se face cu calm, mormăi Toni. Nu vezi, i-a umezit ceața dimineții.
— Ceață ? Foarte bine. În cazul ăsta se scad cinci chile din ceața dimineții, spuse șeful continuînd să împungă cu degetul un sac deșirat. Ceva căzu zdrăngănind.
— La mijloc e o greșeală, șefule.
— Greșeală, negreșeală. Noi nu sîntem institut de asistență socială. Aici e întreprindere de stat ! Așa că, ia-ți ciurucurile astea și du-te cu ele la depozitul societății Sfîntul Vojtěch.
— Te rog să mă înțelegi, șefule. Eu am fost cineva la viața mea, dar am decăzut. Acum e prea tîrziu să mai fac ceva... acum mă descompun... *ich war a wianer bua, volmals besofen Wie a sau, abaso was* *...
— Dispozițiile sînt dispoziții !
— Un moment... strigă deodată Hanta, bine că mi-am adus aminte. Dacă o să vină pentru mine o telegramă de la ministrul industriei ușoare, te rog, șefule, să mă chemi — e pentru mine.
— Ce telegramă ? se rățoi șeful.
— A, nimic. Aștept o invitație la domnul ministru.
— Și ce să faci acolo ?

* Eram și eu un băiat vienez, mă îmbătam criță cîndva, dar așa ceva... (germ., dialect vienez).

— Nimic... am trimis și eu acolo un *bericht**.
— Ce fel de *bericht ?*
— Ei, o mică dare de seamă despre situația generală... de aici.
— Și cine ți-a îngăduit ?
— Cum cine ? Eu. Să vedem ce-o să iasă.
— Ce-o să iasă ! Și de ce tocmai un *bericht ?* Măi omule, tu pe unde ai fost numai necazuri ai adus șefului tău. Ție nu ți-a ajuns povestea aia de la Karlin, cînd ați aruncat în aer casa de bani și pe deasupra ați mai dat și foc depozitului ? Și cine a intrat la zdup... Cine ?
— Cine altul decît șeful... spuse Hanta rîzînd.
— Sigur, șeful ! Și-acum ar fi rîndul meu, nu-i așa ? Ei, nu, prr ! se împotrivi șeful, făcîndu-și pavăză cu ambele mîini.
Hanta, după ce adună curaj din ochii bucuroși ai Marenkăi, reluă :
— Știți cum e, domnul șef, uneori pe om îl unge la inimă cînd are putere asupra semenilor săi. Și nici nu-i nevoie de prea multă putere, ci numai așa, un pic, ca să-i poată struni pe ceilalți. Dar știți voi, măi băieți, ce frumos o să fie cînd o să vină iar primăvara ? Eu o să stau în pădurile Karlštejnului, și, după ploaie, o să ascult stropii cum fac pic, pic ! Și iar pic ! Și o să mă uit în sus și o să spun : „V-a făcut bine, nu-i așa ! Și ție bradule... și ție pinule. Ați supt pe cinste !"
— Pe cinste ai supt și tu. Se simte pînă aici. De ce-oi fi duhnind în halul ăsta ?

* Raport (germ.).

— Să-mi fie cu iertare, ăsta-i miros de ceapă amestecat cu usturoi ; și ce-i cu asta ?... Iar la iarnă, măi băieți, o să mă duc la pădure, o să-mi întorc privirile în jurul meu și o să spun : „Cum o mai duceți voi pe aici, copacii mei, și ce mai faceți ?“ Și copacii o să-mi răspundă : „Așteptăm să scuturăm zăpada de pe noi, și natura să pună mîna pe un băț și să ne mîne strigînd : Uraa ! Să-i dăm bătaie, flăcăi !“

— Astuia îi filează o lampă ! spuse șeful, adresîndu-se lui Toni, căruia îi plăti pentru șaptezeci de kilograme de hîrtie.

— Of, de-aș avea atîta putere, cîte nu v-aș spune eu vouă, oameni buni, bolborosi Marenka. Dar nu mai am această putere. Doar acasă, după ce mă vîr în pat, rostesc cu voce tare tot ce-aș vrea să vă povestesc eu vouă aici... Iar acum, închipuiește-ți, Hanta, mă mai doboară și propria mea fată. S-a măritat cu un doctor, un cotoi bătrîn, care în fiecare an îi face cîte un plod, ca să n-o ia fata razna, și pe deasupra o mai și povățuiește să se ducă să cînte în corul bisericii și să spună multe rugăciuni. Și fata se duce la biserică și, de atîta popime în jurul ei, s-a făcut rea de tot. Ieri mi-a scris că dacă aș fi sora ei întru Cristos și nu o simplă mamă-trupească, bărbatul ei nu s-ar fi prăpădit, dar fiindcă nu sînt sora ei întru Cristos, am atras mînia Domnului asupra întregii familii... Noroc că am locul meu de veci la Olšany.

Domnul Bouček de la „Turistul“ obișnuia să aducă o dată pe săptămînă tot felul de afișe vechi. Nervii lui trăgeau să se stingă, drept care mintea îi era mereu în întîrziere.

— Ei, ce zici ? Bani sau bilete de loterie ? țipă la el șeful.

Dar, în mintea lui, domnul Bouček rezolva de bună seamă ceva ce avusese de rezolvat la „Turistul“.

— N-ați achitat telefonul la poștă, spuse el. În cele din urmă se apropie de el Hanta, care-i vîntură prin fața ochilor un pumn de hîrtie, strigînd :

— Hîrtie ! Acum sînteți la noi... la centrul de colectare a hîrtiei !

— Știu... răspunse domnul Bouček. Dar după salam mă duc abia cînd mă întorc de la depozit.

Așa stînd lucrurile îl instalară pe un scaun lîngă cîntar.

Hanta, zărind-o pe Mařenka mereu îngîndurată, începu :

— Pe domnul Bouček trebuie mai întîi să-l scuturi bine, ca pe o sticlă de sidol. Ăsta cînd o să moară, o să afle c-a murit abia după moarte, ca o stea dezagregată. Iar cu fata, zău, nu-ți mai face atîtea griji.

— Ce să mai zic, popii ăștia au înnebunit-o în asemenea hal, încît se duce cu capelanul pînă și la vînătoare, se jeli Mařenka, plină de amărăciune.

— E bine așa. Eu am avut necazuri mai mari. Mă aflu la tribunal și președintele completului de judecată îmi zice : „Mă mir că nu

ți-e rușine ! Copil nelegitim la vîrsta dumitale ! Nu puteai să fii cu băgare de seamă ? Cîți ani ai ?" Și eu i-am răspuns : „Cincizeci și trei". Și îmi zice președintele : „La anii ăștia ar fi timpul să-ți cumperi mătănii". Iar eu îi răspund : „Domnule președinte, vă rog să nu mă subapreciați". Dar domnul președinte a izbit cu pumnul în dosar și a izbucnit : „Foarte bine, în cazul ăsta vei plăti pentru această virilitate o sută cincizeci de coroane lunar !" Și am intrat la apă.

— Și unde ai pățit necazul ăsta, Hanta ?

— Unde !... Întîmplarea, dragă Mařenko, întîmplarea. Cum se naște un copil din dragoste ? spuse Hanta plin de duioșie. O dată s-a nimerit să rămînem singuri la Ramovka. După cum știi, și-acolo e un centru de colectare. Închisesem peste tot și nu știu cum îmi vine să-i spun doamnei Šulcova : „Ce-ați zice, coniță, dacă ne-am așeza nițel acolo în raionul de haine vechi ?" Dar dumneaei s-a îmbujorat la față și mi-a spus : „Cum așa ? Ce credeți despre mine ? Eu sînt o femeie cinstită. Dar dacă țineți neapărat, atunci să ne așezăm în depozitul de neferoase" ! Și uite-așa... am făcut-o fiartă...

— V-am adus niște maculatură ! interveni în clipa aceea domnul Bouček.

— Ura ! În sfîrșit, i-a căzut fisa ! exclamă Hanta, ajutîndu-l pe domnul Bouček să se ridice.

Șeful îi scrise repede adeverința, îi strecură banii în buzunar și-i încheie nasturele. Hanta apucă de oiștea cărutului, i-o dădu domnului

Bouček, după care îi trase un ghiont prietenesc, de drum bun. Așa se face că în timp ce preda adeverința și banii la „Turistul", domnul Bouček îi spuse, ca din senin, șefului său :

— Bastardule !

Doamna Rutnerova dădu buzna în curte, strigînd radioasă :

— Fir-ar să fie de șnapani ! Auziți tărășenie. Mă convoacă dumnealor la comitet să-mi spună că noi, adică portarii, nu ne putem îngădui să fim, chipurile, o asociație de mici proprietari — baracagii cum zic ei — și că sîntem datori să ne sporim vigilența.

Și, trăgînd sacii de pe cărut, continua să strige.

— Da și eu am intrat în ei și le-am zis-o de la obraz. Ce tot mesteci acolo, domnule inspector ? Dumneata știi că noi, ăștia, de ne spuneți baracagii, am existat înaintea tuturor partidelor politice ?

— Doamnă, nu sîntem singuri aici... ținu să atragă atenția șeful.

— Și ce-a răspuns inspectorul ? o iscodi Hanta.

— Nătărăul ăla ? Ce să zică ? A trăncănit ceva despre nu știu ce figuri de stil în vorbire ! Da i-am tăiat eu nasul ! I-am arătat eu lui figuri de stil !

— Toate-s bune și frumoase, măicuță, dar mai încet... interveni din nou șeful, pierzîndu-se cu firea. Vreți să vă plătesc cele cincizeci de kile ?

— Nu. Treceți-mă cu ele la angajamentele portarilor, să mă aleg și eu, în schimb, cu un

bilet de odihnă... În felul ăsta, cel puțin, mă bucur și eu așteptînd ceva cu nerăbdare... Odihna asta e o mare cucerire... se liniști doamna Rutnerova, dar în aceeași clipă începu iar să răcnească : Ei, drăcia dracului ! Bine că mi-am adus aminte !... Auziți ce mi-au mai spus, la comitet : „Să faceți agitație, doamnă Rutnerova, să meargă oamenii la culesul hameiului. Dar eu le-am spus : „Ciu-ciu. Mai lămuresc pe vreunul și dacă-mi răcește pe-acolo, vine pe urmă și mă înjură de toți sfinții. N-are decît să decidă fiecare cum poftește !“ Așa le-am spus.

Șeful privea nefericit în tavan.

Iar Hanta îi ținea hangul bătrînei portărese :

— Așa e bine. O dată am vrut și eu să-mi prelungesc stagiul de muncă voluntară într-o oțelărie. M-am dus deci să-i spun povestea asta șefului meu care s-a bucurat nespus de mult : „Grozavă idee. Facem o gazetă fulger în care anunțăm că tu îți prelungești stagiul de muncă voluntară, și-i chemi și pe ceilalți să-ți urmeze exemplul !“ Așa a spus și a și vîrt degetul în discul telefonului ; dar înainte de a-l învîrti a mai adăugat : „Hai, dă din cap și zi da și diseară îți citești numele în gazeta de perete. Și te dau și la ziar...“ Iar eu i-am răspuns : „Uite ce, am o idee mai bună. Învîrte numărul și dictează să se tipărească la gazeta de perete următoarele : Eu, responsabilul centrului de colectare a hîrtiei, chem pe ceilalți responsabili să mă urmeze la munca voluntară în mină“. Dar șeful nostru a scos de-

getul din discul telefonului, zicîndu-mi că nu știu să-mi văd de interesul meu, că sînt propriul meu dușman, iar el — să n-am nici o grijă — o să se ducă să muncească în mină, dar atunci cînd îi va veni rîndul. Pe urmă mi-a urat mult noroc la Kladno, și să cîștig nu o mie cinci sute, ci două mii pe lună. Și mi-a mai zis să am grijă să mănînc pe săturate și să mă împac bine cu cei din brigăzile de muncă voluntară.

— Oameni buni, fie-vă milă și nu țipați aici de parcă ați fi în pădure, îi rugă șeful cu o voce pierită.

— Și ce dacă vorbim mai tare ? zbieră doamna Rutnerova. Unde ne aflăm ? Pe mine mă îndrăgesc cei de la autorități, tocmai fiindcă le spun toate pe șleau. O dată mi-au spus că eu, în calitatea mea de portăreasă, sînt mîna prelungită a comitetului național. Iar eu le-am răspuns pe loc : Va să zică așa, eu cu mîna aia prelungită să spăl scările, iar voi, cu aia mai scurtă, să vă acoperiți de glorie ! Ciu-ciu !... Așa le-am spus ! răcni ea, împingîndu-și cu degetul vîrful nasului, în sus.

În clipa aceea sună telefonul. Șeful alergă iute în birou și cînd se întoarse îl înșfăcă pe Hanta și-l scutură cu putere.

— Ce-ai mai trăncănit ? Ce și unde ? Care doisprezece motani ? De unde ai scos doisprezece motani ? Tu ne bagi pe toți în pușcărie. Mîine ne vine plocon veterinarul de la Comitetul național însoțit de ajutorul lui... cu plasele alea de hingher. Cică ar fi o dispoziție, potrivit căreia o întreprindere n-are voie să

ţină mai mult de... trei pisici. Unde ai dumneata cincisprezece motani, unde ?

— Eu n-am vrut decît să fac reclamă întreprinderii noastre ; să fie mai multă vîlvă în jurul nostru !

— Poftim, şi se mai miră unii că nu dorm noaptea, se tîngui şeful, ţinîndu-se cu mîinile de cap.

Doamna Rutnerova îşi şterse de sudoare fruntea-i îngustă şi începu :

— Iar grija mea e să ţin scările curate şi dracii de copii să nu-mi mînjească pereţii.

Şi, apucînd de osia căruţului, mai-mai s-o rupă, porni spre poartă, dar aici se mai opri şi spuse :

— Cînd o să aibă loc balul baracagiilor de la Lipa, să veniţi şi voi ! Sînteţi invitaţii mei ! Pe moşul meu l-am dansat pînă şi-a dat duhul. *Adie !*

Apoi tăie curba cu atîta putere, încît derapară roţile din spate.

Mařenka îşi mîngîie părul, spunînd ca pentru ea :

— Mică... mică... mititică... noroc de tine că ţi-ai luat un locuţ de veci la Olšany.

Pe la amiază, după ce făcuse zece pachete, Hanta fu cuprins de dorul anticariatelor. Era marea lui plăcere să arunce în servietă cîteva volume găsite prin maculatură, şi să meargă să le vîndă.

— Auzi, Mařenka, eu mă reped pînă în piaţă să văd dacă nu sînt fazani, spuse el ; şi cînd şeful se retrase în birou, se furişă pe

sub ferestre, străbătu gangul, şi într-o clipită se pierdu în mulţimea străzii.

La anticariatul din strada Spalena, colţ cu Narodní, fu întîmpinat cu bucurie.

— Ei, ce mai faci, domnule Hanta ? îl întrebă voios responsabilul, dînd la o parte un vraf de cărţi, ca să-l vadă prin ferestruica ghişeului.

— Mulţumesc de întrebare, domnule şef, mă simt bine şi vioi ca un ied zglobiu. De cînd am devenit membru al Societăţii austriece de ştiinţe lucrez duminica în peşterile de la Koněprus. Vă daţi seama, domnilor, ce plăcere şi ce frumuseţe e pliocenul ? Sau cultura epocii de bronz în zona satului Unětice ?

— Noi nu ştim de povestea asta, nu-i aşa ?... spune responsabilul, întorcîndu-şi privirea spre subalternii săi.

— În cazul ăsta, strîngeţi-mi mîna, domnul şef,... aşa... Şi, cum vă spuneam, duminica, de dimineaţă pînă seara umblu prin peşteră, cercetez urmele cu lupa, notez dimensiunile, adun materialul în tolbă. Şi nici nu ştiţi, domnilor, ce bucurie am pe urmă, cînd duc toate astea la muzeu şi i le prezint domnului profesor Krejči şi acesta ia lupa... le studiază, apoi îşi scoate ochelarii şi rosteşte solemn : Domnule Hanta, în numele ştiinţei, vă mulţumesc şi vă felicit — aţi descoperit un trilobit SP pe şaisprezece.

— Vă rugăm să ne credeţi că n-am ştiut ! spuse responsabilul.

— Da, asta-i slăbiciunea mea. Cînd eram mai tînăr adunasem în casă atîtea obiecte prove-

nite din săpături arheologice, încît într-o bună zi s-a năruit casa peste mine. Două autocamioane, încărcate vîrf, am donat muzeului.

— Mă mir că soția vă dă voie.

— A, nevastă-mea are alte griji. E o fostă sportivă... în anul 1919 a pus bazele handbalului în Cehia, și încă de pe atunci știa să bage goluri din cădere, încît ziarele erau pline de numele ei. Avea, ca să zic așa, antrenament profesional... în civil era cîrciumăreasă. Cum nu plăteau flăcăii consumația, îi înșfăca de guler și gata, zburau pe ușă unul cîte unul. Pînă și faimosului Frank Rose, dacă n-a avut o dată cu ce să plătească, nevastica mea i-a umflat ceasul și pe urmă i-a și făcut vînt să zboare. Dar nevestei mele îi place, de fapt, mai mult natura... Ce părere ați avea, domnule șef, de o excursie în trei. O să spun nevestei : Hai să ieșim în trei la Karlštejn. Tu rămîi acasă, iar eu mă duc cu domnul responsabil, știi tu, ăla care mă iubește atît de mult și care are față de mine o atitudine atît de pozitivă.

Și Hanta se uită în ochii responsabilului, cu atîta sinceritate, încît acesta cuprins de neliniște rosti în șoaptă.

— Da, dar eu n-am timp...

— Timp o să găsiți. Începutul e mai greu. Nici nu știți ce fericit o să fiți cînd numele dumneavoastră o să apară pentru prima oară la muzeu ! Și cînd e vorba de cercetarea științifică, eu sînt un fanatic. Castelul Navarov l-am săpat pe dedesubt, aproape în întregime, și pînă la urmă am fost scos de acolo de jandarmi, cu forța.

— Fugiți de-aici ! Și spuneți-mi mai bine ce lucruri frumoase ne-ați mai adus ? îl luă repede responsabilul, amintindu-și deodată de masa de prînz.

— Un moment, numai să despachetez... dar nici nu știți, domnilor, și poate nici n-o să mă credeți ce nenorocire ne-a lovit. Șeful nostru zace în spital, împușcat în timpul unei vînători la Chocen. Un consilier ministerial a tras în el două sute de grame de alice, și...

— Ce-aveți în servietă ?

— Poftim. O piesă unică, format 11 × 16, care s-ar potrivi mai curînd la licitație decît aici. Un Goethe legat în safian...

— Haide, haide, îl întrerupse responsabilul, frîngîndu-și mîinile de nerăbdare. Știți bine că din clasicii germani avem cu tonele. V-am spus doar ce ne interesează... Trebizsky, Rais, Jirasek, Wintr...

— Nu-i nimic, cartea asta o iau acasă s-o citesc. Știți, eu păzesc acum un nou pod de pe care se prăbușesc motoriștii ! Cînd ajung acasă, îmi fierb patru cartofi, mai adaug niște brînză și-i trag și o bere, după care mă apuc să-l citesc pe Faust... Dar uitați-vă, aș mai avea aici un Donatello bogat ilustrat, flăcăul ăsta afurisit care, în anumite faze, a ajuns pînă în baroc... Vă uitați la îngerașii ăștia ! ? ! A, desigur, atunci cînd cunoaștem sarcofagul roman...

— Mda, numai că aici se văd ștampilele bibliotecii Komensky ! interveni responsabilul, arătîndu-i ștampilele cu pricina.

— La mijloc e o greșeală... dar nu-i nimic, se șterge cu guma. Cartea asta mi-a dat-o bibliotecarul în schimbul Cîntării sfîntului Andrei, donată de mine arhivei de la Karlštejn Știți că era să ajung pîrcălab la Karlštejn ?

— Și de ce n-ați ajuns ?

— Fiindcă am băut cauțiunea. Dar luați-l pe acest Donatello ! Am nevoie de bani. Nu pentru mine... mă așteaptă afară nevasta unui prieten de-al meu care a strănutat în fața plitei de gătit și și-a spart fruntea, și acum nevasta sa vrea să-i facă niște cozonaci frămîntați. De l-ați vedea în ce hal arată sărăcuțul ! Vorba ceea, să-i agăți mîna în cozondraci, și ce frumos ai merge cu el la cerșit ca pe vremuri... Cumpărați, vă rog, această carte !

Și lăsîndu-se în ghenunchi, Hanta își scoase șapca și făcu o plecăciune în stil feudal.

— Ridicați-vă, îl îndemnă responsabilul, pierzîndu-și răbdarea. Pe acest Donatello îl cumpăr pentru mine, cu Faust însă ați putea încerca pe strada 28 octombrie, ce părere aveți ?

— Dacă-mi permiteți, le-aș telefona de aici.

Responsabilul împinse aparatul în fața ghișeului. Hanta își puse ochelarii pe nas și, cum știa pe dinafară toate numerele de telefon ale tuturor anticariatelor, formă numărul numaidecît.

— Alo ! Cine-i acolo ? Domnul Kozel ? Ce surpriză, domnule Kozel ! Aici e Hanta, membru al Societății austriece de cercetări științifice... Da... Chiar acum ne-am întors cu mașina de la Zbraslav... Nu, nu, nu... vorbesc de

la Academia de științe și am pentru dumneavoastră o mare surpriză... Cum vă închipuiți așa ceva ? Nu... nu. Vă jur... Am confirmare de la profesorul Mencl... Iar pentru dumneavoastră personal e, într-adevăr, ceva aparte, ce mai, o specialitate : *Micologia* lui Velenovsky... Da ? Atunci vin numaidecît.

Lasă telefonul în furcă și se aplecă așa fel, încît să vadă prin ferestruica ghișeului, spre mesele funcționarilor.

— Domnișoară, scrieți-mi vă rog o adeverință că mi-ați dăruit *Micologia* lui Velenovsky, drept răsplată pentru dereticarea bibliotecii. De semnat, o semnez eu.

— Nu se poate, domnule Hanta, așa ceva la noi nu merge. Încercați însă la Skorepka, spuse casiera rîzînd.

— Bună idee. Îmi permiteți, distinsă coniță ? întrebă el, și numaidecît făcu numărul.

— E-acolo domnul Kučera ? Dați-mi-l vă rog la telefon. Și, acoperind receptorul cu palma, adăugă : Acum o să vedeți și dumneavoastră cine sînt eu.

— Domnul Kučera ? Chiar dumneavoastră ? făcu Hanta o plecăciune spre firul telefonului. Vă mai aduceți aminte, domnule Kučera, de vremurile cînd jucam împreună hochei în naționala cehoslovacă ? Cum cine ? Eu, Hanta, jucam pe aripa stîngă, da, ăla despre care spuneați mereu că am stilul lui Rudi Ball și inteligența lui Bibi Torriani... Nu... În clipa asta chiar m-am întors de la Mělnik, da, de la arhive... Nu, acum telefonez de la Kobylisy, unde am făcut o pană de cauciuc. Dar am niște

cărți rare, de-o să rămîneți înmărmurit cînd le-oți vedea. Nu, nici un sul și toate-s bogat colorate. Cam într-o oră aș putea fi la dumneavoastră... da, și vă aduc și niște lucruri practice... *Ciupercile și arta culinară cehă* de Šmotlach... pe urmă... Atlasul mușchilor și lichenilor... Cum ? De ce sînt atît de grăbit ? Mai e timp ? Dumneavoastră n-ați aflat ? O nenorocire cumplită în depozitul nostru... A ars totul, și mașinile, iar eu am salvat numai ce am avut asupra mea... Așadar, peste o oră sînt acolo.

Și lăsă receptorul în furcă.

— Ei, ce părere aveți, ce fel de om sînt ? o întrebă pe casieriță, privind-o drept în ochi.

— Un șmecher... caligrafic ! spuse aceasta rîzînd și, roșindu-se la față se grăbi să adauge : Nu vă supărați pe mine că v-am spus așa.

— Se poate, distinsă coniță ? ! ? Un gentleman știe întotdeauna ce trebuie și ce se cuvine.

Și, scoțînd din servietă o carte pe care o așeză în fața casierei, Hanta rosti :

— O doamnă inteligentă nu se poate să nu știe cine a fost Michelangelo. Cartea asta despre el a scris-o Rolland... numai opt coroane...

— Iar de la mine zece, interveni responsabilul întinzîndu-i hîrtia de zece coroane. Și-acum, gata ! Închiderea, e ora prînzului.

La automatul de peste drum de anticariat, Hanta ceru un pahar cu vin amar. Pe urmă se retrase într-un colț și, în timp ce-și sorbea băutura, urmărea banda rulantă a oamenilor

care veneau aici să mănînce. Vedea vitrina de afară, în fața căreia oamenii se opreau mai întîi să-și arunce privirea asupra bucatelor expuse : pui, gîște, mușchi tocat, mușchi țigănesc, și tot felul de tartine... ca apoi să se fixeze asupra unei anumite mîncări. Și, vedea cum, în timpul acestei ultime priviri decisive, oamenii își lingeau buzele, înghițeau în sec, pe urmă cum intrau, se așezau la coadă și, așteptîndu-și rîndul, căscau gura, stăteau de vorbă, se distrau între ei, pentru ca în clipa în care se trezeau față în față cu vînzătoarea să devină, deodată, nespus de gravi... Acesta era momentul pe care Hanta îl urmărea cu deosebită atenție, momentul cînd aproape fiecare rămînea înmărmurit, așteptînd să vadă dacă va primi bucata de carne cea mai frumoasă... Pe urmă privirea aceea cumplită aruncată de fiecare asupra cîntarului, să constate dacă nu cumva era păcălit cu cincizeci de grame... Și, în sfîrșit, îi vedea cum își lua fiecare mîncarea și, retrăgîndu-se într-un colț, o înfulecau, pur și simplu, cu o lăcomie demnă de era terțiară...

După ce termină de băut, Hanta ciupi un fir de asparagus și-l vîrî în servietă, așa fel, încît să atîrne un pic în afară. Apoi, uitîndu-se din nou la cei ce mîncau și văzînd cu ce poftă sănătoasă înghițeau, înapoie paharul vainburșului și-i spuse :

— Privește la acești oameni, prietene ! Pe vremea cînd creșteam și eu iepuri de casă, am uitat o dată să le dau de mîncare. La zece seara, cînd mi-am adus aminte, m-am dus re-

pede să le arunc un braț de lucernă. Să-i fi văzut cum înfulecau, întocmai ca ăștia...

Și, rostind aceste cuvinte, Hanta arătă spre grumazurile încovoiate și spre fălcile ce nu mai conteneau să se miște, după care străbătu ușile batante și, aproape gonind, ieși în stradă.

Cufundat adînc în gîndurile lui, trecu gangul și, intrînd în curtea centrului, se adresă șefului său :

— Spune și dumneata ! Să nu-ți vină să turbezi ? În hală nu-i nici umbră de usturoi, și nici fazani n-am văzut. Și, arătînd spre servieta lui, se grăbi să adauge : În schimb, am cumpărat pentru bucuria sufletului meu... niște asparagus !

Dar șeful umbla prin curte de colo pînă colo și Hanta își dădea seama că adună în el cuvinte din cele mai îngrozitoare și deci trebuia să-i spună ceva, la iuțeală.

— Auzi, șefule, vorbeau unii, prin hală că un director de minister s-a dus într-o rezervație și pădurarul i-a căutat o căprioară cu copil cu tot.

— Se spune... a pîndit o căprioară cu pui sau cu ied, ținu să sublinieze șeful. Ce copil !...

— Așa. Și pe urmă directorul acela a împușcat căprioara în cap.

— Dumnezeule, Cristoase ! Cu ce-ai ascultat toate astea ? Unde ți-au fost urechile ? Ori poate ai umblat în mîini ? Se spune... a doborît căprioara... și cutie, nu cap ! Cap are porcul... și tu.

— Mă rog, a atins-o la cutie. Și-au mai zis ăia că pe urmă i-a tăiat o pulpă și a plecat.

— Unde-ai auzit toate astea ?

— Acolo... dar, oricum, povestea nu are nici o importanță.

— Cum nu are ? Are. Știi tu ce crimă e să lași căprioara înfășurată în pled și să fugi ? izbucni șeful amenințător. Ticălosul, pușlamaua, tîlharul, braconierul !

— Și cum ar fi trebuit să procedeze ? întrebă Hanta, aruncîndu-i dinainte o privire imbecilă.

— Cum... Adică vrei să spui că s-a isprăvit cu toate rînduielile ? Și cu mulțumirile adresate sfîntului Hubert ?

— Cui ?

— Sfîntului Hubert, patronul vînătorilor. Asta-i datoria supremă a oricărui vînător !

— Și cum se vînează un cerb ? Am auzit undeva că cerbul poate fi momit prin vrăji.

— Cum ai spus ?

— Momit prin vrăji. Îl aștepți frumos în luminiș, și cînd animalul iese din desiș, te uiți drept în ochii lui și strigi : Bééé ! Și cerbul se prăbușește, și gata, s-a zis cu el.

— Dumnezeule, strigă șeful frecîndu-și urechile. Unde s-a mai pomenit una ca asta ? Cerbul, năluca pădurii, nu e o vacă oarecare. E de-ajuns să calci pe o crenguță, și gata, a și luat-o din loc. Doar atunci, în perioada rutului, poți să-i pui și flinta între coarne, sărăcuțul. Fiindcă atunci e în călduri, și cît îl țin căldurile pierde, sărmanul, o treime din greutate... atît de tare îl istovește rutul... Pe urmă se întinde într-o mocirlă și face... bééé ! behăi șeful cu sentiment.

— Şi cît timp se iepureşte un asemenea cerb ?

— Cum adică se iepureşte ? Ce dracu, cerbul e iepure de casă ? La cerb asta se numeşte rut ! Există o terminologie vînătorească foarte precisă, pe care noi vînătorii o respectăm. Pricepi ? Cerbul nu se împuşcă, ci se doboară. Cerbul nu are ochi, ci lumini. Cerbul nu are sînge, ci culoare. Şi cînd e doborît, arde în flăcări... Atunci vînătorul îşi scoate pălăria şi aşteaptă, pios, pînă cînd cerbul se stinge. Apoi se înclină şi-i mulţumeşte sfîntului Hubert pentru vînat. Şi, rostind aceste cuvinte, şeful îşi scoase bereta din cap şi îşi împreună mîinile pentru rugăciune.

— Uite, spuse apoi cu o voce blajină şi, luîndu-l pe Hanta de braţ, îl conduse în mijlocul curţii unde se lăsă în genunchi şi, desenînd ceva cu degetul pe pămîntul murdar, îl întrebă : Ce-i asta ?

— O capră, răspunse Hanta, uitîndu-se la Mařenka care stătea într-o ladă şi îşi învîrtea pe frunte degetul arătător.

— Asta-i un cerb. Un cerb stins ! răcni şeful, dar în aceeaşi clipă se potoli. Iar cel care l-a condus pe vînător este proprietarul domeniului sau pădurarul. Acesta frînge o ramură şi i-o întinde vînătorului pe un cuţit de vînătoare. Şi altă ramură se înfige în locul unde a pătruns glontele... iar acestui loc i se spune puşcătură...

— Bine, bine, şi dacă sînt mai multe ?

— Cum ai spus ? întrebă şeful, deşi auzise foarte bine.

— Păi, ziceam şi eu aşa... dacă-i împuşcat cerbul cu alice...

— Vită, vită încălţată ! Ce-i amesteci tu aici pe braconieri. Un vînător, un vînător adevărat foloseşte numai puşca cu gloanţe pentru vînatul mare. Pricepi ? !... Iar cealaltă crenguţă se înfinge în lingătoare...

Şeful rupse o bucăţică din asparagusul ce răsărea din servieta lui Hanta şi, lăsîndu-se din nou în genunchi, o înfipse pe desen, în locurile despre care vorbise.

— Pe vînătoreşte la limbă se spune lingătoare, nu-i aşa ? întrebă Hanta.

— Da, lingătoare ! Numai lingătoare ! zbieră şeful, şi ar fi avut chef să zbiere şi mai mult în clipa în care Hanta deschise servieta şi scutură din ea un ultim firicel din crenguţa de asparagus... căci în clipa aceea îşi aduse aminte de cei cincisprezece motani.

Dar tocmai atunci intră în curte, ca un trăpaş, doamna Kyzourova, al cărei căruţ, legat în sîrme, era atît de prăpădit încît abia apuca să ajungă cu el pînă la cîntar unde, de obicei, se destrăma ; dar doamna Kyzourova era întotdeauna fericită că povestea asta nu i se întîmpla în plină stradă.

— Acum am să fac o experienţă, îi spuse Hanta Mařenkăi. Fii atentă, să-l vezi pe şeful nostru cum se aruncă în grămada asta de hîrtii.

Şi, ridicînd de jos prima carte care-i căzu la îndemînă, o deschise prefăcîndu-se că o cercetează cu interes. Era o colecţie de decizii a

tribunalului suprem, dar Hanta exclamă zgomotos, așa, ca să se audă pînă la cîntar :

— Ia te uită, Mařenko, ce fotografii frumoase de cerbi ! Păcat că textul e scris în germană... Mare păcat. Ce să fac cu asemenea carte ?

În fața cîntarului, șeful ciuli urechile.

— Ueber das Forstwese... Ce să fac cu ea ? repetă Hanta și cînd îl văzu pe șef lingîndu-se pe buze și recăpătîndu-și echilibrul, aruncă volumul în sus, făcîndu-l să înscrie un arc de cerc uriaș în aer, ca apoi să cadă într-un morman de douăzeci de tone de hîrtie.

— Mă... mă... dinadins ai făcut-o ! se lamentă șeful și, aruncîndu-se fără să pregete în muntele de hîrtie, începu să-și croiască drum spre locul în care căzuse cartea.

— Mă... ticălosule... tocmai tu să-mi faci mie una ca asta... tu care știi cît de mult țin la asemenea cărți. Asta trebuie să fie, cu siguranță, lucrarea aceea fundamentală a consilierului Raubiche !

— Chiar așa scria pe copertă... Dar de ce nu mi-ați spus asta pe loc ? întrebă Hanta plin de mirare.

— Mă... mă tîlharule !

Între timp doamna Kyzourova întoarse cărucul cu roțile în sus.

— Domnule Hanta, vrei să mă ajuți să-l dreg ? ! ? strigă ea.

— Cum să nu, distinsă coniță, cu mare plăcere, răspunse Hanta, după care se adresă șefului : Încă nu... Acum ! Pe aproape ! deși știa

prea bine că volumul alunecase tocmai în pivniță.

După terminarea serviciului, Hanta obișnuia să se ducă la casa parohială, unde-l ajuta pe paracliser la tăiatul lemnelor.

Lîngă un zid se afla o mică magazie în care erau depozitate tot felul de obiecte și odoare bisericești ieșite din uz : bănci vechi, podiumuri, sfeșnice frînte și cîteva duzini de statuete de lemn ce n-aveau nici o legătură cu arta, ele provenind dintr-o fabrică specializată în confecționarea de îngeri și sfinți din lemn. Reverendisimul dăduse dispoziție ca, după desființarea altarelor laterale, statuile deteriorate să fie date jos și depozitate în magazie.

— Ce te uiți, domnule, de parcă ți-ar fi roit albinele ? spuse Hanta.

Paracliserul scoase capra de lemn în curticică și, arătînd spre biserică, răspunse posac :

— Oițele astea ale noastre, mă cam calcă pe nervi. Fură flori de prin parcuri, astupă cu ele toate altarele și după aceea te mai și iau peste picior : „Păi, da, dacă ați fi un adevărat slujitor al Domnului, le-ați pune în fiecare zi acestor flori puțină apă, le-ați reteza un pic lujerele, iar în vaze ați presăra nițică sare“. Îți dai seama ce înseamnă asta ? O sută douăzeci de vaze, din care jumătate borcănele de dulceață și cutii de conserve de gulaș.

— Păi bine, domnule, dacă ești atît de nervos, de ce nu te-ai însurat ? Ce poate fi mai frumos decît să ai cui să te destăinui, să-ți trezești noaptea nevestica și să strigi : gata,

acum știu pe cine țin în casă ! și să tragi bufetul peste dumneata. Abia după aceea ai privi cu ochi mai blînzi lumea și pe aproapele dumitale... îi explică Hanta. Apoi îl întrebă : Ce înger să scot ?

— Oricare, domnule Hanta, că tot un drac e, răspunse paracliserul. De pildă, pe ăla de-i iese lanțul din fund.

Îl traseră din grămadă pe arhanghelul Gavril, care, alunecînd zgomotos peste ceilalți, își frînse sabia aprinsă. Cînd izbutiră să-l așeze pe capră, erau nădușiți leoarcă.

— Parcă am fi niște sanitari... spuse Hanta, uitîndu-se în ochii ficși și plini de prospețime ai arhanghelului Gavril... Apoi reluă : Un moment încurajator în căsnicie este și acela cînd încep să apară copiii. Și ce fericire e, mai tîrziu, cînd îți vezi feciorul adus acasă de jandarmi, iar pentru fată stai veșnic cu frica în sîn, de teamă să nu-i facă vreun fante figura... Eu aș zice să-i retez aripile, se poate ?

— De ce nu ?

Și paracliserul îl urmări pe Hanta care, din două lovituri de topor, făcu să zboare cele două aripi, cu atîta ușurință și cu atîta repeziciune, încît arhanghelul lăsă impresia că ar fi fluturat din aripi, de adio. Apoi spuse :

— Ce bine ar fi dacă ați găsi pe la voi, pe pe-acolo, un cod penal. O dată, mă uit din balconul bisericii și ce să văd : o tînără fura florile de pe altarul principal. Dau fuga jos și-i spun : Coniță, ăsta-i sacrilegiu. Și ce crezi că-mi răspunde, zice : „Na ia-le și îndoapă-te cu ele !“ Of, Doamne ! se tîngui paracliserul.

În schimb Hanta se aprinse, în culmea încîntării.

— O dată am petrecut undeva un concediu minunat cu nevastă-mea. Am condus-o la gară, se ducea acasă, iar eu am rămas singur o săptămînă și am dus-o acolo atît de bine, încît îmi venea să grohăi ca porcul cînd se întoarce de la ghindă... Dar, ia spune, statuile astea trebuie că ard grozav, nu-i așa ? Mi-aș face și eu din aripile astea niște surcele ca să ațîț focul, pe urmă aș arunca în foc picioarele sau o mînă, așa, cu degetul ridicat, cu tot.

— Lemnele astea ard într-adevăr frumos.

— Păi, te cred, dar pe mine, nu știu de ce, mă trec un pic fiorii cînd mă gîndesc că ar trebui să despic o căpățînă de înger, ca la măcelărie, și îngerul s-ar uita fix la mine cu ochii lui albaștri. La urma urmei, are, totuși, chip de om, uită-te numai la el, aduce cu un fotbalist cîrlionțat. Dumneata știi că în timp ce-l tăiem în două, aștept mereu să curgă sînge.

— Așa se întîmplă cînd faci treaba asta pentru prima oară. Și eu am simțit la fel. Dar ce să facem cu ei ? La muzeu nu-i vor, iar în biserică nu-i mai folosim... Atenție !

În clipa aceea arhanghelul Gavril se rupse în două. Într-o parte a caprei căzură picioarele, în cealaltă trupul se răsturnă cu capul în rumeguș.

Hanta se uită în ochii statuii.

— Dumnezeule-Hristoase, ăsta seamănă leit cu un chelner, care juca rugbi în echipa noastră. Da, era chelner la barul Marleta, Praga

doi, strada Křemencova. Într-o vreme a apărut ca boxer la varieteul din Karlin ; ca artist de varieteu îi spunea Johny... Dar numele lui adevărat era Přibyl.

— Cum ? Dumneata ai jucat rugbi ?

— Asta a fost marea bucurie a tinereții mele... răspunse Hanta și, așezînd trupul îngerului pe capră, continuă : Eu am fost martor la înființarea secției de rugbi a clubului A. C. Sparta. Antrenorul nostru era consulul francez Canelas. Prima echipă a înjghebat-o din cîțiva atleți mai subțirei, iar restul din măcelari și luptători de greco-romane. Douša a fost adus de la S. K. Bina-Vysočany, Bretšnaidr a venit de la abatorul din Vršovice. Bășica am obținut-o prin milogeală de la Emmerich Rath, iar barele, H-ul, cum ar veni, ni le-a dat Slavia, ca să aibă și ei un adversar la Praga... Dar ce-i cu dumneata de ești mereu atît de pleoștit ?

— Păi, mă chinuiesc de moarte oamenii ăștia care vin în biserică. Azi l-am prins asupra faptului pe un moș bătrîn. Ședea în bancă și se uita plin de evlavie la altar, cu bastonul între picioare. Mă uitam la el de sus din balconul corului și ce mi-e dat să văd ? ! ? Moșulică își făcea nevoia mică pe baston și de pe vîrful ascuțit al bastonului urina se prelingea pe podea. Îți spun drept, cîteodată îmi vine să sparg toată biserica și să isprăvesc cu ea... Dar, povestește-mi cum a fost mai departe.

— Da, măcelarii din echipă promiteau un sport de bună calitate. La antrenament, veneau, de obicei, mulți oameni... Cînd ne dezbrăcam în cabine și ne uitam unul la trupul celuilalt... ne și vedeam, ca în vis, cum îi facem harcea-parcea pînă și pe englezi... Ce să-i faci, așa-s măcelarii — niște romantici ! Primul meci l-am susținut cu cei din Brno... Sportul Universitar. Cînd ne-am strîns mîinile, înainte de începerea meciului, dumnealor se bîțîiau ca niște broscoi presărați cu sare.

În clipa aceea traseră ferăstrăul în sus, căci capul arhanghelului Gavril nu mai atîrna decît în niște așchii. Paracliserul se opinti și desprinse de trup capul cîrlionțat.

— Am început deci să jucăm și numai ce-l aud pe măcelarul Machač zicînd : Hanta, ai grijă de al treilea din aripa lor — nu-mi place, nu cumva să-l lăsați să treacă pe linia albă, m-auzi ! ? ! Și uite, jucam așa de vreun sfert de oră și, deodată...

Hanta se uită o clipă în jurul lui : apoi luă la subraț capul retezat al arhanghelului și începu să alerge cu el prin curte.

— Machač îmi trimite o pasă, eu prind balonul și gonesc cu el ca un zăbăug. Pe urmă mă poticnesc de un fundaș, cad, și ăsta se întinde peste mine... Dar eu nu las bășica din mînă nici în ruptul capului !

Și, spunînd aceasta, Hanta se trînti la pămînt, strîngînd cu amîndouă mîinile, sub bărbie, căpățîna aceea de lemn.

— Băieții răcneau : Așa, Hanta, încă doi metri ! Și în timpul ăsta măcelarii îi secerau pe studenți. Dar cei ce apucaseră să pătrundă, se așezară peste mine... și eu țineam în spinare toată gașca aia... sprijinindu-mă așa... în coate.

Anevoie, de parcă i-ar fi ținut în circă pe toți îngerii din magazie, Hanta se tîrî pe burtă și, împingînd capul îngerului pînă în ușa șopronului, îl așeză dincolo de prag.

— Și, gata, primul *doi* l-am și marcat, încheie Hanta.

Apoi se ridică în picioare și, scuturîndu-se de praf, reluă :

— Pe urmă însă, studenții din Brno s-au trezit, și s-au pus băieții pe treabă, și la nimic nu ne-a mai folosit nouă puterea lui Douša, care omora boul cu pumnul, căci studenții aveau tehnică. Săreau, făceau niște plonjoane, ca Planička, te călcau pe ștaif, și să te ții pe urmă ce tumbe și ce salturi mortale făceam noi pe jos și în aer. Și, ce să mai spun, ne băgau și drop-goluri... Da ce-i cu dumneata, la ce te tot gîndești ?

— Ei, mai sînt și alte necazuri. De pildă, i se dă unuia drumul din pușcărie de la Karlak și, bineînțeles, dumnealui vine să se schimbe la noi, în biserică, și își lasă frumușel cămașa murdară în sertarul unei bănci sau o aruncă în spatele altarului lateral. Ca să nu mai vorbesc de bețivani ! Ăștia își varsă mațele în ușa bisericii, ca pe urmă să-l aud pe domnul decan spunînd plin de însuflețire : „Sîntem creștini, și datoria noastră creștinească e să iertăm multe, foarte multe". Pricepi dumneata ? Domnul decan iartă, iar eu trebuie să șterg și să curăț... Ca să nu-ți mai spun că eu țin regim și mănînc la cantina dietetică... Ce zici, mai tăiem unul și gata...

— Pe care ? Pe ăla cu aripile albastre, ori pe celălalt de seamănă cu un aruncător de disc ?

— Eu aș zice pe ăla de colo, care aduce cu un dansator de swing. Să știi de la mine, Hanta, singurii oameni drăguți și cumsecade în biserică sînt îndrăgostiții. Se pupă și ei adăpostiți în spatele unui stîlp și sînt sigur că, pînă la urmă, povestea asta e chiar pe placul ierarhiei cerești. Mai rău a fost însă cînd am dat buzna peste una care-și trăgea jartiera în spatele amvonului ; cînd m-a văzut, tot dumneaei m-a luat la zor... „Ascultă, porcule, nu puteai să te întorci ?" Așa mi-a zis. Află de la mine, dragă Hanta, că dacă există undeva un Dumnezeu, atunci să știi că are nervii cît funia de groasă, rosti paracliserul cu vocea scăzută, în timp ce-l tăiau pe îngerul dansator de swing. Pe mine, îți spun drept, nu mai are darul să mă bucure nici priveliștea picturilor din biserică. M-am săturat de atîta carne în sînge, de atîtea sulițe și săbii spintecînd trupul omenesc, de atîția ochi dați peste cap. Oare n-or fi în viață și alte întîmplări, mai vesele ?

— Și eu m-am săturat, îl aprobă Hanta, cu mîna pe inimă. De aceea, în biserica voastră mie îmi plac cel mai mult moaștele sfîntului Prosper. E un flăcău tare simpatic, căpitanul ăsta roman. Se vede de la prima ochire că a fost sportiv ! Asta se cunoaște și pe ciolanele lui, după poziția ștrengărească în care zace împodobit cu panglici și înfășurat în giulgiu ca un vierme de mătase... Uite la el... Parcă ar moțăi răpus de dogoarea fierbinte a verii.

— Așa oi fi privind dumneata lucrurile, dar eu știu de ce se uită în vitrina lui cei mai mulți dintre vizitatori. Mama își înșfacă plodul de la subsoară, îl saltă în sus și-i spune... vezi Pepiček ? Vezi ? Oamenii caută în asta ceva senzațional și cască gura la moaștele astea de parcă s-ar afla într-un panoptic. În ceea ce mă privește, le dau, în această privință, binecuvîntarea mea, dar eu unul nu mai țin la asemenea povești. Spune și dumneata, dacă-ți moare tatăl sau bunicul... îl pui în vitrină ? Dacă ar fi după mine, l-aș băga pe sfîntul Prosper în mormînt. Să sugă pămîntul din el tot ce mai poate fi folositor.

Așezară pe capră o jumătate de înger, aceea cu hlamida fluturînd și cu piciorușele neastîmpărate.

— Parcă ar înota craul, menționă Hanta.

— Cam așa ceva, încuviință paracliserul și continuă : Dumneata știi că de la o vreme eu mă văd pe mine un pic în toate ? Eu sînt mai curînd un fel de Cenușăreasă. Dacă vrei, un Smoliček Paholiček *. De cînd eram mic, la geografie mă interesau și mă mai interesează și acum numai insulițele mici de tot, pierdute în largul oceanului, cît mai departe de căile maritime. Totul e să fie pe ele oameni, animale, plante. Șeful vostru mi-a povestit o dată că a avut un prieten, un fel de consilier guvernamental, care, deși putea să plece în orice vacanță în toate colțurile lumii, prefera să meargă mereu în unul și același loc. Treizeci de ani în șir și-a petrecut concediul pe o insuliță, undeva în apropiere de Helgoland. Și acest bătrîn consilier obișnuia să spună : „Trebuie s-o vedeți. E o insuliță pe care nu se află decît un singur țăran cu nevastă-sa și optsprezece vaci bălțate. Și, firește, eu, iarba-neagră, nisipul, marea și cerul". Ce-ți poți dori mai mult ? întrebă paracliserul cu un aer visător. Mie îmi plac stelele. Steluțele mici de tot. Ce Beteigeuze ? Ce Aldebaran ? Cele mai dragi îmi sînt stelele fără nume... că sînt ca mine. Pe astea le înțeleg și, privind la ele, nu mă mai simt atît de părăsit, mai cu seamă acum cînd sînt mai puține nunți, mai puține botezuri și, drept urmare, și mai puțini bani. Iată de ce sînt nevoit, de două ori pe săptămînă, să cobor în mină, la Kladno. Patruzeci și opt de coroane șutul.

— Dumnezeule-Hristoase... la Kladno ? În orașul ăla de scandalagii ? Acolo am jucat noi o dată, în deschidere, un meci de rugbi, înaintea întîlnirii de fotbal din cadrul Cupei Europei Centrale — S. K. Kladno, Ferencvaros Torna Egysilet. Am fost întîmpinați, pe englezește, și pe urmă, în cabine, șefii ne-au îndemnat s-o luăm de la bun început cu exhibiția. Am tras-o așa pînă la pauză, cînd a venit la noi o cucoană de făcea pe mecena Kladno-ului. Oamenii îi spuneau Domnișoara Umbreluță. Și ce ne zice dumneaei, parcă o aud : „Băieți, repriza asta o jucați numai pentru mine. M-auziți ? Infirmeria e goală, și dacă nu jucați de-adevăratelea, teferi nu plecați de aici... Să vă dau și o arvună... Vaclav ! Adă, te rog, domnilor sportivi cincisprezece sticle de vin". După care a scos o hîrtie de cinci sute

* Eroul unei povestiri pentru copii.

și i-a întins-o chelnerului spunînd : „Dacă faceți o demonstrație de joc englezesc, mai căpătați de la Vaclav această atenție, și încă cincisprezece sticle, să aveți de drum“. Și ne-am pus pe treabă. Domnișoara Umbreluță în picioare pe bancă striga în gura mare : Hip, Hip ! Hura ! Iar noi făceam exhibiții în lanț și zgura zbura din călcîiele noastre ca pe pista de atletism, și pînă și fotbaliștii de la Ferencvaros, care ar fi trebuit să meargă la cabine să se echipeze, stăteau în tribună și răcneau : Ejlen ! *. În sfîrșit, din oraș au sosit primii curioși. Ce se întîmplă pe stadion ? Și, vorba ceea, unde era orașul și unde stadionul ? ! !

Hanta ridică de jos o bucată de înger :

— Pot să-i despic gleznele ? întrebă el.

— De ce nu ? Dacă te amuză...

— Mă amuză... Mda, și după meci au trebuit să ne apere conducătorii clubului și oamenii de ordine. Oamenii de treabă și cumsecade ne scuipau și voiau să ne linșeze. Dumneata ai observat că, în sport, nenorocirile cele mai mari și rușinea cea mai mare — sînt pricinuite întotdeauna de oameni cumsecade, atunci cînd devin spectatori ? Polițaii ne spuneau : „Băieți, trebuie să veniți la hramul bisericii noastre. Mulțumită vouă am avut duminica asta la Kladno două abatoare. Unul în oraș și altul aici“.

Între timp, medicul clubului consumase toată farmacia, iar noi desfundaserăm cele cincisprezece sticle de vin... Hei, paracliserule... nu mai

* Ura, trăiască — maghiară orig. (n.t.).

fă mutra asta atît de acră, de parcă te-ai pregăti de însurătoare.

— Ce să fac, sînt un om chinuit. La urma-urmei, ce e omul ? Acolo în mină, cu șeful de echipă în frunte, înaintăm pe o scîndură, scîndura se leagănă, și noi pășim ca niște duhuri și ne ținem de snoave... Ieri unuia dintre noi i-a alunecat din mînă lampa... și lampa a început să cadă, și a căzut așa pînă ce s-a făcut zob de fundul prăpastiei. Și știi dumneata că la întoarcere am trecut peste scîndura aia în patru labe ? Unii au mers normal, dar fără să mai sufle o vorbă. Numai șeful de echipă rîdea și spunea : „Cînd nu știm, sîntem mineri, cînd știm, sîntem neputincioși“.

— Mai tăiem unul și gata, ce zici ? Mai ai timp ? întrebă paracliserul, întunecîndu-se la față.

— Am, îi răspunse Hanta. Pe care-l vrei ?

— Pe ăla care, parcă, ar face pe el... rosti în șoaptă paracliserul și amuți. Sînt un păgîn, adăugă el apoi, cu voce tare.

După ce se îmbăie, șeful închise centrul și se duse direct la biserică. Ajuns aici, porni spre altarul principal, înaintînd cu pas demn pe covorul de iută, prin clarobscurul și răcoarea sfîntului lăcaș.

În clipa în care îngenunche, pregătindu-se pentru reculegere și închinăciune, paracliserul își lăsă palma pe umărul lui.

— Pardon, vă tulbur cumva ?... întrebă el.

— Nu. Dar ce-i cu dumneata de nu mai dai prin curtea noastră ? spuse șeful, ridicîndu-se în picioare.

— Am să trec, dar acum aș vrea să vă arăt ceva și să vă pun o întrebare...

— Cu plăcere...

— E frig aici... nu-i așa ? Să mergem în sanctuar, îl pofti paracliserul, deschizînd ușa cu genunchiul. Vedeți ? Și cînd v-am spus cît e de frig vara aici, nu m-ați crezut. Și-acu, pe vremea asta, sînt nevoit să-mi îndes ziare sub cămașă.

Și rostind aceste cuvinte se bătu cu palma peste piept, făcînd ziarul să foșnească.

— Păi, să vii la noi la centru, să-ți alegi ziare după pofta inimii.

— O să vin, dar acum vă rog să intrați.

Șeful își roti privirea prin sacristie. Într-un colț era o statuie, înfățișînd pe cineva care își desface cămășuța ca să i se vadă inima roșie și, chiar alături de ea, se afla tabloul electric al bisericii, încadrat de siguranțe și întrerupătoare, ca într-o fabrică.

— Ce mai e și asta ? întrebă șeful, privind în sus. Pot să mă uit ?

— Desigur, îi răspunse paracliserul. Asta-i fotografia unui ciclist de performanță, iar domnul capelan pretinde că prinde puteri cînd se uită la el.

— La asta ? Mă întreb dacă așa ceva are măcar ce căuta într-o biserică...

— Capelanul nostru zice că da. E Gino Bartali, multiplu cîștigător al Turului Franței ; da,

fratele Gino, care face parte, dacă nu mă înșel, din Ordinul Franciscanilor.

— Și dacă ar veni în vizită domnul episcop și l-ar vedea ? Ce-ar zice ?

Paracliserul căscă, apoi străbătu sacristia și, oprindu-se sub fereastră, ciocăni cu degetul în altă tăietură din ziar. Spuse :

— Aici îl aveți pe Sfîntul părinte într-o convorbire amicală cu Gino Bartali.

— Acum încep să înțeleg. În împărăția cerului pătrund și violenții, deci și sportivii. De altfel, răposatul papă a fost un alpinist remarcabil. Iar arhiepiscopul Lichtenstein, un excelent trăgător... Dar unde-i capelanul, nu vine cumva pe aici ?

— Nu, făcu din mînă paracliserul. Dumnealui s-a dus undeva să joace baschet. A plecat cu motocicleta.

Și, deschizînd un sertar, scoase din el niște fotografii.

— Asta-i Richards, ăl de sare cu prăjina patru metri șaizeci și nouă centimetri.

— Și cum de nu-l atîrnă domnul capelan și pe ăsta în perete ?

— Nu ține. Richards e preot evanghelic ; i se mai zice și vicarul zburător. Da, e primul preot care a încercat să se apropie de cer cu ajutorul brațelor sale, dar e evanghelic. Treaba asta îl întristează pe capelanul nostru, după cum îl întristează și faptul că Held, recordmanul mondial la aruncarea suliței, a doborît acest record la numai două zile după ce fusese hirotonisit drept preot... evanghelic... Asta-i fo-

tografia lui Vinci citind din *Biblie* înainte de a ridica halterele. Da, capelanul nostru e tare necăjit din pricină că nici unul dintre acești campioni nu e nici călugăr, nici preot catolic. Azi s-a dus să joace baschet și și-a luat cu el fotografiile unor baschetbaliști... Zăpăciții Harlemului, negrii ăia care au jucat un meci și în fața papei la Vila Castel Gandolfo. Astea-s grijile capelanului nostru, încît nu m-aș mira să-l aud strigînd din amvon că dacă Isus Cristos ar veni din nou pe lume, ar sări cu prăjina sau ar juca baschetbal... Dar acum v-aș ruga să nu vă supărați... știu că sînteți vînător. Ce e asta ?

Și, scoțînd dintr-un sipet o sutană albă, paracliserul o aruncă pe masă și întrebă :

— Ce fel de pene sînt astea ?

Șeful luă veșmîntul preoțesc în mînă, îl cercetă cu atenție, apoi se uită în sus cu ochii plini de surprindere.

— Astea-s pene de cocoș de munte, iar alea-s pete de sînge ; or fi tot de cocoș, căci unele pene sînt pătate de sînge.

— Asta am vrut să știu, izbucni rîzînd paracliserul. Va să zică așa. De toate se interesează și se necăjește domnul capelan, dar de faptul că s-a ospătat la parohie cu cocoș de munte și mie nu mi-a dat nici măcar un oscior, prea puțin îi pasă.

— Unde l-a împușcat ?

— Știu eu ? Undeva prin pădurile de la Jeseniky. I-a murit pe acolo un prieten și s-a dus cu motocicleta să-l înmormînteze. A trebuit să obțină o învoire. Știți, capelanul nostru e cam filfizon de felul lui, pînă și odăjdiile și le face la comandă. De aceea a trebuit să întîrzie și s-a întors abia peste trei zile. Cum l-am văzut mi-am dat seama că are ceva în rucsac. Va să zică asta a fost — un cocoș de munte înfășurat în sutana albă ! ? ! Și mie nici măcar un oscior !...

— Într-adevăr, ai ce regreta. Cocoșul de munte are o carne minunată, căci el nu se hrănește decît cu boabe și muguri tineri. Dar știi dumneata ce bucurie vînătorească e să dobori un cocoș de munte, și cîtă bătaie de cap îți dă pînă izbutești să-l dobori ? se lăsă șeful purtat de propriul său elan. E o adevărată desfătare să-i auzi de departe semnalele lui de pețit... Așa-zisa numărătoare, un fel de ciocănit repetat cu repeziciune. Uite, cam așa...

Și scoțînd un creion din buzunarul hainei, începu să ciocănească în capacul sipetului, stîrnind niște sunete stridente.

— În timpul acestei numărători te poți apropia. Dar cum încetează toaca, trebuie să încremenești... Și, făcînd cîteva salturi, șeful se opri țeapăn în mijlocul sacristiei ; după care își duse, cu teamă, degetul la gură.

— Psst. Acum trebuie să aștepți pînă cînd se produce așa numitul pocnet. E ca și cînd ai trage dopul dintr-o sticlă. Uite așa !

Și, vîrîndu-și arătătorul în gură, își întinse falca la maximum, după care îi dădu drumul zgomotos.

— Cam așa, spuse, dar nici acum n-ai voie să te miști.

— Altfel și-ar lua zborul, nu-i așa ?

Șeful încuviință din cap, căci dacă ar fi vorbit, cocoșul de munte ar fi zburat cu siguranță. Privea în sus, spre ramura de pin, de pe care cocoșul de munte le făcea declarații amoroase găinușelor, pitite pe undeva prin tufișuri.

— Acum se crapă de ziuă... regele penat se profilează pe bolta cerului, are creasta congestionată... bate din aripi, se înfoiază... se scutură și iar bate din aripi... rosti șeful în șoaptă, folosind un limbaj aparte, după care își dădu capul pe spate și începu să facă toc-toc-toc și să gungure și să-și învîrtească palmele în jurul genunchilor.

— Asta e așa numitul moment al șlefuirii, cînd pasărea se aprinde, cînd nu mai aude, și omul se poate duce liniștit pînă sub copacul cu pricina.

Șeful făcu două salturi mari și paracliserul îl văzu cum se apleacă și, ridicînd o pușcă imaginară, țintește spre locul unde rozeta gotică închide bolțile ; acum apăsă degetul pe trăgaci și paracliserul văzu îndrăgostita pasăre, rănită de moarte, căzînd din creangă în creangă, ca apoi să se rostogolească pe cetina umezită de roua dimineții.

Un timp rămaseră amîndoi tăcuți.

Apoi șeful izbucni :

— Ăștia-s vînători ? Ăștia care hăituiesc cocoșii de munte ca pe niște potîrnichi, ziua în amiaza mare ! ? ! Ce fac ei e fărădelege !

— Psst... sîntem în biserică, interveni paracliserul. Și apucînd sutana albă, o strînse fără grabă, apoi o vîrî odată cu fotografiile în sertar, pe care-l închise împingîndu-l cu burta. Cum văd, multe lucruri mi-au scăpat mie pe lumea asta... Păcat... adăugă el, căzînd pe gînduri.

— Păi vezi, se bucură șeful.

— Dar acum să mergem, spuse paracliserul și, bătîndu-se din nou cu palma peste piept, făcu ziarele să foșnească sec.

Străbătură împreună naosul întunecat. La capătul covorului ușa era deschisă, iar afară era o lumină albă prin care tocmai trecea un tramvai de culoare roșie.

— Din stradă se vede frumos în biserică, din biserică se vede frumos în stradă... spuse paracliserul, cu o voce șoptită. Uitați-vă însă la lumina veșnică...

— La ce ? ! ?

— La lumina veșnică, repetă paracliserul.

— A, da... lumina veșnică ! Parcă pîlpîie...

— Ar fi grozav să pîlpîie măcar... chicoti paracliserul... Dar, precum vedeți, nu arde deloc. Da, lumina veșnică nu arde, în schimb domnului decan îi arde să pună în jurul ieslei mîntuitorului, și în interiorul ei, tuburi cu neon. Pricepeți ? Neon ! În timp ce lumina veșnică nu arde... Domnul decan a plecat cu Rapidul lui undeva pe valea Sazavei, să se zgîiască la apă... dar lumina veșnică nu arde de o săptămînă... Domnul decan a plecat cu motocicleta la Modrany să joace baschet, pe urmă, seara, la focul de tabără, o să zdrăngănească la chitară cîntecul său îndrăgit... *Departe, departe-i*

orașul Shanghai; spre care se îndreaptă corabia mea...“ și nici acolo n-o să-i pese că lumina veșnică nu mai arde... Și uite-așa am rămas singur... și fără lumină veșnică.

Și, bătîndu-se cu palma peste haină, paracliserul întrebă :

— Spuneți-mi, domn'șef, e adevărat că dumneavoastră și capelanul nostru țineți împreună un cîine de vînătoare ?

— Asta-i cu siguranță o nouă trăsnaie a lui Hanta ! Numai el putea să trăncănească așa ceva !

— Da, el mi-a spus, mărturisi paracliserul, și a mai zis că pe cîine îl cheamă Arnold von Tübingen, și că azi după-amiază a trebuit să fie dus la clinica de cîini fiindcă i-a intrat o căpușă în ureche.

— Dumnezeule, Cristoase ! Omul ăsta mă bagă în pușcărie !

— Psst. Sîntem în biserică !

— Cîte mai scornește și omul ăsta ! Mereu scornește cîte ceva... Mai nou, de cîteva zile au început să mă viziteze prietenii... Hanta i-a dus de nas, spunîndu-le că mi-am ieșit din minți !

Ieșiră în fața bisericii.

— Eu... și ieșit din minți ! Auzi dumneata ! Și să mai doarmă noaptea omul liniștit !... se văicări șeful. Nu uita să vii pe la noi să-ți dăm niște ziare, strigă apoi voios, îndreptîndu-se cu pas zglobiu spre Piața Karol.

DOMNUL NOTAR

1

ÎN FIECARE DIMINEAȚĂ domnul notar obișnuia să se închine în capela familiei. O încăpere sobră, cu două ferestre, pe ale căror geamuri erau pictate niște icoane colorate. Într-una din ferestre, sfîntul Dionisie, deși decapitat, se mai ținea pe picioare și își purta capul retezat în jurul locului de execuție, iar în cealaltă fereastră, sfintei Agata i se retează, după execuție, o mînă, cu care mesagerul rătăcește un timp, ca apoi să se întoarcă acolo de unde a plecat — la cadavrul fără mînă.

Așadar, domnul notar stătea îngenuncheat și se ruga, dar în același timp își făcea reproșuri că uitase să-și clătească gura. În cele din urmă, își făcu semnul crucii, se ridică în picioare și se duse să deschidă fereastra.

După ce făcu o ușoară plecăciune razelor dimineții, lăsă sub privirea lui acoperișurile albastre și, privind peste rîu, spre cealaltă parte a orașului, trase în piept, cu voluptate, aerul umed și răcoros.

— Bunicoo ! bunicooo, striga de jos o voce de copil, Zděneček mănîncă murdărie de cîine.

Și domnul notar se ridică pe vîrfuri și își plimbă ochii prin curtea vechii fabrici de bere, în care bere nu se mai făcea, dar locuiau în ea oameni. Lîngă cișmea, stătea o fetiță îmbrăcată într-un șorțuleț roșu, cu pălărioară de paie în

cap, și arăta spre un puști de trei anișori care, în culmea fericirii, își îndesa ceva în guriță.

O femeie uscățivă ieși din spălătorie, și, agitînd mîinile în sus, strigă :

— Plozi afurisiți ! Cînd o să termin eu de spălat rufele astea !

Și, înșfăcîndu-și nepoțelul, îl scutură zdravăn deasupra canalului :

— Să vezi tu ce pățești cînd o veni maică-ta acasă — iar îți deznoadă fundul ! îl amenință ea, dar pe urmă se răzgîndi și, pentru mai multă siguranță, îi arse puștiului o palmă zdravănă de-i zbură murdăria din gură. După care o luă la zor pe fetiță : Ce te holbezi la mine ca un automobil ? Acum îți ard și ție una peste bot, de-ți îndrept ochii tăi spanghii... Na, ține ! Și scoțînd din buzunarul șorțului umed un fluier, adăugă : Și-acum ștergeți-o din ochii mei și duceți-vă să vă jucați în bucătărie. Și, vezi, ai grijă, Liďka, dacă se întîmplă ceva, sufli în fluierul ăsta și eu vin numaidecît ! Cînd naiba mai spăl eu rufele astea, ucigașilor ? încheie bunica, agitînd din nou în aer mîinile ei învinețite de atîta spălat.

Domnul notar închise fereastra și, părăsind capela, ieși pe coridorul sumbru și de-acolo trecu direct în birou.

— Bună ziua, domnule notar, îl întîmpină domnișoara dactilografă, văzîndu-și mai departe de udatul florilor.

— Bună ziua, domnișoară, bună ziua, bolborosi bătrînul domn, apoi, frecîndu-și mîinile, se grăbi să întrebe : Cum v-ați petrecut ziua de ieri ?

— Am jucat tenis... și, închipuiți-vă, domnule notar, c-am pierdut. Da, am pierdut la o doamnă cu cincisprezece ani mai în vîrstă ca mine... în două seturi... Spuneți și dumneavoastră nu e cumplit ? spuse dactilografa în timp ce smulgea frunzele uscate de pe tulpinile mușcatelor.

— Ia te uită, se miră domnul notar — pe cîte știu, dumneata ești o excelentă jucătoare de tenis.

— Ei, nici așa, replică dactilografa, îmbujorîndu-se la față, pînă acolo mai e încă mult, dar nu știu de ce, de data asta am avut trac.

— Să fi fost, totuși, adversara mai bună ?

— Nu, asta nu, dar așa sînt eu de cîte ori e în joc o miză, pierd pe toată linia — și-mi pare atît de rău ! Căci era vorba de clasamentul individual în cadrul clubului !

— Ei, nu te mai necăji, o să cîștigi data viitoare. Și, după aceea, după aceea, ce-ai mai făcut ?

— După aceea, cînd a început să se însereze și mă istovisem de atîta plîns la cabină, m-am dus să mă scald. Mergeam în costum de baie, în susul apei, spre stejăriș ; se întunecase de tot și deasupra stejărișului răsărise luna, o lună uriașă, galbenă, care se oglindea în luciul rîului, aproape de mine, iar eu, așezată pe o piatră, îmi bălăceam picioarele în apa în care se oglindea luna aceea galbenă...

— Și, pe urmă ? întrebă domnul notar, înălțîndu-și sprîncenele.

— Pe urmă m-am strecurat în apă și am înotat în apa aceea de alamă ; mă simțeam

nespus de bine înotînd numai în lumina răsfrîntă a lunii, brăzdînd cu brațele culoarea aceea metalică... Și cînd ridicam mîna în sus, o vedeam de alamă, pe scurt, simțeam în apa aceea o adevărată desfătare... și...

— Și, pe urmă ? interveni notarul.

— Pe urmă, m-am speriat !

— Nu mai spune !

— Da, reluă domnișoara dactilografă, așezîndu-se la mașina de scris. Închipuiți-vă, domnule notar, că, acolo, în umbra stejărișului, da în umbra stejărișului, în umbra aceea adîncă, am zărit deodată înaintînd trei perechi de chiloți albi.

— Nu se poate... se minună bătrînul domn.

— Da, trei perechi de chiloți albi... Iar eu am amuțit în păpuriș, ca un șoricel... Și cele trei perechi de chiloți pășeau pe dig... și eu le auzeam cum vorbesc între ele... Și știți ce erau ?

— Nu ! Sînt curios să aflu ! răspunse notarul.

— Erau trei domni în pielea goală ! Da, goi pușcă ! Erau foarte bronzați, și fiindcă se bronzaseră cu chiloții pe ei, trupurile, mîinile și picioarele lor se contopeau cu umbra neagră a stejărișului, iar ei pășeau în pielea goală ! Trei bărbați goi pușcă, și eu credeam domnule notar, că pășeau doar chiloții, spuse dactilografa roșindu-se la față...

— Și-ai văzut totul ?

— Totul-totul... erau trei tineri studenți, așa, cam de vîrsta mea...

— Trebuie să fi fost nespus de frumos, rosti cu amărăciune domnul notar — da, nespus de frumos... o tînără fată în apa de alamă și trei perechi de chiloți albi în umbra crîngului de stejari... Și, pe urmă, pe urmă ce-ai mai făcut ?

— Pe urmă am înotat pînă la club, în urma mea i-am auzit pe cei trei studenți sărind în apă... iar eu... m-am șters, m-am uscat și m-am dus acasă.

— Și-acasă ?

— Acasă m-am așezat la lumina lămpii și-am început să desenez, răspunse dactilografa.

— Asta am vrut să aud, se bucură domnul notar.

Și, ridicîndu-se de pe scaun, funcționara îi întinse în față un sfert de coală de desen, pe care desenase în timpul nopții următoarea inscripție : Venerate părinte, după o îndelungată și rodnică viață, găsește-ți odihna ușoară în pămînt.

— Va să zică mi-ai scris-o, se bucură sincer bătrînul domn, dar după ce mai citi o dată inscripția, pe care el însuși o născocise pentru statuia lui, înmărmuri.

— Hm... mda... dar de ce nu și odihna în cer ? întrebă el.

— Păi, așa mi-ați dictat, răspunse dactilografa cu neliniște în glas.

— Da, e drept, dar știi, domnișoară, o inscripție pe o statuie e un lucru important. În ceea ce mă privește, aș vrea să am o asemenea inscripție, încît și peste o sută de ani să-și poată da seama toți ce fel de om am fost eu...

— Știți, domnule notar, la cimitirul evreiesc am citit o inscripție tare frumoasă ! Din lut, în lut...

— Asta-i inscripție evreiască ! se împotrivi domnul notar, ridicîndu-și mîinile întru apărare ; oare dumneata nu înțelegi, domnișoară, că creștinismul l-a înălțat pe om la nivelul Fiului Domnului ? Iar acolo unde nu-i Înviere și Înviere din morți, tot ce facem e zădărnicie peste zădărnicie... Dar stai, mi-a venit o idee !... Scrie, domnișoară ! se învioră deodată bătrînul notar și, cînd dactilografa se pregăti, începu să dicteze : Înăbușit-am strălucirea mea... și-n propria-mi pulbere m-am prefăcut, ca să mă luminez în ceruri...

După ce dactilografa termină de scris, bătrînul notar întrebă :

— Ce faci astă seară ?

— Mă duc la croitoreasă. Știți, domnule notar, vreau să-mi dau la făcut o bluziță, cum să vă spun, așa, cu desen în stil secesion, un fel de dungi roșii pe mătase albă, o bluziță strînsă pe gît, foarte cuminte, așa cum purtau pe vremuri guvernantele și educatoarele, cum avea Paula Veseli în filmul *Mascarada*, sau dacă ați văzut-o cînd a jucat cu Joachim Gotschalk în filmul *Te Aștept*...

— Bine, dar pe urmă, pe urmă, ce-o să faci ?

— Pe urmă mă duc să joc tenis și, după aceea, domnule notar... după aceea o să mă scald la ceasul înserării în rîu... și, cine știe, poate că o să mă scald și eu despuiată, așa cum s-au scăldat ieri seară cei trei studenți, și dacă, întîmplător, ar trece cineva pe celălalt

mal, ar vedea un costum de baie femeiesc, de culoare albă, fiindcă mîinile și picioarele mele bronzate s-ar contopi cu umbra întunecată a crîngului de stejar... rosti dactilografa, făcînd ochii mari ; dar, văzînd că domnul notar n-o iartă, se grăbi să adauge cuminte : după aceea, cînd ajung acasă, mă apuc și desenez cum v-ați înăbușit strălucirea și v-ați făcut una cu propria pulbere... încheie domnișoara, și, îndreptîndu-se din șale, nu izbuti să înăbușe strălucirea propriei sale tinereți.

După ce căscă, domnul notar mai avea buzele ușor întredeschise, în schimb, dantura artificială i se închise zgomotos.

— Îți mulțumesc, spuse el, așezîndu-se la masa de lucru ; și-acum, înainte de a sosi clienții, să continuăm cu ultimul punct al testamentului meu, adăugă, răsfoind hîrtiile pe care le scosese din sertarul biroului.

Apoi, ridicîndu-se în picioare, se plimbă un timp, netulburat, prin cancelarie.

Se opri în dreptul ferestrei deschise și, de la etajul al doilea, se uită peste mușcate și acoperișele de olane, spre apa rîului în care copacii umblau cu capul în jos. Și începu să dicteze :

— Sicriul meu să fie de metal, bogat împodobit, un mic motiv egiptean cu ornamentație interioară, clopotele, în timpul înmormîntării, să bată toate, pereții camerei mortuare să fie tapisați de doliu : dușumeaua învelită cu pînză neagră și, în fruntea cortegiului, o cruce sclipitoare cu îngeri... Și dumneata o să te scalzi în seara asta, despuiată ?

— Despuiată... în definitiv, de ce nu, cînd asta se va întîmpla pe întuneric, răspunse fata, în timp ce degetele ei băteau cu înfrigurare pe clapele mașinii de scris.

— Da, o să fie foarte frumos, spuse bătrînul domn și cînd mașina de scris amuți, reluă : ...în fruntea cortegiului o cruce sclipitoare cu îngeri... treizeci și șase de luminări, din ceară, un sfert de kilogram fiecare...

Dicta, dar, întrucît auzise în curte zgomot de pași tîrșiți, se aplecă peste ghivecele cu mușcate. În curtea fabricii de bere, mergea tîrîș-grăpiș, bătrînul vizitiu ieșit la pensie, și mersul lui era atît de caraghios, de parcă moșneagul ar fi apăsat pe pedalele unei biciclete sau ar fi alunecat pe schiuri. Așa se ducea să se așeze la soare — acum și-a scos din buzunar pipa cu garnitură de cauciuc de la o sticlă de apă gazoasă, pentru ca pipa să nu-i cadă din gura știrbă, și, după ce scuipă, se așeză lîngă zid, și ședea acolo ca un arbust frînt... Așa ședea acum... Dar în tinerețe ? Dumnezeule, își aminti domnul notar, în anii tinereții omul ăsta a chinuit de moarte două soții — pe prima, fiindcă n-a vrut să-i facă pe voie, a tras-o de păr pînă în dreptul unei valize de vapor, a ridicat capacul, i-a vîrît acolo coada despletită și a încuiat valiza... iar celeilalte i-a înnodat codițele și, după ce a dat jos din scoabă icoana lui Isus, a atîrnat-o pe nevastă-sa de codițe în cîrligul acela ca să-și poată face cu ea toate mendrele... cine știe, poate că femeilor le plă-

cea, poate le făcea bine, căci, vorba ceea, unele femei sînt adevărata unealtă a diavolului...

— Domnule notar, îi atrase atenția dactilografa : treizeci și șase de lumînări din ceară, a un sfert de kilogram fiecare...

— Aha ! Da... așa e... spuse domnul notar întorcîndu-se și, după ce se desfătă privind părul negru, cîrlionțat, al dactilografei, continuă : ...corul bărbătesc al bisericii va cînta cîntece funebre, stropirea cu agheasmă și slujirea va fi făcută de trei preoți și patru acoliți, care vor conduce cortegiul mortuar pînă la locul de îngropăciune... în fruntea cortegiului un om de ordine... în urma lui, garda de onoare... crucea cu lumini... de-o parte și alta a carului mortuar, amploiați cu lumînări... cîte cincisprezece fiecare și două care funebre... Așa dicta, liber, bătrînul domn, în timp ce se uita în sus spre albastrul cerului, ca și cînd ar fi copiat totul de pe bolta senină, pe care rîndunelele își desenau zborul cu aripile lor zburdalnice...

Iar dactilografa scria cu o asemenea repeziciune, de parcă ar fi răsturnat literele de metal ale testamentului într-un lighean de tinichea.

Un țipăt veni din curtea vecină și îl sili pe domnul notar să se sprijine cu amîndouă mîinile de pervazul ferestrei.

Jos, lîngă haznaua deschisă, stătea portarul și striga în gura mare :

— Ladia ! Ladia, Ladiaaa !

— Da, tăticule, ce s-a întîmplat, se auzi la o fereastră de la parter, care se deschise și

prin ea se apleacă în afară un cap cu părul lins.

— Ce s-a întîmplat ! ? ! izbucni portarul. Vino de mă ajută să duc ranga asta la rîu ; s-o clătim nițel, spuse apoi, arătînd spre ranga cu care scormonea în adîncul haznalei.

— Dar bine, tăticule, eu am mîinile curate, îi răspunse tînărul din fereastră.

— Tu n-auzi ? De cîte ori să-ți mai spun că mergem cu ranga asta la rîu ! ? ! răcni portarul, scoțînd ranga din hazna.

În clipa aceea dădu buzna în curte un tînăr în cămașă albă, care apucă numaidecît de capătul curat al răngii.

— Nu, se răsti la el portarul. Capătul ăsta îl țin eu, tu îl iei pe ăsta !

— Dar bine, tăticule, eu am cămașa curată și o cravată cum n-are nimeni în tot orașul, se împotrivi băiatul.

— Am spus o dată și, în calitatea mea de tată, am dreptul să-ți poruncesc, rosti cu vocea fermă portarul. Doar n-oi fi vrînd să țin eu de capătul ăsta împuțit ! răcni tatăl, arătîndu-se cu degetul.

— Bine, atunci să mă duc să-mi scot cravata asta nouă, se învoi fiul, dînd să plece.

Dar tatăl stărui, ținînd-o morțiș pe a lui :

— Nu, eu vreau să mă asculți imediat. Ei, ce faci, apuci sau n-apuci ?

Tînărul stătu o clipă pe gînduri, apoi spuse :

— Nu, nu apuc... din pricina cravatei...

Și portarul începu să zbiere, plîngîndu-se cerului :

— Așa sînteți voi, toată generația voastră de filfizoni. Ei, drăcia dracului, oare eu, ca tată, să trebuiască să țin mereu pentru voi de capătul ăsta împuțit ?

— Dar bine, tăticule, spuse fiul cu blîndețe, oricine va recunoaște că dacă peste cîteva clipe trebuie să mă duc la întîlnire, nu pot să umblu cu mîinile prin latrină ?... Cum aș putea pe urmă să-i întind mîna Olinei ?

— Domnule notar. N-am uitat, totuși, să pomenim ceva, interveni deodată dactilografa. Cîte anunțuri mortuare ?

— Anunțuri mortuare ? ! ? se sperie bătrînul notar : a, da, scrie patru sute. Iar serviciile divine, de parastas, în biserica sfîntul Ilie... Faci față cu scrisul ?... Bine... corul bărbătesc să-mi cînte *Animas fidelium*... după sfînta slujbă, trei preoți să-mi oficieze la piatra funerară *Libera* în acordurile corului... cuvîntă bătrînul domn, dar pînă la urmă nu se putu stăpîni și, ridicîndu-se pe vîrfuri, îi văzu pe cei doi, pe portar și pe fiul său ieșind pe poarta curții învecinate, ducînd ranga aceea s-o clătească în apa rîului... Și domnul notar se uita la mîna portarului, care ținea de capătul pîngărit al răngii și, clătinînd din cap, continuă să dicteze : ...catafalcul împodobit întocmai ca la înmormîntare.. primele zece bănci îmbrăcate cu pînză neagră...

Din curtea fabricii de bere răsună un fluierat stăruitor.

Jos, lîngă fîntînă, stătea fetița cu pălărioară de paie și fluiera, suflînd de zor în fluierul mascat de streașina pălărioarei... Și fluieră așa

pînă cînd bunica ieși grăbită din spălătorie, ștergîndu-și din mers mîinile de șorțul ei jilav ; apoi, agitînd palmele în bătaia soarelui, începu să se văicărească :

— Ce s-a mai întîmplat, dracilor ? De ce nu vă jucați ?

Fetița își tîrî pantofiorul în iarbă și începu să se plîngă :

— Bunicooo, Zdeněček a făcut caca pe covor și eu am călcat în el. Și, rostind aceste cuvinte, își văzu mai departe de fluieratul ei.

Bunica îi arse o palmă zdravănă, de-i zbură fetiței fluierul din gură.

— Va să zică așa, cățea afurisită ? ! ! Mă fluieri pe mine pentru orice prostie ? După-amiaza eu trebuie să mă duc să slujesc și voi doi, ucigașilor, vă țineți de pozne ! Cînd mai isprăvesc eu cu rufele astea ?

Domnul notar strînse din umeri și se retrase de la fereastră. Apoi, așezîndu-se la masa de lucru, spuse :

— Așa... iar inscripția aceea pe care ai desenat-o ieri o anexăm la testament, pentru că un om de vîrsta mea nu poate ști niciodată cînd îi bate ceasul. Și mîine, cînd aduci inscripția aceea : ...m-am prefăcut în propria-mi pulbere... facem și schimbarea cuvenită... da ?

— Desigur, încuviință domnișoara dactilografă, uitîndu-se cum, în timp ce vorbea, bătrînului domn i se închidea dantura înainte ca rostirea vorbelor să ia sfîrșit. Și mai observă că, înainte de a strănuta, domnul notar își scoase repede batista din buzunar și, în loc s-o ducă la nas, o duse la gură apăsînd-o cu

putere. Și își spuse în sinea ei : cum ar fi oare, dacă domnul notar și-ar pune la dantura sa artificială un șiret, așa cum purta bunicul ei, un fel de șnur de mătase, de care ținea legat pince-nezul... Și mai purta ceva bunicul ei ! Un șnur negru de care-și ținea legată pălăria — șnurul ăsta era prins de butonieră, pentru ca vîntul să nu-i ia pălăria... Ei, da, dar cum ar fi dacă domnul notar ar strănuta, și dantura artificială i-ar rămîne agățată de șnurul negru de mătase, ca pince-nezul bunicului ? Sau ca pălăria bunicului ?

— Brr... se cutremură tînăra fată.

— Ce ? E frig aici ? ! ? se miră domnul notar.

— Nu, dar nu știu de ce m-au trecut fiorii, răspunse domnișoara dactilografă și, cuprinzîndu-și brațele cu palmele și le frecă ușor.

— Frumoasă expresie, rosti bătrînul notar, după care se cufundă în lectura unui contract de vînzare-cumpărare, prevăzut cu timbru fiscal, scris cu mare grijă la mașină și cusut cu un fir de ață albă și roșie, ale cărui capete erau sigilate.

Cînd termină de citit contractul se ridică de pe scaun și se apropie din nou de fereastra deschisă prin care vedea spre rîu deasupra căruia se apleca de zor o cămașă albă, clătind ranga în apa curată. Bluza albastră a portarului se contopea aproape cu culoarea apei. Acum, cei doi bărbați se îndreptară din șale și priveau amîndoi peste rîu, cămașa albă se mai oglindi o dată în luciul apei, iar tînărul, ca un acrobat de circ, mai atîrnă o dată cu picioarele în sus, în oglinda rîului...

— Domnișoară, fii bună, te rog și notează ! spuse deodată domnul notar și, răsucindu-se repede cu fața spre dactilografă, adăugă : repede pînă nu uit !... Sicriul e leagănul meu, și inscripția mortuară pe statuia mea e actul meu de naștere... Repetă, te rog, dacă nu te superi.

2

Primii sosiră soții Schiesler, plugari din Bošina. Domnul notar îi cunoștea de un sfert de veac, de cînd veniseră la el ca proaspăt căsătoriți, ea în straie țărănești, cu cartea de rugăciuni în mînă, el în bufanți de dimie, cu cizme și pălărie de vînător, amîndoi pe vremea aceea mîndri ca niște împărați. Acum erau amîndoi îmbătrîniți și îmbrăcați orășenește.

— Ei, ce mai e nou pe la voi ? îi întrebă domnul notar, după ce-i pofti să se așeze în jilțuri.

— Pe la noi, ce să fie ? Nimic nou. Atîta doar că a înnebunit vecinul, răspunse plugarul.

— Nu mai spune ! se prefăcu mirat domnul notar.

— Păi da, vecinul meu a avut o scroafă care i-a fătat purcei, dar toți, cu scroafă cu tot, i-au pierit de paralizie : în afară de unul. Pe ăsta l-au hrănit din sticlă cu biberonul, și dumnealui, purcelul, alerga după ei ca un cățel. Cînd s-a făcut mare, vecinii i-au zis să-l taie. Dar fiindcă-l aveau la negru, bătrînul s-a dus într-o noapte în pivniță și porcul după el, căci, așa cum am spus, era învățat să se țină scai după el, ca un cîine. În pivniță, porcul și-a

lăsat capul în poalele vecinului, fiindcă așa-i era obiceiul, să se lase scărpinat pe rît de stăpînul lui. Și gospodarul i-a înfipt coada toporului în gît, ca porcul să nu țipe, dar nu știu cum se face că au răsturnat sfeșnicul, iar vecinul, fiindcă înțepase porcul greșit, a mai intrat o dată în el cu cuțitul, și pe urmă a trebuit să mai stea un ceas întins peste el, în bezna aceea, pînă s-a scurs tot sîngele din porc, căci porcul, crezînd că altcineva îl înțepase, s-a gudurat și s-a lipit de gospodar pînă ce și-a dat din el tot sîngele. Iar gospodarul, după ce a ieșit din pivniță și s-a trîntit în pat, a început să se zvîrcolească și să plîngă, și fiindcă nimeni n-a mai izbutit să-l potolească, au trebuit să-l ducă la spital, la Kosmonos. Ce mai, am spus eu, nu e treabă să te împrietenești cu animalele !

— Doamne, Dumnezeule ! exclamă domnul notar. Și dumneata ai fost de față la toată povestea asta ?

— Nu, mi-a povestit-o Libuše, sora vecinului, o știți, aia care are fata la pat de treizeci de ani, o știți, nu-i așa ?

— De la numărul șaptesprezece ?

— Da. Și știți cum de s-a întîmplat necazul ?

— Nu știu...

— Păi, de, i-a costat scump atunci mersul la oraș, ca să vadă filmul acela cu Șaplin și cu puștiul ăla de Cogan care-l făcea pe îngerul, iar Libuše și-a zis că să-i facă fetei în dar, de Crăciun, un înger aidoma cu cel din film. Și s-au apucat de-au făcut din pene niște aripi,

mă rog, a fost tare frumos, numai că fata a răcit și a făcut meningită și de-atunci zace la pat ca Lazăr.

— A, da, acum știu ! Soții Hodaček ! își aduse aminte domnul notar. Un alt frate de-al ei are gospodăria la numărul douăzeci, nu-i așa ? Ce mai fac acești oameni, doamnă Schieslerova ?

— Păi, bine fac, că, vorba ceea, și-au mai cumpărat șapte fălci de pămînt, spuse nevasta gospodarului, ținîndu-și mîinile uriașe în poale — atîta doar că băiatul lor Karliček a dat ortu popii. Mîine va fi tocmai o lună de cînd l-au băgat în mormînt... Copilul ăsta tot pentru prietenia cu animalele a avut de plătit. Hodačii ăștia aveau în curte un mînzuleț pe care-l învățaseră să vină în odaie după zahăr. Anul trecut, însă pe la scosul sfeclei, mînzul s-a băgat în bucătărie, unde s-a speriat de ceva ; s-a lovit de aragaz ; pe urmă l-a apucat strechea și a început să spargă toată mobila. Bătrînul Hodaček s-a repezit la el, dar pînă să apuce să-i arunce pătura peste ochi, mînzul l-a pocnit cu copita pe Karliček. Pe urmă a început să-l doară un picior și au trebuit să-l ducă pe bietul copil la spital unde i-au tăiat piciorul, și în timpul operației a și murit. Hodačii au vrut să-și vadă feciorul în coșciug dar, cînd au deschis coșciugul, l-au închis repede la loc, fiindcă piciorul acela tăiat zăcea de-a lungul mortului. În rest, domnule notar, la țară e acum plictiseală mare, nu se mai întîmplă nimic ce-ar merita să strici o vorbă. În privința asta, ce

să mai vorbim, dumneavoastră, ăștia de la oraș, stați mult mai bine. La noi, doar un fapt ar mai fi, poate, de amintit. Îl știți pe Karl, ăla de are gospodăria în vecinătatea noastră ? se învioră deodată nevasta plugarului.

— La numărul paisprezece ? întrebă rîzînd notarul.

— Așa, și cum vă spuneam, nătărăul ăsta de Karl s-a cățărat cu slujnica în podul grajdului, și acolo s-au iubit pînă a făcut, nărodul, un cîrcel, de-a rămas încîrligat cu slujnica lui.

— Ia te uită ! se neliniști domnul notar, văzînd cum i se roșește domnișoarei dactilografe ceafa încovoiată.

— Da, da, reluă nevasta plugarului, trăgîndu-și pe frunte pălărioara roșie cu pană de șoim ; a trebuit să venim cu scări, cu funii și odgoane, ca să-i coborîm în curte pe cei doi desfrînați, înfășurați într-o foaie de cort... Mă ierte Domnul, dar povestea asta, la lumina felinarelor, aducea cu icoana aceea din altar... știți dumneavoastră... aceea de-i zice *Coborîrea lui Isus de pe cruce*... Și cînd am dezlegat și am desfăcut foaia de cort, bătrîna Karlova, care se fălea nevoie mare că-și dăduse fata să învețe la mănăstire, ei da, această bătrînă evlavioasă a început să-i croiască pe amîndoi, cu biciul, pînă cînd bătrînul unchiaș a leșinat. Dar să știți, domnule notar, că nici biciuitul n-a ajutat, nici stropitul cu apă rece, nici înțepatul domol cu cuțitul. A trebuit să vină doctorul. Căci, vorba ceea, erau legați unul de altul, ca doi credincioși de religie helvetică.

— Ia te uită ce ispravă! mormăi notarul; da oricum, trebuie să constat că oamenii la țară sînt mult mai apropiați de natură, se grăbi să adauge.

— Păi, asta e singurul lucru de care mai avem parte, încuviință plugarul și, desfăcîndu-și șalul galben, își apăsă cu degetul papionul verde, să intre mai bine sub guler, după care, continuă: de altfel, au vrut să ne-o violeze și s-o necinstească pe profesoara noastră de religie, netoții! Cîte pofte mai au și oamenii ăștia! Mergea femeia, ziua în amiaza mare, de-a lungul pădurii, prin locul acela de i se spune La Pasărea. Deodată trece înaintea ei, cu bicicleta, un flăcău îmbrăcat într-o haină albastră, și cînd profesoara a intrat în pădure, găliganul a țîșnit din desiș și-i spune: Ce zici, facem treaba?!! Și a vrut s-o necinstească. Numai că, profesoara de religie, femeie vînjoasă — vorba ceea, sokolă — i-a ars golanului un picior drept în boașă și, pe urmă, dumnealui, adică flăcăul, a trebuit să ia bicicleta de ghidon, și profesoara l-a dus în șuturi pînă la postul de jandarmi. Era un negustor de vite din Přelouka, și acolo, în fața șefului de post, dumnealui a întors-o, zicînd, chipurile, că a vrut să-și facă doar nevoia mică... Dar profesoara de religie i-a cîrpit de față cu jandarmul o palmă zdravănă, și negustorul de vite a căzut grămadă, și a mărturisit după aceea cum a fost de-a adevăratelea, și și-a cerut iertare, zicînd că a doua oară nu mai face... În rest, domnule notar, la noi la țară, s-au stins toate, nu mai e

ca pe vremea cînd eram tineri... spuse bătrînul plugar, clipind ștrengărește.

— Stai, Ludvik, mai spune-i domnului notar povestea ceea... ținu să-i aducă aminte soția plugarului și, vrînd să-și sufle nasul în batistă, suflă aproape totul în degete, după care relua: ...știi tu, povestea aceea, cum l-ați prins pe prostul satului în timp ce... ei, știi tu, îl îndemna ea să vorbească.

— Ei, se supără aproape plugarul, asta-i un fleac, nici nu merită să ne stricăm gura cu așa ceva, ce mai, o prostie nevinovată, o copilărie... O dată, au venit să mă cheme, în calitatea mea de prim consilier, la un vecin care se otrăvise cu șlibovița de casă. I-am sfătuit să-l lege de scară cu capul în jos, ca să iasă din el toată băutura. Numai că, între timp, vecinul digerase totul. Atunci mi-am adus aminte cum făceam acasă cu bunicul nostru. L-am îngropat deci pe vecinul nostru în balegă caldă de vacă, fiindcă sărăcuțul se răcise aproape de tot. Și aruncăm noi peste el ultima greblă de bălegar, cînd, deodată, aud din curtea vecină un behăit ciudat de capră. Ne întrebăm: ce-o mai fi și asta? Și sărim cu toții peste gard și-l găbjim pe prostul satului, pe bîlbîitul de Bohoušek, tocmai cînd se încumeta la faptă...

Domnul notar se ridică brusc de pe scaun și întinse urechea, după ce, mai înainte, avusese grijă să-și ducă degetul la buzele sale vineții.

Și bătrînul plugar îi șopti ceva, ce-l făcu pe notar să se prăbușească la loc în jilțul lui.

— Şi-uite aşa, am pus mîna pe bice şi pe bîte, şi dă-i, şi dă-i, continuă cu voce tare plugarul, şi l-am tăbăcit pe bîlbîitul Boloušek în asemenea hal, de s-a lecuit de bîlbîială. În rest, ce să vă mai spun din viaţa asta amărîtă de la ţară ? Nici tu teatru, nici tu cinematograf, nici tu hotel... nimic... pe cînd la oraş !... încheie plugarul cu nostalgie în glas.

— Se poate, spuse domnul notar, uitîndu-se cum între degetele domnişoarei dactilografe tremură foaia de hîrtie, uşor înfiorată de ritmul accelerat al inimii tinerei fete ; se poate, dar pentru noi creştinii, Dumnezeu e pretutindeni, la ţară şi la oraş, deopotrivă ; oriunde s-ar afla omul, în inima lui sălăşluieşte bunul Dumnezeu. Restul, cum bine ştiţi, nu-i decît zădărnicie peste zădărnicie. De aceea noi, creştinii, ca fii ai Domnului, facem legămînt cu Dumnezeu în privinţa sufletelor noastre, pentru ca apoi, în calitate de cetăţeni, să rezolvăm, tot prin legămînt, anumite chestiuni patrimoniale, fundamentale. De altfel, bănuiesc că pentru asta aţi venit azi la mine, ca să punem la cale cum să se procedeze cu averea voastră în caz de moarte... nu-i aşa ?

— Aşa e, răspunseră soţii într-un glas.

— Mă rog, spuse notarul şi, ridicîndu-se în picioare, adăugă : Drept care vom sta de vorbă despre formele testamentului. Şi continuă să vorbească, în timp ce se uita pe fereastră spre malul opus al rîului, unde soarele parcă silea culorile să se evapore. Acum a sosit acolo o bărcuţă roşie cu trei dungi galbene, o bărcuţă pictată aşa cum e pictat căruţul de îngheţată al cofetarului, bărcuţa domnului Brichnač, mecanic de locomotivă ieşit la pensie — la provă, bărcuţa avea o inscripţie scrisă cu literă ornamentală, pe fiecare vîslă era scrisă, cu aceeaşi literă ornamentală, adresa exactă a domnului Brichnač, care vîslea de zor îmbrăcat în chiloţi de sport lungi, pe care, în dreptul brîului era brodată, cu literă de-o şchioapă, aceeaşi adresă exactă a domnului Brichnač, care purta în picioare papuci de gimnastică, şi ei, la rîndul lor, însemnaţi cu adresa exactă a domnului Brichnač... Domnul notar privea şi nu se mai sătura desfătîndu-se cu priveliştea rîului, continuînd să vorbească despre ultima voinţă a omului, în timp ce bărcuţa roşie împroşca reflexe roşii peste oglinda apei şi peste copaci — şi domnul notar îşi aduse aminte cum, în urmă cu ani, întregul oraş aştepta să-l întîmpine pe prea sfinţia sa episcopul de Litoměřice — gara era înţesată de druşte, de baldahine şi prapuri, de membrii consiliului municipal şi de fanfare, dar trenul special al preasfinţiei sale avea întîrziere şi impiegatul dirija pe o linie neîntreruptă un tren de marfă condus de mecanicul Brichnač, care, după ce trecu de semnalul de intrare, se aplecă în afara locomotivei şi binecuvîntă personal cu o cruce mare, pe care o desenă în aer cu mîna... şi druştele începură să arunce flori şi muzica să cînte *De o mie de ori Te slăvim...* dar prin staţie trecu un tren încărcat cu cărbuni... Acum bărcuţa roşie a dispărut în spatele unei sălcii

plîngătoare, ducînd toate reflexele și toate inscripțiile în altă parte...

...De aceea, averea poate fi și ea o măsură a dragostei părinților față de copii, care vor gospodări mai departe bunurile moștenite... își încheie expunerea domnul notar.

După care, în birou se așternu o liniște adîncă, întreruptă în cele din urmă de bătrînul plugar.

— Așa, domnule notar, rosti acesta, lingîndu-și buzele... așa ne-am gîndit și noi... pe scurt... ca să fie limpede... Ludvik, feciorul nostru mai mare, capătă, ca să zic așa, totul ; în schimb îi va plăti Anežkăi... fiicei noastre... cum ar veni, cincizeci de mii... iar noi, ca să zic așa... ne-am retrage în casa bătrînească... încheie cu voce șoptită bătrînul plugar zăpăcit de tot, și, lăsîndu-și capul în piept, acoperi cu bărbia papionul verde.

— Ce zici, nevastă ? întrebă el, după un timp.

— Eu, domnule notar, aș zice să treceți în legămîntul acela ca, o dată pe lună, feciorul meu Ludvik să înhame caii la trăsură și să mă ducă pe mine la cimitirul din Křinec... spuse bătrîna, și o lacrimă ce i se rostogolea pe obraz îi adună, în colțul gurii încrețite, un boț de pudră ieftină.

— Fie, rosti ca o poruncă notarul ; domnișoara secretară va procura lustrul, adică extrasul din registrele cadastrale, vinerea viitoare veniți cu doi martori, iar acum întocmim conceptul — scrie domnișoară !

Și, rostind aceste cuvinte, bătrînul notar se apropie de fereastră și, privind un timp la apa rîului, se gîndi, visător, la domnul Brichnač, care, spre seară, va ieși să facă o plimbare cu bicicleta lui marca Premier — cu ghidon sanitar — bicicletă pe al cărei cadru e pictată cu literă ornamentală adresa completă a căsuței în care locuiește domnul Brichnač, căsuță în care totul e scris, vopsit și numerotat cu grijă, cărările prevăzute cu semne turistice, fiecare indicînd o anume direcție. Verde cu alb — grădina, negru cu alb — hambarul de lemne, cafeniu cu albastru — closetul...

— Gata, domnișoară ? Să începem, deci... În cazul în care Dumnezeu ne cheamă la el întru vecie, decidem următoarele : Unu... spuse domnul notar, privind mai departe la oglinda curgătoare a rîului pe care, ca de obicei, nu se mai sătura s-o privească...

3

După ceasul amiezii, domnul notar își luă bastonul și ieși să se plimbe. În timp ce pășea de la moară spre pod, îl depăși o pereche pe o bicicletă dublă care se frecă ușor cu ghidonul de mîneca lui. Ieșiseră să se plimbe în pauza de prînz cei doi frați tutungii, care vindeau țigări și ziare în ghereta lor din fața teatrului. Unul era orb, ăsta ședea pe șeaua din spate, celălalt, cu vederea bună, pe șeaua din față. Pe vremea cînd încă mai fuma, domnul notar își cumpăra bucuros de la ei țigă-

rile sale de foi, și îi plăcea să-l vadă pe orb cum stăpînește toată tutungeria din pipăit, cum își scotea capul pe ferestruică și-i zîmbea de îndată ce-l auzea tușind : „Bună ziua, domnule notar !“ îi spunea el atunci și numaidecît se răsucea și scotea din raft, exact ce trebuia — țigările de foi Portorico — apoi lua bancnota pe care o recunoștea pipăind-o cu degetele, întocmai cum îl recunoștea pe domnul notar după tusea lui. Acum, cei doi tutungii apăsară pe pedală înaintînd de-a lungul rîului, și imaginea lor se mai mișcă odată cu picioarele în sus, în apa liniștită ; în clipa asta capetele lor au dispărut sub fustele crengilor de tei, dar picioarele tutungiilor continuau să apese pe pedale, ca două biele de locomotivă împreunate ; și același lucru se petrecea în apa limpede, și totul la un loc aducea cu o fantastică mașină cu patru roți... Domnul notar se uita și în sinea lui își spunea : ce-ar fi dacă cei doi tutungii s-ar îmbăta odată criță și, la lăsatul nopții, s-ar urca pe bicicleta lor de-a-ndoaselea, orbul în față și cel cu vederea bună în spate ? Pînă unde ar ajunge ? Dacă nu le-ar ieși nimeni în cale, s-ar putea ca orbul să ajungă pînă acasă, căci nu-i exclus ca el să cunoască la fel de bine drumul, așa cum recunoaște banii după pipăit, și clienții după felul cum tușesc... Așa gîndea domnul notar și, pășind de-a lungul grajdurilor părăsite, cu capete de cai roșii deasupra ușilor, se îndreptă spre grădinile orașului. Trecu tăcut prin preajma tutungeriei în care n-avea curajul niciodată să se uite.

Și-acum vedea cu coada ochiului mîinile tutungiului odihnindu-se pe măsuța din dreptul ferestruicii, mîinile invalidului de război, care, sfîrtecat de gloanțele mitralierei s-a ales în schimb cu o decorație și un brevet de tutungiu...

Acum, domnul notar cobora treptele de piatră ce duceau spre rîu și, cu o poftă de gurmand, privea orașul, ferestrele cu geamuri colorate de pe malul opus al apei ; și mai vedea pe mal o femeie cu bluziță roșie ducînd un coș cu rufe la rîu ; în clipa asta femeia a îngenuncheat pe iezătură și se uita în oglinda liniștită a apei, aranjîndu-și mereu șuvițele de păr ce-i cădeau peste frunte ; iar domnul notar mai vedea o dată femeia care, parcă din adîncul rîului, s-ar fi aplecat în văzduh, ca dama de pică din cărțile de joc... dar iată, femeia a luat din coș o față de pernă albă și, înclinîndu-se, a șters din oglinda apei propria ei imagine...

Iar pe faleza de marnă de peste rîu pășea domnul decan al bisericii cu pălărie tare pe cap, și un decan aidoma, în haine negre, mergea, cu picioarele în sus, în apa rîului, și cînd bluzița roșie a spălătoresei și haina neagră a decanului se contopiră alcătuind un semn de exclamare negru cu punctul roșu, același lucru se zămisli și în apă, dar cu altă semnificație, astfel că în clipa în care spălătoreasa îi dădu binețe sfinției sale, acesta făcu o plecăciune și, cu o mișcare largă, își scoase gambeta așa fel, încît în reflectarea din oglinda rîului părea că adună apă în pălărie...

Și domnul notar privea cu ochi ager și surprindea totul deodată. La un moment dat se lăsă ușor pe vine și, luînd apă în palme, își spălă obrajii, ceremonios. După care se urcă pe stăvilar, și, înaintînd de-a lungul gardului de lemn, ieși în afara orașului.

Lîngă livada de cireși, pe un bac de scîndură răsturnat, ședea o tînără femeie în costum de baie și croșeta. Un puști gol pușcă stătea întins pe burtă la marginea iezăturii și, cu o nuielușă, pescuia ceva din apă. Domnul notar suspină cu voluptate și se uită din nou în partea cealaltă a rîului, acolo unde începeau pajiștile kilometrice și de unde sosi călare, pe un cal alb, un tînăr ars de soare, numai în pantaloni și desculț și, fără să stea pe gînduri, intră, cu cal cu tot, în apa puțin adîncă, în care se mai oglindea un alt cal, de parcă cei doi bălani ar fi stat proțăpiți unul în copitele celuilalt. Acum, bălanul de pe mal întinse frîul și, aplecîndu-și grumazul, începu să se adape din botul imaginii sale.

— Mămico, mămico, ce-i asta ? întrebă în gura mare puștiul, care, răscrăcărat în fața tinerei femei în costum de baie, ținea în mînă un obiect moale, fleșcăit.

— Aruncă-l, Frantik, aruncă-l imediat ! strigă mama, făcîndu-se roșie în obraji.

— Spune-mi mămico, pentru ce-i asta ?

— Ți-am spus să-l arunci ! îi porunci femeia în costum de baie.

— Numai după ce-mi spui ! se încăpățînă prichindelul.

— Nu-i nevoie să știi, pentru asta mai ai destul timp, răspunse mama.

— Dar eu vreau să știu, insistă puștiul, bătînd pămîntul cu picioruşele desculțe.

— Iar eu îți spun pentru ultima oară să arunci porcăria asta ! izbucni mama, lăsînd lucrul din mînă.

Dar puștiul o rupse la fugă, și mama după el. Și cînd aceasta întinse mîna să-l prindă, în disperarea lui copilul vîrî în gură obiectul pescuit în apa rîului.

— Ei lasă, că-i spun eu tatei ce-ai făcut, strigă tînăra femeie, în timp ce-l plesnea pe puștiul îndărătnic. La un moment dat acesta se poticni și căzu la picioarele domnului notar.

— Frumoasă ispravă, spuse domnul notar.

Dar, în loc să-i răspundă, tînăra mamă începu cu o mînă să tragă obiectul cu pricina din gura copilului și, continuînd cu cealaltă să-l plesnească, strigă cu o voce înspăimîntătoare :

— Îi spun eu tatei ce-ai făcut pe malul apei, porcule ce ești ! Și după ce-i scoase obiectul din gură, îl azvîrli cît colo, dezgustată.

După care porni înapoi spre lucrul ei, dar în timp ce pășea, avu deodată senzația ciudată că ar merge pe bicicletă și cineva i-ar introduce un băț între spițe. Se răsuci în loc și-l zări pe bătrînul domn dezbrăcînd-o cu ochii de costumul ei de baie ; și o privea cu un aer de mare cunoscător și cu atîta voluptate, încît, fără să vrea, femeia își acoperi cu o mînă pubisul, iar cu cealaltă își făcu streașină deasupra sînilor. Și merse așa de-a îndăratelea, pînă cînd

ajunse în dreptul bacului întors și, așezîndu-se, își puse repede lucrul în fața ei.

— Hmm... mîrîi pofticios bătrînul notar ; apoi, trăgîndu-și pălăria pe ochi, făcu cale întoarsă, învîrtind bastonul între degete și retezînd cu el ștrengărește capetele florilor de cîmp ; și, în acest timp, se uita cum înoată calul în apa rîului, cum se cufundă și iar răsare din apă cu călăreț cu tot, pînă cînd din genunchii lui începu iar să crească în apă un cal întors, care dădea cu copita în propria sa imagine. Pe urmă călărețul lovi cu picioarele goale în moalele bălanului de se auzi cum duduie, și calul goni prin apa puțin adîncă, făcînd să i se risipească copia.

Acum domnul notar se grăbea.

Cînd trecu prin dreptul tutungeriei, ca de obicei, n-avu curajul să se uite înăuntru, dar după ce o depăși, își aduse aminte că nu zărise cu coada ochiului mîinile acelea negre. Se opri și, deodată, auzi niște gemete. Se întoarse din drum și se uită în gheretă. Pe podea zăcea tutungiul într-o criză clasică de epilepsie — zăcea întins într-o poziție ciudată între rafturi și scaun, îngropat aproape, de un morman de țigări.

Domnul notar ocoli ghereta, dar cînd apucă de clanță constată că ușa era încuiată pe dinăutru. Se întoarse deci și, uitîndu-se prin ferestruică, văzu cheia în broască și, încet, încet, își strecură jumătate din corp în micuța tutungerie. Cînd întinse însă degetele ca să descuie, își pierdu echilibrul și începu să cadă cu capul în jos. Mai întîi zări cioturile mîinilor

roșii, arse de mitralieră, pe urmă căzu cu capul peste fața tutungiului, față aranjată de război în asemenea hal, de parcă cineva ar fi vîrît-o pentru cîteva clipe într-un vas cu ulei încins. Apoi, tot în cădere, smulse cu tocul sertarul mesei și peste cei doi se nisipiră cîțiva pumni de monede. În sfîrșit, domnul notar izbuti să-și elibereze o mînă și, descuind ușa, se rostogoli afară în bătaia soarelui.

Era tocmai momentul în care sosea pe bicicletă colportoarea ediției de seară a ziarului „České Slovo" — avînd pachetele cu ziare pe portbagajele din față și din spate. Văzîndu-l pe domnul notar dîndu-se de-a dura pe trotuar, și pe tutungiu zăcînd printre țigări și bani mărunți, sări repede din șa și rămase încremenită, cu picioarele răscrăcărate și cu mîinile pe ghidon.

— Doamnă Vorličkova, veniți să-mi dați o mînă de ajutor, i se adresă notarul.

Dar colportoarea ziarului de seară era ca împietrită. Așa se face că domnul notar îl trase singur afară pe tutungiu și, odată cu el, și o gramadă de țigări și monede. Pe urmă îi desfăcu cămașa și, bătîndu-l cu palmele peste obraji, îi șterse de zor saliva abundentă. Între timp colportoarea își veni în fire, dar nu fu în stare decît să plîngă și să sune fără întrerupere din clopoțelul bicicletei.

Oamenii se adunară repede, îi desfăcură tutungiului brațele încleștate apoi, aducînd apă din rîu, îi spălară amărîtului pieptul dezgolit. Domnul notar ținea capul tutungiului în

brațe și-i mîngîia țeasta pîrjolită de război, țeasta cusută parcă din resturi de piele de tot soiul.

— Doamnă Vorlíčkova, vreți să fiți atît de bună și să vă duceți după soția lui ? spuse domnul notar, dar colportoarea ediției de seară continua să sune din clopoțel și, în plus, izbucni într-un hohot de plîns zgomotos.

— Oameni buni, strîngeți, vă rog, banii și țigările, îi îndemnă notarul pe cei din jur, uitîndu-se în acest timp spre cealaltă parte a rîului unde un pescar trăgea cu mulineta un peștișor viu, viu și lucios ca o oglinjoară ; și-l trăgea cu atîta grijă, ca nu cumva să-i rănească spinarea și, după ce-l prinse, îl aruncă înapoi în apă, înscriind cu el un arc de cerc în aer... Și se mai vedea în oglinda rîului un alt pescar așezat în fața celui de pe mal și ședeau amîndoi așa, ca un rege de pică din cărțile de joc...

— Și duceți-vă după doctor ! îi sfătui bătrînul notar.

VREȚI SĂ VEDEȚI PRAGA DE AUR ?

DOMNUL BAMBA, micuțul proprietar al întreprinderii de pompe funebre, ieși din oraș și coborî spre rîu.

— Domnule Bamba !

Se întoarse.

— A, domnul Kytka ! spuse mirat domnul Bamba. Ce cauți dumneata pe malul rîului ? Inspirație ?

— Nu, îi răspunse domnul Kytka, am trecut pe la dumneata, dar nu ți-am mai prins fizicul acasă... Spune-mi, te rog, ai avea puțin timp pentru mine, domnule Bamba ?

— Pentru poeți, oricînd, răspunse domnul Bamba, fără șovăire.

— Pe scurt, grupul nostru suprarealist ar dori să-i împrumuți, pentru o seară, magazia dumitale.

— Nu mai spune ! Nu cumva vreți să faceți cabaret în depozitul meu de coșciuge ?

— Nici un fel de cabaret, domnule Bamba, ca să știi, noi nu sîntem numai adepții lui Breton și Eluard, ci și ai lui Karel Hynek Macha.

— Și, ce-i cu asta ?

— La dumneata ar urma să aibă loc o conferință cu prilejul comemorării morții lui și această conferință ar ține-o Jan din Wojkowic.

— Jan din Wojkowic ? Păi. ăsta e țintuit la pat de treizeci de ani !

— Păi vezi, tocmai de aceea am venit fuga la dumneata, domnule Bamba, ca să-ți spun că-l aducem pe bătrînul poet în depozitul dumitale de sicrie, cu pat cu tot.

— Ca să fie circ în toată legea, declară domnul Bamba.

— Întocmai, încuviință poetul Kytka, privind din mers peste un gard de piatră, în spatele căruia pășteau doi tauri.

— O să faceți și fotografii, nu-i așa ? întrebă domnul Bamba, ridicîndu-se pe vîrfuri.

— Întocmai. Iar cele pornografice vor fi trimise direct la Paris, pe adresa lui André Bre-

ton... Niște vaci, domnule, ca niște tauri, adăugă poetul.

— Unde ? întrebă domnul Bamba, ridicîndu-se din nou pe vîrfuri.

— Dacă îmi dai voie, te salt eu.

Proprietarul întreprinderii de pompe funebre își desfăcu mînuțele ca niște aripioare și uriașul poet îl ridică ușor ca pe un fulg.

După ce se sătură de privit peste zidul de piatră, domnul Bamba declară :

— Astea-s vaci, nu tauri.

— Vrei să te las jos ?

— Da, îmi ajunge, spuse domnul Bamba și, reluîndu-și plimbarea, se grăbi să adauge : numai să fie de acord bătrînul poet cu această transmutare. Pe cîte știu, el nu crede decît în transmutarea gîndurilor.

— S-a aranjat, îl asigură poetul. Ultimul meu obiect sexual, o frumoasă domnișoară de la poștă, suferă de piept și se va lăsa tratată de bătrînul poet care-i va alina suferința prin apăsare de mînă. Povestea a și fost tratată între ei și au ajuns la o înțelegere perfectă.

— Mă iei peste picior, domnule Kytka ? Faci bășcălie de mine ? Căcănărie ?

— Se poate ? Eu să fac din dumneata catar intestinal, diaree ?

— Bine, te cred.

Pășeau așa de-a lungul pădurii de stejar ; în partea cealaltă a rîului, pompierii făceau exerciții și căștile lor sclipeau în bătaia soarelui, împroșcînd „purceluși“ de alamă. Doi dintre ei stăteau îngenuncheați în dreptul pompei, unul ținea vîrtos de muștiucul furtunului, răscrăcărat în lege, căci aștepta un jet puternic de apă. Gornistul, cu o mînă în șold și cu cealaltă apăsîndu-și trîmbița pe buze, se uita sașiu la comandant, care tocmai în clipa aceea îi dădu semnalul ; gornistul suflă în trîmbiță, dar din furtun nu țîșni nici un strop de apă.

— Li s-a rupt libidoul, spuse poetul.

— Depozitul meu de coșciuge se află însă în pivniță. Ca să-l încălzesc trebuie să car cărbuni tocmai de la etajul întîi — ținu să precizeze domnul Bamba.

— Colosal. O să fie o poveste cu atît mai paranoică ! se arătă încîntat domnul Kytka și, răsucindu-se în loc, strigă peste rîu : Deie Domnul să vă funcționeze pompele !

— Bou încălțat, răcni unul dintre pompieri, vezi mai bine să funcționeze a ta !

— Numai de-ați putea intra cu patul în pivniță, se înfioră domnul Bamba, grăbindu-se să adauge : și ce ne facem dacă plouă ? ! ? N-ar fi oare mai bine să băgăm patul cu poet cu tot, în carul meu mortuar ? Am merge cu el de-a lungul arcadelor și în timpul ăsta bătrînul poet i-ar ciocăni cu degetul pe trecători și le-ar face cîte o plecăciune...

— Perfect ! exclamă poetul, curată schizofrenie ! Ideea mi se pare colosală, domnule Bamba ! Spune-mi, n-ai vrea să frecventezi cercul suprarealiștilor ?

— N-aș vrea, răspunse, cu modestie, domnul Bamba ; știi, eu fac parte din asociația pentru înfrumusețarea orașului.

— Principalul e să avem destulă stofă neagră, știi dumneata, pluș din ăla care se folo-

sește la decorarea catafalcului. Ți-am înțoli cu el toată pivnița.

— Bună idee, încuviință domnul Bamba. Plușul negru, cum îl scuturi un pic, plouă din el cu răposați.

— Întocmai. Dar... ce-ar fi dacă am tipări invitațiile pentru conferința despre Macha... pe panglici din alea violete, de înmormîntare ? întrebă poetul, după care strigă peste rîu : Numai să vă funcționeze pompele !

— Vită încălțată, vrei să te atingem peste bot ? se răstiră la el pompierii, intrînd în apă pînă mai sus de genunchi și agitînd mîinile amenințător.

— Va să zică, fotografiile depozitului meu vor ajunge tocmai la Paris... rosti visător proprietarul întreprinderii de pompe funebre.

— Bineînțeles. Fiindcă noi suprarealiștii, sîntem o mișcare internațională, spuse poetul plin de mîndrie, arătîndu-se cu degetul. Noi sîntem bărbați atinși de trăsnet, bărbați care stau la picioarele sfinxului, declamă el patetic și, răsucindu-și trupul, strigă din nou peste rîu : Numai să vă funcționeze pompele !

Pompierii lăsară baltă montarea pompelor și, în frunte cu comandantul lor, se năpustiră în apa rîului, amenințînd de zor cu șurubelnițele și cu cheile franceze.

— Ascultă, Bambă afurisită, vrei să cazi în bot și să-ți aduni măselele de pe jos ?

Domnul Bamba răcni speriat :

— N-am strigat eu !

— Bagă de seamă, cînd mai treci cu înmormîntarea ta, îți crăp capul cu crucea ! se auzi vocea răgușită a comandantului.

— Uite în ce belea m-ai băgat, omule, se tîngui domnul Bamba încruntîndu-se la față ; pompierii sînt mulți și-o să-și comande de-acum încolo înmormîntările la concurență. Și, vorba ceea, înmormîntările pompierești sînt cu pompă mare !

— Noi le facem viața interesantă acestor oameni de treabă, declară poetul și, ducîndu-și palmele la gură în formă de pîlnie, strigă în gura mare : Eu am strigat, eu Kytka !

— Fir-ai tu să fii de bastard ! răcni comandantul. Da lasă că-ți facem noi și ție de petrecanie, de-o să ne ții minte pînă la moarte.

— Dumneata, domnule Kytka, nu ești numai poet, dumneata ești în același timp un om cu caracter, ținu să aprecieze domnul Bamba, frecîndu-și mîinile satisfăcut... Dar ce-ai zice, continuă el, dacă am da jos îngerul acela alb din fața drogheriei și l-am atîrna în depozitul meu, deasupra patului ? Sau dacă ne-ar îngădui ceasornicarul Cerha să coborîm ceasul cel mare pe care-l ține agățat la intrarea în prăvălie și l-am instala deasupra bătrînului poet cîntînd... Ar fi tare nostim să se audă ticăind la serata închinată lui Macha, secundarul acela, mare cît piciorul meu...

Domnul Bamba își pierdu răsuflarea de atîta emoție, iar poetul înghiți în sec.

— Domnule Bamba, spuse acesta după un timp prin dumneata se scurge o dublă deltă maniacală ; eu umblu și mă omor scormonind

cu acul ca să descopăr ideile, și dumneata le scoți pe mînecă.

Și ridicîndu-și ochii spre nori, rosti solemn, arătînd cu degetul spre proprietarul întreprinderii de pompe funebre :

— Nu eu, dumnealui e poetul !

— Exagerezi, se împotrivi cu modestie domnul Bamba.

— Nu, nu, insistă poetul, așa e ! Păgînii, de credință neștiutori, au aflat adevărul... Așadar, ne-am înțeles, domnule Bamba... mai spuse poetul, întinzîndu-i mîna sa imensă.

— Ne-am înțeles, încuviință domnul Bamba, lăsîndu-și palma sa micuță în laba poetului.

După care, domnul Kytka se uită la ceas.

— Mda, mormăi apoi și, scoțînd niște fotografii din buzunarul de la piept, adăugă : peste puțin timp mă duc să arunc aspectele astea direct în vagonul poștal al trenului de Praga. Domnia sa, domnul diriginte a refuzat să-mi expedieze aceste capodopere. Cică ar fi pornografice.

Domnul Bamba răsfiră pozele ca pe un evantai și, deodată, se luă cu mîinile de cap.

— Cum le faci ? întrebă el uluit.

— Simplu, decupez cartea mamei *Igiena sexuală*, apoi un catalog cu prețurile articolelor de toaletă feminină, intimă, și, la urmă, *Biblia de la Kralice*, răspunse poetul, oprindu-l cu mîna pe proprietarul întreprinderii de pompe funebre ; după aceea, continuă el, mă așez într-un loc foarte retras și mă dau pe mîna foșnetelor mecanice. La urmă, amestec toate tăieturile și le lipesc pe niște fotografii în stil secesion, reprezentînd nuduri de femei...

— Și ce zic de treaba asta, ăia de la vagonul poștal ?

— Alaltăieri ca și ieri, și la fel va fi și azi. Simplu : arunc pozele prin crăpătura vagonului : apoi bat toba cu pumnul. Amploaiatul le ia și le aplică ștampila. Eu mă dau nițel mai înapoi și mă uit de pe șină cum se ia cu mîinile de cap, după care îi face semn colegului să lase totul și să vină cît mai repede. Se uită la poze și se iau amîndoi cu mîinile de cap. Pe urmă cel cu cozoroc de cauciuc verde se urcă pe locomotiva trasă la gura de apă, lîngă pompă. Mecanicul își șterge mîinile cu o zdreanță de lînă, se uită la poze și se ia și el cu mîinile de cap... Da, domnule Bamba, atractivitatea pozelor suprarealiste e uriașă. M-auzi ? Uriașă !

— Da, dar ce să fac dacă eu sînt membru al Asociației pentru înfrumusețarea orașului, se apără domnul Bamba. Și spune-mi... cui le trimiteți ?

— Unor superbe domnișoare, care nu vor să trăiască în condiții de privațiune sexuală, răspunse poetul și, cu un aer profetic, se grăbi să adauge : Căci realitatea e alcoolică, domnule Bamba, al-co-o-li-că !

— Așa e, încuviință domnul Bamba, înălțîndu-și, semeț, căpșorul... Da știi, cînd m-ai săltat la zidul acela de piatră ca să pot privi cei doi tauri, mi-am adus aminte de cazul cu servitoarea care-i arăta băiețașului ce-i fusese încredințat Praga de aur și, cînd l-a lăsat jos, puștiul s-a prăbușit mort la podea, ai auzit de povestea asta ?

— Nu, n-am auzit... replică poetul, ascuțindu-și privirea.

— Dar asta nu e încă tot, culmea a fost la tribunal cînd judecătorul tuna și fulgera, întrebînd cum de s-a putut întîmpla una ca asta, iar servitoarea, o namilă de om, așa ca dumneata, l-a întrebat pe judecătorul acela pirpiriu : Vreți să vedeți Praga de aur ? Și judecătorul a răspuns : Vreau. Atunci servitoarea l-a apucat pe judecător de cap și l-a ridicat pînă la tavan, și cînd l-a pus din nou pe picioare, judecătorul a căzut ca secerat, și dus a fost...

— Asta-i strigător la cer, izbucni poetul și, înălțîndu-și privirea, continuă să se plîngă cerului : Eu mă omor căutînd ideile cu acul, scurm piețele, și dumnealui — arată spre proprietarul întreprinderii de pompe funebre — dumnealui mi le scoate pe mînecă.

— Știi, domnule Kytka, reluă domnul Bamba, gudurîndu-se... pe mine, cazul acela nu mă lasă să dorm noaptea, tatăl meu mi-a arătat de atîtea ori frumusețile Pragăi, dar niciodată nu s-a întîmplat nimic. Ce-ar fi să încercăm și noi ?

— Păi, dumneata nu mă ridici pe mine, spuse poetul.

— Dumneata pe mine... În comparație cu dumneata, eu sînt ca un copilaș, insistă domnul Bamba.

De partea cealaltă a rîului, motorul începuse să funcționeze, gornistul își duse iar la gură trompeta aurie, un pompier ținea zdravăn de

muștiucul auriu al furtunului, și stătea proțăpit, cu nădejde, ca să nu-l zgîlțîie jetul de apă. Toate căștile pompierilor sclipeau ca niște coifuri de aur. Comandantul dădu semnal și sunetul goarnei se răspîndi peste pajiște : Un jet puternic țîșni din furtun, azvîrlindu-l pe pompier de colo pînă colo.

— Ei, cum e ? răcni comandantul pompierilor, arătînd cu un gest teatral spre jetul de apă ce zbura năvalnic, înscriind o boltă mare, pînă în mijlocul rîului. Funcționează sau nu funcționează.

— Acuma da, îi răspunse poetul, dar cum a fost atunci cînd v-ați dus să stingeți la Paběhlice ?

— Fir-ai tu să fii de vită încălțată. Să te ții tu, cînd o să dai ochii cu noi, zbieră comandantul și, scoțîndu-și toporul de la brîu, se aruncă în apă ; cei doi pompieri, care stăteau îngenuncheați în dreptul pompei, își desfăcură și ei topoarele de la brîu, și-l urmară pe comandant ; și toți trei răcneau, agitînd de zor topoarele aurii, care împroșcau „purceluși“ de aur : Îți mutăm noi ție fălcile din loc, vită încălțată !

— În comparație cu dumneata, eu sînt un copilaș, ținu să reamintească domnul Bamba, și ochii lui căpătară un luciu straniu.

— Vrei să vezi Praga de aur ? îl întrebă poetul.

— Vreau, spuse domnul Bamba și închise ochii.

ÎNMORMÎNTAREA

I

ÎN NOAPTEA ASTA am avut un vis grozav. Se făcea că îngenunchez într-o pădure în fața unei treierători și din văzduh cobora spre mine sfîntul Iosif, făcîndu-și deasupra mea semnul crucii... O cruce mare... Dimineața, cînd m-am trezit, am știut imediat că pariez pe hochei și ciclism, pentru că sfîntul Iosif e pe data de doisprezece, luna a treia... spuse Jarda, încheindu-și nasturii de la haină. Cînd vru să-i mai spună lui Pepik că Pronosportul încurajează mult visarea și semnificația viselor, vorba îi fu curmată de o izbitură înfiorătoare, urmată în aceeași clipă de scrîșnete de sticlă și de înjurături.

Căzură amîndoi în jgheabul asfaltat al pisoarului și, după ce se ridicară, Jarda observă zburînd spre el un opt scris pe un ciob de sticlă mată.

— Ia, te uită, opt! Salvamontul! se bucură el.

— Uite mai bine în ce hal e haina mea! spuse Pepik, cercetîndu-și cu atenție mînecile.

— Ce mai, asta-i poruncă de sus, continuă să jubileze Jarda, ținînd în fața ochilor ciobul cu pricina; și ține minte ce-ți spun, că alte numere, în afară de astea, n-au nici o valoare. Astea-s numerele destinului! Ca să vezi, dimineața hocheiul pe gheață și ciclismul, și acum salvamontul!

— Iar eu o să trebuiască să-mi dau hainele la curățat... răspunse Pepik, sec.

Ieșiră din pisoar și ce să vadă: Un autocamion intrase, chiar în fața Palmovkăi, în ceasul acela înalt, cu geam, ce arăta ora exactă în toate punctele cardinale. Șocul proiectase toate cifrele pe caldarîm, iar construcția metalică a ceasului stătea încovoiată peste pisoar.

Așa se face că cei doi prieteni călcau acum numai pe cifre.

— Nici nu știți ce noroc ați avut! le spuse un milițian în timp ce scotea elasticul de pe carnetul său de însemnări. Nu vi s-a întîmplat nimic?

— Nu.

— Dar de văzut ați văzut?

— Nu... am auzit doar... noi eram acolo! răspunse Jarda, arătînd în direcția pisoarului.

— Bine, puteți pleca, spuse milițianul, îndreptîndu-se spre șoferul autocamionului, care își rînduia actele cu mîinile tremurînde.

— Salvamontul! Încă o săptămînă și sîntem bogați, spuse Jarda și, sărutînd ciobul de sticlă, îl aruncă lîngă celelalte pe pavaj.

— Toate-s bune și frumoase, dar noi întîrziem la înmormîntare, îl luă la zor Pepik, uitîndu-se la ceas.

În timp ce urcau pe Pražaček, sufla un vînt atît de puternic, încît înaintau aplecați pînă aproape de pămînt.

— Cu un buletin din ăsta pronosport, ești mereu cu o mînă în farmece, se lăsă transportat Jarda de propria sa înflăcărare. Defalcările nu-s bune la nimic! Eu mi-am notat întot-

deauna toate numerele care au ieșit. Să știi că niciodată n-au ieșit pînă acum iahtingul sau canotajul. Iar acel norocos număr al evreilor a ieșit taman o dată, în timp ce nenorocosul treisprezece a ieșit de nouă ori ! Unchiul tău Adolf la a cărui înmormîntare ne ducem noi acum, spunea : Cîrtițele scormonesc în ceasurile fără soț, numerele fără soț sînt norocoase... Am pariat pe ele... și, de-al dracului, au ieșit numai numere cu soț...

Se opri să-și tragă sufletul, apoi reluă :

— Ce să-i faci, asta-i situația ! Omul trebuie să aibă față de numere o atitudine perseverentă. Să se lege cu cifrele într-o prietenie fatală, să adopte față de ele o atitudine aproape amoroasă. Numai așa se poate... Uite, de pildă, Spartakul de colo... Așa cum merge, e pentru mine o gioarsă oarecare, dar dacă, hai să zicem, m-ar călca nițel, numai așa, de noroc, numărul lui de înregistrare ar avea un tîlc anume. Pe cînd așa ?...

— Atenție, Jarda ! izbucni deodată Pepik, sărind într-o parte.

Văzuse cum, dintr-un autocamion ce venea la vale, zburase un butoi greu rostogolindu-se apoi sub roțile Spartakului ce urca la deal, spre Pražačka. Și, toată povestea, la numai cîțiva pași de ei. În aceeași clipă, se stîrni în aer o coloană de praf galben, după care se auzi un pîrîit prelung, urmat de scrîșnetul ascuțit al cauciucurilor.

Pepik stătea la marginea trotuarului și se uita deznădăjduit la hainele sale de doliu ce deveniseră la fel de galbene ca norul acela de

pulbere mereu crescînd, din care tocmai își făcuse apariția prietenul său Jarda.

— Mă, măscărici pictat, cine te-a învățat să umbli cu mașina ! ? ! strigă Pepik spre norul de pulbere galbenă și din nou își cercetă hainele de doliu.

— Taci, nu blestema ! îl întrerupse Jarda, astupîndu-i gura. Ăsta-i un semn venit de sus ! adăugă el, arătînd cu mîna spre coloana de pulbere galbenă răvășită de vînt, pulbere ce se rostogolea acum peste zăpada înnegrită îngălbenind tot mai mult povîrnișul de sub Balkan și mînjind chiar și partea dinspre Krejcarek.

— Luna asta încă, și sîntem nababi, spuse Jarda, înnecîndu-se de atîta praf.

Apoi ocoli Spartakul care răsărise ca o nălucă din norul de praf și, îngenunchind în troianul de pulbere galbenă, șterse la iuțeală numărul pe care însă vîntul îl îngălbeni la loc într-o clipită. Se concentră asupra fiecărui grup de cifre în parte și șterse din nou tăblia.

— Săritura de la trambulină !

Și, uitîndu-se mai departe, strigă.

— Echitația !

Și, ștergînd din nou cu toată repeziciunea, strigă pentru a treia oară, ca să fie cu noroc.

— Și gimnastica artistică !

Vîntul așternu un nor de praf peste tăblie și de sub caroseria mașinii continua să stîrnească și să împrăștie pulberea galbenă de anilină. Șoferul Spartakului se mai ținea și acum de volan, și, cu ochii închiși, se gîndea mereu că toată povestea nu-i decît un vis urît și, cine știe, poate că atunci cînd îi va deschide

nu va mai fi așa cum văzuse, auzise și simțise... În sfîrșit, a deschis ochii și tocmai în clipa aceea un autocamion Tatra 111, care gonea șuierînd la vale, intra în grămada de pulbere și acoperi geamul Spartakului.

— Gimnastică artistică, jubilă Jarda.

— Ce să zic, frumoasă gimnastică ! mormăi proprietarul Spartakului și, făcîndu-și curaj, se săltă afară din mașină. Dumnezeule, Cristoase, și cînd te gîndești că am ieșit cu ea pentru prima oară, izbucni el ; apoi, trezindu-se înecat pînă la genunchi în colbul acela galben, își împreună palmele zgomotos :

— Nu vă supărați, mie mi-e teamă să mă uit. Spuneți-mi, ce se vede acolo sub roata din față ? întrebă el temător, și cutele de pe obraji i se întinseră pînă la urechi.

— Un butoi cu două tone de anilină, îi răspunse Pepik.

— Cine m-a pus să ies ! se văicări proprietarul mașinii, bătîndu-se peste frunte cu palma, de data asta galbenă. Să te ții ce tărăboi o să facă nevastă-mea ! Vă spun drept, mie mi-e teamă să mă uit... E tare stricată ?

— Dar ce să mai spunem noi de hainele noastre ? Că, vorba ceea, noi mergem la înmormîntare... Mi-a murit un unchi, oftă Pepik, și totuși nu-l răbdă inima să nu cerceteze partea din față a mașinii, după care, spuse : Ei, nu-i chiar atît de paradită. Nimica toată... roata din stînga ruptă... aripa făcută armonică, așa un pic, iar radiatorul nițel turtit... în rest...

— Ce-o să spună nevastă-mea ! se jeli automobilistul, acoperindu-și fața cu palmele.

— Păi, de lăudat n-o să vă laude... asta-i sigur... dar partea cea mai proastă e... vreți să vă spun ? îl întrebă Pepik, uitîndu-se la ceas, după ce mai înainte avu grijă să-l șteargă de praf.

— Puteți să-mi spuneți, că acum sînt pregătit pentru orice.

— Atunci aflați că e mișcată rău toată hardughia.

— Dumnezeule, Cristoase ! se tîngui proprietarul mașinii, ce seară de Ajun o să am eu mîine !

Și, în culmea disperării, intră cu haina — acum galbenă — în Spartakul avariat, luă din spate pămătuful din pene de cocoș și, ieșind din nou afară, se apucă să șteargă nervos praful de pe caroseria mașinii cu care ieșise pentru prima oară.

Deodată, de pe povîrnișul aproape pustiu, se apropie de mașină un puști, trăgînd o sanie în urma lui. Adună la iuțeală un pumn de praf galben și, trăgîndu-l de mînă pe proprietarul Spartakului, întrebă :

— Spuneți-mi, vă rog, ce-i asta ?

— Ah, numai tu îmi mai lipseai, se văicări proprietarul. Pleacă de aici, că altfel, nu știu ce-ți fac ! N-am decît un rînd de nervi ! răcni el, izbind aerul cu penele de cocoș colorate.

— O să vă trimitem un milițian de la Pražačka, spuse Jarda și, pornind la drum, mai repetă o dată pentru el : Săritura de la trambulină... Echitația... Gimnastica artistică...

2

La Olšany, sufla un vînt atît de puternic, încît crengile golașe ale copacilor stăteau aplecate ca niște steaguri în bernă. Lîngă capela cimitirului, niște gorniști înghețați de frig cîntau mișcînd din degete și umflîndu-și fălcile de zor, dar muzica lor aproape nu se auzea, din pricina vîntului care le smulgea sunetele din pîlnia instrumentului.

Pepik citi pe o tăblie numele unchiului, după care strigă :

— Încotro s-au dus ?

Unul dintre gorniști își miji ochii și, suflînd mai departe, arătă, cu instrumentul de alamă, într-o direcție anume...

— Acolo... descifră Pepik indicația lui, și muzicantul dădu din cap în semn că da, continuînd să sufle și să frămînte clapele în mănușile cu vîrfurile tăiate.

— Muzicanții ăștia cîntă de parcă ar scrie cineva cu creionul neascuțit, spuse Jarda inspirat. Dar cine știe, poate că undeva la Žižkov, vîntul dă de pereți cu sunetele astea de înmormîntare și oamenii se întreabă mirați : De unde pînă unde aici, muzica asta funebră ?... Aia trebuie să fie.

— Ce-ai spus ? întrebă Pepik, ducîndu-și mîna, pîlnie, la urechea-i galbenă.

— Ziceam că ăia trebuie să fie ! strigă Jarda, și porniră amîndoi repede peste morminte.

Ceremonia însă se terminase. Preotul își scoase bereta în patru colțuri și stropi sicriul. Vîntul era atît de puternic, încît îndoliata asistență își ținea pălăriile cu amîndouă mîinile, în timp ce vijelia ducea picăturile de apă sfințită pe alte morminte. Un ministrat micuț, îmbrăcat în violet, se lupta vitejește cu urgia vremii, străduindu-se din răsputeri să nu scape crucea, iar panglicile ce împodobeau crucea îl plesneau, din cînd în cînd, ca o palmă peste obraji.

— Ce sector e aici ? întrebă Jarda cu voce tare.

— Nouă roman.

— Cît ? ! ?

Și Pepik ca să acopere vuietul vîntului, răcni din nou, cît îl țineau bojocii :

— Nouă roman !

Dar tocmai în clipa aceea vijelia se potoli, și întreaga asistență se întoarse și se uită la întîrziatul îndoliat de culoare galbenă care jubila :

— Iahting !

DAMA CU CAMELII

O CASĂ DE RAPORT CU ETAJ, undeva la periferie — din curte și de pe palier se intră direct în locuință, în ale căror uși e implantat cîte un mic vestibul ce aduce cu o cutie de lemn ; așa se face că locatarii par a pătrunde în casele lor printr-un fel de dulap, întrucît aceste mici vestibuluri se aseamănă cu dulapurile. O scară în spirală urcă spre palier și trep-

tele ei sînt date din cînd în cînd cu var, pentru economie de lumină noaptea. Dintr-o firidă, aflată deasupra scării, privește de sus un Crist răstignit, avînd pe cap, în locul cununii cu spini, o coroniță de trandafiri artificiali, cîștigată cîndva de un chiriaș la o gheretă de tir în timpul bîlciului ; sub acest Crist, cu un lighean lîngă ea, stă îngenuncheată portăreasa imobilului, care freacă de zor scîndura murdară.

— Bună seara, mămico, îi dădu bineţe vitriniera Rosetka.

— Bună, răspunse mama, adunînd cu cîrpa apa soioasă.

— De cîte ori să-ţi mai spun, mămico, să-ţi pui sub genunchi o rogojină... Sau un sac împăturit !

— Ei, da, răspunse mama, lăsîndu-şi mîna în lighean.

— Păi vezi. Pe urmă te supără reumatismul, şi nopţi întregi o ţii într-un gemut, spuse Rosetka şi, împingînd în silă cîrpa udă cu vîrful pantofului, urcă o treaptă deasupra mamei. În mînă ţinea, legată cu o sfoară aurie, o cutiuţă care se bălăbănea încolo şi-ncoace ca o pendulă.

— Ah, lume, lume, se lamentă mama şi, muind peria în apa murdară, întrebă : ai adus ceva parale ?

— Abia luna viitoare, răspunse fiica.

— Cum s-ar zice, o să te ţin pînă la moarte ! se jeli mama, frecînd de zor scara cu peria din paie de orez, de parcă şi-ar fi uşurat în felul ăsta nenorocul.

— Gata, mamă, ajunge. Dacă nu vă place, îmi strîng catrafusele şi plec de-acasă. Ce

dracu m-am născut oare ca să trăiesc mereu într-o vale a plîngerii ? spuse Rosetka.

— Ce-ai mai adus în cutia asta ? întrebă mama.

— Ştii matale prea bine, îi răspunse Rosetka şi, ridicîndu-şi degetul, făcu să se audă din pacheţelul legat cu sfoară aurie un hîrşîit prelung. Iar fata îşi lăsă capul în jos şi strigă la urechea mamei : trebuie să mă duc iar la corvoadă !

Şi astfel sui pe palier.

De balustrada palierului se sprijineau două bătrîne.

— Eu, spunea una dintre ele, să fi fost în locul doamnei Simpson i-aş fi spus prinţului de Wales de la obraz : Ca amantă, mă rog, fie, dar ca soţie niciodată, fiindcă în felul ăsta imperiul britanic s-ar duce de rîpă...

— Bună seara, o întrerupse Rosetka.

— Bună, bună, răspunse cu o voce mieroasă cealaltă bătrînă, după care adăugă : o să-i tragă, pesemne, o ploicică, se simte miros de canal.

Rosetka pătrunse în vestibul şi de-acolo direct în bucătărie. Lăsă cutiuţa albă pe patul aşternut şi se grăbi să intre în odaia întunecată ; de la ferestrele acestei odăi se vedea peste drum, în cîrciuma luminată.

— Eşti aici ? întrebă ea.

— Aici, Rosetka, aici, dar ia spune, nu era pe palier motănelul meu ?

— Nu l-am văzut, dar bună seara tăticule, spuse sprijinindu-se cu cotul de jiltul în care şedea tatăl ei şi se uita în cîrciumă, unde, în jurul mesei de biliard, se învîrteau jucătorii

cu tacul în mînă, și ramele ferestrelor le retezau capetele și picioarele.

— De ce n-o fi jucînd Lada cu mîna întoarsă ? se întrebă el cu mirare.

Rosetka își desfăcu sutienul.

— N-am zis eu ? spuse tatăl, satisfăcut ; acum Kamil o să ciugulească americănește.

— Zău ? rosti Rosetka, scoțîndu-și chiloții, dar laba piciorului i se împiedică de elastic și fata sări într-un picior, pînă ce căzu într-o rînă pe divan.

În clipa aceea însă, tatăl ei se înecă și începu să vomite.

Rosetka trase ligheanul lîngă el, apoi deschise șifonierul, scoase de-acolo o rochie de seară albă și, aruncînd-o pe ea, începu să mîngîie atlasul rece și să se uite cum îi vine.

— Ah, de-aș vărsa odată toată viața asta amară, spuse tatăl.

După care se strînse ghem în jilțul lui,și ascultă cuminte loviturile fine ale bilelor de biliard.

— Dacă ar fi aici motănelul meu, se întristă bătrînul.

— Nici o grijă, tată, se întoarce, s-o fi dus și el pe undeva, să se miorlăie, îl liniști fiica. încheindu-și sutienul curat.

Apoi trecu în bucătărie.

Aici, mama stătea în fața oglinzii, ținînd în mînă o camelie de toată frumusețea. Pe patul așternut zăceau sforicica aurie și cutiuța albă deschisă.

— Dă jos sacul ăsta de pe dumneata, imediat ! strigă Rosetka, și, cu voce șoptită, se grăbi să adauge : Iar i-a fost rău.

Mama așeză cu grijă camelia pe pat și, după ce își scoase sacul pe care-l purta în loc de șorț în timp ce spăla scările, rosti cu voce tare, arătînd spre crenguța de camelie :

— O camelie ca asta aveam și eu cînd mă duceam la balul grădinarilor ! Și, în șoaptă, continuă : A vrut vițel umplut — pesemne că leacurile nu-i mai ajută...

— Mămico, vrei să mă ajuți ? ! spuse Rosetka și, în șoaptă, adăugă : Mereu întreabă de motanul lui.

Mama scoase din dulap niște pantofi argintii cu tocuri înalte de sticlă și, uitîndu-se la fiica ei aplecată deasupra lavaboului, exclamă :

— Pe tocurile astea mi-aș suci gleznele ! Și în șoaptă adăugă : Se împiedica de el, și doctorul a spus să dispară jigodia din casă.

Rosetka își curăța urechile, scobindu-se cu un colț al prosopului, și în acest timp mama îi aduse din odaie rochia de atlas și, ridicînd-o în fața sa, se uită în oglindă să vadă cum îi vine.

— Spală-te pe mîini, mămico, să nu mi-o pătezi ! strigă Rosetka, și în șoaptă întrebă : ...și unde l-ai dus ?

— Ce mai, o să te invidieze toți, Rosetko ! exclamă bătrîna și-i răspunse în șoaptă : Am dus dihania la Rîpa Dracului.

— Mămico, fii bună acum și trage-mi rochia peste cap, spuse Rosetka, și cu voce scăzută adăugă : Frumoasă ispravă ai mai făcut... Mîine o să mă duc să-l caut...

— Ah, rochia asta e atît de șicaneză, o să moară toți după ea! exclamă mama și, în șoaptă, confirmă: Ieri tatăl tău a plîns pentru prima oară în viața lui, nimeni dintre prieteni n-a mai venit să-l vadă, nimeni nu i-a mai trimis o vorbă, un salut...

Rosetka își rotunji buzele mai îndrăzneț, apoi își prinse camelia la rochie.

Mama își șterse lacrimile și oftă.

Pe urmă deschise ușa spre odaie și, aprinzînd lumina, arătă cu amîndouă mîinile spre fiica ei care intra, și spuse:

— Uite, tăticule! Dama cu camelii.

Chipul supt al bătrînului răsări din adîncul jilțului.

— Te prinde, fetițo, te prinde, spuse tatăl și, ducînd spre fața lui o oglinjoară de buzunar rotundă, se uită în ea îndelung, după care arătă cu degetul spre o fotografie aflată pe pervazul ferestrei — fotografia unui bărbat puternic și robust, în cămașă cu guler răsfrînt, care sta în dreptul unei mese de biliard și își ungea tacul cu cretă; și arătînd mereu la această fotografie, adăugă: Așa început, așa sfîrșit... Și, fixîndu-și din nou privirea în oglinjoară, își petrecu degetele peste zbîrciturile din jurul gurii.

— Îți place, tăticule? întrebă Rosetka, învîrtindu-se ca un manechin, spre a fi văzută din toate pozițiile.

— Te prinde, fetițo, te prinde de minune, rosti tatăl cu vocea înăbușită. Și vezi, ai grijă să te distrezi, așa cum îmi plăcea și mie să mă

distrez... și-ți mai dau un sfat: să cauți întotdeauna să fii ceva mai mult decît ești, așa cum făceam și eu... eu, care azi știu foarte bine de ce nu mai vin și nu vor mai veni la mine prietenii de la biliard... La drept vorbind, nici eu să fiu în locul lor n-aș mai veni, spuse tatăl zîmbind și, uitîndu-se din nou în oglinjoara rotundă de buzunar, adăugă: Ce bine ar fi să-l am aici, lîngă mine, pe motănelul meu, da, pe motănelul meu, care mă vede mereu tînăr și frumos, și drăguț și... așa mai departe.

De jos se auzi un behăit de claxon.

— A venit taxiul! izbucni Rosetka. Noapte bună, tăticule, noapte bună, îi spuse trimițîndu-i la iuțeală o bezea.

— Du-te, fetițo, și distrează-te, distrează-te așa cum mă distram și eu la vremea mea, șopti bătrînul și, sprijinindu-se de pervazul ferestrei, îi văzu pe jucătorii de biliard îngrămădiți la ferestrele cîrciumii ca să vadă cine a venit sau cine pleacă...

În bucătărie, mama îi aruncă Rosetei, peste umeri, o capă din blană de hermină falsă.

— Mămico, dă-mi repede o hîrtie de cincizeci, îi ceru Rosetka grăbită.

Mama deschise ușa unui bufet hodorogit și oftă.

— Ah, Doamne!

Și rochia de atlas o zbughi pe palier.

Mama se sprijinea cu o mînă de balustradă și cu cealaltă de încheietura șoldului îndurerat. Și se uita cum pe scara în spirală alunecă în jos capa albă de hermină falsă și auzea

țăcănitul tocurilor de sticlă, trădînd ecoul unei lumi mai bune.

Rosetka ajunse în curte și, oprindu-se deasupra canalului, îi flutură din mînă mamei și-i zîmbi cu toată sinceritatea. Mama clătină din cap și închise ochii.

Iar una dintre bătrîne rosti cu venin :

— Vine ploaie, se simte miros de canal.

OCHI DE DIAMANT

ABIA PUSESE PICIORUL pe scara vagonului, cînd cineva îl apucă de umeri.

— Mergeți la Praga ? îl întrebă bărbatul de pe peron.

— La Praga, îi răspunse călătorul.

— Atunci v-aș ruga s-o luați cu dumneavoastră pe fiica mea Vendulka ! În gară la Praga o va aștepta un om de serviciu, spuse tatăl punînd în mîna călătorului palma unei fete de vreo șaisprezece ani.

Impiegatul fluieră și însoțitoarea o ajută pe fată să se urce pe platforma deschisă a vagonului, apoi dădu semnalul că trenul este gata de plecare. Impiegatul ridică fanionul și trenul se puse în mișcare.

Tatăl alerga de-a lungul vagonului și-i vorbea fetei :

— O să-ți ținem pumnii strînși, Vendulko. Iar tu, ai grijă, cum termini, ne trimiți o telegramă, auzi ? ! ?

— Aud, tată, strigă fata, cum termin, trimit o telegramă !

Cînd trenul trecu de semafor, călătorul deschise ușa și, înfruntînd curentul, intră cu fata pe coridor, ținînd-o mereu de mînă, descumpănit.

Dintr-un compartiment se auzea o convorbire.

— Zău dacă vă mint, pe vremea cînd încă nu ne luasem, s-a dus să-mi cumpere o cămașă, dar nu mi-a cumpărat-o, fiindcă nu-mi știa numărul. Cînd să iasă pe ușa magazinului și-a adus deodată aminte de ceva și a început să strige în gura mare, ca s-audă toată lumea : Uite, cînd îl strîng de gît, așa țin mîinile. Și vînzătorul a luat centimetrul și, măsurîndu-i circomferința mîinilor, a spus : Patruzeci. Și, binevoiți vă rog a vă convinge, cămășuța îmi vine ca turnată.

Pe neașteptate, ușa compartimentului se deschise și pe coridor dădu buzna un călător cu chelie, care nu mai putea de atîta rîs :

— Să-l omori, e prea puțin ! răcni el, bătînd de zor în peretele de lemn al vagonului.

După ce-și descărcă hohotele de rîs, se întoarse în compartiment, de unde se auzi aceeași voce :

— Și ce mi-am zis eu atunci... dacă ea mi-a făcut mie o bucurie de moș Nicolae cu cămașa asta, să-i fac și eu o surpriză de Crăciun, cumpărîndu-i o pălărie. Și mă duc frumos la Modes-Robes și spun : Aș dori pălăria aia mai deosebită pe care o țineți după geam ! Și Modes-Robes mă întreabă : Ce număr, vă

rog ? Dar eu habar n-aveam... mi-am adus însă repede aminte de ceva și zic : O dată cînd ne-am certat, i-am atins logodnicei mele o scatoalcă, uite-așa de sus în jos, și-i țin minte și-acum mărimea căpșorului ! Și Modes-Robes a început să-mi întindă pe tejghea o mulțime de pălării și mi le băga sub palmă, pînă cînd am strigat : Asta e ! Și am pus-o la pom și i s-a potrivit logodnicii mele ca fundul pe olița de noapte.

Și din nou țîșni din compartiment călătorul cu chelie, ținîndu-și batista la gură și icnind. O împinse pe fată într-o parte, și stătu un timp aplecat în afară, ca un ștergar întins pe ușa cuptorului, după care începu iar să bată darabana în peretele de lemn al vagonului.

— Omul ăsta, să-l omori, și tot e prea puțin ! declară el solemn și, frecîndu-și ochii, se duse înapoi în compartiment.

Călătorul descumpănit, care tot o mai ținea pe fetiță de mînă, luă o hotărîre energică și intră în urma chelului.

— Domnilor, eu sînt Vendulka Kristova și merg la Praga, se prezentă fata. Apoi întinse mîinile bîjbîind și, fără voia ei, atinse părul cîrlionțat al șugubățului, care, la rîndul lui se recomandă :

— Eu mă numesc Krasa, Krasa Emil.

— Iar eu Vaclav Kohoutek, spuse călătorul cu chelie.

Bărbatul care adusese fetița, voi să salte valiza pe polița de bagaje, dar în avîntul lui îl lovi pe chelbos drept în moalele capului.

— Ei, drăcia naibii, nu puteți fi mai atent ?

— Pardon.

— A fost lovit cineva ? întrebă fata. În treburi din astea tatăl meu e mare specialist... Eu, de pildă, duc de obicei scrisorile la cutia poștală și cunosc drumul așa cum mă cunosc pe mine, numai că aiuriții ăia de la poștă au mutat cutia cu două blocuri mai aproape și eu m-am lovit cu fruntea de colțul ei de fier și m-am rănit. Dar pe loc i-am tras două lovituri cu bastonul alb.

— Vino încoace, la fereastră, o îndemnă chelul, ștergîndu-și ochii — vino să vezi mai bine peisajul.

Fata privi banca, apoi fereastra, și, după ce întinse palma orizontal, vrînd parcă să verifice dacă nu plouă, rosti satisfăcută :

— Ce frumos strălucește soarele !

Și călătorii amuțiră.

— Domnul din gară, era tatăl dumitale ? sparse tăcerea călătorul care o adusese.

— Da, încuviință fata dînd din cap aprobator ; dar să știți, tatăl meu e cineva, o mare figură. Oricine mă poate invidia pentru un asemenea tată... Da, e producător și distribuitor de fructe și, o dată, a călcat-o cu dubița lui pe o vecină de-a noastră șchioapă — una Dymačkova, și pe chestia asta a fost dat în judecată. Dușmanii săi nu mai puteau de bucurie. Slavă Domnului, ziceau ei, acum or să-l bage la zdup pe ticălosul de Křišta, ori o să plătească pînă i-or ieși ochii din cap. Dar iată că la proces s-au trezit cu Dymačkova fără cîrje, alergînd vioaie, ca o zvîrlugă ; și după

ce i-a pupat mîna tatei, i-a mulțumit călduros, spunîndu-i că o călcase atît de frumos, încît acum nu mai șchioapătă de loc. Ce păcat, a mai zis ea, că n-a călcat-o cu treizeci de ani în urmă, că atunci cu siguranță s-ar fi măritat.

— Grozav tată, nimic de zis, îl lăudă cîrlionțatul.

— Nu-i așa? spuse Vendulka rîzînd și în clipa aceea întinse iar mîna în afară, dar trenul intrase între timp într-o curbă, mutînd soarele de la fereastra compartimentului, la fereastra coridorului.

— Soarele a apus, spuse fata.

Călătorii se uitară unul la celălalt și clătinară din cap.

— Dar tatăl dumneavoastră cum e? întrebă ea, punînd mîna pe genunchiul șugubățului.

— Tatăl meu e la pensie de cincisprezece ani, răspunse cîrlionțatul, fiindcă are cea mai mare inimă din Europa — da, o inimă cît o găleată și deplasată spre mijlocul pieptului.

— Numai să fie așa... spuse chelul cu neîncredere.

— Asta-i minunat! izbucni Vendulka.

— Da, și are contract cu facultatea, așa că, după moarte, inima lui va fi a universității, reluă cîrlionțatul; au vrut să i-o cumpere străinii, dar tata, patriot cum e, a spus că n-o dă. Pe chestia asta n-are voie să înoate, nici să zboare cu avionul, nici să meargă cu acceleratul... Așa scrie în contract...

— Înțeleg! exclamă fata... Ca să nu se spargă, sau să nu se piardă o inimă celebră, nu-i așa? spuse fata și, găsind pe bîjbîite mîna povestitorului cîrlionțat, o apucă și o strînse cu putere. Un tată ca al dumneavoastră sau ca al meu nu se pierde pe lumea asta.

— Da, încuviință călătorul, devenind parcă mai frumos. Uneori mă duc cu tata la facultate și acolo curierii îl dezbracă în pielea goală, după care profesorul îl mîzgălește cu niște creioane albastre și roșii...

— Da, da, așa trebuie, se bucură Vendulka, pentru că liniile roșii sînt arterele, iar cele albastre venele, nu-i așa?

— Așa e, spuse cîrlionțatul și, ascunzînd mîna fetei în palmele sale, continuă: Pe urmă tata e dus în sală, studenții se apleacă asupra lui, iar profesorul umblă pe el cu un băț, așa, ca pe o hartă, și explică, și lămurește, după care conectează inima unui student la megafon... dar bătăile lui sînt un fleac... ca și cum ai bate încet într-o tobiță... sau ca atunci cînd umblă santinela în jurul cazărmii... după aceea conectează la megafon inima tatei și atunci să te ții...

— E ca și cînd s-ar îndepărta o furtună, strigă fata entuziasmată, ca și cînd s-ar prăvăli o stîncă! Sau ca și cînd s-ar răsturna cartofii în pivniță, sau ar cînta la vioară Emil Gilels, nu-i așa?

— Întocmai, se minună cîrlionțatul, petrecîndu-și degetul sub gulerul cămășii.

— Ah, oameni buni, se bucură Vendulka, nici nu știți cît sînt de fericită că mă aflu aici

cu dumneavoastră... Că mai are și altcineva un tată atît de celebru ca al meu !

Trenul înainta acum de-a lungul unei șosele asfaltate, și călătorii se uitau pe fereastră afară. La marginea drumului zăriră o reclamă, înfățișînd o inimă mare, albastră, și din ea curgeau două izvoare sub care scria : Suferinzii de inimă sînt așteptați la Podebrady.

Aerul din compartiment fremăta de mister.

— Domnul profesor Vondraček e nerăbdător, reluă cîrlionțatul ; abia așteaptă să-i spintece tatei pieptul cu bisturiul, ca să ajungă la inima asta specială.

— Păi, cred și eu spuse fata rîzînd... Așadar, încă o inimă cehă, celebră.

— Da, dar pe tăticul dumitale nu-l întrece nimeni, interveni chelbosul, trăgîndu-și servieta de pe poliță.

— Aveți dreptate, numai că tatăl meu trebuie văzut. Dacă l-ați vedea, oameni buni, cum dansează ! se însufleți fata, bătînd din palme. La serbarea hramului ne învîrtim amîndoi prin toate colțurile, de se adună toată sala roată în jurul nostru. Și-atunci, tata comandă repede un solo, numai pentru noi doi... Și ce credeți că i s-a întîmplat o dată ? Pe atunci eu eram încă mică, dar parcă-l aud și-acum pe tata strigînd : Roșu-alb, fiindcă pe melodia asta se cînta, de fapt, Verde-alb, căci fotbaliștii noștri au maiourile verzi și steagul verde, la fel cu Slavia, numai că pe verde în loc de roșu. Dar vine jandarmul și zice : Roșu-alb n-o să se cînte ! Tata scoate un sutar, i-l dă capelmaistrului și-i spune : Ba roșu-alb o să se cînte !... Ba n-o să se cînte ! o ținea morțiș pe-a lui jandarmul, și, uite-așa, au licitat ei o vreme ca la șeptic la a treia etalare, pînă cînd tata i-a retezat-o scurt, strigînd : Ba roșu-alb o să se cînte, și, buf ! i-a ars una jandarmului drept în nas. Trebuie să știți însă, oameni buni, că, înainte de a încasa lovitura aceea, jandarmul era sluțenia pămîntului — pentru că avea nasul strîmb, răsucit spre dreapta. Și nu vă mai spun ce de sînge i-a curs ! După aceea tata a dansat Roșu-alb, cîntînd „Verde-alb e cum îmi place mie", și vecinii erau în culmea bucuriei, spunîndu-și între ei : de data asta bătrînul Křišta a făcut-o de oaie. Numai că peste patru luni, la proces, a apărut în instanță un jandarm chipeș care a declarat că el a dorit să i se aplice lovitura aceea în nas, ba, mai mult, a și cerut-o, după care i-a mulțumit tatei pentru faptul că-i îndreptase nasul mutîndu-i-l în mijlocul feței, căci îndată după aceea s-a îndrăgostit de el fata unui moșier care l-a făcut fericit. Iar tata primește și acum de la jandarmul acela cîte un coș cu plăcinte la serbarea hramului și iarna specialități de porc, în locul scrisorii de mulțumire ! exclamă Vendulka plină de entuziasm.

— Cine și-ar fi putut închipui una ca asta ? se minună călătorul cu chelie. Un pumn în nas, care a pus temelia unei fericiri conjugale. Și, rostind aceste cuvinte își trase haina pe el.

— Dar tatăl dumneavoastră cu ce se ocupă ? îl întrebă Vendulka.

— Ei, fetițo, tatăl meu nu mai e printre cei vii, îi răspunse chelul ; și ce tată de aur a fost ; abia acum, după ce s-a dus, îmi dau seama ce comoară a fost... Lucra mereu în schimbul de noapte. Dimineața se auzea portița scîrțîind, mama turna repede apa fierbinte în hîrdău, tata lăsa în curte găselnița...

— Ce-i aia găselniță ? îl întrerupse Vendulka.

— O bucată mare de cărbune pe care minerii o aduceau acasă ascunsă într-un buzunar ascuns, cusut sub haină... Pe urmă tata intra în casă, se dezbrăca, mama punea pe un scăunel o cană cu cafea, tata se spăla, apoi se așeza, mînca o bucată de pîine stropindu-și dumicatul cu cîte o dușcă de cafea și, în acest timp, își scotea bocancii și se încălța cu niște pantofi frumoși, și își punea alte haine... și pe toate le potrivea în așa fel, încît, în clipa în care termina de băut cafeaua, să nu-i mai rămînă decît să-și tragă șapca pe cap și să meargă la „Steaua albastră“ unde se așeza să joace cărți cu prietenii. La amiază eu îi duceam mîncarea de prînz, iar el mînca și își vedea mai departe de jocul lui. Pe la patru venea acasă și se întindea pe jos, ca să-și îndrepte hoitul, cum obișnuia el să zică. Și, după ce-i trăgea un pui de somn zdravăn, se ducea înapoi la mină. O dată însă, mama a pregătit apa fierbinte...

În clipa aceea trenul începu să-și încetinească viteza și călătorul cu chelie îi strînse mîna Vendulkăi, spunînd :

— Fetițo, îți urez mult noroc în viață, eu trebuie să cobor.

Și părăsi grăbit compartimentul.

Trenul se opri.

Vendulka dibui mînerul de alarmă de la fereastră și, trăgînd geamul în jos, strigă spre peronul gării de provincie.

— Om bun, om bun, spune-mi povestea pînă la capăt.

Și chelul se opri sub fereastra vagonului și continuă.

— Mama pregătise ca de obicei apa fierbinte, dar tata n-a mai venit. Cînd apa s-a răcit, s-a dus să vadă ce-i cu tata, și cînd a deschis ușa, luleaua tatei s-a rostogolit în odaie.

Trenul se puse în mișcare. Călătorul chel alerga de-a lungul vagonului și povestea :

— Mama a luat luleaua și a început să plîngă, apoi și-a pus broboada de lînă și s-a dus într-un suflet la mină... Peste tata se prăbușise o stîncă... prietenii veniseră să ne spună, dar... n-au avut curaj... așa că, au pus luleaua tatei în prag și au fugit... Dar știi tu, fetițo, că pînă atunci eu n-o văzusem pe mama niciodată dormind ? Cînd mă trezeam, era în picioare... cînd mă duceam să mă culc, mai trebăluia ceva prin casă... abia după aceea am văzut-o dormind... strigă călătorul cu chelie, oprindu-se să-și tragă sufletul.

— Om bun, strigă Vendulka, iartă-mă că tatăl meu mai trăiește, iartă-mă, iartă-mă !

Dar tocmai atunci trenul intră în curbă, mutînd soarele din fereastra coridorului, în fereastra compartimentului.

Peste un timp, călătorul care adusese fata începu :

— Tatăl meu a fost tăbăcar și suferea de o boală care pe vremea aceea se chema „tăciunele bătrînilor". În fiecare an i-au tăiat cîte o bucățică de picior și, pînă la urmă, a ajuns să meargă în cărucior. Marea lui distracție era să cultive trandafirii pe care îi sădise cu mîna lui de-a lungul zidului tăbăcăriei — era o specie de trandafiri galbeni, cărora li se spunea mareșali. Tata știa precis cîte fire are și nimeni n-avea voie să-i taie, în afară de el ; și nu-i tăia decît pentru biserică sau pentru domnișoarele arătoase. Într-o bună zi, cînd au dărîmat zidul, ca să taie o stradă, au întors în pămînt și trandafirii tatei, iar tata era cît pe ce să dea și el ortul popii. Noroc că și-a găsit o altă distracție... se ducea să dirijeze circulația la o curbă, așa numită a morții. La început cu mîinile goale, pe urmă cu un fanion ; de dimineață pînă seara, chiar și atunci cînd ploua. Așa că a trebuit să-i fixez o umbrelă la cărucior. Și, uite așa, a ținut-o opt ani de zile. Cînd a murit, la poarta cimitirului au stat înșirate vreo sută de autocamioane, iar curba morții era toată un morman mare de flori !

— Cît de mare ! întrebă Vendulka.

— Uite atît, îi spuse călătorul, ridicînd mîna fetiței sus de tot. Apoi adăugă : Și cînd au început iar să se înmulțească accidentele în curba aceea, au fost instalate acolo două oglinzi mari...

— Dumnezeule mare, cum văd, tatăl dumneavoastră a fost și el un om celebru ! izbucni Vendulka ; un tată care s-a prefăcut în oglinzi.

Călătorii se uitară unul la celălalt, apoi își îndreptară privirile spre geam în clipa în care trenul intra într-un orășel și, la o răspîntie de drumuri, se vedeau două oglinzi rotunde, ca niște ochelari uriași, fără hulube ; și aceste oglinzi își transmiteau una alteia imaginea unei curbe de necuprins.

Aerul în compartiment era încărcat de mister.

— Tatăl dumitale e un bărbat zvelt, începu călătorul care o adusese pe fetiță, tușind apoi, să-și dreagă glasul.

— Așa e, dar să-l fi văzut acum un an ! Era umflat ca un butoi ! Mama îi spunea : Urmările unei vieți necumpătate. Doctorul i-a prescris regim, dar tata era un om slab și-i plăcea grozav să pape. Un mîncău... O babă care aduna buruieni de leac i-a dat alt sfat, spunîndu-i că dacă nu are voință, un singur lucru ar mai putea să-i ajute : să înjure, urît de tot, poliția. Și-așa a dat norocul peste el. L-au găbjit, și el le-a mai și dictat toate jignirile spre a fi trecute cum trebuie în procesul-verbal, pe care l-a mai și iscălit, pentru bună regulă. I-au dat pe chestia asta șase luni, și dușmanii lui au început iar să se bucure și ziceau : Slavă domnului, am scăpat de el, un timp n-o să ne mai zădărască puslamaua asta de Křišta. Numai că, după o jumătate de an, tata s-a întors acasă tras prin inel ca un student, și pe loc a organizat o confe-

rință de presă la „Coroana“ unde i-a cinstit pe toți și a declarat : Bă, fleților, aflați de la mine că o pușcărie cum scrie la carte e mai presus decît toate stațiunile balneare din lumea întreagă ! Uitați-vă la mine cum arăt, și unde mai pui că în timpul ăsta am mai agonisit și două mii de coroane ! Și vorba ceea, sînt sănătos tun ! Și s-a apucat de nasturele hainei și a început să tragă de el, uite așa, de parcă ar fi vrut să se aerisească, și burduhănoșii de vecini n-au avut încotro și au trebuit să recunoască cinstit, că unul e bătrînul Křišta și nimeni nu se poate pune cu el... Dar știți ce, oameni buni, dacă nu vă deranjează, eu vă poftesc să veniți la noi, joia avem întotdeauna serată dansantă, veniți să mă dansați... Vreți ? Dar asta, abia peste două luni, de azi în două luni, bine ?

— Să dansăm ? întrebă speriat cîrlionțatul.

— Da, să dansăm, fiindcă acum sînt majoră ! Domnul doctor mi-a spus că atunci cînd o să fac șaisprezece ani o să mă opereze. Iar operația va avea loc săptămîna asta ! Pe urmă o să văd și eu lumea asta minunată. O să văd oamenii, lucrurile, natura, o să văd munca mea. Or fi oare frumoase coșulețele pe care le împletesc ? Oameni buni, lumea asta trebuie să fie, într-adevăr, minunată.

— Crezi ? spuse rînjind bărbatul care o adusese.

— Da ! Trebuie să fie minunată ! strigă Vendulka. Pentru că, acolo, la institutul orbilor, lucrează cu mine unul pe care îl chema Ludvik și ăsta, înainte de a ajunge la noi, a avut o

dragoste nefericită din pricina căreia s-a apucat să se zgîrie sub pleoape cu creionul chimic, pînă cînd, într-o zi, doctorul i-a spus-o pe șleau : uite ce, băiete, dacă nu te astîmperi, să știi că n-o să mai vezi niciodată lumea asta minunată. Și Ludvik i-a răspuns că el nu mai vrea să știe de această lume minunată și iar a continuat să se zgîrie sub pleoape cu creionul acela chimic, pînă cînd a ajuns la noi. Acum împletește coșulețe cu mine și nu mai poate de dorul lumii, și urlă ca un cîine ținut în cușcă... Ah, viața, viața trebuie să fie minunată ca inima tatălui dumneavoastră, care s-a prefăcut în două oglinzi rotunde, acolo, la curba morții. Oameni buni, peste două luni o să văd, veniți să dansați cu mine în cinstea acestui eveniment.

Ușa compartimentului se dădu într-o parte.

— Biletele, vă rog, spuse tînăra controloare, căscînd de plictiseală.

ROMANȚĂ

1

GASTON KOŠILKA stătea de cîteva clipe în fața magazinului alimentar Pramen. Cînd se uită din nou, ca să-și vadă chipul în vitrina luminată, se convinse încă o dată de ceea ce știa mai de mult, și anume, că nu se plăcea cîtuși de puțin, că e un tinerel oarecare, cu o figură cît se poate de ștearsă, care iese de la

cinematograf mai înfrînt decît intrase. Își vedea fața în geamul vitrinei și îi era limpede că, așa cum arată, nu va putea fi niciodată cel ce ar fi vrut să fie : Fanfan La Tulipe.

Și, după ce se mai chinui un timp cu propria sa imagine, oglindită în ușa de sticlă a magazinului, îi apăru deodată în față o țigancă tînără care, apăsînd pe clanță, ieși în strada Principală cu o jumătate de pîine rotundă în brațe. Gaston rămase uimit de îmbrăcămintea ei. Erau două șorțuri prinse unul de altul cu ace de siguranță astfel că, în timp ce sta pe marginea trotuarului, uitîndu-se într-o parte și-într-alta, ca să n-o surprindă tramvaiul sau vreo mașină, Gaston nu-și dădu seama unde-i spatele și unde-i pieptul uscățiv al tinerei fete. Își șterse fruntea de sudoare și spuse :

— Hai noroc !

Țiganca se răsuci în loc și, arătîndu-și albul ochilor și buzele vopsite, încercă să spună ceva, dar glasul i se stinse în gîtlej. Pe urmă, cu pas unduit, de nomad, trecu strada ținînd în palma întoarsă spre cer, chiar la nivelul părului întunecat, acea jumătate de pîine rotundă, a cărei coajă albă desena în noapte mersu-i legănat. În fața vitrinei luminate a magazinului Tep se opri într-o poziție răsucită, trăgînd cu coada ochiului spre Gaston.

Prinse curaj și trecu și el peste drum.

— Dă și mie să fumez, îi spuse fata, întinzînd arătătorul și mijlociul ușor întredeschis.

Îi introduse între degete o țigară și, în timp ce i-o aprindea, spuse cu aerul omului de lume.

— Ce frumos îți miroase părul.

— Iar ție îți tremură mîinile, replică fata.

— Fac o muncă grea, spuse el, clipind din ochi.

— Ce muncă ?

— Sînt ajutor de instalator, răspunse aprinzîndu-se în obraji.

— O, ești domn. Da ia zi, cît costă sveterul de colo ? întrebă ea cu o voce adîncă de altistă.

— Care ? Ăla ?

— Nu, ăla roz.

— Patruzeci și cinci de coroane.

— Știi ce, cumpără-mi sveterul ăsta... eu las pîinea la soru-mea și mergem undeva și ne distrăm. Și-ai să vezi, făgădui fata și, în timp ce trase un fum din țigară, fața i se supse și ochii îi sclipiră ciudat.

— Ce-o să văd ? se sperie Gaston.

— Ai să vezi. Mai întîi cumpără sveterul și pe urmă ai să vezi. Pe ochii mei, o să te iubesc, spuse ridicînd degetele cu țigară cu tot, în semn de jurămînt.

— Pentru un sveter ? se minună el.

— Pentru un sveter.

— Dar e închis.

— Nu-i nimic. Îmi dai mie lovelele și mi-l cumpăr eu mîine.

— Lovelele ?

— Da, lovele, răspunse azvîrlind chiștocul și frecîndu-și degetele.

— A, da ! Lovele, pricepu în cele din urmă Gaston și se grăbi să adauge : Pe cinstea mea că mîine capeți bănișorii ăștia de la mine !

— Pe crucea mea, dacă nu mi-i dai, Fecioara Maria o să vină să te sperie noaptea, îl amenință țiganca, și în acest timp era gravă, fără nici o cută pe față, și se uita de aproape în ochii lui Gaston, cu ochii ei mari, pînă la jumătatea obrajilor, ca ai Ginei Lollobrigida. Apoi, ca din senin, ca și cînd ar fi făcut o mare descoperire, îi declară :

— Ai niște ochi, uite așa ! și făcînd din degetul gros și din cel arătător un O mare și-l duse la ochi.

— Iar ai tăi sînt ca două izvoare.

— Da, ca două izvoare, încuviință ea fără să simuleze mirarea. Țigăncile, cînd sînt tinere, sînt frumoase. Și eu sînt tînără, spuse întinzînd iar degetele întredeschise.

Gaston îi introduse între degete o altă țigară. Apoi își aprinse și el una și, uitîndu-se un pic în geamul vitrinei, se îndreptă din șale și se uită semeț la mulțimea ce forfotea pe strada Principală. Oamenii își întorceau privirile spre el și, deodată, Gaston Košilka își dori ca toți băieții și toate fetele pe care le cunoștea, toate rudele lui, să treacă acum pe strada Principală în jos, ca să-l vadă cum stă lipit de o țigancă frumoasă, cum se uită în ochii ei în timp ce fumează... și acum, pășește alături de ea, iar țiganca, în ciuda faptului că are pantofii scîlciați — merge mîndră, cu pas mărunt, ca o cucoană.

— Ce bine e, spuse Gaston și începu să țopăie.

— Ce e bine ?

— Totul e bine, exclamă el, strîngînd-o repede de braț, căci din direcția opusă venea o vecină care se întorcea de la cumpărături.

— Bună seara, doamnă Funderova ! o salută Gaston spre a fi sigur că vecina îl ia în seamă.

Iar doamna Funderova lăsă sacoșa jos și, aruncîndu-și ochii în urma tînărului, îl văzu pe Gaston ținînd o fată de braț și nu se putu stăpîni să nu strige :

— Biata mamă !

Țiganca o coti din strada Principală și o luă pe străduța ce ducea spre rîu. Și trăgea din țigară, de parcă ar fi oftat. Străduța era tăcută, liniștită și răvășită toată, făgăduind că se pot întîmpla multe lucruri în acele locuri părăsite. Un felinar înalt, cu gaz, stătea în fața unei clădiri deteriorate, ce aducea cu o fermă tiroleză. Spre etajul întîi dispărea o scară de lemn, într-o parte, balustrada putrezită căzuse și atîrna acum oblic, ca o scăriță.

Coaja albă a pîinii rotunde strălucea în beznă — țiganca rupea din ea și mînca, și în acest timp bucățelele de coajă albă sclipeau ca albul ochilor ei arăbești.

— O dată, aici, începu să se destăinuie Gaston, stăteam și eram în toate halurile. Și ploua, și turna... Iar acolo, la lumina acestui felinar cu gaz dansau și cîntau trei pui de țigan, și apa curgea de pe ei gîrlă... Dar puradeii cîntau... și se înșurubau și se deșurubau în dansul acela zănatic... Și turna cu găleata și, deodată, mulțumită puradeilor am început să mă simt grozav de bine...

— Erau puradeii lui soru-mea, spuse tînăra țigancă, și punînd piciorul pe prima treaptă, îl întrebă : mergi cu mine sus ?

— Sigur... dar ce-o să zică soră-ta.

— E plecată cu plozii la culesul hameiului.

— Și-atunci cui îi duci pîinea ?

— Lu frate-miu, dar ăsta nu mai e acasă, răspunse ea, pornind repede în sus ; în capul scării se opri și-i spuse lui Gaston : Stop ! Aici lipsește o scîndură... așa, iar pe scîndurica asta să nu calci !

Și Gaston se prinse cu mîna de balustradă, dar aceasta se prăbuși în curte, făcînd un zgomot asurzitor. Cînd în sfîrșit se cățără pînă sus, surprinse în acoperiș o gaură mare, prin care se zăreau stelele. Și țiganca țopăia de bucurie și se auzea cum dușumeaua de scîndură se fărîmițează sub picioarele ei și se scurge încet în curte. Apoi îl apucă pe Gaston de mînă și izbi cu piciorul în ușă, care scoase un tînguit prelung. Pe urmă străbătură un coridor întunecat și cînd țiganca deschise o altă ușă și trecură amîndoi pragul, Gaston bătu din palme uluit.

— Ia te uită ! exclamă el.

La una din cele două ferestre strălucea felinarul cu gaz, care creștea din trotuar, aruncînd o lumină piezișă pe dușumeaua unei încăperi vaste și pustii, iar lumina felinarului se frîngea într-o oglindă, aflată pe pervazul ferestrei, proiectînd pe plafon un dreptunghi de argint, din care se presăra, ca o burniță, o lumină gingașă făcînd să freamăte toată sticlăria lustrei venețiene atîrnată în plafon și care

sclipea ca un magazin de bijuterii. Iar plafonul era boltit ca o umbrelă cu patru sîrme.

— De... de unde... ați... lampa asta ? întrebă Gaston descumpănit.

— Cum adică... ați... Vrei să spui de unde am ciordit-o ?

— Mă rog... de unde... ați ciordit-o... încuviință el.

— Să-mi moară copiii — începu ea umflîndu-se în pene ca un cocoș și, lăsînd pîinea pe pervazul celeilalte ferestre, reluă : m-auzi, să-mi moară copiii dacă n-am cumpărat-o de la bazar. Soru-mea putea să-și ia mobilă de bucătărie, dar ea s-a bucurat mai mult de oglinda asta ! strigă alergînd de-a lungul unui perete pe care se întindea o oglindă lungă, din podea și pînă în tavan.

Gaston se întoarse și văzu cum lustra venețiană se răsfrîngea încă o dată în oglinda aceea răspîndind în jurul ei o strălucire, așa cum răspîndește un pom de Crăciun cu toate lumînărelele aprinse.

— M-auzi, noi nu sîntem niște țigani din ăia de rînd, spuse fata și sprijinindu-și un picior în poziția elementară a balerinei, se grăbi să adauge : Bunicul nostru a fost baronul țiganilor ! Purta sacou și baston de bambus, și una din surorile mele îi deschidea ușa, iar alta îi lustruia mereu pantofii — ca să știi !

Și rostind aceste cuvinte, își înălță privirea și tuși să-și dreagă glasul.

— Bine, bine... Dar cum se face că ești răcită în halul ăsta ?

— Așa sîntem noi țiganii, mereu. O dată, cînd ne-am dus la operă, se dădea Carmen, și Carmen aceea era țigancă și cînta tot așa de parcă ar fi fost răcită.

— Dar tu unde lucrezi ?

— Eu ? Acolo unde dorm, sus pe deal, la fabrica de cărămidă, acolo gătesc, acolo deretic, spuse oftînd și, luînd un ziar, se apropie de fereastră și se apucă să citească la lumina felinarului din stradă.

Gaston își privi fața în oglindă, din cap îi creștea lustra aceea venețiană, împroșcînd arcuri de sticlă ce sclipeau ca niște briliante, țîșnind parcă dintr-o fîntînă arteziană ; iar în oglindă o vedea pe țigancă așezată pe pervazul ferestrei și citind dintr-o gazetă albă... și se gîndi că dacă l-ar vedea aici careva dintre fetele sau băieții cunoscuți, cu siguranță și-ar ieși din minți și l-ar pizmui... și, cu acest gînd, își desfăcu brațele și începu să se învîrtească prin cameră, strigînd ceva cu o voce mieroasă.

— Hei, cehule, îi spuse țiganca, sărind de pe pervaz ; dă-mi patruzeci de coroane, și n-o să-ți pară rău ; ai să vezi ! Noi țigăncile, să știi, sîntem și noi fete curate.

Și, spre a demonstra acest lucru, își trase în sus cele două șorțuri prinse față în față cu ace de gămălie, și arătă spre oglinda în care chiloții ei luceau de albeață.

— Așa că, ieși cu patruzeci de marafeți ! exclamă ea, gudurîndu-se pe lîngă el.

O îmbrățișă, așa cum văzuse el într-un film, dar cînd îi mîngîie omoplații proeminenți, se întrecu pe sine și spuse :

— Da de unde, treizeci și cinci, și mai mult nici atît.

Și-i întinse unghia de la degetul gros.

— Bine, treizeci și cinci, dar acum, pe loc !

— Nu, după aceea. După ce-o să văd... cum ai spus.

— Da, știu, toți sînteți o apă și un pămînt. Mai întîi promiteți, și pe urmă îi dați fetei un picior în fund.

— Dar eu nu ! o asigură Gaston, bătîndu-se cu pumnul în piept — eu cînd promit ceva, mă țin de cuvînt.

— Bine, bine, cîrîi țiganca, dar măcar arată-mi și mie lovelele alea să le văd !

Și, ridicîndu-și privirea începu să-i umble cu degetul pe piept, ca și cînd ar fi desenat ceva frumos.

— De ce să-ți arăt ? Ți-am dat cuvîntul... meu... și, uite, îți dau și mîna !

— Cuvîntul și mîna ! Mai sigure sînt lovelele, că eu tare aș vrea să am sveterul acela. Și luîndu-i mîna pe care el i-o oferise, o duse la pieptul ei și continuă : îți dai seama ce frumos ar sta pe mine sveterul ăla ? ! ?

Și rostind aceste cuvinte îl îmbrățișă, împreunîndu-și mîinile pe ceafa lui. Gaston se scotoci în buzunarul de la piept și despărți cu grijă bancnotele, tremurînd de teamă să nu scoată din greșeală o hîrtie de o sută. În cele din urmă trase afară una de cincizeci.

— Ești plin de lovele ! jubilă țiganca și, ridicîndu-se pe vîrfuri, își lipi fruntea de fruntea lui, dînd ochii peste cap, să i se vadă numai albul, apoi începu să-și răsucească gîtul așa

fel încît să se atingă amîndoi cu colțul ochilor ; și își legăna capul într-o parte și-n alta și ochii lor parcă s-ar fi întipărit unii în alții ; în cele din urmă ea clipi cu genele în genele lui și izbucni :

— Ai lovele, ai ! Ce zici, mergem ? Ori vrei pe loc, aici ?

— Nu, înghiți în sec Gaston, trăgîndu-și de pe buze un fir lung de păr ; nu, mama nu-i acasă așa că mergem la mine, facem o cafea, punem o muzică de jaz... și... nu-și rosti gîndul pînă la capăt.

Și țiganca îl săruta cu foc și toate sărutările ei miroseau a migdală amară, iar Gaston se uita cu un ochi în oglindă, și oglinda aceea era un ecran de cinematograf, iar în celălalt ochi îi vorbeau buzele ei vopsite :

— O să fie grozav, di granda. Nimeni nu va fi acasă, nimeni, decît noi doi, și cafeaua, și jazul.

O îmbrățișă, și, după ce se controlă în oglindă, spuse :

— Ești delicioasă, Julinka.

— Eu nu sînt Julinka, dar ce se aude cu marafeții, nu-i dai ?

— Na, ține lovelele tale.

Și, privindu-se pe ecranul din oglindă, îi întinse fetei bancnota de cincizeci.

Fata luă bancnota, o scuipă să-i fie cu noroc, apoi o împături cu grijă în opt și o vîrî sub elasticul de la chiloți.

Sub impresia coajei albe de pîine a ziarului alb, a chiloților albi și a felinarului cu gaz proiectat pe plafon de oglinda din fereastră. Gaston o strînse în brațe pe țigancă, o sărută pătimaș, după care începu să-și plimbe mîinile pe șoldurile ei, așa cum făcea Gerard Philipe. Și simți cum țiganca își păzește cu palma bancnota prinsă sub elastic.

Pe urmă ieșiră pe coridor unde, prin acoperiș, se zărea licărul stelelor și aici Gaston începu deodată să rîdă și spuse :

— Ei, bravo ! Și se grăbi să adauge : Mătușa mea zice că țiganii, dacă nu-s cincisprezece în odaie, se simt părăsiți, e adevărat ?

2

Lumina difuză răspîndită din spatele aparatului de radio și verdele ochiului magic luminau odăița. În locul de unde țîșnea muzica se chinuia o orchestră de jaz iar ceva mai aproape de microfoane se auzea hîrîitul lui Louis Armstrong. Acum, de bună seamă, își ținea trompeta în brațe și, cu vocea-i răgușită, mormăia mai mult decît cînta, ca și cînd, după al zecelea păhărel de drog ar fi povestit ceva despre niște lucruri petrecute cîndva, de demult...

— Auzi, puțică, dă și mie să fumez se auzi glasul țigăncii de sub plapuma rece.

— Țigările și chibriturile sînt pe scaun, îi spuse Gaston.

Și Louis Armstrong a încetat să mai cînte din gură, acum a apucat cu labele sale negre trîmbița lui aurie, a luat-o cu un șervețel, așa cum se ia o sticlă de șampanie, și continuă să sfîșie melodia aceea despre o fată cu părul ca afina, arborînd și-acum o mutră de parcă ar

fi mîncat sticlă pisată sau i-ar fi răzuit cineva ficații...

— Și vezi să nu-mi arzi patul, ținu el să-i atragă atenția.

— Nici o grijă... Și dacă, ce ? ...Dar ăsta cîntă de parc-aș vorbi eu.

— Păi, e și el o gură neagră ca tine. Și, fii atentă, să nu scuturi scrumul în pat ! spuse Gaston pe un ton poruncitor.

— Ei, hai, fă-te încoa, puțică.

— Să aprind lumina ?

— Nu, pe întuneric oamenii sînt mai frumoși, dar...

— Ce dar ? sări ca fript Gaston. Nici nu m-ai lăsat să-ți deschei șorțurile tale amărîte ! M-am înțepat în acele astea de m-a luat dracu... Și-atunci ce fel de dar ?...

— Ce să fac, dacă mie îmi dă mereu prin minte că vrei să-mi arzi un picior în fund și să mă dai afară...

— Așa ar trebui.

— Hai, puțică, vino lîngă mine, murmură, învîrtindu-se în pat ; lasă-mă să dorm aici cu tine, că știi... noi, țigăncile, cînd ne culcăm cu cineva, ne și îndrăgostim...

— Vezi să nu-mi arzi patul !

— Nici o grijă ! Și-acum ascultă, acum mă gîndesc numai la tine. Te rog frumos, lasă-mă să dorm aici, lasă-mă și n-o să-ți pară rău.

— Dimineața eu trebuie să plec devreme la lucru.

— Va să zică așa, ți-e teamă să nu te jefuiesc.

— N-am spus asta, dar...

— Ce să-ți spun, aș avea și ce să umflu de aici, de la tine ! Fir-ați să fiți de derbedei ! Parcă eu nu știu că în casa asta venea Ilonka și aici și-a tăiat vinele de la mîini ? !...

— De tăiat și le-a tăiat ! sări în sus Gaston și, lăsîndu-se înapoi pe pat, adăugă : dar nu la mine. La vecini, se ținea cu Franta. Da ia spune, unde-ai pus țigara ?

— Heia, heia, Sverige ! Unde ți-au fost ochii, puțică ? N-ai văzut c-am strivit chiștocul în cutia de chibrituri ? Dar ține minte ce-ți spun : pînă la urmă ai noștri tot o să-l găbjească pe Franta și o să-i facă de petrecanie ! Ți-o jur pe ochii mei !...

— Nu te mai zbate atîta în patul ăsta.

— Dar tu, cehule, tu ce crezi despre mine ? Cine sînt ? Să nu-ți închipui că-s o fată săracă. Am două plapume și perdele la două ferestre. Așa, ca să știi. Iar bunicul meu a fost baron și purta un baston de bambus și sacou albastru... Nici nu știi ce frumos s-ar potrivi aici perdelele mele !

— Poate, dar de ce nu m-ai lăsat să-ți deschei șorțurile tale păcătoase, de ce ? Și de ce-a trebuit să țin mîinile mereu în jurul gîtului tău, de ce ?

— Vrei să știi de ce ? Pentru că mi-a fost teamă să nu-mi... asta, îi răspunse țiganca, sugerînd cu un gest al mîinii cunoscuta mișcare hoțească.

— Eu să-ți șterpelesc ție hîrtia de cincizeci ! ? ! izbucni el supărat. De asta n-ai vrut să-ți desfac șorțurile ?

— Noi sîntem oameni cu băgare de seamă... dar, hai, vino-ncoa, puţică... şezi aici lîngă mine... hm... ce-ai zice tu dacă am începe amîndoi o viaţă nouă ?

— Eu n-am încercat niciodată...

— Nu-i nimic, te învăţ eu, începem să trăim împreună, în concubinaj, şi dacă nu-ţi place, mă poţi goni. Dar asta abia după aceea, pricepi ? Eu ştiu să fac de toate, să gătesc, să fac curat, ţi-aş spăla rufele, ţi-aş cîrpi, ţi-aş aduce prînzul. Şi m-aş descheia toată... Un singur lucru ţi-aş cere — să nu-mi umbli după fete.

— Eu, oricum, nu umblu.

— Asta-i bine. Căci eu mi-aş da seama numaidecît şi m-aş arunca în Vltava. Dar dacă ne-am duce împreună să dansăm la Svety, şi cineva ar veni să mă ceară la dans, ce-ai face ?

— Ce-aş face...

— Va să zică, m-ai lăsa să mă duc să dansez cu altul ? ! izbucni furioasă şi sări din pat.

— Să-ţi cureţi picioarele cînd te mai vîri în pat, că şi-aşa-ţi sînt murdare, spuse el, înfiorîndu-se.

— Bravo, îl aprobă ţiganca, ştergîndu-şi tălpile cu palma, eşti bun de familist. Dar ia spune, tu chiar m-ai lăsa să mă duc să dansez cu altul ? întrebă ea intrigată şi, cînd îl văzu căscînd şi privind mai departe cu nedumerire, izbucni : Va să zică, tu nu mi-ai arde două scatoalce ? Apoi se întinse iar peste plapuma rece.

Gaston închise ochii şi îşi frecă tîmplele cu amîndouă mîinile. Şi deodată îşi revăzu chipul la începutul acestei seri în vitrina magazinului Pramen, apoi în oglindă lîngă această ţigăncuşă atît de bună cu el şi acum aici, în pat, mai întîi speriată, pe urmă sfielnică şi stîngace... Şi după ce făcu aceste reflecţii spuse :

— Ţi-aş arde două scatoalce, de m-ai pomeni toată viaţa !

— Ştiam eu. Ştiam eu că-ţi sînt dragă ! jubilă fata.

Şi începu să se zbată, să se sucească şi, întorcîndu-se cu burta în jos, continuă să izbească în plapumă, cu picioarele goale.

— Dar ştii, eu, de felul meu, sînt mai degrabă un singuratic, ţinu el să-i spună.

— Foarte bine, îl lăudă ea, aşa trebuie să fie : Auzi, puţică, dacă am fi la noi acasă, eu aş fi aici ca şi cînd n-aş fi. Ţigăncile ştiu să fie mucles, dacă aşa doresc bărbaţii lor.

— Da, dar pe urmă, aşa cum se întîmplă, vin şi copiii. Şi, odată cu ei, şi grijile.

— Ce fel de griji ? Eu am o fetiţă mică, îi zice Margitka.

— Păcat. Eu mi-am dorit întotdeauna copii blonzi.

— Aşa o să-i ai, Margitka e blondină. Am făcut-o cu un ceh blond... pe urmă însă, dumnealui a început să tragă prea mult la măsea, şi i-am dat papucii. Dacă ai vedea-o cît e de frumoasă !...

— Bine, bine, dar unde o să doarmă ? întrebă Gaston, scărpinîndu-se după ceafă.

— O să doarmă aşa cum am dormit şi eu. În sertarul canapelei sau în şifonier. Margitka face îndată trei ani, şi-o să meargă să-ţi cumpere ţigări, şi bere, şi-o să-ţi încalţe papucii... Dar, ia spune, ce lăţime au geamurile astea ?

— Un metru douăzeci.

Zvîcni o dată din tot corpul și se întoarse iar pe spate.

— Asta zic și eu baftă! se bucură ea. Taman la fel de late sînt și perdelele mele. Și să te ții ce lux o să ai tu aici...

Și, lăsîndu-și picioarele jos din pat, își ridică șorțul și spuse.

— Așa, ca să știi, aici sînt cincizeci de coroane, să avem ceva de început, pricepi? Și, scoțînd de sub elasticul chiloților albi bancnota împăturită în opt, o puse pe măsuța împroșcată de lumina verde a ochiului magic.

— Cîți ani ai? o întrebă el.

— Optsprezece. Douăzeci de ani de-acum încolo ți-aș mai fi frumoasă. Dar tu cîți ai?

— Douăzeci și trei.

— Da, asta-i vîrsta cea mai frumoasă. Și cincisprezece ani mi te mai ții tu bărbat mișto... dar dacă m-aș duce să dansez cu altul, nu-i așa că mi-ai arde o mardeală zdravănă.

— Ți-aș arde! Și încă ce mardeală! Soră cu moartea!

— Jură.

— Jur.

— Așa, acum te cred. Iar tu ai să vezi ce-i în stare să facă o țigancă atunci cînd iubește. O să crăpe toți de ciudă. Tu ești domnul și stăpînul meu și, de-acum încolo, ești totul pentru mine.

Vorbise grav, făcîndu-și singură semne de încuviințare. Gaston își roti privirea prin odăița lui care i se părea fadă și anostă. Și, amintindu-și de încăperea cu lustră venețiană și cu

felinarul cu gaz proiectat în fereastră, nu-și mai dori nimic altceva, decît să-și adune catrafusele și să părăsească pentru totdeauna această odăiță spre a se muta în casa aceea pe cale să se năruie, dar pe al cărei coridor se văd prin plafonul căzut stelele și unde seara poți citi ziarul la lumina felinarului din stradă.

— Da, dar ce-o să zică maică-mea?

— Asta las-o pe seama mea. O să-i spun așa: Doamnă și eu sînt om... și am un suflet... Și dacă maică-ta ți-ar spune: O țigancă ai să iei numai trecînd peste cadavrul meu, ce-ai să faci tu?

— I-aș răspunde: Mămico, întinde-te să trec peste tine.

Îi întinse buzele și-i spuse:

— Acum din dragoste.

Și, cu mîinile tremurînde, Gaston începu să-i desprindă unul cîte unul acele de siguranță, pînă cînd cele două șorțuri căzură pe podea ca niște odăjdii preoțești.

În spatele lor, din difuzorul aparatului de radio se revărsa o melodie de jaz, trei negrese cîntau cu voce tunătoare: *O Johny*... Trei negrese bubuitoare care parcă ar fi stat pe o scară într-o fîntînă bubuitoare, și din gîtlejul fiecăreia țîșnea același cîntec despre aceeași nefericire a fericitei iubiri nefericite... *O Johny, my darling*...

3

În tufărișul din fața micului castel, prima pasăre își cînta viersul ei matinal. Pe urmă i se alăturară celelalte și, deodată, aerul dimi-

neții era plin de cîntecul lor păsăresc. Gaston, agățat de gîtul țigăncii se opri în fața unei vitrine cu fotografii din filme. Un afiș era dominat de Gerard Philipe, într-o cămașă cu gulerul răsfrînt, ținînd în mînă o sabie.

— O singură zi aș vrea să fiu și eu Fanfan, o singură zi, rosti Gaston cu nostalgie în glas.

— Ca ăsta ?

— Nici un ăsta, pricepi ? Ăsta-i, Gerard, adică Fanfan la Tulipe...

— Și, ce-i cu asta ! ? ! Ascultă la mine. Tu ești ajutor de instalator, și cînd oamenilor nu le curge apa la closet, pe cine cheamă ? Pe tine ! Dar atunci cînd li se strică robinetele, pe cine cheamă ? Pe tine. Despre tine și despre mine ar trebui să facă dumnealor un film. Și-apoi, tu ai un cîștig sigur, și ești folositor oamenilor — și-atunci, de ce să țopăi pe acoperișuri cu sabia în mînă ? Cînd o să ajungem la cărămidărie o să-ți arăt ceva. Unul din doi țigani e un Fanfan, care face cărămizi. Și din cărămizi se fac ogeacuri, case... pricepi ?

— Da, dar Gerard e atît de frumos !...

— Frumos, frumos, spuse țiganca și, apucînd de un colț al afișului, îl rupse dintr-o zmucitură ; la nunta noastră o să-i invit pe verii mei, ăi de încarcă în vagoane cărbuni. Patru Fanfani deodată ai să vezi ! Și-o să vină și bunicul meu în sacou albastru și cu baston de bambus, rosti cu toată seriozitatea.

Pe urmă trecură prin preajma statuii lui Podlipny, care le făcea semn cu degetul cîinilor vagabonzi să vină la picioarele lui.

— **Ești la fel de frumos ca tăticul meu Demeter, care mă purta în brațe și fuma, iar** mama mergea în urma lui și el îi dădea din cînd în cînd țigara să tragă și ea un fum. Încărca la Žižkov cărbuni în vagonete și oamenii spuneau că seamănă cu un nacealnic.

Țiganca vorbea întruna și, în timp ce pășea de-a lungul vechiului braț al Vltavei, Gaston își dădu seama pentru prima oară în viața lui cum poate o mînă de femeie să-ți injecteze încredere drept în inimă. Începuse să se lumineze, pe malul apei cîțiva pescari își încovoiau spinările, așa cum se încovoiau și nuielele lor de pescuit. În capătul insulei Manin, cîinii lupi urlau în cuștile lor, iar arborii și tufișurile fremătau de cîntul păsărilor.

— Ce mai tura-vura, pe scurt, ești ajutor de instalator și nimeni nu-i mai mare ca tine, pricepi ? conchise țiganca.

— Auzi, începu Gaston să i se destăinuiască, noul meu meșter e un om al dracului. Mereu mă omoară ca să-l tutuiesc. Dar spune și tu, fată, cum să-l tutuiesc, cînd e cu douăzeci de ani mai mare ca mine ? Și uite așa, din pricină că nu vreau să-l tutuiesc, dumnealui mă arată întregii cîrciumi și strigă : Oameni buni, ați mai văzut vreodată un bou ca ăsta ?

— Ei, bravo, neamule, spuse țiganca.

— Păi vezi, rîse Gaston. Eu știu că meșterul meu are dreptate cînd îmi spune : Ascultă, bă, nărodule, dacă noi ne-am tutui în timpul lucrului, eu, căpătînd încredere în tine, ți-aș vinde tot felul de ponturi, de șpiluri și chițibușuri, ca să știi cum să te descurci în cu-

tare sau cutare situație, pricepi ? Pe scurt, te-aș învăța toate secretele meseriei... Eu însă mă uit la el și-i spun : Nu te supăra pe mine, meștere, dar matale ai copii mari, iar în muncă nu mă pot compara cu matale... matale ești mahăr, n-ajung eu la nasul matale... Și meșterul mă arată iar întregii cîrciumi și strigă : Auziți, fraților, Gaston își ține meșterul la distanță. Spuneți și voi, oameni buni, ați mai văzut vreodată un bou ca ăsta ? Uite așa zbiară la mine și pe urmă mă mai ia și la trei păzește cu glasul lui mormăitor : M-auzi, Gastoane, tu trebuie să mă întreci, pricepi ? Trebuie să-mi pîndești mîinile și să-mi furi din ele meseria, ca să știi s-o faci mai bine ca mine. Ascultă la mine, mă Gastoane, mînzul după ce suge iapa dă în ea cu piciorul !... Și-acum gata, începînd de azi îți tai macaroana, dacă nu vrei să mă tutuiești, te privește, eu unul cobor milităria din pod, și-o să-ți fac mizerie, nu ca la militărie, ci ca într-un lagăr de concentrare ! Și, ca să fie clar, terminăm cu servieta comună. Așa se rățoia meșterul la mine și, ridicînd servieta, scotea din ea crăticioara cu mîncarea mea de prînz și o arunca pe jos, cu lingură cu tot. Iar atunci cînd mă aplecam s-o iau, meșterul îmi dădea un șut de-mi zbura din mînă.

— Va să zică pe tine te cheamă Gaston ? Gaston, Gaston ! Ascultă la mine, Gastoane, numele ăsta e de-o mie de ori mai frumos decît Fanfan ! ...Dar la urma urmei, de ce nu vrei tu să-l tutuiești pe meșterul tău, de vreme ce ești ajutorul lui ? ! ? îl întrebă țiganca în timp ce mergeau pe podul Trojei.

Se opriră, și ea începu să mîngîie metalul aspru al balustradei.

— Pune mîna — se mai simte și-acum căldura soarelui de ieri... Și-acum, spune-mi, dar serios, de ce nu-l tutuiești pe meșterul tău ?

Gaston se aplecă peste balustradă apoi, îmbrățișînd-o pe țigancă, îi șopti la ureche :

— N-am curaj.

Și arătă cu degetul în jos.

Pe malul apei zăcea, întins sub plapumă, o namilă de țigan despuiat pînă la piele, zăcea pe spate, lăsînd să i se vadă în afară întregul trup, tatuat, ca un pliant cu tot felul de imagini. O mînă o ținea sub cap și mușchiul ei era atît de umflat, încît îi ținea loc de puișor. Mustățile lui în oală, aduceau cu o coadă de cal. În mîna liberă, uriașul își ținea țigara și fuma, uitîndu-se la bolta albăstruie a cerului pe care se stingea ultima stea. Lîngă el se odihnea, cu fața în pernă, un cap cu părul lățos. Iar de sub arca podului se zărea oiștea unei căruțe cu coviltir și spatele unui cal murg care dădea cu coada încolo și-ncoace.

— Ai noștri, spuse cu trufie țiganca — au venit și ei, de departe, pe roate... să caute, pesemne, de lucru, așa cum am făcut și noi acum un an...

— Dar de ce trage calul sub pod, la adăpost, iar el se întinde în rouă ? întrebă Gaston.

— Pînă s-or deprinde, așa cum ne-am deprins și noi. De altfel, și nouă, cînd e frumos, ne place mai mult să dormim afară. În baracă ne sufocăm... Dar, știi, tăticul meu Demeter era și el tatuat și duminica stăteam în pat lîngă

el și arătam cu degetul pe trupul lui, ca într-o carte cu poze, și tata nu mai putea de rîs, fiindcă era gîdilos.

— Ce frumos, că mai există pe lumea asta asemenea oameni! spuse Gaston cu nostalgie.

Deodată capul lățos de lîngă mustăciosul tatuat se întoarse cu fața în sus și două mîini despletiră părul ca o salcie plîngătoare — era capul unei țigănci care își întindea oasele și căsca alene. Țiganul care nu mai contenea să privească bolta îi întinse țigara aprinsă, iar țiganca, uitîndu-se și ea la cerul dimineții, trase un fum adînc și-i dădu înapoi țigara mustăciosului care se desfătă din nou, pufăind și suflînd din el un fum albăstrui. Oamenii care așteptau tramvaiul se aplecau peste balustrada podului, dar țiganilor puțin le păsa și, continuînd să-și treacă unul altuia țigara, fumau în tihnă cu ochii ațintiți spre bolta trandafirie. Ultima stea se stinsese. Apoi sosi și tramvaiul.

Săriră amîndoi pe scară și se opriră pe platforma din spate. Țiganca era mîndră și, îndreptîndu-se din șale, se uita trufașă în ochii celor ce-i vedeau pe cei doi țigani întinși pe malul apei. Dar oamenii treziți prea devreme din somn începură iar să moțăie sau să privească, năuci, podeaua vagonului. Pe lîngă gardurile vilelor trecea o femeie care, cu o prăjină de bambus, stingea felinarele cu gaz.

— Bunicul meu purta baston de bambus și sacou albastru, spuse țiganca; și dacă se întîmpla să întîlnească pe stradă două familii care se ciorovăiau sau se scuipau între ele, bunicul avea o asemenea putere încît era destul

să facă, uite așa, din bastonul lui de bambus — țiganca desenă în aer o linie orizontală — și gata cearta. Iar dacă vreunul mai îndrăznea să cîrtească, bunicul făcea așa cu degetul — țiganca mișcă din deget — și țiganul trebuia să se apropie de bunicul meu, care, în calitatea lui de baron al țiganilor, îi ardea una cu bastonul drept în moalele capului... și gata povestea.

— Numai să fie adevărat, spuse Gaston.

— Ascultă, Gastoane, să ne moară toții copiii dacă te mint! ripostă fata și, lingîndu-și degetul, îl ridică în semn de jurămînt. De altfel, continuă ea, bunicul meu, în calitate de baron, arbitra și meciurile de fotbal. O dată, la Rozdělov au jucat douăzeci de țigani de-o parte, douăzeci de cealaltă... și bunicul...

— Uite ce, fetițo, fotbalul se joacă în unsprezece! exclamă Gaston.

Deodată însă se sperie, căci îl zări pe meșterul lui care, din mersul tramvaiului, se ridicase de pe bancă și acum se apropia de ei împleticindu-se; cînd ajunse în fața lor se uită mai întîi la el, pe urmă îndelung la țigăncușa care, bătînd cu piciorul în dușumeaua vagonului, o ținea morțiș pe-a ei.

— Așa e cum îți spun, douăzeci contra douăzeci, am fost de față. Da, și bunicul arbitra cu bastonul de bambus în mînă, iar de gît avea agățat, cu o sfoară aurie, un fluier argintiu — și cum dădea vreunul prea tare la ciolane, bunicul fluiera și făcea cu degetul așa — țiganca făcu semn cu degetul mic — și ăl de juca brutal venea fuga în fața bunicului, iar bunicul, ca baron al țiganilor, îi ardea una cu bastonul

de bambus drept în moalele capului și fotbalistul se ținea cu mîinile de cap și țipa cîteva clipe : ioi, ioi ! și după ce-i trecea durerea, juca mai departe.

— Așa ar trebui să fie și pe stadioanele noastre. Și la locul de muncă, nu-i așa, Gastoane ? interveni meșterul.

— Uite ce, domnule, dumneata ești beat, vezi-ți de treburile dumitale și lasă-ne pe noi în pace, îl fulgeră țigăncușa cu privirea ei ageră.

— Dînsul e meșterul meu, îl prezentă Gaston.

— Dumneavoastră ? ! o întoarse cu istețime țiganca.

— Iar dînsa e... logodnica mea, se grăbi să adauge Gaston.

— Gastoane, Gastoane, făcu meșterul răsucind din cap, de azi înainte trecem iar la tașca comună... Ia-mă cum vrei, cu dumneata, cu matale, ori cu tu... pricepi... cum vrei,.. meșter ești tu, băiete, eu... eu nu am ajuns niciodată... să... să pun mîna pe o țigancă... și cît am visat-o !... *Țigăncușă ești frumoasă, țigăncușa mea,* începu el să cînte, amețit de băutură.

Meșterul stătea acum pe scara vagonului și adierea dimineții îi zbîrlea firele rare de păr.

— Spune-mi, domnișoară, dumneata ai văzut vreodată un asemenea bou ? întrebă el, arătîndu-se cu degetul, apoi, lăsîndu-se ușor pe spate, întinse un picior și sări din vagon.

— Meștere, pe unde ai colindat de te-ai făcut așa, de dimineață ? îl întrebă Gaston, aplecîndu-se în afara tramvaiului. N-ai vrea să te duc acasă ?

Meșterul ridică mîinile de parcă ar fi vrut să spună : recunosc superioritatea tinereții — mă predau... În vîrful dealului, după ce coborîră din tramvai, Gaston se agăță de gîtul țigăncii și începu să-i facă mărturisiri.

— Știi, meșterul ăsta al meu e un om tare bun și cumsecade, chiar dacă bea cam mult. Dar bea fiindcă nu mai are pe nimeni pe lumea asta. A fost însurat, a avut și copii, dar cînd copiii s-au făcut mari, nevastă-sa i-a spus într-o bună zi că niciunul din copii nu-i al lui și că ea se duce cu ei la ăla cu care i-a făcut — iar lui îi mulțumește că i-a crescut... Ori de cîte ori își amintește de povestea asta, își mîngîie capul aplecat deasupra halbei de bere, își freacă ochii, și după ce termină de povestit, mă întreabă : Ai mai auzit vreodată așa ceva, Gastoane ? La care adaugă : Eu nu. Și asta a trebuit să mi se întîmple tocmai mie...

Străbătînd un drumeg ce șerpuia printre două coline, ieșiră în afara orașului, și porniră de-a lungul fabricii de cărămidă. La umbra unui salcîm stătea un bărbat încins la mijloc cu un brîu și care ținea în mînă o armă cu alice.

— Cine-i acolo ? întrebă el.

— Eu sînt, tătucă, eu, îi răspunse țigăncușa, cu vocea ei răgușită.

— Îmi vin pe-aici tot felul de golani ! Mi-e frică de o nenorocire ! Eu, după a treia chemare nu mai avertizez pe nimeni și-i împușc plumbii drept în bot ! spuse, chinuit, bătrînul paznic.

— Tătucă ! strigă Gaston, îți aduc acasă o țigăncușă.

Bătrînul se apropie de gard și își trase pușca pe umăr.

— Unde umbli haimana mică — de mult trebuia să dormi ! exclamă el, după care se grăbi să întrebe : Și ăsta ce caută aici ?

— Ăsta-i drăguțul meu, răspunse fata.

— Drăguțul tău ? ! ? Și știe cum te cheamă ?

— Asta nu știu, răspunse Gaston.

— Dar de culcat te-ai culcat cu ea, spuse bătrînul. Îmi place, se bucură paznicul. Toate au rămas ca-n anii tinereții mele ; și, deschizînd poarta, îl cuprinse pe Gaston pe după umeri și repetă : Asta-mi place. Numai să vă țină dragostea. Mie tot așa mi s-a întîmplat — mergeam așa pe cărarea din pădure ce duce spre Zvořinek și acolo am întîlnit o femeie.. și, pînă să ajungem în sat, eu i-am oferit mîna și ea a zis da. Abia după aceea ne-am prezentat. Doi ani am trăit împreună, trecuți în registrul cîinilor, pe urmă am făcut și nuntă... dar, ia stați... n-ați auzit nimic ? înmărmuri paznicul cu un picior ridicat în aer, ca un ogar.

— Nimic, răspunse Gaston cu o voce șoptită.

— Asta-i bine, căci eu, vorba ceea, mai mult aud decît văd. Așa se face că mereu visez cum mă zvîntă în bătaie tîlharii în fața casei de bani, spuse bătrînul, în timp ce înaintau toți trei prin pîcla trandafirie și iarba albastră.

— Grea slujbă ai, tătucă, îl compătimi Gaston.

— Prea grea, oftă paznicul, dar mie îmi priește. Va să zică dumneata ai pețit, ca să zic așa, o țigancă ! Bravo ! Curajos om. Dar eu îți spun că nu greșești, totul e să știi s-o ții în frîu, s-o strunești, și casa dumitale va fi raiul pe pămînt. A mea tot din căruță se trăgea... era o muiere umblată prin lume, dată naibii... Ca nevastă însă... Aici bătrînul se întrerupse, dînd din mînă plictisit. Dar ce-i cu tine, haimana mică ! ? reluă apoi. Ți-e frig, nu-i așa ? Hai, tinere, vino să vezi și dumneata unde doarme Margit, logodnica dumitale.

— Va să zică, Margit ! exclamă Gaston, frumos nume !

Iar țiganca, tremurînd de frig, rîse răgușit.

Bătrînul paznic arătă apoi un crîng de salcîmi în floare la adăpostul cărora dormeau, în plăpumi, mai mulți țigani, unii cu mîna petrecută peste pernă, de parcă ar fi înotat voinicește peste o pajiște, alții ghemuiți, iar alții ca împușcați. Dar toți răsuflau sănătos, răpuși de un somn binefăcător. Cîteva căpșoare de copii împodobeau azilul de noapte al cărămidăriei, cu zulufii și buclele lor.

— Uite, vezi, acolo sînt căsuțele lor, dar așa sînt ei, cum vine vara și nopțile-s fierbinți, se sufocă în baracă...

Jos, în vale, Praga răsărea din aburul albăstrui al dimineții, becurile electrice, aprinse încă, atîrnau în jurul orașului ca niște ghirlande de lumini la un circ, pe care circarii uitaseră să le stingă. În turnul Petřinului mai străluceau luminile roșii semnalizatoare, iar pe paratrăsnetul coșului din Střešovice sclipea obișnuitul rubin — aici însă dormeau muncitorii cărămidari, peste care se presărau peta-

lele unor salcîmi ce se treceau din floare... Ţigani, foşti nomazi, care veniseră nu de mult la Praga în briştele şi căruţele lor cu coviltir, cu cercei mari în urechi şi cu pălării de vînător pe cap, spre a schimba vagabondajul romantic cu o muncă obişnuită.

— Eu nu pot să dorm sub copac, spuse ţiganca tuşind ; nu ştiu de ce, dar cînd îmi cad peste moacă florile astea, mi se pare că mi se aşază în cap nişte fluturi de noapte, sau că se cern peste mine fulgi de zăpadă — adăugă ea ţopăind de pe un picior pe altul. Ahoi, Gastoane ! Pe mîine seară, în faţă la cinematograful Světt. Te aştept lîngă vitrina aceea cu Fanfan... sau ştii ce, mai bine vino tu la noi... acolo sus... ahoi ! strigă ea sărind peste cei ce dormeau, ca apoi să-i mai fluture din mînă din dreptul unui soc în floare... Pe urmă, cele două şorţuri prinse în ace de siguranţă alunecară în jos şi ea se strecură sub plapumă lîngă copilaşul ei adormit.

— Şi-acum să mergem, spuse paznicul de noapte, bătînd pasul pe loc — că ştii, pe aici mişună tot felul de golani care, dacă nu pot altfel, sînt în stare să ajungă la casa de bani croindu-şi drum prin tavan... Da, dar pentru asta ar trebui să fie aici un altul, nu eu care nu avertizez pe nimeni şi trag cît ai zice peşte... Şi-aşa, va să zică, ai peţit o ţigancă ? întrebă el, dar Gaston se uită la un ţigănuş, care tocmai ieşise de sub plapumă, îmbrăcat într-o cămăşuţă cu pieptar, şi, cu pasu-i legănat, se apropiase de marginea crîngului, de unde făcea

pipi peste întreaga Pragă ce se întindea sub el, la poalele colinei.

— Atenţie ! exclamă bătrînul paznic, arătînd spre copilandrul cu pricina — s-ar putea ca ăsta să fie viitorul preşedinte al ţării... Cine poate şti ! Şi bătrînul adăugă : Va să zică aşa, ai peţit o ţigancă. Dar acasă ? Ce te faci dacă mămica spune : O ţigancă ? doar peste cadavrul meu ! Ce-i răspunzi ? Hai ?...

— Îi răspund : Bine mamă, atunci întinde-te să trec peste tine, ţiganca asta, dacă vrei să ştii, m-a pus pe picioare, spuse Gaston şi, înfigîndu-şi o mînă în şold, se uită în vale unde, peste podul alb, trecea, ca o armonică, un tramvai, în ale cărui geamuri sclipeau razele soarelui de dimineaţă...

LA GRĂDINĂ

DOMNUL KAREL zăcea întins în grădina lui aflată la marginea pădurii de-a lungul căreia curge un pîrîiaş străjuit de sălcii — în grădină cîteva şiruri de tufe de coacăză neagră şi agrişe, şi o stupină părăsită. Zăcea aşa, într-o rînă, şi burdihanul său, mare cît un butoi, se odihnea lîngă el... O mînă o ţinea sub cap, în chip de pernă, iar cu cealaltă smulgea, pe îndelete, buruienile din stratul de pătrunjel. De îndată ce-mi surprinse privirea, arătă cu degetul spre gardul cu portiţă spartă şi spuse : vezi, pe portiţa asta se duce încet-încet viaţa

mea, împlinită nu numai de muncă... ci și de bucuria unor mîncăruri alese, căci mie, de cînd mă știu, mi-a plăcut grozav să mănînc bine... și mult ! Vorbi mulțumit și la fel de mulțumit își văzu mai departe de plivitul lui — după ce termină de plivit un rînd, își luă în brațe burdihanul și trăgîndu-l mai încolo, se întinse de-a lungul lui, continuînd să plivească și să sporovăiască : Doamne, și cînd mă gîndesc că pe mine și azi mă mai zgîndăre o foame atît de frumoasă... și cu ce poftă uriașă mai mănînc și azi un baston întreg de salam turistic, salam pe care-l usuc la ventilația closetului, numai că, salamul ăsta n-apuc niciodată să-l usuc pînă la capăt, fiindcă eu îl înfulec chiar în noaptea zilei în care l-am cumpărat ca să-l usuc, și numai o dată am avut parte să mănînc salamul gata uscat, pe vremea protectoratului, cînd pusesem la uscat un baston întreg de salam unguresc... Veneam frumos spre casă și ce văd : în pivnița locuinței noastre din Praga, portarul stătea și tăia cu fierestrăul de tăiat fier o bucată mare de salam, prinsă în menghină... După culoare mi-am dat seama numaidecît că e vorba de salam unguresc, așa că dau buzna în pivniță și spun : îmi lasă gura apă, spune repede cît vrei pe salamul ăsta, și el îmi zice : două mii... i-am dat pe loc două mii, dar salamul era într-adevăr atît de tare, încît nu putea fi tăiat decît cu fierăstrăul, așa că i-am mai dat portarului încă două sute de coroane ca să mi-l taie felii-felii, iar eu, uitînd de mine, m-am apucat să înfulec feliile, una după alta, pe măsură ce

el le tăia, și așa se face că, pînă la urmă, am înghițit și sfoara cu care fusese legat... spuse domnul Karel și, săltîndu-și din nou burdihanul, îl azvîrli de partea cealaltă a stratului și, rostogolindu-și după el și spinarea, își trase acolo și mîinile, după care își puse din nou sub cap mușchiul acela gros cît piciorul meu, iar cu cealaltă mînă începu să plivească pe îndelete și cu interes stratul de pătrunjel, vorbind în acest timp încet și visător : Abia peste o săptămînă mi-a căzut fisa ! Și m-am dus repede în cămară, și după ce m-am convins, am strîns-o de gît mai întîi pe nevastă-mea, pe urmă pe servitoare și asta, printre hohote de plîns, îmi spune că în timp ce făcea curățenie a văzut în cămară atîrnînd un salam stricat și plin de mucegai, așa că l-a aruncat în lada de gunoi din curtea casei, și astfel eu am plătit de două ori salamul acela unguresc... noroc că azi nu mai sînt atît de flămînd ca înainte, da, noroc, dar să știi, prietene, că, de fapt, ce-ți spun nu-i adevărat, fiindcă eu, de fiecare dată cînd mă pregătesc să plec la Kersk, pun la uscat, cu o săptămînă înainte, un salam, că știi, salamul uscat în răsuflătoarea closetului are un gust aparte, curentul ce se formează aduce aerul cald de la instalația de încălzire centrală, iar salamul ăsta va trebui să-l usuc odată pînă la capăt, căci asta înseamnă pentru mine o mare forță morală — să-l usuc pînă la capăt — și-ai să vezi, prietene, că o dată o să ies eu biruitor asupra mea, și-o să usuc salamul pînă la capăt, și-o să ajung cu el pînă aici ca să gustați și voi din el și să

vă dați seama ce delicatesă e un salam ținut la uscat timp de paisprezece zile, așa cum l-am mîncat eu o dată în Moravia... și-am să-l aduc cu siguranță... dar de îndată ce n-o să mai fiu atît de flămînd și atît de pofticios, o să cumpăr numai pentru voi un salam de treizeci și cinci de coroane și numai pentru voi o să-l atîrn în răsuflătoarea aceea de la closet ce dă spre aerisirea instalației de încălzire centrală, știi, am acolo o ușiță mică, așa cum au țăranii la afumătoare, și acolo îl pun la uscat, numai că de îndată ce mă întind în pat — și, vorba ceea, bine ghiftuit, căci întorcîndu-mă de la lucru, un ceas întreg cumpăr, da, o sacoșă plină aduc acasă — o sută de grame din salamul ăsta și încă o sută de grame de colo, și o sută cincizeci de tobă țărănească, și două sute de tobă obișnuită, și un pic de maioneză și cîteva borcănele cu pește marinat, ce să-i fac, asta-i viața mea, cum văd bunătățile astea în vitrină, pe loc mi se face o poftă nebună și simt cum mă ia cu leșin, încît intru numaidecît în prăvălie, comand la iuțeală o porție pe care o înfulec pe loc și după ce mai cumpăr și tot felul de brînzeturi, mă duc acasă, dar ce tot zic mă duc, alerg, da, alerg să ajung cît mai repede, și acasă înghițim totul, da, stăm și ne uităm la televizor, și eu întind mereu mîna, și-o întind așa pînă cînd pe masă nu mai e nimic, și-mi spun : va să zică am mîncat totul, și atunci mă duc la culcare, și așa, cam pe la miezul nopții, mă trezesc și în fața mea atîrnă parcă din plafon un salam

auriu, da, salamul acela agățat în curentul răsuflătoarei de la closet, și salamul strălucește și sclipește ca tezaurul coroanei, și eu îmi acopăr ochii să nu-l văd, dar salamul mă ispitește cu frumusețea lui în asemenea măsură, încît îmi spun în sinea mea : bagă de seamă, îl usuci pentru prieteni — îl usuci pentru prieteni, și repet așa pînă cînd deodată mă dau jos din pat și strig cu voce tare : pe naiba ! și mă duc la closet și tai o jumătate de salam și-o mănînc în pat, și, cînd termin, nevasta îmi spune din somn : Ai grijă să nu pătezi plapuma și dormi, și eu adorm, dar peste un ceas îmi apare iar în față salamul pus la uscat în ziua aceea, și eu nu mai rezist, și mă dau jos din pat, și iar mă întind, încerc să mă lupt cu mine și mai-mai să mă înving, încă o clipă și depășesc pofta aceea nestăvilită de a înfuleca salamul, adică restul de salam, ca pînă la urmă, cînd cred că am biruit, și răsuflu din adînc, s-o văd pe nevastă-mea îndreptîndu-se din șale și spunîndu-mi : Karel, nu te mai chinui, du-te și înfulecă salamul... iar eu aștept momentul ăsta în fiecare noapte, și după ce înghit și restul de salam, dorm buștean...

În aceeași poziție culcată, domnul Karel continua să plivească, pe îndelete și cu grijă, stratul de pătrunjel — soarele se săltase peste coroanele pinilor și inunda grădina cu fierbințeala dinaintea amiezii și cu dogoarea dimineții de iunie... Dar să știți, reluă cu duioșie domnul Karel, că mi s-a întîmplat să cumpăr și un salam în plus, da, și să pun la uscat două salamuri deodată, dar unul l-am înfu-

lecat de fiecare dată noaptea, fără să mai apuc să-l pun la uscat, dar celălalt a stat agățat de două ori cîte paisprezece zile, cu siguranță că se uscase pînă la capăt, și asta era salamul pregătit numai pentru prieteni, ca să gustați și voi și să vă dați seama ce înseamnă un salam turistic obișnuit, care are gustul salamului unguresc ; de altfel, de două ori am pornit cu el încoace, dar cînd am trecut de Počernice și salamul acela, uscat de mine, a continuat să-mi apară în fața radiatorului, agățat parcă de cer cu o sfoară aurie, m-am văzut nevoit să frînez dincolo de Počernice și să strig : Rahat ! Iar soția s-a simțit obligată să-mi spună : Karel, nu te mai chinui, nu de alta, dar mai faci un accident... iar eu am ridicat capota și, cu cuțitul în mînă, m-am așezat în șanțul acela împuțit de dincolo de abatorul din Počernice, șanțul acela plin de păr de animale și oale sparte, și cu o poftă nemaipomenită am dat gata salamul acela uscat, și abia după aceea am condus pe cinste, fără să mi se mai împăienjenească ochii, și astfel, toată săptămîna următoare m-am gîndit din nou, cu încăpățînare, că al doilea salam uscat o să-l aduc numai pentru voi și am ajuns cu el mai departe, dar cînd credeam că am învins, m-a apucat deodată — lîngă Mochov — o foame îngrozitoare și, nefiind în stare să-mi stăpînesc pofta aceea uriașă, m-a cuprins o slăbiciune atît de cumplită, încît am început iar să am năluciri, și din nou am văzut atîrnînd din cer, de pe aceeași sfoară aurie, salamul acela uscat, iar soția mea, văzînd că am început să conduc alan-

dala, trecînd dintr-o parte în alta a șoselei, mi-a spus : Karel, nu te mai chinui ! Iar eu am oprit și țuști cu salamul în șanț, și am înghițit acolo salamul acela pe care-l uscasem timp de paisprezece zile, numai pentru prieteni... dar ține minte, data viitoare după ce ajung cu salamul uscat pînă la Semice, și-acolo îl mănînc fără pîine, chiar în vatra satului, da, pe urmă, cînd o să încep să mă birui încet-încet și treptat, o să vin cu salamul vostru pînă aici, fiindcă de la Semice pînă la Kersk nu-i decît o azvîrlitură de băț... dar de îndată ce sosesc — căci eu nu garantez pentru mine — așadar, cum îl aduc, încep să claxonez chiar de la marginea pădurii, de-acolo de pe drumul Parohiei, iar voi va trebui să lăsați totul baltă și să veniți repede încoace, căci, am spus, eu nu garantez pentru mine și dacă aș scoate din mașină salamul acela pus la uscat de paisprezece zile, aș intra în el așa, ca din senin, și, pînă să apucați voi să-l luați, eu l-aș înfuleca pe nerăsuflate, pentru că eu, deși nu mai sînt flămînd ca altădată, mai sînt totuși pofticios — numai pofticios — și poftele astea sînt poate mai primejdioase decît foamea adevărată... spuse domnul Karel, ridicîndu-se în capul oaselor ; apoi îngenunche, își trase burta pe genunchi, și se săltă în picioare... Din spate, domnul Karel părea zvelt, atît de drept și de mîndru își purta în fața lui burdihanul acela nemaipomenit de mare ; iar statura lui, de o sută treizeci de kilograme, pășea în pantalonașii scurți, la a căror confecționare se consumau trei metri de doc, —

pășea acum peste pîrîu și podișca se încovoia sub greutatea lui și, deodată, se întoarse și spuse fericit : Așa, și-acum, înainte de a mă apuca să plivesc morcovii, mă duc să înfulec tot bastonul de salam turistic, pregătit pentru uscat și pe care l-am cumpărat ieri la Semice, înainte de a veni aici... Îi spun : Foarte bine, domnule Karel, ce rost are să te chinui... Și, mulțumit, domnul Karel se îndepărtă străbătînd verdele de sub pomii fructiferi, apoi, ocolind trunchiurile unor pini aurii, intră în căsuța lui cu obloane verzi la ferești... Acum, după ce plecase, în pantalonii lui cusuți din trei metri de doc, mi-am dat seama că domnul Karel are un păr de toată frumusețea, des și inelat, ca al negrilor — cîrlionți de sîrmă, înfipți în țeastă, ca o cască ondulată. De fapt, dacă stau și mă gîndesc, în ciuda foamei și a poftelor sale nestăvilite, domnul Karel e un bărbat frumos și, deci, un stăpîn al vieții.

LUCINKA ȘI PAVLINKA

CA ȘI MINE, cîrciumarul Novak era un om sucit. Într-o zi îi întîmpina pe oaspeți cu brațele deschise, zîmbea și le strîngea tuturor mîna, iar oaspeții, la rîndul lor, îi aduceau mici atenții pentru soția lui — un buchet de flori, un coșuleț cu hribi, iarna, la tăierea porcului, cîrnăciori și supă din măruntaie, pe urmă, cîte un hartan de carne afumată, și toate astea

numai pentru că servea o bere grozavă, iar atunci cînd era în toane bune făcea rost de cîțiva iepuri sau de o căprioară și pregătea un ospăț pe cinste ; în general, în zilele lui de bună dispoziție, cîrciumarul nostru era un om cum puțini găsești pe lume. Nevasta lui, cînd fierbea găluștele, geamurile de la bucătărie trebuiau să stea închise, ca nu cumva să răcească găluștele, și cînd i se aducea carnea pe toată săptămîna, domnul cîrciumar desfăcea bucățile și le întindea pe o planșetă mare de bucătărie, pe urmă cerceta cu plăcere fiecare bucată în parte și desfătîndu-se cu priveliștea cărnii se și gîndea la ce mîncare s-ar potrivi cutare sau cutare bucăți de carne și, cînd era într-o dispoziție de zile mari, tăia pe loc felii din pulpa de porc și peste puțin timp apărea în local cu șnițelele făcute pe unt și stropite cu zeamă de lămîie. În zilele lui bune, servea seara plăcinte de cartofi și momițe de taur în chip de șnițel vienez cu sos tătărăsc... În asemenea zile se așeza, din cînd în cînd, pe la mesele oaspeților, își odihnea mîna prietenește pe umerii noștri și ne privea în ochi, și în acest timp se învoia cu noi în privința viitoarelor ospețe ; iar frumoasa lui soție își punea seara șorțulețul și ședea și ea cu oaspeții, și toți eram fericiți că, în sfîrșit, avem și noi un cîrciumar cum scrie la carte. Aveau doi copii, pe Vratia, un băiețel de cinci ani, căruia îi plăcea grozav să stea în brațele clienților și să se gudure ca un pisoi hoinar, și pe Milka, o fetiță de zece ani, care în ciuda faptului că era rotofeie, avea o singură dorință, aceea de

a deveni dansatoare ; și astfel, în grădină sau în local dansa întruna cu voal sau fără voal și, cînd ajungeai în preajma restaurantului Hazenka, o puteai vedea de la distanță pe dansatoarea aceea durdulie care dansa numai pentru propria ei plăcere, cufundată toată într-un exercițiu de gimnastică stîngace, într-un fel de balet lipsit de orice grație. Și cînd se apropia Crăciunul, ce să vă mai spun, restaurantul arăta, ca în basme ! Franta Vorlíček aducea un brăduț în bucătărie, pe urmă tăia un pin pentru local, în Ajun toată lumea din cîrciumă gătea pomul, în care timp domnul Novak împărțea mereu păhărele cu coniac și vișinată și, firește, pahare cu minunata lui bere ; soția lui aducea prăjituri tradiționale și aproape fiecare dintre oaspeți se revanșa prin aceea că punea pe masă cîte un pachet de dulciuri adus de acasă, și astfel nimeni nu mai avea chef să părăsească localul pînă la ora de închidere. Dar asta nu era tot, căci domnul Novak spunea după aceea că sîntem cu toții invitații lui, și așa se face că încuia localul și zilele acelea fericite continuau cu ușile închise. După seara de Ajun, în prima zi și de sfîntul Ștefan, musafirii stăteau fiecare la locul lui printre halbele de bere, Vratia întindea șinele de „cale ferată“ și pe mesele unite începea apoi să circule hîrîind trenulețul jocului de copii, pomul de Crăciun strălucea, iar Vratia și Milka se așezau pe rînd în brațele oaspeților, așa fel încît să treacă pe la toți, și se gudurau sub bărbile lor, și toți eram în al nouălea cer, căci un asemenea cîrciumar nu mai avuseserăm de multă vreme. Mie însă, domnul Novak mi-a fost drag întotdeauna, numai pentru faptul că-și iubea pisicile, pisicuțele lui cenușii, Lucinka și Pavlinka, care veșnic se țineau scai după el, și făceau și ele tot ce făcea domnul Novak — cînd se ducea după cumpărături pe poteca din pădure, Lucinka și Pavlika mergeau și ele, după masa de prînz, cînd de la două localul era închis, pisicuțele se duceau cu domnul Novak să culeagă ciuperci, cînd acesta se ducea în pivniță să dea cep butoiului cu bere, Lucinka și Pavlinka după el, cînd domnul Novak se ducea să se culce, pisicile țuști în patul lui, iar cînd domnul Novak tăia în bucătărie zarzavaturile și carnea ca să prepare mîncarea, pisicile stăteau așezate pe pervazul ferestrei și se uitau drăgăstos la domnul Novak, iar domnul Novak știa acest lucru și, îmbrăcat în șorțul său alb și cu cuțitul de bucătărie în mînă, se apropia mereu de fereastră și, plecîndu-și capul, se drăgălea cu pisicile, așa cum se drăgălea seara cu oaspeții ciocnind cu ei un păhărel, de bun venit. Iar pisicile, aidoma copiilor domnului Novak, începuseră și ele să se învîrtă printre oaspeți și, întocmai ca Vratia și Milka, se așezau bucuroase în brațele lor și ședeau sub palma caldă, pînă cînd oaspetele se ridica de pe scaun sau pînă cînd ele însele se săturau de mîngîierea omenească și atunci se încolăceau în spatele sobei marca Filakovo, și își făceau somnul dulce răsuflînd din adînc, întinzîndu-și oasele și arătîndu-și burticuța lor cenușie-roșiatică, și,

ca și cînd întreaga cîrciumă ar fi fost mama lor, pedalau în gol cu lăbuțele din față, călcînd aerul din care sugeau în chip de lapte dulce fumul de țigară și discuțiile ce se stingeau în liniștea localului prin care zbura un îngeraș, ca apoi să țîșnească din nou strigătele și sudălmile, și blestemele, iar uneori bolboroseli și cîntece haotice. Dar Lucinka și Pavlinka știau că toate astea nu conțin nimic dușmănos, că ele țin de muzica obișnuită a cîrciumii, în care se simțeau ca acasă. Așa se face că atunci cînd Lucinka și Pavlinka se învîrteau în jurul scaunului și mieunau, oaspetele se ridica de la masă și le deschidea ușa, iar pisicile ieșeau în aerul curat de vară, și se așezau pe balustrada terasei, ori săreau pe un scaun roșu de grădină și de-acolo se uitau în soare sau în ploaie, și orice nou venit era întîmpinat de ele prin aceea că-și frecau blănița de picioarele lui sau îi aruncau o privire galeșă cu care își dezarmau oaspetele, și aproape toți oaspeții le mîngîiau ori le spuneau cîte un cuvînt drăgăstos ; și astfel, încet-încet Lucinka și Pavlinka deveniseră inventarul viu al restaurantului Hajenka, și așa se face că intrau în local cînd li se năzărea, ca iar să iasă, după bunul plac, spre a se zbengui afară, în curte, sau a se fugări prin pădurea de stejari, după pofta inimii. Dar domnul Novak avea și zile în care totul căpăta o semnificație contrarie... Deodată i se lungeau urechile și i se lăsau pe spate ca la un cal nărăvaș, și dumnealui uita să mai servească oaspeților berea

și dacă totuși o aducea, avea grijă să fie însoțită de tot felul de observații ; mîncare nu mai servea, și dacă totuși binevoia s-o aducă, o aducea rece, și, în asemenea zile pline de venin, nu se mai așeza, ca de obicei, pe la mesele clienților, ci, sprijinit de scaunul din fața tejghelei se uita la ei cu o privire dușmănoasă și deodată începea să li se adreseze cu dumneavoastră, deși pînă atunci se tutuiseră ; și, în asemenea zile, cînd ne adunam pe pavajul de beton din fața ușii restaurantului, ne era dat să vedem agățate, pe dinăuntru, anunțuri de acest gen : Închis, zi de curățenie, și, în ciuda faptului că înainte cu o zi, cînd mai era în bună dispoziție, domnul Novak ne tutuise și stătuse cu noi la masă, acum ținea închis și fața lui se schimonosea într-un rînjet fioros privind la anunțul cu pricina, ca apoi să dispară în spatele perdelei. Și stăteam așa în fața localului și veneau mereu alți oaspeți, și înjuram cu toții solidar, și strigam și blestemam, întrebîndu-ne de ce nu ne-a spus de ieri... Sau altă zi asemănătoare... sosim și sîntem bucuroșii că ne vedem aducîndu-ne de pe toate aleile și toate drumurile, și sîntem siguri că ne așteaptă o sobă încinsă, căci în local toate luminile ardeau ca un far, ca un candelabru uriaș... Cînd însă am apucat unul cîte unul de clanța ușii, am constatat că localul era închis, și cînd am bătut în ușă, nimeni nu ne-a auzit ; așa stînd lucrurile, ne-am uitat prin ferestruica bodegii, prin care, în zilele de vară, se servea berea pentru grădină, și ce ne-a fost

dat să vedem : în local mesele lipite una de alta, și așternute cu niște fețe de masă sclipind de albeață ; iar domnul Novak, visător, aranja lingurile și furculițele în jurul farfuriilor, unite între ele cu crenguțe de asparagus. Și cînd i-am strigat : Ladia, dă-ne drumul, să ne așezăm și noi ca șoriceii în jurul sobei — îl tutuiam, căci înainte cu o zi și el ne tutuise — domnul Novak, vrăjit parcă, s-a dat cîțiva pași înapoi și, din dreptul ușii, s-a uitat cu voluptate la masa aceea pregătită pentru nunta de a doua zi, pe care o comandase cineva necunoscut ; în local soba rînjea, arătîndu-și colții de cărbuni incandescenți, dar afară era răcoare și burniță. Pe urmă, domnul Novak a catadicsit să ridice gemulețul și să spună, plin de indignare : Ce doriți ? Azi servim numai în grădină, n-ați văzut anunțul ? ! ? Și, astfel, stăteam afară așezați pe scaunele de grădină părăsite, beam bere, și nu eram în stare să ne revenim din întorsătura ce survenise în starea vremii și în dispoziția cîrciumarului nostru, care se desfăta aranjînd mai departe pahar lîngă pahar și păhărel lîngă păhărel, în ordinea în care urma să se bea a doua zi... Iar noi ridicam halbele goale și strigam, dar domnul Novak continua să-și lase capul pe spate, sau într-o parte, spre a se delecta privind din toate unghiurile masa ospățului de nuntă, de a doua zi. Și cînd, în sfîrșit, se învoi să ne ia din nou in seamă, umplu paharele în silă și cu un dispreț nemaipomenit, iar atunci cînd însuși domnul inginer Hubka îl rugă să-i mai umple un pahar de rezervă, domnul Novak se apropie de ferestruică și trăgînd foraibărul, lăsă gemulețul să cadă cu atîta putere, încît domnul Hubka abia mai apucă să-și retragă mîinile, căci altfel ar fi rămas cu siguranță fără degete. Așa se face că am început și eu să tremur de furie și să jur și eu, la fel ca toți oaspeții, că nu voi mai trece niciodată pragul acestei cîrciumi, că mă aflu aici pentru ultima oară și m-am apucat să născocesc ce figură să-i fac și eu, la rîndul meu, acestui cîrciumar nesuferit. Și cînd m-am uitat pe fereastră la localul strălucind de lumină m-au apucat toate pandaliile, deși, cinstit vorbind, oricine trebuie să recunoască faptul că, în toanele lui bune, domnul Novak era cel mai simpatic om și cel mai strașnic cîrciumar din lume, iar acum împodobea într-adevăr masa de nuntă cu atîta gust, de-ți lua ochii, nu alta ; pe urmă le-am văzut pe Lucinka și Pavlinka stînd pe scaun și întorcîndu-și și ele căpșorul într-acolo unde se afla domnul Novak, iar domnul Novak, poate pentru a ne demonstra că pisicile îi sînt mai dragi decît noi, cei de afară, nu se stăpînea nici o clipă și, cînd te uitai, se apleca asupra pisicilor, iar acestea îi dădeau, pe rînd, cîte un pupic pe frunte ; și iar se ducea domnul Novak după flori și ghivece cu ciclame, și iar împletea ghirlande din crenguțele de asparagus pe care le întindea pe o și mai pitorească fată de masă ce acoperea toate mesele. Iar eu mă topeam, înduioșat de faptul că domnul Novak ridica pe rînd iubitele sale pisicuțe, iar acestea, ca și cînd ar fi așteptat acest lucru, se lipeau la pieptul lui... Și-astfel, noi,

oaspeții, uitînd de cinstea și demnitatea noastră, ridicam în burniță halbele goale și, ciocănind în fereastră, le arătam domnului Novak, cerîndu-i să fie atît de bun și să se îndure de noi, și să-și aducă aminte de frumoasele zile cu ospețe de tăierea porcului, de plimbările noastre comune în zilele libere pînă la Švarna Tonk și la bradul uriaș... Dar după ce se desfăta cu chipurile noastre miloage, în care investiserăm mina cea mai înduioșătoare și mai umilă, ca de cîini înfometați, domnul Novak învîrti întrerupătorul și stinse... Căci atunci cînd îl copleșeau tristețea și jalea și supărarea, domnului Novak îi deveneau nesuferiți toți oaspeții, încît nu numai că nu voia să-i vadă, dar dorea să-i jignească în cel mai mare grad, și își alegea această zi tocmai atunci cînd nimeni dintre oaspeți nu se aștepta... Și, totuși, mie mi-era drag domnul Novak... fiindcă era o fire sucită, la fel de schimbătoare, ca mine, care într-o zi eram în stare să îmbrățișez întreaga omenire, iar în altele născoceam pentru omenire catastrofa catastrofelor. Și mai mi-era drag domnul Novak pentru că-și iubea pisicuțele, pe Lucinka și Pavlinka, iar acum, după ce stinsese lumina lăsîndu-ne pe toți afară, în burniță, și se gîndea la noi, cum născocim răzbunarea cea mai cumplită spre a-l curăța de pe această lume, îl vedeam pe domnul Novak întins pe spate în odăița lui și, trăgînd cu urechea la cele ce se întîmplă afară, își mîngîia și își iubea pisicuțele, care se gudurau la pieptul lui. Cum spuneam, domnul Novak era, de bună seamă, un om ciudat, ca și mine. Așa se

face că zilele întunecate erau din ce în ce mai numeroase, iar atunci cînd domnul Novak se lumina la față și ne zîmbea, uitam de toate necazurile pe care ni le pricinuise, bucuroși că putem să ne întîlnim iar în cîrciumă, căci orice bărbat care se respectă, din Kersk și din împrejurimile sale împădurite, începînd de la orele șase seara nu se gîndește la nimic altceva decît la frumosul drum ce ducea spre cîrciumă și la berea bună ce se servește acolo, la discuții, la certurile și la toate prostiile care îl distrag de la grijile cotidiene. Veni pe urmă și ziua în care domnul Novak ne-a anunțat ceea ce noi știam mai de mult, și, anume, că poimîine se mută, și că, pentru această ultimă zi ne invită pe toți la cîrciumă, urmînd să ne pregătească un festin de adio, spre a ne despărți ca prieteni. Și iată că în seara cu pricina, după ce mîncaserăm cu toții acasă ceva ușor și așteptam cu bucurie ultima cină la domnul Novak, ne trezim cu o nouă surpriză : intrăm în cîrciumă, domnul Novak ne întîmpină ca pe niște străini, soba rece, scaunele întoarse cu picioarele în sus, iar domnul Novak, împreună cu soția, își adună lucrurile și le aranjează în cutii și lădițe. Ultima bere ne-a servit-o fără spumă, iar eu aveam impresia că-mi duc, într-un pahar de bere, urina la un doctor vrăjitor, ca să-mi ghicească din ea bolile de care sufeream. Și din nou acea privire melancolică, iar noi ședeam pe scaun și, înmărmuriți, însetați și dezamăgiți, ne uitam cu privirea fixă spre ușă, urmărind cum strălucește de bucurie și de ne-

răbdare chipul noului venit, care, după ce intra, rămînea uluit, apoi înmărmurit și țeapăn, mereu însă cu aceeași față plină de lumină ce nu mai putea fi stinsă. În cele din urmă, fiecare lua un loc pe scaun, iar domnul Novak îi aducea tăcut o halbă cu bere fără spumă... Și cînd domnul Franț a ținut să menționeze că berea lui nu are guler, ne-am întors cu toții spre el, îngroziți de curajul lui... Iar domnul Novak a intrat în bucătărie și, întorcîndu-se de acolo cu un făcăleț, s-a apucat să-i amestece berea așa cum se amestecă făina în sosul cu rîntaș. După aceea a așezat făcălețul pe o scîndură, și în cîrciumă se auzea cum sfîrîie bulbucii de spumă și tot localul era cufundat într-o liniște mută și eram cu toții atît de copleșiți de această înjosire, încît nimeni nu era în stare să se ridice și să plece, deși pentru un băutor de bere nimic nu poate fi mai jignitor decît berea stătută și răsuflată... Iar Lucinka și Pavlinka, neștiind nici ele ce surpriză li se pregătește, dădeau tîrcoale lăzilor și cutiilor, și ajutau la strîngerea uneltelor de bucătărie — o garnitură întreagă de cuțite cu care, în zilele sale bune, domnul Novak tăia carnea și pregătea un meniu avînd cel puțin șase feluri de bucate, în timp ce, în zilele sale negre, n-avea nici măcar salam sau pîine unsă cu grăsime. Și, deodată, domnul Novak s-a proțăpit cu picioarele răscrăcărate drept în mijlocul localului, pregătindu-se să ne spună ceva cumplit, ceva ce-l înverșuna și-l înverșunează mereu împotriva noastră, ceva ce avea să ducă cu el pentru totdeauna și în alte cîrciumi, căci

acest ceva nu era ura față de noi, sau față de numele noastre, ci vrăjmășia sa față de oaspeți în general... A ridicat un deget și noi am holbat la el ochii cît cepele — unii, de groază, s-au sculat în picioare, dar toți ochii noștri se îndreptau spre degetul domnului Novak, așa cum se îndreaptă spițele spre centrul roții de la bicicletă ; dar domnul Novak și-a strîns degetul în palmă, și a dat plictisit din mînă, făcîndu-ne să înțelegem că n-are nici un rost să ne adreseze un cuvînt de despărțire ; de fapt, cu acest gest ne afurisea, așa cum îi afurisește Cristos, în picturile despre judecata de apoi, pe cei ce s-au lepădat de credință, trimițîndu-i astfel spre blestemul etern... Și, în clipa aceea, Vratia, fiul domnului Novak, a deschis ușa și dînd buzna în local s-a lipit de noi copilărește și neprefăcut, apoi în prag și-a făcut apariția dansînd durdulia Milka, care acum purta ochelari și dansa cu un voal în mînă, ridicînd doar brațele, căci pe vîrfuri nu se putea înălța — și dansa cu atîta pasiune încît dansul ei avea darul să sporească și mai mult încordarea ce domnea în local. Și dansa așa, printre mese, ca de despărțire, dansa în cinstea noastră ultimul dans, cu ochii aprinși și cu obrajii îmbujorați, și în pas de dans ieși afară în beznă, iar micuțul Vratia trînti ușa în urma ei cu atîta putere, încît făcu să duduie toate geamurile. Și astfel, unul cîte unul am plecat de la ospățul de adio, luînd-o spre casă pe drumul cel mai scurt, umiliți, obidiți și flămînzi, ca să lingem acasă resturile de la cină, sau să ne ungem cîte o felie de pîine cu untură, de

vreme ce înaintea acestui ultim ospăț refuzasem friptura de-acasă.

A doua zi, după ce încărcară ultimele lăzi și cutii, domnul Novak scoase din odăița lui un coșuleț cu șase pisoi. Lucinka și Pavlinka așteptau ca acest coșuleț să fie urcat odată cu ele în autocamion, dar domnul Novak încuie localul, se săltă lîngă șofer, iar cele două pisici, Lucinka și Pavlinka rămaseră pe bordura terasei ; puișorii ieșiră din coș și se pitulară cu stîngăcie sub pîntecele Lucinkăi ; apoi autocamionul începu să se îndepărteze și pisicile, rămase singure, se uitau în urma vehiculului ce se hurduca pe drumul plin de hîrtoape, încredințate că era vorba doar de o plecare vremelnică, că stăpînul lor se ducea undeva în concediu și că, mai devreme sau mai tîrziu, avea să se întoarcă. Dar domnul Novak nu s-a mai întors... Veniră ploile ; printr-o gaură deschisă în postamentul clădirii, pisicile își traseră puii la adăpost într-o pivnicioară boltită și întunecată, aflată sub podeaua cîrciumii ; apoi Lucinka și Pavlinka începură să stea zile în șir la marginea șoselei, cu privirea ațintită în direcția de unde ar fi trebuit să se întoarcă stăpînul lor. Dar acesta nu s-a mai întors. Au venit în schimb alți oameni care au plecat numaidecît, apoi alții, și cînd aceștia au deschis ușa localului, Lucinka și Pavlinka au dat buzna înăuntru și s-au lipit de sobă, dar străinii le-au gonit strigînd la ele și bătînd cu piciorul în podea ca să le sperie ; pisicile însă au vrut iar să se apropie, căci înainte toată lumea le iubea și ele se deprinseseră să fie mîngîiate, dar străinii au continuat să tropăie și să le alunge, și astfel, Lucinka și Pavlinka se ascunseră într-un tufiș și cînd își scoaseră de acolo căpșoarele, oamenii nu se mulțumiră cu atît și se apucară să le gonească în pădure. Pe urmă un timp a fost liniște, Lucinka și Pavlinka învățară să bea apă din jgheab. Într-o zi însă, sosi un camion, întocmai ca autocamionul cu care plecase domnul Novak și din el coborîră doi oameni ; aceștia deschiseră cîrciuma, cărară în bucătărie și în cămăruțe tot felul de lăzi și cutii, apoi începură să aducă apă și să frece dușumeaua și să spele vasele, și în acest timp suduiau și blestemau de mama focului, căci domnul Novak avusese grijă să le lase toată vesela așa cum o adunase de la masă, ceștile de cafea pline cu zaț și, în plus, o dezordine cumplită, potrivit vechiului obicei cîrciumăresc de a-i oferi succesorului posibilitatea de a se bucura de noul local. Iar noi, vechii clienți, ne-am dus acolo chiar a doua zi, și ne-am bucurat că acum vom avea o cîrciumă cum scrie la carte. Noii veniți erau doi frați, care puseseră la cale imediat tot felul de planuri, așa fel încît pe lista de bucate să fie șapte mîncăruri pentru felul întîi, și poate și bere de Plzeň sau, cel puțin, de Velke Popovice. Și din nou eram cu toții plini de însuflețire și mîncam tot soiul de gulașuri și ciorbe de burtă, iar băieții erau ageri și plini de viață, și spuneau că vor să cîștige bani de mașină și că localul nu va fi închis nici o zi, ci, dimpotrivă, va zbîrnîi de dimineață pînă noaptea, fără întrerupere, și arătîndu-ne de fiecare dată

cum au frecat dușumeaua, spuneau că aceasta e cartea lor de vizită... Și toți eram entuziasmați, în afară de mine, căci în clipa în care Pavlinka și Lucinka dădeau buzna în local și săreau în brațele oaspeților sau se făceau covrig lîngă soba marca Filakov, cei doi restauratori le înșfăcau și le azvîrleau pe ușă afară, strigînd la ele că igiena nu face casă bună cu pisicile... Așa se face că Pavlinka și Lucinka nu mai aveau voie să intre de loc în local și stăteau speriate pe bordura terasei. Pe urmă, cînd au început ploile mari, le-au murit toți puișorii, și cînd a început să ningă, în disperarea lor Pavlinka și Lucinka au dat năvală ca o vijelie în cîrciumă, nădăjduind, așa cum erau obișnuite, să fie lăsate să se încălzească nițel la gura sobei, dar cei doi patroni le-au gonit cu măturoiul și, în șuturi repetate, le-au dat pe ușă afară... De atîtea ori am vrut să le mîngîi de atunci, dar sărmanele își pierduseră încrederea în oameni.

Și astfel, în timp ce în cîrciumă orchestrionul cînta de zor și soba era încinsă, Lucinka și Pavlinka fugeau de oricine trecea prin preajma lor pentru ca apoi, cînd ușa se închidea, să stea mute în pragul cîrciumii și să privească în sus, spre clanța ușii, cu speranța că o dată și-o dată o va deschide frumosul lor stăpîn, domnul Novak ! Dar domnul Novak nu venea și astfel, Lucinka și Pavlinka, deși pisicuțe de doi ani, au îmbătrînit curînd și aveau fruntea brăzdată de cute ca un bernardin bătrîn, și erau uscate de foame, căci n-aveau unde să se ducă să mănînce, stînd veșnic încolăcite sub

podeaua cîrciumii unde se furișau prin gaura de aerisire din șosea. Vedeau cum sosesc mașinile, vedeau și oamenii care veneau să urineze în gaura aceea de aerisire aflată la nivelul chepengului — și stăteau strînse ghem și dormeau, în timp ce sus în local se tropăia și scrîșneau picioarele scaunelor mutate de oameni din loc în loc. Pisicile însă nu ieșeau din bîrlogul lor, iar dacă ieșeau, atunci numai noaptea ca să mănînce resturile de mîncare reci sau înghețate de-a binelea. Și cînd erau geruri mari, Lucinka și Pavlinka se încolăceau lipindu-se una de alta, ca să se încălzească sub dușumea ; și, totuși, în fiecare seară, cînd localul era plin și orchestrionul duduia amestecîndu-și sunetele cu cîntecul încîlcit de beție, Lucinka și Pavlinka dădeau fuga pe terasă și de acolo săreau pe lădițele cu pămînt și pelargonii uscate și înghețate, și stăteau acolo așezate una lîngă alta cu privirea ațintită spre localul luminat, spre soba încinsă marca Filakovo, și, cine știe, poate că visau sau își aduceau aminte de vremurile acelea cînd, ghemuite în preajma sobei, zăceau acolo mulțumite, expuse cînd cu fața, cînd cu spatele, ca să se încălzească din toate părțile. Cînd le vedeam așa, treceam încet, să nu le tulbur, și vedeam ochișorii lor curioși și însuflețiți, care vedeau acolo, în interiorul localului, ceva căruia i se spune speranță, ori amintirea unor vremuri frumoase, și-mi dădeam seama că numai această priveliște le ajungea ca să trăiască, în speranța că va veni odată ziua cînd se va întoarce domnul Novak, cel care le-a iubit și pe care l-au

iubit... Și priveau așa îndelung, pînă cînd gerul începea să-și deseneze pe geamuri florile sale de gheață, alte flori decît florile speranței — florile frumoase ale iernii ; și astfel, nemaivăzînd nimic prin gravurile de promoroacă înghețată, Lucinka și Pavlinka săreau în liniște de pe lădițe și, strecurîndu-se sub dușumea, prin gaura cu urină înghețată, se îndesau pînă în locul de unde țîșnea și se înălța coșul spre care ducea burlanul sobei marca Filakovo, acolo se ghemuiau în praf, una peste alta, își suflau în lăbuțe și sub gît și, oftînd, adormeau cu amintirea frumoaselor timpuri despre care credeau că aveau să se întoarcă, pentru că această cîrciumă aparținea stăpînului lor și, deci, și lor. Pe urmă, în fiecare zi cînd mă duceam la cîrciumă, țineam o clipă clanța în mînă, întrebîndu-mă dacă să intru sau nu... Și fiindcă sînt un om sucit, intram și mă salutam cordial cu Vaclav și cu Lukaš, cu noii restauratori care, deși țineau bucătăria curată, deși aveau o listă de bucate bogată, deși aduseseră un orchestrion gigantic care-i scosese din minți pe cei mai mulți dintre oaspeți, pe mine mă nemulțumeau pentru faptul că în dreptul sobei marca Filakovo se încălzeau fărașul de gunoi și fărașul de cărbuni, deși acolo ar fi trebuit să se întindă Lucinka și Pavlinka... cele două pisicuțe care acum stăteau în lădița de flori, cu o lăbuță ridicată în poziție de alarmă, de parcă ar fi pîndit un șoricel, și se uitau în cîrciuma încălzită, ca două bătrîne ce și-au tîrît picioarele pînă la ferestrele localului, ca să privească la balul pompierilor... Azi gerul s-a înăsprit și florile de gheață de pe geamurile ferestrelor s-au transformat într-o perdea de poliester, mascînd lumea atît de scumpă celor două pisici — Pavlinka și Lucinka.

DOMNUL METEK

CÎND TOAMNA ȘI IARNA soarele nu se arată nici măcar ca mostră fără valoare, cînd dimineața la șapte și jumătate mai e încă întuneric, iar după-amiaza la patru și un sfert se lasă noaptea, peste cătunele de pădure însingurate se așterne melancolia și pămîntul jilav e pustiu, lipsit de frunze și de speranțe. Ședeam pe întuneric lîngă fereastră și priveam în beznă, neștiind ce să fac — să mă arunc sub roțile trenului, care în asemenea seri se face auzit undeva, departe, peste rîu, sau să mă spînzur, așa cum mi-a citit în cărți ghicitoarea Mařenka la toaleta pentru femei de la hotelul Na knížeci (La Prințul). Dar tocmai în clipa în care fitilul lămpii mele își lăsa obosit pleoapele, de pe șoseaua principală coti spre poarta mea o motocicletă, care se opri, și în curte intră o siluetă întunecată de bărbat ; cînd am aprins lumina în odăiță și m-am uitat în curte, l-am zărit pe domnul Metek îmbrăcat în haine de piele ; era vesel și radios, iar dintre sprîncenele lui stufoase și favoriții săi prelungi străluceau doi ochi ce nu-și puteau stăpîni mîndria de sine, o satisfacție nemărginită ce con-

trasta flagrant cu peisajul păgubit de frunze, ce așterneau acum, ca un covor lipicios, drumurile și cărările, brazdele și luminișurile, șanțurile și toate pajiștile din pădure, și îngrăditurile, și pepinierele de stejar. Și domnul Metek îmi făcea semn să vin lîngă el, ca să mă ung și eu cu nu știu ce fel de fericire, un fel de fascinație aflată afară, în fața porții, și cînd, la lumina piezișă a felinarului, am descoperit sursa însuflețirii sale, am crezut, la început, că în atașul motocicletei zace cu picioarele în sus un căluț de lemn, cu care se leagănă copiii. Dar nu era nici un cal, ci o oaie moartă, înghețată și jupuită, din al cărei pîntece despicat răsăreau plămînii și ficatul, ca o batistă din buzunarul unui dandy à la Brummell. Ce-i asta? întreb. O minune, îmi răspunde fericit domnul Metek, o achiziție extraordinară — am dat pe ea un motoraș și cincizeci de coroane. Nu mai putea de bucurie. Și ce legătură am eu cu povestea asta? îl întreb. Cum ce? îmi răspunde domnul Metek, dumneata mă poți ajuta s-o tranșez, și-apoi, mi s-a spus că te pricepi să faci niște bojoci haiducești pe cinste, și-o să facem și șnițele, iar pulpa și celelalte le punem în baiț și-o să facem niște cîrnați nemaipomeniți... se bucura domnul Metek, și, în ciuda faptului că era frig, iar el vînăt ca ficatul de oaie, atingerea unui țel măreț strălucea triumfător pe chipul lui; era fericit că dobîndise oaia la un preț atît de avantajos. Zic: Bun, s-a făcut, domnule Metek, îmi pun cojocul și merg cu dumneata — dar, spune-mi, ai acasă o albie, sau un lighean mai mare, sau un ciubăr? Domnul Metek a răsucit însă din cap, în semn că n-avea nimic din toate astea. Zic: Atunci luăm hîrdăul meu și gata povestea, bine? Domnul Metek a zîmbit, arătîndu-și dinții, și dinții lui sporeau prețul fericirii de care era, pur și simplu, inundat, în care se bălăcea și grohăia. Știi ce, îmi spuse după un timp de tăcere — te-aș ruga să nu-mi mai spui domnule Metek... spune-mi mai bine Mișa, vrei? Bine, bine, zic eu, dar toți aici, prin pădure, îți spun domnule Metek... și, fără să aștept răspunsul lui, am dat fuga în bucătărie, mi-am tras repede cojocul pe mine, am luat lanterna, și cînd am ieșit în răcoarea serii, domnul Metek mi-a spus: Asta-i numai o poreclă, Metek i se spune la noi lui Methodeu, așa că, te rog, să-mi spui Mișa. Zic: Bine, s-a făcut, domnule Mișa; dar dacă nu mă înșel dumneata n-ai mai fost pe la mine, nu-i așa? Și domnul Metek îmi spuse că n-a fost. Am pornit printre puieții de pin, și în timp ce mergeam prin spatele clădirii, felinarul atîrnat în colțul cabanei proiecta umbra ascuțită a casei pînă în bolta cerului, sporind astfel profunzimea umbrei în care pășeam, îndreptîndu-ne spre pîrîu unde se afla hîrdăul cu pricina. În drum luminam cu lanterna pinii seculari, din care răzbea aroma verde-turcoaz a acelor de conifer. Domnule Metek, dumneata ai acasă cimbru? îl întreb. Și alte mirodenii — și piper și foi de dafin? N-am, îmi răspunse domnul Metek, uitîndu-se cu multă atenție în sus la trunchiurile zvelte măsurînd

peste zece metri și la încrîngătura ritmică a ramurilor în coroanele arborilor. Ei, da, asta zic și eu lemn, mai mare dragul, recunoscu el. Ce scînduri ar mai ieși din el — mă mir că nu-l tai, că, vorba ceea, e lemn zdravăn, maturizat... Zic : Nu se poate, domnule Mișa, că, vorba ceea, fiecare dintre pinii ăștia își are numele lui — asta e chipeșa Tonička, asta e drăgălașa Pepička, în onoarea surorii sale din pădurea de lîngă Chobot, iar ăsta e frumoasa Johana, de fapt e cel mai frumos, uite-te și dumneata cu ce precizie sînt distribuite rămurelele în coroană. Asta-i ca un vitraliu în catedrala Chartres, de aceea îi spune Frumoasa Noastră Fecioară — Notre-Dame, iar ăsta, îl vezi, după chip e sfînta Agata cu amîndoi sînii retezați... Vezi, domnule Metek, toate astea le-am moștenit de la învățătoarele de la care am cumpărat parcela asta de pădure, așa au botezat ele toți pinii ăștia, cu nume femeiești și ori de cîte ori veneau aici se duceau mai întîi să se închine pinilor, cu plecăciuni adînci după tradiția slavă, și uite așa, și eu de la un pin la altul... frumo... În clipa aceea am ieșit pe o pajiște povîrnită ce cobora ușor spre pîrîiașul amintit, care nu se vedea, dar clipocea de zor, de parcă tocmai atunci și-ar fi spălat dinții și ar fi gargarisit în toate tonalitățile. Ei, drăcie, se minună deodată domnul Metek, asta ce mai e ? Și, trăgîndu-mi lanterna din mînă, lumină o salcie înaltă, cu două trunchiuri. Asta-i o adevărată splendoare, adăugă entuziasmat, luminînd cu grijă tot copacul, îmbrăcat aproape în întregime într-o scoarță galbenă.

Știi, Mařenka mi-a prevestit... am spus eu fără să-mi rostesc gîndul pînă la capăt. Și, cu lanterna, cu care legăna umbrele crengilor, domnul Metek îmi făcu un semn, vrînd să mă întrebe cam ce ar fi putut să-mi prevestească Mařenka... Și, rotind din nou lanterna, ca să vadă bine în jurul lui, domnul Metek se aplecă spre pîrîu și privi îndelung apa cristalină ce rostogolea pietricelele și firele de nisip, susurînd și bolborosind prin ierburile ascunse... Apoi, după ce se sătură de privit, rosti cu o voce gravă ce trăda chibzuința : Ei, da, dumitale o să-ți vină greu să mori... Iar eu am înțeles că domnul Metek spusese în locul meu ceva nespus de frumos, și-am mai înțeles că, atunci cînd omul are o iubită frumoasă, sau o pădure frumoasă, sau un și mai frumos pîrîiaș cu apă vie, n-are nici un chef să moară, tocmai din pricina și numai din pricina acestei frumuseți... Ce facem cu hîrdăul, îl luăm ? întrebă domnul Metek. Și, opintindu-ne, am încercat să smulgem hîrdăul din pămîntul înghețat, dar fundul de lemn era prins într-o pojghiță de gheață mai groasă. Pînă la urmă, investind toate puterile, de ni s-au îndoit genunchii, am izbutit să desprindem hîrdăul cu pămînt și frunze ruginite cu tot. Am dus vasul și l-am așezat în atașul motocicletei, apoi am întrebat : Ai acasă un cuțit de măcelar ? Domnul Metek mi-a răspuns că nu are. Atunci am să iau cuțitele și satîrele mele, pe care le-am făcut din niște baionete pe vremea cînd eram militar... În sfîrșit motocicleta porni ; eu stă-

team la căpătîiul oii moarte și țineam hîrdăul care, cu muchea plînă de pămînt și frunze înghețate, se înfigea în carnea moartă, și îl țineam așa fel încît cercul de șină al hîrdăului să nu atingă ficatul sau plămînii animalului. Domnul Metek conducea motocicleta, — după zgomot era o Jawa cu arcuri la ambele roți. Acum a coborît din șoseaua principală — și, luînd-o pe o alee lăturalnică, ocoli niște băltoace izvorîte din pînzele freatice, căci aici ne aflam într-o groapă, în locul cel mai adînc al Cehiei, al întregului ținut — de aceea apa se scurge aici și se adună din belșug, și e destul să sapi o dată cu hîrlețul ca să țîșnească o apă acidă, astfel că fiecare cabană și fiecare construcție stă aici pe o apă ce urcă prin pereți ca un muc ce suge petrolul dintr-o lampă de gaz. Știi, îmi spune domnul Metek, încetinînd viteza și sprijinindu-și o mînă în șold, știi care-i copacul preferat de mine? Pinul, îi răspund. Nuu, behăi domnul Metek. Atunci jaleșul sau salcia, am încercat să ghicesc. Nuu, behăi din nou domnul Metek, grăbindu-se să adauge cu mare satisfacție : Plopul-tremurător, pentru că înflorește acum, la începutul lui ianuarie și e cel dintîi mesager drăgălaș al primăverii... Deodată răsuci ghidonul și, apăsînd cu piciorul pe frînă, sări din șa ; pe urmă, trecu repede în lumina farurilor, scoase din buzunar o cheie și după ce o sărută descuie cu ea portița, apoi, aplecîndu-se adînc, trase zăvorul și, îndreptîndu-se din șale, deschise, plin de mîndrie, poarta mare. Cînd sări din nou pe motocicletă, spuse : Poarta asta am făcut-o singur, cu mîna mea,

în numai o sută șaizeci de ore muncă... Ce zici? Și rostind aceste cuvinte, se întoarse spre mine, iar dinții săi albi, dezvăluiți de zîmbetul mulțumirii, străluceau în bezna adîncă aidoma unui ceas deșteptător cu cifre fosforescente. Zic : Plopul, plopul-tremurător... ăsta-i copacul în care s-a spînzurat Iuda, cel ce l-a vîndut pe Cristos, și s-a mai spînzurat în el un turingian, care vrînd să-și arate recunoștința față de prinț i-a omorît servitorul... Da, ia spune, domnule Metek, dumitale îți place carnea de oaie? Nici s-o văd, îmi răspunde domnul Metek, scuipînd în scîrbă. Zic : Atunci de ce te-ai tocmit s-o cumperi? Domnul Metek sări de pe motocicletă și, întorcînd luminile, pe care le stinse, spuse cu atîta voluptate, de i se strangula vocea de emoție : Cum să nu cumpăr un asemenea chilipir?! Dumneata nu pricepi?! Asta-i plăcerea mea, să cumpăr ieftin lucruri frumoase, fie și cu defect... dar cum să nu le cumpăr cînd sînt atît de ieftine?!!... Apoi se duse și apăsă pe butonul electric din zidul casei de care se lega în pantă un atelier, iar de acest șopron se lega, tot în pantă, hambarul de lemne, iar de acest hambar, al cărui acoperiș se termina în pămîntul jilav, se lega o streașină din care răsăreau niște țevi prevestitoare de rele, ca țevile unor „Katiușe“ sau ale unor tunuri ale artileriei de munte. Și peste toate astea vuia simfonia unui crîng de pini ce nu se puteau înălța din pricina apei subterane. Și toată viața stăteau acești arbori înecați pînă la glezne în apa acidă ce se scurgea aici în voie din celelalte pămînturi negre și ochiuri de apă situate mai

sus, precum și din izvoarele de ape minerale ruginite... Și tot acest ansamblu — care vara e învăluit de frunzișul binefăcător al tufelor de zmeură, și ale plopilor și mestecenilor, ei bine, tot acest ansamblu era luminat acum ca un circ în toiul nopții, ca un carusel cu mii de becuri aprinse, ca un panoptic cu o jumătate de oră înaintea spectacolului de seară. Pe un teren viran se afla o mașină uriașă, cîntărind pe puțin douăzeci de tone, un fel de strung de mari proporții. Și, urmărindu-mi uimirea, domnul Metek începu : Ei ce părere ai ? Nu-i lipsește decît balansierul și motorul, dar — spune și dumneata... să nu-l fi cumpărat cînd era atît de ieftin ? ...Scoase repede din buzunar un carnet de însemnări, se uită în el, apoi, ridicîndu-și privirea ce-i strălucea de fericire, reluă : Dacă bag în mașina asta o sută treizeci de ore-muncă, o să pot să tai cu ea scînduri groase, și nu numai scînduri, ci și grinzi uriașe ! Și bănișorii o să se întoarcă înapoi, nu o dată, ci de zece ori... Am tras hîrdăul din ataș, cu regretul de a fi pornit în această aventură cu oaia, dar, aducîndu-mi aminte că altfel aș fi stat acasă și aș fi căzut pradă melancoliei opririi timpului, am spus pe un ton poruncitor : Domnule Mișa, adu-mi repede o perie de paie de orez ! Și domnul a intrat în casă de unde s-a întors triumfător aducînd în fața cosmeliei o albie mică de bachelită, în care se aflau nu zece, ci cincizeci de perii din paie de orez ; am luat una și, sub șuvoiul de apă acidă, am început să frec hîrdăul ; văzînd însă că firele periei se fărîmițează, am luat altă perie, și,

în clipa aceea, domnul Metek a început să jubileze : Spune și dumneata, cum să nu le fi cumpărat ! ? ! O perie m-a costat cincizeci de haleri... îți dai seama ce chilipir ? Zic : Foarte bine, dar pînă una alta, adă matale o masă ca să avem pe ce spinteca oaia asta ! Domnul Metek intră în casă și în timpul ăsta eu stam la lumina unor felinare și a unor reflectoare ce-și aruncau razele în sus spre pinii negri și, schimbînd a patra perie, continuam să frec de zor hîrdăul... Domnul Metek ieși cu masa și o așeză lipită de zidul roșu, numai din cărămidă și fără pic de tencuială pe el... În general, toată parcela de vară a domnului Metek aducea cu atelierul sinistru al unui tinichigiu amărît, sau al unui lăcătuș sărac, care, în cele din urmă, văzînd prăpădul din jurul lui, s-a spînzurat. Am apucat amîndoi oaia și am așezat-o pe masă, iar eu am adus cuțitele și m-am apucat să curăț, cu dezgust, frunzele lipite de carnea animalului. Domnule Mișa, fii bun și adu un topor ! i-am poruncit. Și domnul Metek s-a dus să caute toporul și în timpul ăsta continua să jubileze socotind orele-muncă pe care le înmulțea cu nu știu cît, ca apoi să-și exprime entuziasmul printr-o dublă explozie de bucurie față de rezultatul total al orelor-muncă, reprezentînd un țel fericit, necunoscut mie, o culme a strădaniei pentru care domnul Metek trăia, strădanie din pricina căreia, cu siguranță, nu putea dormi ; iar eu mă înfioram gîndindu-mă la toate surprizele pe care le cuprindeau această cocioabă, aceste ateliere și aceste șoproane misterioase... Dintr-un șopron se auzi

vocea trufașă a domnului Metek : Hahaha, pe mine vor dumnealor să mă învețe ce am de făcut ? Pe mine care sînt planificator de profesie ? ! Și-a găsit cine să-mi dea mie sfaturi ! Rîdea și, înecîndu-se de atîta rîs, alunga cu mîna sfaturile acelea supărătoare și cînd îmi întinse toporul, spuse : Topoare am treizeci, dar spune și dumneata, cum să nu le fi cumpărat cînd au costat trei coroane bucata... Și ce dacă sînt prea călite ?... Lovesc cu ele mai ușor și gata povestea... Dar, recunoaște și dumneata că a fost un chilipir... În acest timp eu am despicat burta animalului și, ca pe un ceas cu pendulă, am tras afară frumoasa mașinărie cărnoasă a măruntaielor și le-am întins pe masă ; tubul laringelui sclipea ca niște inele de calcedonie, ficatul zăcea pleoștit în superba culoare violetă a pălăriei de cardinal, iar plămînii aveau, la lumina becurilor, o culoare trandafirie atît de gingașă, ca oițele după un apus de soare ce prevestește ploaia ; seul, de bună calitate și ușor înghețat, alcătuia niște norișori albi de toată frumusețea, plutind pe cerul albastru, norișori pe cerul de iarnă, nori încărcați de ninsoare și zloată, sau cu bucle, ca niște mușuroaie de cîrtiță pe cîmp, ca un creier omenesc plin de circumvoluțiuni și zgîrieturi... Mîine facem din astea un gulaș haiducesc pe cinste... mai punem și limba... și, rostind aceste cuvinte, am spintecat capul, am tras afară limba și am tăiat-o și, îngrozit, încercam să alung gîndul despre Jesenius căruia i se tăiase în piață limba vie... dar gîndul nu voia să mă părăsească și stăruia mereu în mintea mea, travestit într-un fel de nor... Adu un lighean pentru bojocii ăștia, domnule Mișa, am declamat ca pe o formulă magică... Da, și la urmă îngroșăm gulașul cu o bucată de creier ! am adăugat, bătînd una cîte una fiecare jumătate de creier pane, ca să scutur gîndurile, ultimele gînduri, ultima imagine a bărbatului care a spintecat oaia cu cuțitul... Iar domnul Metek veni, mai-mai să se răstoarne, cu un braț întreg de vase introduse unul într-altul, le lăsă jos și vasele se legănau în cerc, și nu erau decît douăzeci... Spune și dumneata, să nu le fi cumpărat ? Trei coroane bucata, cînd în mod normal o asemenea oală costă treizeci de coroane... Chilipir, nu-i așa ? Și dumnealor ar vrea să-mi dea sfaturi mie, care sînt planificator de profesie... Am aruncat gingașele măruntaie într-o oală cu smalțul de pe fund ușor plesnit, pe urmă domnul Metek a apucat oaia de picioare și eu am intrat cu cuțitul în oasele șoldurilor, le-am răsucit și am smuls pulpele așa cum se smulge ușa din țîțîni ; pe urmă am scos capacele, după care am dibuit cu cuțitul ultima vertebră cervicală și cu o lovitură ușoară de topor, am desprins gîtul de trupul animalului. Asta-i bucata cea mai delicioasă, am spus, scuturînd ceafa însîngerată, dar domnul Metek s-a schimonosit la față ca un drac. După aceea am degajat coastele și le-am retezat, scoțînd la iveală un mușchi de toată frumusețea, pe care l-am pus pe masă alături de ceafă. Și gata povestea, am spus, acum mai jupoi seul, că oaia asta a fost tare grasă — seul îl topești și faci din el jumări

sau îl întinzi afară să-l mănînce piţigoii ? Piţigoii, răspunse morocănos domnul Metek, în timp ce eu îmi desfătam auzul cu sunetul frumos pe care-l emitea seul, tras numai uşor cu degetul — un sunet uscat, ca atunci cînd calci printr-un stejăriş rece, presărat cu zăpadă proaspătă şi uscată, printr-o pădure de stejari înzăpeziţi, atunci cînd tălpile bocancilor scrîşnesc sec, muşcînd din zăpada acoperită cu frunze de stejar... Hai să te odihneşti niţel, îmi spuse domnul Metek, restul îl terminăm mai tîrziu... Şi abordă din nou acea mină zîmbitoare, trădînd siguranţa de sine şi încîntarea faţă de tot ceea ce nu era în stare să-l sature din plin, faţă de o mare frumuseţe, faţă de gruparea unei frumuseţi periculoase pe care voia s-o împartă cu mine... Deschise uşa, mîinile mele luceau de grăsime, iar eu înaintam cu degetele răşchirate, în timp ce domnul Metek mă conducea de la o grămadă de lucruri la alta, ca un ghid într-un castel cu stafii, şi-mi explica, şi vocea lui zuruia de un entuziasm nestăvilit, din care am tras concluzia că domnul Metek trebuie să fie un exemplu nu numai pentru sine, ci pentru întreaga omenire, căci domnul Metek nu mai întîlnise pe lumea asta un om atît de frumos şi atît de exemplar, cum era el — planificatorul de profesie... Poftim, aici sînt treizeci de biciclete, lipsesc ghidoanele şi frînele, dar cum să nu le cumperi cînd au costat o sută optzeci de coroane bucata... iar aici, priveşte, aici atîrnă treizeci şi şase de veste, îţi dau numaidecît una s-o vezi... treizeci şi şase de veste presărate cu fluturi... sau albine... e drept, acum nu se mai poartă, dar o să se poarte... lipsesc nasturii, lipsesc şi butonierele, fiindcă meşterul croitor care le-a lucrat s-a îmbătat în asemenea hal, încît a uitat de ele, dar, spune şi dumneata, puteam să nu le cumpăr cînd una mi-a revenit la şase coroane şi cincizeci de haleri... Sau aici... Ce crezi dumneata că am aici, în lăzile şi dulapurile astea ? Teodolite !... Trei bucăţi — sînt ce-i drept, mai vechi, dar cum să nu le fi cumpărat cînd unul m-a costat optzeci de coroane, şi dacă te-ai duce să le cumperi de la magazin, ar trebui să plăteşti opt sute şi chiar mai mult... Mă înţelegi, mie nu oricine îmi vinde ieftin, dar eu mă tocmesc cu fiecare, pînă-l fac să se învoiască ! Lipseşte, ce-i drept, o lentilă, dar uite, din astea am cumpărat o lădiţă întreagă, da, o lădiţă întreagă de lentile cu o sută douăzeci de coroane... lentile bune la orice... da, cu lentile sînt aprovizionat pentru toată viaţa... acum însă să mergem în hambar — depozitul meu principal, spuse domnul Metek în clipa în care i-am făcut semn cu mîna că ar fi cazul să terminăm oiţa aceea cumpărată în condiţii atît de avantajoase... Dar dumnealui nu mă luă în seamă şi, deschizînd uşa, apăsă pe buton şi lumină magazia cu şase becuri deodată... Şi aici atîrnau din tavan tot felul de obiecte, ca într-o cizmărie... ghete, şoşoni, cizme cazone, şi domnul Metek umbla de colo pînă colo, mîngîind căputele cizmelor şi fălindu-se de zor : Aici m-am întrecut pe mine, o gheată m-a costat cinci coroane, da, nu m-am lăsat pînă nu i-am convins, am înecat obiecţiile lor în valu-

rile voinței mele, pînă cînd l-am făcut să cedeze pe însuși responsabilul Veterei *... Dar, cum văd, ghetele astea sînt toate pe stîngul... i-am spus eu. E limpede, nu-i așa ? jubilă domnul Metek, bătînd din palme, trebuie să fie pe stîngul, căci altfel nu le-ar putea cumpăra nimeni atît de ieftin. Dar uite și dumneata ! Și, ca să-mi demonstreze, se descălță și-și trase în picioare două cizme stîngi, cizmele acelea cazone, și începu să meargă de parcă ar fi șchiopătat, înaintînd ca un automobil cu farurile prost fixate... dar dumnealui nu mai contenea să se fălească : Dacă ai ști dumneata ce călduroase sînt, parc-ai sta cu picioarele în apă caldă ! Asta, fiindcă sînt căptușite cu filț, mă rog, ce-i drept, nu-s făcute să alergi cu ele pe cîmp, dar în atelier, cînd stai la mașină și lucrezi în picioare, e tot una dacă porți pantoful stîng sau drept... nu-i așa ? Principalul e să țină cald... Uite, ia și matale o pereche, să ai de la mine... Și, în timp ce sporovăia, trecu pe lîngă un fel de pălării uriașe, și dumnealui ținu să-mi explice pe loc : Astea-s vedre de apă ! Curg ele un pic, dar cînd am cumpărat în condiții avantajoase plasturi de la administrația militară, dumnealor mi-au spus : poftim, un leucoplast și o vadră de pînză cazonă... O vadră mi-a revenit la nouăzeci de haleri — pomană curată... și mă conduse mai departe în fața a patru gramofoane cu pîlnie și începu din nou să jubileze : N-au ele arcuri, dar, spune și dumneata, puteam să nu le cumpăr, de vreme

* Depozit de obiecte vechi (N. T.)

ce-am dat pe un gramofon doar șaizeci de coroane ? ! ? Fac eu rost de arcuri și, cu cîteva ore-muncă... realizez ce ? Miare, domnule, miare ! Un gramofon l-am și reparat. Și, în aceeași clipă, domnul Metek lăsă acul pe o placă veche care începu să cînte o piesă simfonică pentru vioară și orchestră, atît de frumoasă și atît de obsedantă încît am rămas uluit, urmărind cu ochii mișcarea arcușului în mîna violonistului, care mă vrăjise și pe mine, și cu atît mai mult pe domnul Metek, care lăcrima nu de propria lui înduioșare, ci de faptul că mă înduioșasem și eu, pînă la lacrimi. Cînd placa a încetat să mai cînte, am întrebat : Cum se cheamă bucata asta, domnule Mișa ? Nu e cumva, un *intermezzo* caracteristic ? *Moara din pădurea neagră* sau *Feriga argintie ?* Domnul Metek răsuci însă din cap fericit și, luînd în mînă placa pe care îi picurase o lacrimă, mi-o întinse mie ca s-o stropesc și eu, cu lacrimile mele... Și după ce am clipit, eliberîndu-mi ochii de lacrimi, am citit pe eticheta discului : *The Fascination...* Și am repetat cu voce tare, *The Fascination ? ! ?...* Iar domnul Metek mi-a confirmat — *The Fascination...* drept care l-am întrebat : De ce s-a oprit discul la jumătate ?... În clipa aceea, domnul Metek s-a luminat la față și a început : Știi, placa asta e cu defect, un rebut, dar puteam să nu cumpăr treizeci deodată, pe două coroane bucata, cînd alte treizeci, tot cu defect, le cumpărasem înainte ? Astea cîntă cealaltă jumătate, pînă la capăt... și ce bucurie ! Toate sînt *The Fascination*, așa că eu sînt aprovizionat pe toată viața cu *The*

Fascination, pentru că alt cîntec nu mai vreau să aud, nici să cunosc, ăsta e cîntecul meu, povestea vieții mele... *The Fascination...* Deasupra sicriului meu, înainte de a fi coborît în mormînt se va cînta, ce ? *The Fascination,* am spus fără să clipesc... Cînd am ieșit afară să dăm sare la carnea de oaie, ca să facem din ea cîrnați, firește, adăugînd la ea cinci kilograme de spată de porc și două kilograme de mînzat pentru tocătură, m-am aplecat deasupra hîrdăului, trăznit de toate cîte văzusem ; apoi m-am îndreptat din șale și am spus : Cum văd, domnule Mișa, dumitale o să-ți vină greu să mori !....

Pe urmă, toată primăvara și tot începutul verii am ocolit aleea aceea, dar, o dată, mi s-a făcut dor de domnul Metek, așa că m-am abătut pe alee, de fapt, nici n-am vrut să mă abat pe acolo, dar am fost înfășurat de strunele dulci ale viorii care își strecurau sunetele prin șoapta foșnitoare a frunzelor, învăluind, ca o binefacere, toate șoproanele și toate hambarele de lemne, și toate atenansele din jur ; și precum ciutura fîntînii e trasă din adîncul puțului cu lanțul sau cu troliul, tot așa mergeam și eu atras de melodia aceea, ce nu era nici *Moara din pădurea neagră,* nici *intermezzo*-ul caracteristic *Feriga de argint,* ci cunoscuta *The Fascination,* care se scurgea prin desișul frunzelor, așa cum se scurge apa prin alăul pescarilor... În poartă m-am oprit și din nou am rămas uluit de domnul Metek, care stătea în fața unui instrument instalat pe un fel de trepied, ale cărui picioare erau răscrăcărate

în același unghi cu ale domnului Metek care ținea un ochi înfipt într-o lentilă, cu care urmărea de zor un țăruș vopsit în dungi albe și roșii. Acum, cu fața numai zîmbet, a făcut cîțiva pași și a mutat țărușul ceva mai încolo, și din nou s-a întors la teodolitul lui și privea prin el cu voluptate, prin instrumentul cumpărat în condiții atît de avantajoase, odată cu lădița de lentile, lentile cu care domnul Metek era asigurat pînă la sfîrșitul vieții, sau pînă la începutul morții...

Din pîlnia gramofonului începu iar să se reverse *The Fascination...* și de pe parcela învecinată am auzit tînguitul unui om chinuit de soartă. Domnul Metek înțelese însă greșit tînguitul vecinului, care, de bună seamă, asculta *The Fascination* pentru a mia oară, și apropiindu-se de gardul viu strigă : Știi dumneata ce-i asta ? *The Fascination,* cîntată de însuși Helmuth Zacharias ! Cînd l-am văzut întorcîndu-se m-am prefăcut la iuțeală că-mi leg un șiret, ca să nu mă observe, dar dumnealui mi-a venit în întîmpinare cu un aer binevoitor și o dată cu el s-a repezit spre mine și un cățel... Pe urmă, domnul Metek mi-a pus în mînă țărușul acela cu dungi albe și roșii, și eu a trebuit să mă duc cu el de colo pînă colo, căci domnul Metek își băgase în cap să niveleze toată parcela lui de pădure. Și în acest timp îmi povesti cu însuflețire că tocmai descoperise un pistol de abator pentru douăzeci și patru de porci și un eleșteu fără sfîrșit, ca un *perpetuum mobile,* ce permitea oricărei familii să crească pe parcela ei păstrăvi în apa ce nu

mai contenește să curgă de jur împrejur... Și în timp ce povestea toate astea, domnul Metek îmi mai și cînta, își dregea glasul și cînta... ca, în cele din urmă, să-mi spună : Știi, am făcut un împrumut suplimentar și mi-am cumpărat un magnetofon, iar seara, ca să nu zac aiurea, fără nici un rost, cînt ce-mi trece prin cap, m-auzi, tot ce spun, cînt, da, cînt și în fiecare zi compun cîte un cîntec, spune și dumneata, nu-i așa că-i minunat ?... Și cînta și umbla prin pădure și apuca din cînd în cînd cîte o crenguță pe care o freca între degete... Vezi, aici sînt plantate în total o sută de tufe de cuișoare comestibile... peste cinci ani cuișoarele astea o să-mi aducă un venit de cinci mii de coroane pe an... Iar astea-s de coacăză neagră, care peste cinci ani îmi vor aduce și ele cinci mii... Bine, îi zic eu, dar pe cîte știu eu, peste cuișoare nu-i voie să pice apa de sus, iar dumneata ai toate tufele sub coroanele pinilor... Și domnul Metek îmi răspunse cîntînd : Pe mine vrei să mă înveți ? Pe mine care sînt planificator de profesie ? Totul va fi tratat aici cu raze ultraviolete, care îmi vor înlocui soarele, soarele... Bine, îi zic, dar atunci de ce vrei să nivelezi totul cu teodolitul ăla ?... În clipa aceea domnul Metek puse discul cu *The Fascination*, partea a doua, cîntată de însuși Helmuth Zacharias, și parcă ar fi înfipt din nou acul în creierul cuiva aflat în spatele gardului viu, căci de îndată ce gramofonul prinse să cînte, cineva din desiș începu să geamă și să se tînguie, ca și cînd acul gramofonului i-ar

fi gravat în cap o dîră adîncă... Domnul Metek mă cuprinse pe după umeri și, în timp ce mă privea, din ochii lui țîșnea pulberea de aur a entuziasmului. Și, arătîndu-mi suprafața trasată cu teodolitul, se apucă să cînte : Aici va fi un parchet de dans... lampioane... muzică în surdină... iar seara... Helmuth Zacharias ! Domnule Mișa, îl întreb eu, dumitale îți place să dansezi ?... Și, răsucind din cap, în semn că nu, domnul Metek îmi răspunse. N-am dansat în viața mea, dar eu construiesc acest parchet de dans ca să-mi demonstrez mie însumi că mai știu să fac ceva frumos și... Pe lîngă toate astea mai fac și o altă treabă, uite vezi, prin tubul ăsta arunc o minge încolo și-ncoace, și dresez un cîine vagabond să alerge și el prin tub încolo și-ncoace ; și-l dresez mereu, căci de vreme ce mă dresez mereu pe mine nu văd de ce n-aș dresa și un cîine vagabond ? Bineînțeles, acest Zacharias îmi sfîșie inima... spuse deodată, apoi deveni un pic mai grav și apropiindu-se de teodolit, se uită prin el... Vedeam că aparatului îi lipsesc lentilele, dar domnul Metek strînse niște șurubele ca și cînd lentilele ar fi fost la locul lor, iar eu, solicitat de el, mergeam aiurea de colo pînă colo prin pădure, cu țărușul acela frumos vopsit în dungi albe și roșii, și-l înfigeam fără nici un rost acolo unde domnul Metek îmi indica, făcîndu-mi de fiecare dată un semn cu mîna... Și de fiecare dată trebuia să mă mut cu țărușul ba la dreapta, ba la stînga, ba mai încolo, ba mai încoace, ca, în cele din urmă, mulțumit, domnul Metek să-și noteze într-un carnet ob-

servațiile sale, pe care le scria cu o nemaipomenită mîndrie, și în acest timp fața îi strălucea, ca atunci cînd se ivește soarele din niște nori cuprinși de mirare... În picioare avea două cizme stîngi, cizmele acelea cazone, din care-mi dăruise și mie două astă iarnă, dar eu nu le-am putut purta, nu fiindcă n-aș fi vrut, că de străduit m-am străduit, ci fiindcă eu, cînd merg, obișnuiesc să mă uit în jos, și astfel, cizma stîngă îmi trăgea piciorul drept tot spre stînga, încît pînă la urmă am început să merg anapoda, și să mă răstorn, punîndu-mi singur piedică la tot pasul. În schimb domnul Metek umbla în ele superb, și mai purta pe el și vesta aceea aurie, presărată cu fluturi și albine, fără butoniere și fără nasturi, încins la mijloc cu o sfoară tot aurie, ce aduce cu șnurul acela de care se trage în biserică înainte de începerea sfintei slujbe. Țineam în continuare țărușul acela cu dungi roșii și albe — prăjina aceea de trasat terenul și, deodată, mi-am dat seama că, de fapt, domnul Metek — Mișa era un bărbat curajos, care, spre a nu fi nevoit să mediteze asupra propriei sale absurdități și a vieții, în general, proceda întocmai ca frunzele de vară care, în mărinimia lor, îi acopereau, pe parcela de pădure, căsuțele și șoproanele și tot haosul din jur. Și astfel, domnul Metek ascundea cu fiecare cumpărătură avantajoasă propria sa priveliște, confruntarea vizuală cu sine, de care, pînă la urmă, orice om se teme, dar de care nu poate fugi. Probabil că așa trebuie să fie...

DOMNUL IONTEK

ȘEDEAM, ÎNTR-O ADÎNCĂ CONTEMPLARE, lîngă fereastra deschisă și n-aveam nici un motiv, absolut nici unul, să fac ceva, sau să mă gîndesc la ceva ; ședeam doar și priveam pe fereastră într-o totală uimire, și paralizat de inexistență. Cînd, deodată, dinspre șoseaua principală se abătură doi cai negri trăgînd în urma lor un camion, iar pe capră stătea proțăpit un bărbat, purtînd pe cap o pălărie uriașă de pîslă... Ținea hățurile într-o ținută teatrală și, cînd le slăbi, caii scăpară din frîu și porniră glonț pe drumul de pădure, iar eu am înlemnit văzînd că perechea de cai negri nu gonea la întîmplare ci venea direct spre mine, și, într-adevăr, așa era ; căci, trecînd pe poarta deschisă, intrară cu oiștea în fereastra mea, atît de sălbatic, încît am fost silit să mă dau înapoi... Noroc că o zmucitură din hățuri avu darul să strunească armăsarii, făcîndu-i să se oprească, dar capetele lor și oiștea se aflau acum în camera mea. Căruțașul sări de pe capră, mîngîie caii pe spate, iar aceștia interpretară gestul lui drept un îndemn și se apucară numaidecît să mănînce pelargonia — apoi, în pragul ușii se ivi domnul Iontek pe care-l cunoșteam din vedere de la cîrciumă, unde intrase o dată cu unul din juganii săi și-i dăduse să bea o halbă de bere, ca apoi să plece așa cum veniseră. Pălăria lui albă, de *cow-boy*, o vedeam clătinîndu-se prin sat la ceasul înserării și mai vedeam această pălărie pe cîmpu-

rile de zarzavaturi unde domnul Iontek se ducea să înșurubeze țevile lungi pentru irigarea plantațiilor de legume, întotdeauna ars de soare, vara îmbrăcat numai în combinezon de monter, în timp ce pălăria lui albă plutea ca o bărcuță prin cîmpul de conopidă, de gulii și varză timpurie. Îl întreb : Cărui fapt pot mulțumi pentru această vizită ?... Domnul Iontek se așeză și, după ce își scoase pălăria albă, lăsînd să-i cadă pletele pe fruntea bronzată, începu să-mi spună că găsise într-un depozit o lespede frumoasă, pe care mi-a adus-o în dar. Mie îmi sînt dragi scriitorii, spuse el, pentru că atunci cînd am de scris o scrisoare, n-o scriu niciodată pînă la capăt ; pe mine scrisul mă aduce în asemenea hal încît mă apucă toate pandaliile și trag păhărelele de piperment unul după altul, pînă cînd mototolesc scrisoarea și-o arunc... I-am oferit un pahar și am așezat sticla plină în fața lui, iar domnul Iontek se apucă să bea, nu așa cum se bea alcoolul, ci așa cum se bea, de sete, apa minerală... Și spuse : Știți, eu, cînd port pălăria asta de pîslă, simt în mine o asemenea fierbințeală, încît beau, fără opreliște, bere, piperment, tot ce curge, pentru că transpir, și transpirația îmi face sete... Zic : Asta-i o treabă grozavă, domnule Iontek, servește-te, și spune-mi, te rog, ce să fac cu lespedea asta ?... După ce mîngîie nările cailor, care între timp se apucaseră de două șepci de-ale mele și pe care le înfulecară cu aceeași poftă cu care stăpînul lor consuma rachiul, domnul Iontek îmi spuse : Ce să faceți cu lespedea ? Păi, o asemenea lespede pentru un scriitor e ceva ca o treaptă ce duce în altă parte, iar eu, atunci cînd citesc cronica neagră, am impresia că mortul acela sînteți dumneavoastră, așa că, lespedea asta o s-o aveți aici ca un semn... ca un semn prevestitor de rele... Se ridică, își îndesă pălăria în cap și, cînd să iasă, se împletici în asemenea hal, încît mai-mai să scoată ușa din tocuri. Apoi își făcu apariția pe camion și, cu un drug în chip de pîrghie, răsturnă, din cîteva mișcări violente, lespedea pe pămînt. Era o lespede dintr-o biserică, așa lespede nu mai văzusem de mult, și nu le văzusem decît în biserici sau catedrale. Domnul Iontek sări din camion și, din nou, cu pîrghia argintie, rostogoli lespedea în iarba verde de sub mesteceni ; în clipa aceea m-am întors și m-am privit în oglindă, să văd dacă nu descopăr la mine ceva în legătură cu cronica neagră a domnului Iontek și iată, am găsit acolo un semn — o umbră întunecată ce se răsfrîngea în ochii mei... Domnul Iontek intră din nou în casă, era lac de sudoare, și, ca să nu zăbovească prea mult, înșfăcă sticla și, trăgînd direct din ea, înghiți cu poftă și sete alcoolul acela tare, făcînd să-i zvîcnească omușorul, în sus și în jos... Pe urmă se uită la mine și, după ce-mi mîngîie podul palmei, îmi spuse : Dacă vi s-ar întîmpla ceva, unde ați vrea să fiți înmormîntat, la noi, la Semice, sau la Hradiště ? I-am răspuns că încă nu mă gîndesc la moarte, că mai am pînă atunci, iar domnul Iontek m-a luat cu binișorul : Da, știu, pînă la moartea naturală, dar în cronica aceea neagră

eu citesc numai despre morți nenaturale și mi-am zis că dacă vi s-ar întîmpla ceva, la noi, în cimitirul din Semice ați duce-o mai bine, nu de alta, dar eu socot că un scriitor trebuie să știe ce va fi cu el, o dată cînd nu va mai fi... Adevărat, așa e, am încuviințat eu și, ridicîndu-mă de pe scaun, cu gîndul să aduc o roată de pîine, m-am frecat de mine în oglindă, și cu acest prilej am putut vedea că mă făcusem galben la față, și-mi albise părul. Pe urmă am tăiat pîinea felii-felii și am împărțit-o pe rînd celor doi cai, care între timp îmi înfulecaseră trei cărți și ziarele de pe măsuța de lîngă fereastră. Deodată domnul Iontek spuse cu o voce jinduitoare : Ce bine mi-ar cădea nițică bere, iar eu am ieșit și am adus o sacoșă plină cu sticle de bere, de bere răcită în pivniță, și domnul Iontek apucă la repezeală o sticlă și apăsînd-o cu putere pe cantul mesei, smulse căpăcelul și, după ce trase o dușcă zdravănă din berea înspumată, îmi spuse : Știți ce, lăsați să fiți îngropat la noi, la Semice — căci, vorba ceea, cimitirul nostru e în spatele pădurii, așa că acele și mirosul de pin o să ajungă pînă la mormîntul dumneavoastră, ca să nu mai vorbesc de faptul că în pădurea aceea avem și un teren de fotbal — și asta-i principalul, pentru că dumneavoastră vă place fotbalul !... Îmi place, am încuviințat cu voce scăzută... Păi, vedeți, știam eu că cimitirul nostru e altfel decît în altă parte, se entuziasmă domnul Iontek — la mormîntul dumneavoastră o să se audă foarte bine fluierul arbitrului și loviturile

mingii, și strigătele jucătorilor, și aplauzele și înjurăturile spectatorilor... Și uitîndu-se în ochii mei, fără pic de viclenie, domnul Iontek își petrecu prin păr degetele sale aspre făcînd să-i pîrîie pletele lungi țesălate de pieptănul acela viu... Zic : Frumos din partea dumitale că mi-ai adus lespedea asta, dar cu înmormîntarea, totuși, să mai așteptăm, ce zici ? Își îndesă pălăria pe cap și i se făcu din nou sete ; și apăsă iar cu putere sticla pe cantul mesei, făcînd să-i zboare căpăcelul, și după ce goli sticla pînă la fund spuse : Nu, căci, știți, eu, în afara meseriei mele, mai țin și discursuri la înmormîntări, și mie mi-ar face mare plăcere, dacă ați muri sau dacă ați avea un accident mortal, sau, știu eu, v-ar ucide cineva, să țin eu această cuvîntare... dar, spuneți-mi, dumneavoastră ați fost vreodată la morgă ? Între timp caii mîncaseră pîinea, așa că le-am dat cîte o batistă pe care aceștia au început s-o rumege pe îndelete... Zic : La morgă n-am fost niciodată... Foarte bine. În cazul ăsta, cînd o să avem un meci de fotbal ne întîlnim acolo, fiindcă știți, arbitrul meciului se îmbracă la morgă, căci acolo mai are destul timp să-și facă autopsia cugetului, și-apoi, de-acolo terenul e aproape, sare gardul și gata... Și ce să vă mai spun... dacă s-ar întîmpla ceva, că, știți, la noi pe teren sînt mereu încăierări, și dăm cu sete în arbitru pînă-l zvîntăm în bătaie, mai ales atunci cînd nu fluieră un unsprezece metri, care n-a fost ; ce să-i faci, microbiștii noștri sînt atît de sensibili încît, în înflăcărarea lor, îl go-

nesc pe arbitru peste cîmp, pentru simplul fapt că n-a fluierat, sau a fluierat greșit un aut sau un corner... O dată însă l-am tăbăcit rău de tot pe un arbitru, care, din greșeală, nu fluierase un henț, care nu fusese. L-am pus deci pe goană, iar dumnealui a fugit în spatele terenului, unde s-a cățărat într-un pin ce se apleca deasupra cimitirului ; atunci, noi am început să zbierăm la el să se dea jos, iar dumnealui a strigat : Mi-e frică, voi vreți să mă bateți ; și uite așa, am țipat la el timp de trei minute, să coboare, iar dumnealui a ținut-o morțiș pe-a lui, că nu coboară ; așa stînd lucrurile am dat fuga acasă după joagăr și ne-am apucat să tăiem pinul acela de a cărui coroană se ținea arbitrul cu putere, ca o ciocănitoare... Numai că arbitrul nostru s-a prăbușit în cimitir, și pînă să ocolim noi zidul cimitirului a șters-o pe cîmp, și-acolo, printre șirurile de conopidă, a fost snopit în bătaie, așa, nițel, ca să fie... Ce părere aveți, frumoasă poveste, nu-i așa ? Ce ziceți ? Dacă odată vi s-ar întîmpla ceva, nu-i așa că ați fi bucuros să fiți îngropat în cimitirul nostru ? Zăpăcit de-a binelea, am luat coșulețul cu ciorapi și, apropiindu-mă de fereastră, l-am oferit cailor, iar aceștia, ca și cînd n-ar fi mîncat de două zile, au înfulecat ciorapii cu o poftă nemaipomenită ; în sufletul meu a început să licărească speranța că, în sfîrșit, domnul Iontek se va gîndi să plece acasă și, de-aceea, i-am spus : Bine, în cazul în care cronica neagră va fi să fie destinul meu, doresc să fiu înmormîntat în cimitirul din

spatele stadionului... În clipa aceea, m-am întors cu scaun cu tot și, privindu-mă în oglindă, am izbucnit cu o voce tremurătoare : Da bine, totuși... eu nu arăt încă a om vrednic de moarte !... Domnul Iontek începu o nouă sticlă, și după ce trase o dușcă sănătoasă, spuse : Cronica neagră se hrănește numai cu oameni cărora nici prin gînd nu le trece să moară, ba, mai mult, nici nu arată că trag să moară, și deodată, bum ! și s-a zis cu el... O țiglă căzută de pe acoperiș, un ax plesnit la automobil, o explozie, un omor, și gata povestea... Dar să vă mai spun ceva... dumneavoastră aveți norocul iadului că v-am adus lespedea asta, că, știți, în cazul în care cronica neagră s-ar păta cu numele dumneavoastră, noi, pompierii, v-am îngropa cu pompă, ca și cînd ați fi fost pompier ! Asta înseamnă că dricul ar porni cu dumneavoastră întîi de la Cîrciuma nouă, și de acolo ar trece pe lîngă depozitul postului de pompieri — mașina cisternă, de culoare roșie, va sta cu botul pe jumătate în afară, pe mașină vor sta doi pompieri în echipament complet, iar în fața Comitetului național, acolo unde se oprește cortegiul mortuar, vor sta, în genunchi, în dreptul pompei de incediu, alți doi pompieri care vă vor da onorul cu topoarele în mînă... pe urmă cortegiul se mai oprește în fața Cîrciumii vechi, acolo unde obișnuim să mergem amîndoi, iar acolo, din lucarnă, va fîlfîi un steag negru, și în dreptul pompei de rezervă vor îngenunchea de asemenea doi pompieri, după care noi, pompierii, vă ducem direct

la cimitirul din spatele terenului de fotbal, iar acolo eu o să țin discursul, — de-a domnul să fiu treaz, — și, în uniforma de paradă, îmi iau rămas bun de la dumneavoastră... Între timp caii mîncaseră și ultimul ciorap, un ciorap găurit, ca toți ceilalți ciorapi pe care-i pregătisem să-i dau la țesut... Mănîncă și pioneze ? întreb eu. Și domnul Iontek îmi răspunde : Prosoapele sînt slăbiciunea lor, astea le plac cel mai mult ; anul trecut eram pe pajiște și, cît m-am dus să cumpăr bere, au mîncat toată rufăria, cu funie și cîrlige cu tot ; o dată însă am organizat în sala Sokolilor o întrecere de coborîre a scărilor cu bicicleta și eu am cîștigat, numai că, la a doua cursă eliminatorie, am căzut în cap și m-am lovit de dușumea atît de rău, încît au trebuit să-mi lipească rănile cu vreo treizeci de hîrtii de closet ; a doua zi urma să țin un discurs, și-aveam în cap un discurs pe cinste ; noroc că mă puteam ține pe picioare, așa că am tăiat frumos hîrtia de closet, așa fel ca să pot vedea fila pe care scrisesem discursul, că știți, eu trebuie întotdeauna să-mi scriu discursurile, dar discursul l-am ținut, în ciuda vîntului care sufla și făcea să foșnească hîrtia de closet lipită și uscată pe rănile acelea dureroase... spuse domnul Iontek și, uitîndu-se la mine, începu deodată să plîngă atît de jalnic, încît lacrimile i se prelingeau șiroaie pe obraji ; își șterse apoi ochii și, cînd se uită din nou la mine, se porni iar pe un plîns sfîșietor și lacrimile lui parcă ar fi căzut în fîntîna pălăriei lui de pîslă albă, de unde, niște pompe ascunse le-ar fi împins

înapoi în sacii lacrimali, ca să înlocuiască lacrimile care, cu cîteva clipe în urmă, picaseră din belșug. M-am speriat și, aplecîndu-mă, m-am uitat îndelung în oglindă, ochi în ochi, după care am scos un suspin adînc și picioarele din față ale scaunului s-au izbit zgomotos de podea... Dumnezeule, îl întreb, de ce plîngi ? Ce părere de rău te apasă de plîngi în halul ăsta ?... Clătină din cap și pletele i se înfoiară. Spuse : Da, plîng, plîng de mila dumneavoastră, de aceea v-am adus în dar lespedea aceea... Și, ridicîndu-se în picioare, își îndesă pe cap pălăria albă, din pîslă Stetson, apoi o trase ușor pe frunte, și, dintr-o suflare, goli sticla de rachiu — în clipa aceea soarele ieși din nori, un soare violent a cărui strălucire făcea să sclipească lănțișoarele și broderiile cu fir de aur ale harnașamentului ; iar razele soarelui își treceau colțurile prin ochii cailor, împroșcînd în toate părțile cioburi verzi-albăstrui, și caii stăteau în poziție de drepți și eu vedeam în fața mea un atelaj de înmormîntare, și fiecărui armăsar îi țîșnea din cap micuțul gheizer negru al panașului de doliu... Domnul Iontek porni, împleticindu-se, și pălăria lui albă ieși în bătaia soarelui ; pe urmă, domnul Iontek își sprijini brațele pe pervazul ferestrei și stătu așa un timp, între caii lui și oiște, pe care o mîngîia cu palmele sale negre, și-mi rîdea cu ochii săi înlăcrimați și, deodată, eu m-am speriat, căci abia acum am băgat de seamă că domnul Iontek n-avea dinți, doar ici-colo cîte o rămășiță neagră de oase și oscioare, ar fi fost

de-ajuns un strănut ca toate resturile danturii să-i zboare în odaie ca niște petale uscate de flori de iasomie, care, în adierea ușoară a vîntului, cădeau din boschete, presărîndu-se pe jos, ca fulgii unei ninsori de vară... În sfîrșit, domnul Iontek sări pe capră, desfășură hățurile de pe frîna de mînă, și, proțăpindu-se cu picioarele răscrăcărate, smuci din hățuri și caii, cu niște priviri sălbatice, se săltară pe picioarele din spate, bătînd cu potcoavele nisipul aleii, și lanțurile zornăiră lovindu-se de oiște, și caii începură să dea înapoi, strecurîndu-se pe poartă, strîns de tot, așa cum alunecă pistonul prin cilindru, pe urmă camionul se întoarse și domnul Iontek slăbi hățurile, dînd frîu liber cailor, care porniră glonț, zburînd pe șoseaua principală, ca apoi să pătrundă în pădure... Și eu mă uitam și vedeam pălăria de pîslă albă plutind printre crengi și crenguțe, pălăria albă care se îndepărta... Pe urmă ochii mei priviră îndelung lespedea mare de piatră, treapta aceea ce ducea odinioară în lăcașul sfînt al unei bazilici, treaptă călcată și răscălcată în asemenea măsură, încît am rămas cufundat într-o adîncă meditație pe scaunul meu de lîngă fereastră, privind lespedea fără răgaz, și vedeam cum se dezlipesc de pe ea și se ridică mereu ghetuțe și pantofiori, și picioare de oameni pășind în sus și jos, glezne și pulpe și coapse omenești, retezate de muchiile lespedei cu care pătrunseseră în grădina mea cîteva secole trecute...

Din ziua aceea am început să evit pălăria albă de pîslă, cît puteam. Și totuși n-am putut împiedica o întîlnire remarcabilă, cînd, așa, ca din senin, în preajma mea s-a înălțat pălăria albă și, tot ca din senin, l-am văzut pe domnul Iontek. Mergea în zig zag pe șosea... Din direcție opusă venea o bicicletă, un zdrahon de femeie apăsa pe pedale să le rupă, nu alta, o femeie care, dacă ar fi avut chef, ar fi săltat ghidonul cu mîinile sale puternice și ar fi plutit în aer ; și, în fața ei, domnul Iontek sărind cînd la stînga, cînd la dreapta, ca pînă la urmă vînjoasa biciclistă să-i zdrobească burta cu brațul frînei, și să meargă mai departe ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, în timp ce domnul Iontek zăcea pe șosea, cu pălăria lui albă lîngă el ; pe urmă domnul Iontek se ridică în capul oaselor și, ștergîndu-și cu gingășie pălăria, și-o îndesă în cap și spuse : Nu s-a întîmplat nimic, dar, știți, eu tocmai mă gîndeam la dumneavoastră și la înmormîntarea dumneavoastră, că, știți, eu trebuie să mă gîndesc la această înmormîntare, pentru că zilnic citesc cu interes cronica neagră, care e plină de întîmplări despre dumneavoastră numai că, deocamdată, cu alte nume... Și eu m-am dus acasă înspăimîntat și, uitîndu-mă în oglindă, am încercat să ghicesc din portretul meu de unde știe domnul Iontek că sînt atît de copt pentru cronica neagră ? Altă dată, domnul Iontek a venit la mine să mă invite și m-a și luat cu el la oficierea tăierii porcului... Porcului îi legase o sfoară groasă de maxilarul inferior și cînd animalul începea să facă urît, domnul Iontek trăgea de sfoară și porcul guița și se tînguia de durere,

dar domnul Iontek rîdea și-mi spunea mereu : Îl auziți ? Și lui îi e frică... Pe urmă... omorul și mirosul dezgustătoarelor măruntaie... și supele, și gulașurile tradiționale, și alcoolul, iar în toiul festivității domnul Iontek era atît de beat încît căzu în albia cu slănină tăiată pentru topit și, întrucît în cădere doborî burlanul cu sobă cu tot, soția lui se rățoi la amîndoi și ne croi cu coada de la mătură, mai întîi pe domnul Iontek, pe urmă și pe mine, dar eu n-am avut acea forță să părăsesc pălăria albă care avea darul să mă înspăimînte și să mă atragă deopotrivă. Ori de cîte ori intram în cîrciumă zăream în colțul din spatele sobei uriașe, pălăria albă, învăluită în fumul gros de țigară — domnul Iontek era atît de bronzat, încît se contopea cu semiîntunericul localului și, cînd se ridica în picioare, se ridicau și pălăria albă și ziarul alb, din care domnul Iontek îmi citea cu glas tare cronica neagră, pe care el o citise înainte de cel puțin zece ori... O dată, pe cînd mă întorceam seara tîrziu de la cîrciumă, unde nu-l văzusem pe domnul Iontek, și pedalam liniștit de-a lungul cimitirului, îndreptîndu-mă spre casă, mă uit peste zid și mă cuprinde o spaimă cumplită : deasupra zidului se înălța o pălărie albă, alunecînd parcă pe zidul năpădit de urechelniță — pălăria albă a domnului Iontek, umbrită, cînd și cînd, de crucile negre. Sar de pe bicicletă și ce mi-e dat să aud ? Glasul domnului Iontek, glasul său ceremonios : ...Îndoliată adunare, ce tristețe ne cuprinde atunci cînd sîntem siliți să redăm pămîntului ceea ce din pămînt s-a zămislit ! Pînă și zilele le-am cîntărit în palmă !... Nu, mai bine ar fi să zic așa : Zădărnicie peste zădărnicie, și totul nu-i decît zădărnicie — îngropăm aici un om care s-a înscris cu literă de aur în literatura cehă, dar nu plîngeți, e un om care ne-a luat-o înainte și, dacă nu-i botezat, plînsul nostru e zadarnic... În clipa aceea pe mine m-a copleșit o jale nețărmurită ; și-am început să tremur și mă treceau niște fiori ce se sfîrșeau în vîrful unghiilor de la mîini — și mergem în direcția în care înainta de-a lungul zidului pălăria aceea albă, în timp ce glasul domnului Iontek continua să declame repetînd mereu deasupra mormîntului meu deschis același discurs funebru, în timp ce eu pășeam, încă viu, pe lîngă zidul cimitirului. În felul ăsta am ajuns în dreptul porții străvezii care, datorită curentului, se deschidea acum pe jumătate, arătîndu-și vîrfurile sulițelor și fierăria forjată. În fața mea stătea domnul Iontek cu pălăria lui albă strălucind în beznă, și, în plus, la picioarele domnului Iontek se zbenguia cățelușul lui care avea o ureche înfășată cu o cîrpă albă, în timp ce domnul Iontek era legat la nas tot cu o cîrpă albă, iar zdrențele de americă albă aveau darul să sporească tristețea apăsătoare a cimitirului în care luminile înăbușite ale felinarelor de pe morminte aruncau o strălucire palidă peste panglicile uscate și lucioase ale coroanelor veștejite... Ce bine-mi pare că vă văd, exclamă domnul Iontek, nici nu știți cît mă bucur că sînteți aici... că, știți, eu tocmai

mă antrenam pentru un discurs funebru pe care, în ciuda faptului că mi-e nasul spart, aș putea să-l țin chiar mîine, nu vreți să-l auziți ? Zic : ai ghicit, domnule Iontek, nu vreau, căci l-am auzit peste zid, acum cîteva clipe... Dar, ce-ai pățit la nas, pentru numele lui Dumnezeu ? Dădu din mînă plictisit, apoi se așeză pe o piatră mortuară, cățelușul îi sări în brațe și domnul Iontek începu să-l mîngîie, și astfel america albă cu care era înfățat capul cățelului se contopi cu pînza de pe nasul domnului Iontek. Ne jucam, spuse în cele din urmă domnul Iontek, da, ne jucam, și cînd mă așteptam mai puțin, Mufik m-a mușcat de nas și țuști sub pat... Ce-mi rămînea de făcut ? Am dat buzna după el sub pat și, ca să mă răzbun, l-am mușcat și eu de ureche, și-acum sîntem betegi amîndoi, nu-i așa, Mufik ? ! Își mai răsfăță un timp cățelul, apoi se ridică în picioare, însuflețit de cele ce avea să-mi spună : Știți, de cîteva zile nu mai pot dormi, așa că, neavînd ce face, mă duc la cimitir, ca să fiu mai aproape de toate și să le gîndesc pe toate, cum s-ar zice, la fața locului... și știți ce m-am gîndit ? că pentru înmormîntarea dumneavoastră ar fi mai bine să convoc pentru manevre generale toate cele șaptezeci de corpuri de pompieri ale regiunii noastre. Socot că pentru înmormîntarea dumneavoastră e prea puțin un singur corp de pompieri, dumneavoastră le meritați pe toate șaptezeci... Aici, pe ogoarele cooperativelor avem atîtea țevi și atîtea coturi pentru distribuirea apei la udatul legumelor

timpurii, încît le-am putea înșuruba pe toate unele de altele pentru manevrele alea, da, am face o coloană lungă, care s-ar întinde de la Cîrciuma nouă, de unde ar porni sicriul dumneavoastră, și ar trece prin tot satul, pînă la cimitir... și dacă cele șaptezeci de corpuri de pompieri ar încadra cisternele și pompele lor în formația scărilor încrucișate, atunci cortegiul mortuar s-ar putea mișca numai și numai în paradisul jeturilor încrucișate ale pompelor de incendiu, jeturi ce ar zbucni de pe scările ridicate ale cisternelor, ...pe fiecare scară ar sta cîte un pompier cu muștiucul furtunului țîșnitor în mînă, iar jos, ar sta alți șase pompieri care v-ar da onorul cu topoarele la umăr... dar culmea ceremoniei ar fi abia la cimitir și... vedeți, momentul ăsta încă nu l-am gîndit, ca să zic așa, pînă la capăt, dar dumneavoastră sînteți un om cu fantezie... ce-ați zice... dacă la înmormîntarea dumneavoastră ar sta, în final, cîte o pompă de incendiu în fiecare colț al mormîntului ? Ce ziceți... ar merge ? noi să ținem sicriul deasupra groapei, iar pe dedesubt sicriul să fie susținut de jeturile pompelor de incendiu și să vă ridice în sus, atît cît pot să împingă pompele, ce ziceți ? v-ar ține oare jetul, așa ca pe o minge de ping-pong, cum am văzut eu în parcul castelului din Lysa, unde mingea se înalță și un timp e ținută de jetul de apă perpendicular al fîntînii țîșnitoare, ce ziceți ? ar ține oare în sus sicriul dumneavoastră, să zicem, zece je-

turi pompierești ? Pe urmă, la un semnal dat de comandantul tuturor comandanților de pompieri, da, la un semnal anume, sicriul ar începe să coboare încet, în funcție de scăderea debitului de apă din pompe, ce ziceți, n-ar fi frumos să binecuvîntăm în felul ăsta, cu sicriul dumneavoastră, manevrele regionale ale celor șaptezeci de corpuri de pompieri ?... În acest timp domnul Iontek stătea în picioare și, cu gesturi sugestive, îmi arăta cum își imaginează el întreaga poveste, iar eu vedeam totul în întunericul și în semiîntunericul cimitirului, da, vedeam totul cu claritate, și deodată am înțeles că, de fapt, domnul Iontek ar trebui să scrie, nu eu, că el e scriitorul, deosebirea dintre noi fiind doar aceea că domnul Iontek nu scrie, în schimb le vede pe toate cît se poate de bine, și am mai înțeles, abia aici, la cimitir, că așa cum judecă domnul Iontek lucrurile, ar trebui să le judec și eu, da, eu așa ar trebui să le judec, și mi-am zis că din clipa aceea voi începe să judec totul prin prisma cronicii negre, întocmai cum făceau călugării... ah da, lespedea aceea pe care mi-a adus-o domnul Iontek, da, cu siguranță că nu e alta decît o lespede de la mănăstirea din Sadsko, distrusă și dispărută, căci fiecare mănăstire a ordinului Augustin obișnuia să ia din mănăstirea matcă o lespede, iar asta trebuie să fie acea treaptă pe care umblau călugării cărora le plăcea să scrie, și scriau și aureau frumoasele codice, sub impresia cronicii negre, *memento mori*... Domnule Iontek, dă-mi mîna să ți-o strîng îi spun pe un ton vesel și plin de bucurie... dumneata mi-ai deschis ochii, ochii lăuntrici, pălăria dumitale albă m-a învățat să văd, da, eu abia acum încep să văd ceea ce n-am văzut, dar ceea ce dumneata ai văzut... Iar domnul Iontek stătea cu capul învăluit într-o lumină strălucitoare, mă mira faptul că nu observasem acest lucru pînă atunci — căci pălăria lui nu era o pălărie din acelea cum poartă un *cow boy*, ci un nimb în formă de pălărie.

Cînd peste cîteva zile am pornit spre casa lui, ca să-i mulțumesc pentru grija ce mi-o poartă, sătenii mi-au spus că domnul Iontek murise înainte cu o zi : da, a murit așa, din senin, în trei ceasuri a fost gata... Și unde-i pălăria lui ? îi întreb, pălăria aceea de pîslă albă cu care obișnuia să și doarmă, unde-i ?... Îmi spuseră că domnul Iontek o pierduse, — nu că ar fi pierdut-o — dar, în timp ce încărca un vagon cu conopidă, și-a atîrnat pălăria, pentru cîteva clipe, în cîrligul ultimului vagon și cum era ultimul vagon și trenul s-a pus în mișcare, pălăria a plecat atîrnată de cîrligul ultimului vagon și cînd s-a întors domnul Iontek la caii lui, trenul nu mai era și nici pălăria lui nu mai era. Așa se face că, fără pălărie, domnul Iontek a pierdut din puteri și, cînd a ajuns acasă, s-a întins în pat și în trei ceasuri a murit ca din senin. Unde o fi dus, oare, acel ultim vagon, nimbul domnului Iontek ?

OSPĂȚUL

ÎN BĂTAIA SOARELUI de toamnă tăiem porumbul furajer — de trei zile ne tot învîrtim în jurul lui cu tractorul și lanul de porumb se micșorează, transformîndu-se încet-încet într-o insuliță tot mai mică, și nu rămîne decît să mai ieșim și mîine ca porumbul să fie gata însilozat — cînd, deodată, îl auzim pe tractoristul Janeček spunînd : Mă, băieți, în porumbiște se vîntură un porc sălbatic, dați fuga pînă acasă și aduceți-mi pușca de vînătoare ! Am zbughit-o peste cîmp și cînd m-am întors din sat, lac de sudoare și cu pușca Lancaster în brațe, l-am întrebat : Mai e acolo ? Este, mi-a răspuns Janeček, grăbindu-se să adauge : și-acum, băieți, luați-o frumos în jurul porumbiștei și mînați cotoiul încoace, spre mine ! Am început să foșnim prin porumb, și ce crezi că vedem : dumnealui nu era cotoi, ci un ditamai vier de o sută cincizeci de kilograme, care ieșise să se lăfăie nițel la soare ; l-am văzut pe Janeček cum ridică pușca, țeava a urmărit un timp ținta aceea mobilă, pe urmă a răsunat o detunătură și sălbatecul s-a lăsat la pămînt. Am pornit iute într-acolo, dar peste cîteva clipe mistrețul s-a ridicat și în ciuda faptului că țîșnea din el culoarea, sălbaticul alerga și, șchiopătînd, a luat-o peste cîmpul de sfeclă, îndreptîndu-se spre șoseaua națională. După el ! a strigat Janeček. Și noi am început să gonim, împleticindu-ne prin lanul de sfeclă, iar Janeček — care șchiopăta încă de anul trecut, de pe urma unui glonte rătăcit în piciorul lui în timpul unei vînători, înainta și el, sprijinindu-se în pușcă, și, cu ochii cît cepele, venea șontîc-șontîc în urma noastră, și noi după mistreț, căci pe meleagurile noastre nu există bucurie vînătorească mai mare decît aceea de a împușca și a pune mîna pe un mistreț de asemenea proporții. În plus, ne mai aduceam aminte de anii trecuți ce ospăț pe cinste se face dintr-un asemenea animal, căci nici o carne nu e mai gustoasă decît carnea de mistreț sau de muflon. Și alergam așa și iar ne întorceam și-l ajutam pe Janeček care șchiopăta, și toți eram obsedați de gloria noastră și de invidia celorlalți, dar mai cu seamă de acel ospăț fără seamăn, căci dintr-un asemenea mistreț sînt strașnice atît măruntaiele — preparate vînătorește — cît și pulpele din față, cu varză călită și găluște, așa cum se face friptura de porc obișnuită. Gata, a început să încetinească ! ne-am bucurat noi, dar bucuria noastră a fost cam pripită, căci mistrețul fugise în șanț să se odihnească, iar în clipa în care l-am ajuns, a țîșnit cu o iuțeală nemaipomenită pe șoseaua națională, silindu-l pe Janeček să dea jos de pe umăr arma de vînătoare, ca să nu împuște din greșeală o femeie bătrînă ce se pripășise pe acolo cu bicicleta, ca să nu mai vorbim de faptul că, în goana lui, mistrețul intrase într-o mașină în mers care începuse să se lase încet în șanț, dar mistrețul, deși zdruncinat, s-a pus repede pe picioare și a sărit pe capota bătrînei Škoda-Rapid ; iar noi i-am văzut pe că-

lători ridicînd mîinile, apoi prăbușindu-se, căci mistrețul — vă dați seama, o sută cincizeci de kile, le-a spart acoperișul mîncat de rugina anilor, dar pînă la urmă sălbaticul și-a scos copitele din tinichea și, sărind de pe mașină, a rupt-o la fugă peste arătura din preajma șoselei naționale, îndreptîndu-se spre cadastrul satului învecinat... Janeček, ostenit, nu mai putea să fugă, iar bătrîna se speriase în asemenea hal de porcul sălbatic, încît se ținea de ghidon, și, fiindcă nu era în stare să țipe, suna de zor din clopoțel ; atunci mi-a venit o idee și am strigat : Mătușo, în numele asociației vînătorilor, dă-ne nouă această bicicletă ! Și-am coborît-o din șa și i-am dat bicicleta lui Janeček, dar eu nu știam că Janeček nu știe să meargă pe bicicletă, așa că, l-am așezat în șa și l-am împins fiecare dintr-o parte pe șoseaua națională, ținîndu-ne mereu după porcul mistreț, după ospățul acela pe cinste, ce se îndepărta. Norocul nostru că mistrețul gonea de-a lungul șoselei, în felul acesta cel puțin, cu Janeček pe bicicletă am redus distanța dintre noi și mistreț la aproape o sută de metri ; pe urmă însă mistrețul a cotit-o pornind direct spre satul vecin, îngrozit desigur de atîtea autoturisme și autocamioane cîte circulau pe șosea. În felul ăsta ne-a surîs norocul, căci am luat-o pe șoseaua comunală, și iar l-am împins pe Janeček, care ne încuraja povestindu-ne încă o dată ce bunătăți se pot pregăti dintr-un asemenea porc, ba, pînă la urmă, ne-a spus ceea ce nu știam, și, anume, că din bucățelele de carne, din așa-zisele resturi de carne, se face

un salam vînătoresc, mult mai bun decît salamul unguresc. Și, deodată, ne uităm și nu ne vine să ne credem ochilor ; mistrețul sălbăticit în asemenea măsură de groaza ce-l cuprinsese, a luat-o direct pe șosea, în direcția satului, așa că am sporit viteza, de curgea sudoarea de pe noi, în soarele acela de toamnă, și goneam, goneam mereu pe urmele porcului sălbatic care își ieșise din minți văzîndu-i pe săteni țîșnindu-i în cale și, în jurul lui, numai garduri și iar garduri ; cînd, deodată, ce să vedem : negăsind nimic mai bun de făcut, mistrețul a intrat pe poarta școlii primare și, de-acolo, țuști pe ușă, drept în clădirea școlii. Vă dați seama ce eveniment și ce zarvă, căci era înainte de amiază și copiii erau la școală... Janeček a sărit din șa, iar noi am azvîrlit bicicleta cît colo și iritați la culme, aproape mai mult decît porcul sălbatic, am dat buzna în școală și, după urmele de sînge, am luat-o la fugă pe coridor, aici ușa era deschisă și Janeček a pătruns mai departe cu arma despiedicată, iar noi stam în spatele lui și ne uitam, și nu ne venea să ne credem ochilor, căci ceea ce vedeam nu mai putea să vadă nimeni, în afara copiilor care, de atîta groază, rămăseseră în băncile lor, într-o aplecare încremenită, ca în povestea *Trandafirului sălbatic*, cînd totul s-a oprit în loc printr-o singură mișcare a baghetei magice. Pe podium zăcea mistrețul înecat în sînge — răcnea și horcăia, iar profesoara stătea și ea înlemnită cu linia îndreptată spre tablă, pe care atîrna o planșă înfățișînd imaginea unui porc

domestic, și profesoara continua să stea așa, cum o surprinsese intrarea vijelioasă a porcului sălbatic, cu vîrful liniei pe inima porcului domestic și Janeček a ochit, căci mistrețul văzînd pușca și pe cel ce-l urmărea, a făcut un ultim efort să se ridice spre a ataca, dar cînd a deschis botul Janeček a tras și s-a dat repede într-o parte, și astfel mistrețul a trecut cu colții săi sclipitori pe lîngă pulpa și coapsa vînătorului, pătîndu-i totuși cu sînge și înnegrindu-i cu țepi și noroi nădragii de bumbac... pe urmă, mistrețul se prăbuși horcăind și, întinzîndu-și picioarele tremurînde, continuă să horcăie încet-încet, așa cum se termină o simfonie transmisă la radio... Curgea apa de pe noi în timp ce-l felicitam pe fericitul vînător din care țîșnea de asemenea sudoarea și stăteam așa de parcă am fi venit din ploaie sau de la duș, și vraja ieși deodată din copii și aceștia începură iar să se miște, întorcîndu-se însă în direcția ușii, iar profesoara, după ce își reveni, îi mulțumi vînătorului Janeček, apoi îi spuse : Vă rog frumos, dacă tot sînteți aici, luați linia și arătați-ne din ce părți se compune un asemenea porc sălbatic sau mistreț, cum i se mai spune, și povestiți-ne, în general, ceva din viața acestui porc... Și Janeček luă linia și, vorba ceea, era în elementul lui, căci atunci cînd erau examinați noii adepți în ale vînătoriei, Janeček era cel ce-i asculta și le punea întrebări, iar acum, deși glasul îi tremura de emoție, expunea totuși și arăta unde-i rîtul răposatului și unde-i spatele, și unde-s colții... după care făcu o expunere despre viața de familie a porcilor sălbatici, arătînd cît de mult se iubesc, ținînd în cele din urmă să adauge că viața porcului sălbatic e oglindită în zicala populară : Aici nu și-ar găsi godacii nici o scroafă sălbatică... ceea ce vrea să însemne că, la unii în casă, în curte sau în atelier, e o asemenea dezordine și o asemenea harababură, încît scroafa sălbatică, în calitate de mamă care-și găsește întotdeauna puii, într-un asemenea haos n-ar fi în stare nici ea să mai dea de ei... Și, făcînd aceste observații, Janeček restitui linia, și doamna profesoară îi mulțumi pentru bunăvoință, iar noi ne uităm pe fereastră și ce ne e dat să vedem : în fața școlii stătea, în plin soare, tractorul nostru, — în sat la noi se și aflase de întîmplarea cu porcul sălbatic și în clasă dădură buzna vecinii noștri cu lanțuri și funii în mînă, mai întîi îl felicitară pe pușcaș, și fără să mai stea pe gînduri, strecurară la iuțeală sub mistreț două scînduri și le strînseră în funii, după care ridicară năsălia și scoaseră mistrețul din clasă ; în soarele de toamnă am simțit, în mîinile noastre calde, că mistrețul cîntărea pe puțin o sută optzeci de kile, și ne-am mai dat seama că avea un cap atît de frumos, încît, la expoziția de la Budapesta, le-ar fi adus vînătorilor noștri, dacă nu premiul întîi, al doilea fără doar și poate... Și, deodată, din clădirea comitetului național se apropiară grăbiți doi vînători, i-am recunoscut pe președinte și secretar, și dumnealor traseră de funii și de scînduri și mistrețul se prăbuși la pămînt. Hei ! Ce se întîmplă aici ! strigă președintele. Cine a împușcat acest mistreț ?

Și Janeček făcu un pas înainte și răspunse cu mîndrie : Eu ! Iar președintele vînătorilor locali spuse, rîzînd disprețuitor : Bine, în cazul ăsta ție îți revine dreptul vînătoresc — adică bojocii și trofeele — dar cui îi revine restul ce rămîne din acest mistreț ? Și noi știam bine cui, dar cîtă trudă ne costase această poveste, și cît ne bucurasem de ospățul vînătoresc... știam prea bine că un animal sălbatic rănit, dacă trece în alt ocol și acolo se stinge, e al vînătorilor din acel ocol, așa că țeapănul aparținea acum vînătorilor din această comună, în a cărei școală Janeček nu numai că doborîse cu atîta curaj porcul sălbatic, dar salvase copiii și profesoara de la o posibilă rănire... toate astea le-am spus, dar președintele vînătoarei populare a rîs din nou, admițînd că acesta-i adevărul adevărat, dar că dreptul și regulamentul vînătoresc spun că mistrețul e al lor și că vor face din el un ospăț pe cinste, iar nouă, care trecuserăm prin toate suferințele, nouă o să ne rămînă numai bojocii și trofeele. Și a început să fiarbă sîngele în noi, și ochii ni se tulburaseră de atîta furie și nedreptate, căci, oricine trebuie să recunoască omenește, nu după lege, ci după înțelegerea omului, că acest mistreț nu poate să aparțină nimănui altcuiva, decît nouă și numai nouă. Așa se face că ne-am aplecat și ridicînd porcul de jos l-am aruncat cu forța în remorcă, tractorul începuse să duduie, și noi ne ziceam că o întindem repede, că așa cum romanii răpiseră frumoasele Sabine, vom răpi și noi mistrețul cît mai e vreme, cît mai sînt aici din sat doar doi vînători, căci dacă mai vin și alții ne înșfacă porcul, ba ne mai și încăierăm, căci flăcăii din satele noastre oriunde se întîlneau se luau întotdeauna la harță și se băteau, și fiecare meci de fotbal era o adevărată nenorocire, ce-și avea un epilog la judecătorie și la Cronica neagră — ca să nu mai vorbim de femei, care, în timp ce săpau pe cîmp sfecla de zahăr și se întîmpla să se apropie unele de altele pe răzorul dintre ogoarele cooperatiste, se loveau uneori cu săpăliga... de aceea voiam s-o ștergem la iuțeală, tractorul se și pusese în mișcare și noi închiseserăm aproape cîrligele de la oblonul remorcii, cînd, deodată, din drogheria satului țîșni un alt vînător și împreună cu președintele traseră oblonul în jos și mistrețul se prăvăli iar pe teritoriul satului și noi ne-am făcut roșii ca para focului de rușine și mai cu seamă din pricină că președintele rîdea de noi, fiindcă legea era de partea lui, și, totuși, oricine ar fi trebuit să recunoască cinstit că adevărata dreptate era a noastră, noi eram triumfătorii, noi am alergat preț de patru kilometri, noi ne-am pus în joc viețile pe catedra școlii primare... Așa se face că ne-am luat la harță, acum președintele nu mai rîdea, și cînd ne-am înșfăcat de mijloc, vrînd să ne doborîm unii pe alții la pămînt, ferestrele școlii primare începură să se deschidă cu putere, se deschiseră toate pe rînd și de pe pervazurile lor se aplecau în afară copiii și doamna profesoară care strigă la noi : Mă mir că nu vă e rușine ! Să vă bateți în halul ăsta pentru un porc sălbatic ! Frumoasă educație le dați voi copiilor ! Nimic

de zis ! Cum vreți voi să le explic copiilor ce-i pacea, după cele întîmplate în clasă cu arma de foc ! Fiți oameni înțelepți ! Luați mistrețul și duceți-l pe un teren neutru, la hanul Hajenka din Kersk, și spuneți-le să vă pregătească din el un ospăț !... Se făcu tăcere, ne țineam încă de mijloc și ne pîndeam cu ochii plini de mînie și de vrăjmășia adunată în timp, gîfîiam și fornăiam, dar copiii de la ferestre — de la ferestrele acelea din care atîrnau parcă niște plăpumi cu dungi roșii, întruchipate de pelargoniile ce străluceau în bătaia soarelui de toamnă — fețele acelea frumos îmbujorate ne priveau de zor, încît pînă la urmă i-am aruncat cu toții o privire de reproș președintelui vînătoriei locale, care se ținea de mijloc cu Janeček. Schimbul de priviri dură cîteva clipe și doamna profesoară simți că e cazul să ne încurajeze... Ei, gata ! Ajungeți la o înțelegere ! Oare nu sînt destule necazuri pe lumea asta ?... Și președintele întinse mîna, Janeček o ridică și el pe a lui, și cele două mîini străluciră în lumina soarelui de toamnă... și mîinile bătură palma și se scuturară, la rîndul nostru ne-am strîns și noi mîinile, eu cu droghistul, vecinii cu vecinii și, cu forțe unite, am aruncat mistrețul în remorcă, am tras zăvoarele oblonului și am sărit și noi în remorcă...

Pe cînd ospățul ? strigă președintele vînătorilor locali... Și Janeček îi răspunse că sîmbăta asta nu, abia sîmbăta viitoare ! Să aibă carnea timp să se frăgezească, să fie moale ! Iar cheltuielile legate de ospăț le împărțim pe din două, așa ca să fie o petrecere adevărată !... Iar de la

fereastră se auzi glasul doamnei profesoare... Vedeți, copii, ați fost de față la un eveniment neobișnuit, vînătorul acesta e un erou, iar voi, copii, ați fost martori la felul în care trebuie soluționate toate conflictele... și copiii ne fluturau din mîini și noi le răspundeam cu aceleași fluturări, tractorul se puse în mișcare și Janeček stătea în picioare cu pușca sprijinită de capul mistrețului, o gheată o ținea pe burta animalului, iar el, cu pieptul umflat de mîndrie, făcea plecăciuni și mulțumea copiilor de la ferestre, și doamnei profesoare, pentru că-l făcuse erou...

În pădurea Kerskului ne-am apucat și am tăiat crengi de brad, și-am mai retezat și crengi ruginii și aurii de stejar, rămurele frumos colorate, și-am cărat în restaurantul hanului Hajenka o remorcă întreagă de frunze, ca pe o ultimă capcană ; și-am împodobit localul cu cetină, pe două mese lungi, frumos așternute, am așezat în dreptul farfuriilor crenguțele de brad, în spatele oglinzilor am înfipt frunzele de stejar colorate de toamnă, și toți așteptam cu nerăbdare și emoție să vedem cum o să iasă ospățul cu porcul sălbatic. În cele din urmă se căzuse la învoială, făcîndu-se pe placul ambelor părți : O pulpă și o jumătate din spate fu pregătită haiducește cu sos de măceșe, așa cum am dorit noi, iar cealaltă pulpă, cu restul de spate, fu friptă așa cum se pregătește acasă carnea de porc obișnuită, cu varză și găluște, potrivit dorinței vînătorilor vecini. În ceea ce privește restul mistrețului ne-am în-

țeles să se mai cumpere șase kilograme de piept de porc și să se facă pentru fiecare participant la ospăț cîte un salam vînătoresc afumat... Și astfel în seara aceea sărbătorească, ne-am prezentat cu toții la restaurantul Hajenka în uniformă de paradă, fără arme de foc și fără cuțite de vînătoare — am socotit noi că așa e mai bine. Nici n-am intrat bine pe ușă și domnul Kucĕra din Vykana a intonat la acordeon acordul triumfal, acompaniat de toba mare, toba mică și talgere. Domnul Kučera cîntă grozav din gură, la acordeon cîntă însă foarte bine cu mîna dreaptă și, de aceea, bașii îi înlocuia toboșarul... Și chiar în pragul ușii am căpătat fiecare cîte nu baston mare de salam vînătoresc din carnea mistrețului amestecată cu piept de porc și cum fiecare salam era legat cu o sfoară frumoasă, ne-am agățat fiecare salamul în cuierul din spatele nostru și-apoi ne-am așezat la masa de ospăț. Ședeam însă așa fel, încît fiecare comună era așezată la masa ei, și astfel ne distram fiecare în legea lui și numai cu ai lui, de vreme ce la o altă masă toți stăteau într-o penibilă încruntare, întrebîndu-se parcă de ce să rîdă, atîta timp cît nu există nici un motiv de rîs ? Pe urmă președintele celor două asociații vînătorești dădu semnalul și doamna Novakova, împreună cu domnul Novak, începură să ne aducă nouă mistrețul cu găluște à la Palfy și cu sos de măceșe, iar vecinilor noștri clasica friptură cu varză și găluște ; și ne-am apucat să mîncăm, și în timpul acesta plescăiam și degustam cu poftă fiecare dumicat oferind cu furculița spre

masa vecină specialitatea noastră, dar de fiecare dată masa opusă făcea grimase și se schimonosea, ba, pînă la urmă, am început să ne facem semne unii altora că ni s-ar face greață de ceea ce se mănîncă la cealaltă masă și ne-am vărsa mațele, în schimb la mîncarea proprie ne uitam fiecare cu ochi de îndrăgostit și, fericiți de faptul că mistrețul fusese pregătit pe gustul nostru, eram în al nouălea cer... Iar domnul Kučera cînta la acordeon și toboșarul înlocuia bașii și beam bere, și vin roșu, și singurul lucru asupra căruia vecinii păreau a fi de acord era acela că nu preparasem porcul sălbatic cu smîntînă, nu de alta, dar după sosul de smîntînă nu se mai poate bea atît de bine. Cu noi venise și artistul nostru popular, domnul Jaruška, care adusese cu el o figurină mare de femeie — trebuie spus că pe tot ce punea dumnealui mîna, se prefăcea în cîteva clipe în niște figuri caraghioase, să te prăpădești de rîs nu alta, de păpușile lui — atît de isteț și de îndemînatic era domnul Jaruška, artistul nostru popular... Figurina asta de femeie o făcuse anume pentru sindrofia noastră, și astfel, de îndată ce se termină primul fel, domnul Jaruška profită de pauză și începu să danseze cu ea un vals și un tango, în funcție de ce cînta domnul Kučera la acordeon, acompaniindu-se cu glasul său fierbinte și plin de sentiment, și domnul Jaruška dansa și făcea cu figurina asemenea figuri, încît ne tăvăleam de rîs, ba, pînă la urmă, veniră și soții Novak din bucătărie și rîseră și ei cu lacrimi, mai-mai să se înece de atîta rîs, atît de reușite erau

figurile de dans ale meșterului Jaruška. Dar artistul popular fusese adus de noi, așa că vînătorii din ocolul vecin, deși se uitau, nu schițau un zîmbet, și nimic din grotescul acela demn de un Chaplin sau de un Frigo nu era pe înțelesul lor, ca să-i facă să se amuze și ei nițel. Mai curînd făceau semne că e de-a dreptul revoltător să rîzi de asemenea măscări. Că toată povestea e o aiureală, că dansul acela cu femeia artificială nu e de natură să te înveselească, ci, dimpotrivă, e o rușine și că, de fapt, noi l-am adus aici pe domnul Jaruška numai ca să ne batem joc de ei, că dansul artistului popular nu-i decît o parodie menită să-l jignească pe președintele lor și pe ceilalți membri ai asociației vînătorilor, că fiecare din ei e acea figurină cu care domnul Jaruška dansează cum vrea și își face mendrele cum poftește... Dar culmea artei domnului Jaruška, urmă abia după ce muzica amuți... președintele nostru prefăcîndu-se că nu are vin în sticlă, întinse paharul gol... și în clipa aceea meșterul Jaruška se răsuci pe călcîie, ridică ușor mîna frumoasei figurine și... din sînul dezgolit al marionetei începu să curgă gîlgîind o șuviță de vin direct în pahar, și paharul se umplu cu atîta precizie, încît nici o picătură nu se irosi în zadar. Și să te ții ce strigăte, și ce urale și toți întindeam paharele goale, iar domnul Jaruška venea la fiecare să le umple paharul vîrf din sînul frumoasei sale... și tot așa se întoarse și spre vecinii noștri, unul dintre ei îi întinse paharul gol, dar de îndată ce vinul prinse să curgă, vecinul își retrase paharul cu dezgust...

și vinul se scurse direct pe pantalonii verzi ai președintelui asociației vînătorești, și acesta începu să tropăie furios ca să scuture de pe pantaloni picăturile roșii, iar prietenii lui indignați săriră de pe scaune și-l îmbrînciră cît colo pe domnul Jaruška, și meșterul popular se prăbuși la pămînt cu figurină cu tot... și veni rîndul nostru să socotim gestul lor o jignire, și răcneam învinețiți de furie pentru această înjosire, iar eu nu m-am putut stăpîni și am luat din cuier bastonul meu de salam vînătoresc, și l-am ridicat în sus, și ceilalți membri ai asociației noastre mi-au urmat exemplul, dar vînătorii vecini nu s-au lăsat nici ei mai prejos și au apucat și ei salamurile lor, mari cît bastoanele polițienești, și stăteam așa față în față, meșterul Jaruška încerca mereu să se ridice și mereu cădea cu figurină cu tot, căci ghetele ei erau legate de pantalonii lui... și deodată zburară într-o parte șiragurile de mărgele și din bucătărie veniră soții Novak aducînd platourile cu gulaș haiducesc preparat din măruntaiele mistrețului, și domnul Kučera se trezi și începu să intoneze acordul triumfal, și numaidecît se porni să cînte din gură, și cîntă cu nespusă și adîncă simțire... „Din munți se aude cum trîmbiță cerbii“... La auzul acestei melodii, pe fiecare vînător îl podidește plînsul, și deodată am început și eu să cînt cu sentiment și i-am văzut și pe vecinii noștri cîntînd cu bastoanele de salam în mînă, și pentru prima oară ne-am înțeles cu toții și am cîntat laolaltă, cu multă simțire... cum trîmbiță cerbul în munți... și după ce-am isprăvit

de cîntat, am rămas cu toții înduioșați și priveam melancolici în fața noastră, și în clipa aceea nu ne mai aflam în restaurantul hanului Hajenka, ci undeva pe înălțimile munților unde, într-un luminiș trîmbițau cerbii și fiecărui cerb îi ieșeau din gură fuiori de aburi, căci cerbii trîmbiță la munte în aceste zile tîrzii de octombrie, cînd vremea e rece și bîntuie gerurile ușoare... Cîntecul avu darul să ne înduioșeze atît de mult, încît un timp am amuțit cu toții, după care, am agățat din nou bastoanele de salam în cuierele din spatele nostru și, lăsîndu-ne, greu, fiecare pe scaunul lui, ne-am pornit să sorbim cu sete, trăgînd mereu cu coada ochiului spre munții înalți, spre cerbii ce nu mai conteneau să trîmbițe... Iar meșterul Jaruška, înainte de a se așeza — de data asta fără figurină, căci între timp o agățase în cuier alături de salamul lui — puse pe masă, în fața președintelui vînătorilor populari din ocolul vecin, un fluier colorat, cu niște incrustații de toată frumusețea, și nimeni nu băgă de seamă acest lucru, atît de impresionați eram cu toții de interpretarea pătrunsă de sentiment a domnului Kučera din Vykana... Iar eu îmi dădeam seama că melodia asta avea darul să ne apropie, deodată ne priveam unii pe alții de parcă n-am fi fost numai vecini, ci prieteni adevărați pe care-i leagă vînătoarea populară, că, de fapt, între noi nu există și n-ar trebui să existe niciodată vreun litigiu, căci vînătorii din toată lumea sînt frați, pe vînătorii din toată lumea îi unesc animalele pe care le au în grija lor ; și, în calitate de adevărați vînători, e de datoria lor să se îngrijească, potrivit regulamentului și cinstei vînătorești, de ocoalele lor, așa fel, încît animalele să fie bine hrănite și ocrotite și impușcate la timp, pentru ca pe mesele oamenilor să ajungă la vremea potrivită destui iepuri și fazani și căprioare și mufloni și porci mistreți... și așa mai departe... De aceea am ridicat paharul și l-am îndreptat spre masa vecină, și în fața mea s-a înălțat mai întîi un păhărel, pe urmă un pahar de bere, ai noștri li se alăturară și în cele din urmă s-au înălțat toate paharele și sticlele, iar noi ne-am sculat în picioare și am ciocnit de la distanță, după ce, mai înainte, am strigat cu toții la unison : ... Trăiască Vînătoarea ! Apoi ne-am așezat și am început să mîncăm gulașul vînătoresc pregătit din măruntaiele mistrețului și în timpul ăsta dădeam din cap satisfăcuți, pe urmă ne-am uitat unii la alții și am văzut că mîncarea e pe gustul tuturor, că toți dădeam din cap în semn de încuviințare pentru felul nespus de gustos pe care-l alesesem... Deodată, președintele asociației vecine se uită în fața lui și zări frumosul fluier cu incrustații minunate ; era într-adevăr un fluier atît de superb, încît și de la distanță îmi venea să-l înșfac, dacă nu pentru altceva, măcar să-l țin un pic în mînă, un fluieraș micuț, frumos ciocănit, așa cum făceam noi la anii copilăriei... Președintele îl luă în mînă, și întrucît în fiecare dintre noi, nu numai în vînători, mai sălășluiește copilăria, președintele nu se putu stăpîni și, ducînd fluierul la gură, începu să sufle în el, și sufla

de zor intonînd melodia : Măi ciobănei, pui de ștrengărei... Iar eu am înlemnit de groază... în urmă cu cîteva clipe m-aș fi amuzat pe chestia asta, acum însă, după apropierea noastră, vedeam că ceea ce se petrecea sub ochi era orice numai apropiere nu, căci pe măsură ce președintele cînta despre ciobănașii lui, din fluier se înălțau fire dense de funingine ce-i pîngăreau mîinile și obrajii ; se înnegrise de-a binelea de atîta funingine, dar fiindcă sufla în fluier cu atîta sentiment, președintele ținea ochii închiși și nu vedea nimic... Vînătorii lui păliră de mînie și, mestecînd ca pe o gumă de mestecat tăițeii de bojoc un pic mai tari, se întoarseră cu spatele și apucă fiecare salamul lui ; și se ridicară și ai noștri, și înșfăcară și ei la iuțeală, din cîrligele cuierelor, bastoanele lor, și le țineau în mînă și le agitau, ca să verifice dacă le strîgeau în palmă, așa cum se cuvine... Numai președintele vecinilor continua să-și cînte din fluier dulcea sa melodie... Văzînd cum stau lucrurile, domnul Kučera din Vykana începu numaidecît să intoneze la acordeon cîntecul nostru îndrăgit... *O sole mio...* pînă cînd președintele ocolului vecin încetă să mai fluiere și, cu fluierul mereu mînjit de funingine în mînă, se uită la degetele lui negre, apoi azvîrli fluierul care zbură pe masa noastră... Președintele se apropie agale de oglinda împodobită cu cetină și, sprijinindu-se de ramă, se privi cîteva clipe și, după ce-și petrecu degetele peste frunte întinzînd și mai mult funinginea, izbucni într-un răcnet sălbatic... Va să zică așa, dumnealor nu se astîmpără ! și

dădu și el fuga după salamul lui... Am ocolit repede mesele și, încet, încet, ne apropiam unii de alții în poziție de luptă... Iar soții Novak — cîrciumarii — se uitau din bucătărie prin perdeaua de mărgele, și rîdeau după pofta inimii, cînd, deodată, o mînă desfăcu șiragurile și în sală pătrunse comandantul poliției noastre cu pieptul împodobit de decorații, cu chica pomădată... Zîmbitor, ca întotdeauna, își desfăcu larg brațele și exclamă : Aici sînt, fraților, m-ați invitat, iată-mă ! Am venit !... Dar unde-i friptura aceea haiducească cu sos de măceșe, și unde-i friptura de mistreț cu varză și găluște à la Palfy ? Și noi am început să ne ofilim, și să ne uităm cu toții la salamul din mînă de parcă l-am fi văzut pentru întîia oară, dușmănia și mînia din ochi prinseră să se risipească, și-l priveam pe strălucitorul nostru comandant care venise, ca întotdeauna, la timp, făcîndu-și apariția ca la comandă. L-am înconjurat cu prietenie, căci comandantul era și el vînător, ce-i drept din alt ocol — din Hradište — dar, oricum, vînător ca noi... iar el se așeză la masă și, deodată, ochii îi căzură pe fața de masă și, ca un puști, nu-și mai desprinse privirea de pe fluierul confecționat de domnul Jaruška, artistul nostru popular ; și, pe neașteptate, îl duse la gură, închise ochii și începu să sufle în el cu sentiment, întocmai ca președintele vînătorilor vecini cu cîteva clipe în urmă... și din nou începură să țîșnească prin găurile fluierului firicelele negre, și un nor fin de funingine se întinse pe fața și pe mîinile comandantului... Iar domnul Kučera din Vy-

kana își frîngea palmele, apoi cu talpa dădu semnalul și în clipa următoare prinse să răsune acordeonul, și domnul Kučera cînta din gură cum putea mai bine și, drept să spun, niciodată nu-l auzisem cîntînd cu atîta pasiune și cu atîta sentiment... „Trîmbiță cerbii, trîmbiță, pădurea răsună"... și comandantul poliției încetă să mai sufle în fluier și, întocmai ca președintele, se uită mai întîi la degetele sale, apoi, întocmai ca președintele, se ridică în picioare... era o tăcere mută de se auzea și duduitul trenurilor prin pădurile de la Ostra... dudu-dam, dudu-dam... Și comandantul se privi în oglindă și își petrecu și el degetele peste frunte și întinse funinginea... pe urmă însă, se întoarse și strigă plin de veselie : Bună... Și se grăbi să adauge : Frumos *entré,* excelent, eu singur mi l-am fluierat, așa-mi trebuie, bravo, meștere Jaruška ! Și-acum, să vină mîncarea că mi-e o foame de lup, oameni buni ! Dar ce treabă-i asta ? Cum v-ați așezat ? Vînători sînteți voi ? Apropiați mesele ! Schimbați locurile între voi, și uniți-vă !... Și astfel am lipit mesele una de alta, și ne-am plasat vînător din Velenka lîngă vînător din Přerov... iar comandantul poliției ceru să ni se umple paharele și am ciocnit cu toții și muzica domnului Kučera cînta, și fiindcă domnul Kučera avea mai bună mîna dreaptă decît stînga, bașii erau înlocuiți cu străşnicie de toboșar, și cîntam cu toții în cor, și cînd petrecerea era în toi, iar comandantul poliției lucea mai grozav decît toate decorațiile și distincțiile lui, vecinii noștri poruncіră să li se încălzească friptura de mistreț cu sos de măceșe à la Palfy, iar noi, ca să ne revanșăm, ne-am apucat să mîncăm clasica friptură de porc sălbatic cu varză și găluște... În ziua următoare, cînd află de ospăț, profesoara din Přerov, profesoara aceea, în fața căreia eroul Janeček doborîse mistrețul rănit, a spus : ...Ce păcat că nu m-am putut duce acolo cu elevii mei ; ...aș fi avut prilejul să explic, la modul cel mai sugestiv, cum trebuie soluționate toate conflictele pe această lume.

LĂMPILE

MI-S DRAGI ACELE CÎTEVA MINUTE din preajma orei șapte seara, cînd, cu cîrpa și cu gazeta „Národní politika" mototolită, curăț țilindrele de sticlă ale lămpilor, — cu chibritul rîcîi și dau jos negreala de pe mucurile arse, înfig la loc pălărioarele de alamă și, fix la șapte, se produce acea clipă minunată în care încetează să mai lucreze mașinile fabricii de bere, iar dinamul, acel dinam ce împinge curentul electric pretutindeni acolo unde ard becurile, începe să-și reducă turațiile și astfel curentul slăbește, slăbește și lumina becurilor, lumina albă se transformă încet într-o lumină trandafirie, iar lumina trandafirie într-o lumină cenușie, strecurată prin zăbranic și organdi, pînă cînd firele Wolfram își arată pe tavan niște degete roșii rahitice, o cheie sol de culoare roșietică. Aprind apoi mucul, pun la

loc țilindrul, trag în sus limbuța galbenă de foc și așez la locul lui abajurul mat, împodobit cu trandafiri din porțelan în relief. Mi-s dragi acele cîteva minute din preajma orei șapte seara — îmi place în aceste cîteva minute să mă uit în sus, cînd lumina se scurge din bec ca sîngele dintr-o găină tăiată, mă uit cu plăcere la acea palidă iscălitură a curentului electric și înlemnesc de groază gîndindu-mă la clipa în care fabrica de bere va fi conectată la rețeaua electrică orășenească și toate lămpile din fabrică, toate lămpile eoliene din grajduri, lămpile cu oglinjoare rotunde, toate lămpile acelea burduhănoase și cu mucuri rotunde, într-o bună zi nu se vor mai aprinde, nimeni nu va mai avea nevoie de lumina lor, fiindcă întreaga ceremonie va fi înlocuită de un comutator asemenea robinetului de apă care a înlocuit pompele frumoaselor cișmele. Mi-s dragi lămpile mele arzătoare, la lumina cărora aduc la masă farfuriile și tacîmurile, se deschid ziarele sau cărțile, mi-s dragi mîinile luminate de lampă, mîini odihnindu-se ușor pe fața de masă, mîini omenești, retezate, în al căror manuscris de cute se poate citi caracterul omului căruia îi aparțin acele mîini, mi-s dragi lămpile cu gaz portabile, cu care seara ies să-mi întîmpin oaspeții, luminîndu-le drumul și fața, mi-s dragi lămpile mari în a căror lumină croșetez perdelele și visez adînc, lămpile care, atunci cînd le sting cu o suflare violentă, răspîndesc un miros înecăcios, ce inundă, cu reproș, odaia întunecată. Și-mi păstrez astfel puterea ca, atunci cînd în fabrica

de bere va fi introdus curentul din rețea, să aprind măcar o seară pe săptămînă lămpile și să ascult sfîrîitul melodios al luminii galbene ce aruncă umbre adînci, îndemnînd la mers prudent și la visare.

Francin aprindea în biroul lui cele două lămpi burduhănoase, cu mucuri rotunde, două lămpi sporovăind mereu ca două portărese, lămpi aflate la marginile unei mese uriașe, lămpi dogorind ca două sobițe, lămpi delectîndu-se cu petrolul lampant pe care-l sorb cu nesaț. Abajururile verzi ale acestor lămpi bucălate, tăiau, ca o linie dreaptă trasă parcă de cineva cu rigla, spațiul de lumină și de umbră așa fel, încît ori de cîte ori mă uitam prin fereastră în birou, Francin era tăiat în două — un Francin stropit cu vitriol și unul înghițit de semiîntuneric. Micuțele mașinării de alamă, în care, cu ajutorul unui șurub orizontal, mucul era tras în sus sau în jos, aceste coșulețe de alamă aveau un tiraj puternic, iar lămpile lui Francin aveau nevoie de atîta oxigen, încît absorbeau aerul din jurul lor și, atunci cînd Francin lăsa țigara în apropierea lămpilor, urdinișul de alamă sugea fuioarele de fum albastru și astfel, de îndată ce ajungea în cercul magic al lămpilor burduhănoase, fumul de țigară era înghițit fără milă și, datorită curentului din țilindrul de sticlă, era devorat de flacăra ce ardea deasupra pălărioarei de alamă răspîndind o lumină verzuie ca lumina unei buturugi putregăite, lumină ca o licărire amăgitoare, ca focul sfîntului Ilie, ca Sfîntul duh, care a coborît pe pămînt în chip

de flăcăruie violetă, înălțîndu-se ușor deasupra luminii galbene grase, a mucului rotund. La lumina acestor lămpi Francin trecea, în registrele deschise, situația producției de bere, încasările și cheltuielile, alcătuia dările de seamă săptămînale și lunare, pentru ca la sfîrșitul fiecărui an să poată întocmi bilanțul calendaristic anual... iar filele acestor registre luceau în bătaia luminii ca niște sutiene scrobite. Cînd Francin întorcea o filă, cele două lămpi burduhănoase se scandalizau amenințînd la orice mișcare cu stingerea, și gesticulau de parcă ar fi fost două păsări mari tulburate din somnul lor adînc și pendulau supărate cu gîturile lor prelungi, împrăștiind pe plafon acele jocuri de umbre ale unor animale antedeluviene, ce răsuflau ușurate... iar eu vedeam întotdeauna pe plafon în acele penumbre, urechi de elefant făcîndu-și vînt, schelete de torace, umflîndu-se și dezumflîndu-se, doi fluturi de noapte uriași, înfipți în țeapa de lumină ce țîșnea din țilindrul de sticlă și proiectîndu-se direct în plafon, unde, deasupra fiecărei lămpi sclipea orbitor cîte o oglinjoară rotundă, și un bănuț de argint luminat cu violență, bănuț ce se mișca neîncetat, aproape imperceptibil, dar totuși se mișca, exprimînd dispoziția sau indispoziția fiecărei lămpi în parte. Și cum întorcea o filă, Francin scria din nou în capul paginii numele și prenumele cîrciumarilor. Pentru treaba asta, Francin lua de fiecare dată penița redis numărul trei și întocmai ca în vechile liturghiere și în solemnele documente oficiale desena la începutul fiecărei slove o inițială aparte, înflorită cu tot felul de zorzonele și linii umflate, iar eu, cînd mă așezam în birou și mă uitam din adăpostul clar-obscurului la mîinile lui Francin, pe care lămpile burduhănoase i le mînjeau cu clorură de var, aveam mereu impresia că Francin se inspiră în desenarea acestor inițiale privind îndelung la părul meu din care scăpăra lumina — și vedeam prin oglindă că, acolo, unde mă aflam seara, pieptănătura și calitatea părului meu făcea să apară întotdeauna o lampă în plus... Și cu penița redis Francin scria inițialele fiecărui cuvînt, după care lua alte penițe mai fine și în funcție de inspirație le muia pe rînd în cerneală verde și albastră și roșie și începea să deseneze în jurul inițialelor ghirlande din părul meu umflat, și, așa cum trandafirii agățători înconjoară chioșcul în grădină, tot așa Francin împodobea prima literă a numelor și prenumelor cîrciumarilor cu o rugină groasă și cu rămurele sugerate de coama mea stufoasă.

Cînd apoi, obosit, se întorcea din birou, se posta în umbra canatului ușii, și manșetele lui albe arătau cît de istovit era după o zi de trudă — manșetele aproape că-i atingeau genunchii, căci într-o zi întreagă Francin își împovăra spinarea cu atîtea griji și vitregii încît de fiecare dată era mai scund cu zece centimetri, poate chiar cu mai mult. Iar eu știam că grija cea mai mare sînt eu, că din clipa în care m-a văzut pentru întîia oară, da, știam că din clipa aceea mă poartă în spate într-un rucsac nevăzut și totuși concret, ce se îngreuna

tot mai mult, de la o zi la alta. Pe urmă stăteam amîndoi în fiecare seară sub lampa glisantă aprinsă, abajurul verde era atît de mare încît ne adăpostea pe amîndoi, era o lampă cît o umbrelă sub care stăteam în ploaia torențială a luminii sfîrîitoare a lămpii cu petrol — cu o mînă îl cuprindeam pe Francin după umeri, cu cealaltă îi mîngîiam ceafa, el ținea ochii închiși și răsufla din adînc și, după ce se liniștea, mă cuprindea de mijloc și lăsam impresia că ne pregătim să începem un dans de societate, dar în povestea asta era ceva mai mult, povestea asta era ca o baie purificatoare, în care Francin îmi șoptea la ureche povestindu-mi toate cîte se întîmplaseră în ziua aceea, iar eu continuam să-l mîngîi, și fiecare mișcare a mîinii mele îi neteza cutele de pe față, apoi el îmi mîngîia părul răvășit, iar eu trăgeam de fiecare dată mai jos lustra de porțelan în jurul căreia atîrnau unul lîngă altul, niște tubulețe de sticlă colorată, unite între ele cu șiraguri de mărgele, și clinchetul lor ca de clopoței răsuna lîngă urechile noastre ca zorzoanele și zorzonelele de pe șoldurile dansatoarelor turce, iar eu aveam uneori impresia că această lampă-comandant e o pălărie uriașă de sticlă îndesată pe noi pînă peste urechi, o pălărie împodobită de o ploaie torențială cu țurțuri retezați... Și eu alungam ultima cută de pe fața lui Francin undeva sub mustață sau după ureche, iar el deschidea ochii, se îndrepta din șale, manșetele i se ridicau iar la nivelul șoldurilor, și el se uita la mine cu un aer neîncrezător, și după ce zîmbeam și clătinam din

cap aprobator, zîmbea și el, apoi își lăsa privirea în jos și se așeza la masă, și, după ce prindea curaj, se uita la mine și eu mă uitam la el, și îmi dădeam seama ce putere am asupra lui vedeam cum ochii mei îi vrăjesc pe ai lui ca ochii pitonului tigrat cînd hipnotizează o cinteză speriată.

În seara asta, din curtea întunecată se auzi pe neașteptate un nechezat de cal, apoi alt nechezat, după care răsună un tropot de copite, urmat de un zornăit de lanțuri și catarame... Francin se făcu drept ca o lumînare și trase cu urechea... eu am apucat lampa și, ieșind pe coridor, am deschis repede ușa — afară în beznă se auzea glasul căruțașului fabricii de bere :

— Hola, Ede, hola Kare, hola iștenem ! — dar caii nici gînd să se astîmpere... dinspre grajduri dădură buzna juganii belgieni cu felinarul în piept, așa cum se întorseseră osteniți de la drum, deshămați de la căruță, cu gîtarii și cu șleaurile agățate de podoabele gîtarilor, și cu tot harnașamentul pe ei, după o zi întreagă de distribuire a berei, timp în care toată lumea își închipuie că acești armăsari jugăniți nu se mai gîndesc la nimic altceva decît la un braț de fîn și la o găleată de borhot ori la un săculeț de ovăz — ei bine, de patru ori pe an acești doi jugani, așa, ca din senin, își aduceau aminte de anii tinereții lor armăsărești, de tinerețea lor genială, încărcată de glande, ce-i drept nedezvoltate, dar totuși glande și, răsculîndu-se, organizau o mică răzmeriță... În timpul înserărilor întunecoase, cînd se întorceau la grajd, își făceau un semn și, deodată,

o luau razna — așa spun oamenii, că acești doi foști armăsari o luau razna și dădea strechea în ei, dar ei n-o luau razna ci, pur și simplu, nu uitau că pînă și animalele mai pot, și asta pînă în ultima clipă, să pornească pe calea libertății... Acum goneau zburînd pe lîngă locuințele dijmașilor, pe trotuarul de beton ; de sub copitele lor scăpărau scîntei, iar felinarul de la pieptul juganului din dreapta se zbătea sălbatic, luminînd șleaurile zburătoare și hățurile rupte ; m-am aplecat și, în clipa aceea, prin lumina gingașă a lămpii cu petrol trecu, ca fulgerul, perechea de cai belgieni — Ede și Kare, jugani grași și voluminoși care, împreună, cîntăreau două mii cinci sute de kilograme... În urma lor alerga cu biciul în mînă nefericitul căruțaș, înspăimîntat la gîndul că vreunul din cai și-ar fi putut rupe picioarele și, în cazul acesta, administrația fabricii i-ar fi reținut din salariu nu știu cîți ani... iar pierderea ambilor cai ar fi însemnat pentru el să plătească pînă la sfîrșitul vieții...

— Hola Ede, hola Kare ! Hola istenem ! striga de zor căruțașul, dar caii alergau acum împotriva curentului din dreptul slădăriei, copitele lor prinseră să se potolească pe drumul noroios de-a lungul coșurilor și din preajma șoproanelor, juganii își încetiniră și ei un timp goana lor năprasnică, pentru ca apoi, în dreptul grajdurilor, pe pavajul din capete de pisică, să-și ia din nou avînt pe trotuarul de beton luminat de puțurile colțuroase ce țîșneau din coridoarele luminate de lămpile cu petrol, pe trotuarul acela, din care fiecare cataramă

tîrîtă pe jos, fiecare lănțișor, fiecare potcoavă scăpăra scîntei ; așadar cei doi belgieni își luară avînt și fuga lor nu mai era fugă, ci o cădere împiedicată, pe nări li se rostogolea aburul răsuflării, ochii lor holbați erau plini de groază, în cotul din dreptul birourilor, pe trotuarul de beton, alunecară amîndoi ca într-o scenă grotescă, dar merseră mai departe pe potcoavele din spate, din care țîșneau scîntei, și căruțașul încremeni de spaimă. În clipa aceea Francin alergă spre ușă, dar eu stăteam sprijinită în canatul ei și mă rugam să nu li se întîmple nimic celor doi cai, știind prea bine că povestea lor e și povestea mea, și, iată, Ede și Kare galopau din nou solidar, unul lîngă altul, și galopau împotriva curentului din slădărie, potcoavele lor amuțiră în noroiul moale pe drumul din preajma șoproanelor, și din nou cei doi își făcură semn, și pentru a treia oară își luară avînt ; căruțașul sări într-o parte, și cînd unul din cai întinse frîul, felinarul de la pieptul nărăvașilor zbură în aer și, înscriind un arc de cerc, se făcu zob, izbindu-se de zidul spălătoriei ; pocnetul acela avu darul să le insufle belgienilor noi forțe, nechezară mai întîi unul cîte unul, apoi amîndoi odată și porniră glonț, pe trotuarul de beton... Mă uitam la Francin, ca și cînd eu m-aș fi prefăcut într-o pereche de cai belgieni, era în firea mea rebelă să mă apuce o dată pe lună strechea, căci sufeream și eu de dorința trimestrială de libertate, eu care nu eram jugănită, ci dimpotrivă sănătoasă, uneori chiar prea sănătoasă... Iar Francin se uita la mine și își dădea seama

că perechea de cai belgieni înnebunește, coamele lor luminoase, puternice și fîlfîitoare, și cozile trase prin aer în urma trupurilor cafenii, eram eu, adică nu eu, ci firea mea, pieptănătura mea de aur zburînd speriată prin bezna nopții, părul meu fluturînd nestăvilit... Și Francin mă împinse într-o parte și acum sta proțăpit cu brațele desfăcute în tunelul de lumină ce se revărsa de pe coridor, și cu mîinile întinse păși în întîmpinarea celor doi cai strigînd : Idududududu ! Hola ! — și armăsarii belgieni jugăniți frînară brusc și de sub potcoavele lor țîșni o ploaie de scîntei — Francin sări într-o parte și, apucînd de frîul calului din dreapta, îl zgîlțîi cu putere și-l vîrî la iuțeală în botul înspumat al animalului, și mișcarea cailor se încetini, cataramele și șleaurile și fîșiile hamurilor căzură pe jos... și căruțașul veni grăbit și apucă de frîul calului din stînga...

— Domnule administrator... bolborosi căruțașul...

— Îi ștergi cu paie și-i plimbi prin curte... îi curmă vorba Francin, grăbindu-se să adauge : patruzeci de mii e prețul acestei perechi, pricepi, domnule Martin ?... Și dacă n-aș fi sărit într-o parte în timp ce intra pe ușa casei ca un hulan, la regimentul cărora slujise pe vremea Austro-Ungariei, m-ar fi doborît, m-ar fi dat de-a dura și m-ar fi călcat în picioare... Din beznă se auziră apoi lovituri de bici și nechezatul de durere al cailor belgieni, sudălmi și lovituri de bici întors, urmate de săriturile

cailor în beznă și de pocnetele biciului lung ce se înfășoară în jurul picioarelor, șficuind pielea bietelor animale.

PĂRUL ȘI BICICLETA

BODA ČERVINKA își dădea întotdeauna tot interesul cu părul meu. Zicea : părul ăsta e o rămășiță a vechilor vremuri de aur, asemenea păr n-am avut niciodată sub pieptănul meu... Cînd Boda despletea cosițele mele parcă ar fi aprins în frizerie două făclii, — în oglinzi și în vaze și în carafe pîlpîia focul părului meu și de fiecare dată trebuia să recunosc că Boda are dreptate. Niciodată nu mi-am văzut părul atît de frumos ca atunci cînd, în prăvălia lui, Boda mi-l spăla cu ceai de mușețel, pe care eu însămi îl fierbeam și-l aduceam în bidonul de lapte. Cît era umed, părul meu nu promitea nimic din ceea ce avea să se întîmple cu el în timp ce se usca ; abia începea să se usuce și în șuvițele lui parcă prindeau viață mii de albine aurii, mii de licurici, și trosneau mii de cristale mici, de chihlimbar. Și cînd Boda trecea pentru prima oară pieptănul prin coama mea, se auzea cum pîrîie, iar părul se umfla și creștea, creștea mereu, silindu-l pe Boda să se lase în genunchi, de parcă ar fi țesălat cozile stufoase a doi cai aflați unul lîngă altul. Și frizeria lui se lumina, iar bicicliștii de pe stradă săreau din șa și își lipeau fruntea de vitrina prăvă-

liei, spre a se convinge şi a se lămuri ce anume le captiva ochii. Şi Boda era cufundat în norul părului meu şi, ca să nu fie tulburat, închidea de fiecare dată prăvălia, şi cînd te uitai, îşi apropia nasul de mine şi mă mirosea, şi cînd isprăvea cu pieptănatul scotea un oftat dulce, şi abia după aceea lega părul după gustul lui, în care aveam încredere, o dată cu o fundă violetă, altă dată verde, altă dată roşie sau albastră, ca şi cînd părul meu ar fi fost o parte componentă a sărbătorilor religioase. Pe urmă deschidea prăvălia, îmi aducea bicicleta, atîrna de cadru bidonul şi, foarte curtenitor, mă ajuta să mă urc în şa. În clipa aceea în faţa dughenei se şi strîngea o droaie de oameni, şi fiecare căsca gura la părul acela mirosind a muşeţel. Cînd apăsam pe pedală, domnul Boda alerga o bucată de drum în urma mea ţinîndu-mi părul, ca nu cumva să se încurce în lanţ sau în spiţele roţii din spate. Şi cînd prindeam destulă viteză, domnul Boda arunca în sus capătul pieptănăturii mele, aşa cum se saltă în aer o stea sau un zmeu spre cer, după care, istovit, se înapoia în prăvălia lui. Şi eu îmi continuam drumul pe bicicletă şi părul în urma mea flutura şi-l auzeam cum foşneşte şi sfîrîie, ca atunci cînd se îndepărtează ploaia pe un acoperiş de tablă, ca atunci cînd se prăjesc şniţele vieneze — aşa fîlfîia în spatele meu torţa aceea de păr ; ca atunci cînd băieţii aleargă cu măturoaiele smolite aprinse în ajunul nopţilor de sînziene sau dau foc vrăjitoarelor, — aşa flutura în urma mea fumul gros al pletelor mele. Şi oamenii se opreau, şi eu nu mă minunam defel de faptul că nu erau în stare să-şi desprindă privirea de pe părul acela fîlfîitor care venea în întîmpinarea lor ca o reclamă. Iar pe mine mă ungea la inimă că sînt văzută — bidonul golit de ceaiul de muşeţel se bălăbănea şi, izbindu-se de ghidon, scotea un dangăt strident şi curentul de aer îmi pieptăna părul pe spate. Străbăteam piaţa oraşului şi toate privirile se adunau în pieptănătura mea fîlfîitoare, ca spiţele în roata bicicletei, pe ale cărei pedale apăsa Eul meu în plină mişcare.

Francin m-a văzut fluturînd aşa de două ori şi de fiecare dată părul meu fîlfîitor a avut darul să-i taie răsuflarea, în asemenea hal, încît nici nu m-a luat în seamă ; şi, nefiind în stare să ţipe la mine, a rămas înmărmurit de apariţia mea neaşteptată şi, lipindu-se de zid, a stat aşa un timp să-şi tragă sufletul spre a putea să reacţioneze în cazul că i-aş fi adresat un cuvînt ; aveam impresia că se prăbuşeşte, şi numai dragostea lui pentru mine îl ţinea la zid ca pe copilul orfan al pictorului Aleš din cărţile de citire. Şi eu apăsam pe pedale, genunchii mi se loveau alternativ de bidon, cicliştii care veneau din direcţia opusă se opreau, unii întorceau bicicleta şi goneau după mine, mă întreceau, ca apoi să se întoarcă şi să-mi vină în întîmpinare, şi salutau bluziţa mea, şi bidonul şi părul meu fîlfîitor şi pe mine toată ; iar eu le doream, binevoitoare şi plină de înţelegere, acest spectacol şi nu regretam decît faptul că nu dispuneam de capacitatea de a-mi ieşi şi eu o dată în cale, să mă bucur

și eu de un lucru de care eram atît de mîndră, de un lucru de care nu trebuia să-mi fie rușine.

Am mai străbătut o dată întreaga piață, apoi am luat-o pe strada principală, și-acolo, în fața Grandului, staționa un Orion și în fața Orionului sta Francin și ținea în mînă o bujie, sta acolo cu motocicleta lui și sînt sigură că mă văzuse, dar se prefăcea că nu mă vede ; Orionul lui îl supăra mereu din pricina carburatorului și din multe alte pricini și așa se face că Francin transporta cu el, în ataș, nu numai tot soiul de scule mici — chei franceze și șurubelnițe — ci și un mic strung cu pedală... Lîngă Francin stăteau doi membri de vază ai consiliului de administrație al fabricii de bere cu responsabilitate limitată... Înainte de a-mi lăsa piciorul pe caldarîm, am întins mîna în spatele meu și, adunîndu-mi părul, l-am așezat în poale.

— Bună, Francin, îi spun.

Francin tocmai sufla în bujie și, cînd mă auzi, bujia îi zbură dintre degete. Pe fața lui se vedeau două dîre negre.

— Sărut mîinile, mă salutară în cor cei doi membri ai consiliului de administrație.

— Bună ziua domnilor, frumoasă zi, nu-i așa ? am spus, și deodată Francin roși pînă la rădăcina părului.

— Unde ți-a căzut bujia ? întreb eu aplecîndu-mă.

În clipa aceea Francin se lăsă în genunchi și începu să caute bujia sub ataș — am întins batista pe caldarîm, și am îngenuncheat, părul mi-a alunecat în jos... Domnul de Giorgi,

meșterul coșar îl prinse și, adunîndu-l cu multă grijă, îl petrecu peste brațul său, așa cum face paracliserul cu odăjdia preotului... Francin stătea mereu în genunchi cu privirea ațintită spre umbra albastră a atașului, și eu îmi dădeam seama că prezența mea avusese darul să-l zăpăcească și el căuta pe jos numai spre a se dezmetici... Aceeași poveste s-a întîmplat la nunta noastră, în timp ce-mi punea inelul în deget mîna a început să-i tremure în asemenea hal încît verigheta de cununie i-a scăpat dintre degete și s-a dus de-a dura, rostogolindu-se nu se știe unde, așa fel, încît mai întîi Francin, pe urmă și nașii și toți nuntașii, ba chiar și preotul, la început aplecați, apoi în patru labe, s-au tîrît prin biserică în căutarea inelului, pînă cînd, unul dintre ministranți descoperi sub amvon verigheta de cununie, inelușul acela micuț și rotund care se rostogolise în direcția opusă celei în care îl căutau toți nuntașii tîrîndu-se în patru labe. Iar eu rîdeam, stam dreaptă și mă prăpădeam de rîs...

— Uitați-vă, acolo, la gura canalului, se vede ceva, spuse un băiețel, mînuindu-și mai departe cercul spre strada principală.

Și, într-adevăr, lîngă gura canalului zăcea bujia cu pricina, Francin o apucă între degete și cînd vru s-o înșurubeze la locul ei, mîinile începură să-i tremure, încît bujia scîrțîi în ghiventuri. În clipa aceea se deschise ușa restaurantului Grand și în stradă apăru, cu o halbă de bere în mînă, domnul Bernadek, meșterul fierar, care la o singură „reuniune" bea un butoiaș de Plzeň.

— Distinsă coniță, dacă nu vă jignesc, fiți bună și beți de la mine !

— În sănătatea dumneavoastră, meștere ! i-am răspuns eu și, cufundîndu-mi năsucul în spumă, am ridicat mîna ca pentru jurămînt ; apoi încet, pe îndelete și cu poftă, am început să sorb băutura dulce-amăruie, și după ce am golit paharul pînă la fund, mi-am șters buzele cu degetul arătător, am spus :

— Să știți însă că și berea din fabrica noastră e bună.

Domnul Bernadek îmi făcu o plecăciune :

— Da, distinsă coniță, aveți dreptate, dar berea de Plzeň e mai aproape de culoarea părului dumneavoastră... bîigui meșterul fierar, grăbindu-se să adauge : îngăduiți-mi deci ca întru cinstirea dumneavoastră, să mă duc să beau mai departe părul de aur al distinsei coniţe...

Și, făcînd o nouă plecăciune, se retrase — o namilă de om, de o sută douăzeci de kilograme ai cărui pantaloni făceau în spate niște falduri uriașe, ca faldurile elefantului.

— Francin, vii acasă la prînz ? îl întreb.

Strîngea șurubul în capul motorului, prefăcîndu-se că e concentrat la maximum. Le-am făcut o plecăciune domnilor din Consiliul de administrație, mi-am aruncat pe spate șuvițele mele de bere Plzeň, apoi am apăsat pe pedală și, luîndu-mi viteză, am ieșit pe pod, de unde, peste balustradă, peisajul se deschidea în fața mea ca o umbrelă. Apa rîului își împrăștia mirosul jilav, iar pe fundal se înălța fabrica de bere orășenească cu slădăria ei — fabrica de bere orășenească, Societate anonimă cu răspundere limitată...

EXTENSORUL

PE CAPACUL CE ACOPEREA CUTIA extensorului era scris : Și dumneavoastră veți avea un trup la fel de frumos, mușchi puternici și o forță înspăimîntătoare.

Iar Francin se antrena în fiecare dimineață și, în ciuda faptului că mușchii lui erau la fel de superbi ca ai gladiatorului de pe capacul extensorului, el se vedea mereu prăpădit, ca un iepure jupuit de piele.

Am pus pe plită oala cu cartofi, și, luînd în mînă cutia pe al cărei capac se afla fotografia unui superb luptător, am citit cu voce tare :

— Și dumneavoastră veți fi puternic ca un tigru, care cu o lovitură de labă ucide animale mult mai mari decît el.

Deodată, Francin își aținti privirea afară spre trotuar și extensorul i se flecăi între degete... Apoi, lăsîndu-se pe canapea, de parcă i-ar fi retezat cineva picioarele, spuse :

— Pepin...

— Bravo, în sfîrșit o să-ți văd și eu fratele, și o să-l aud pe cumnățelul meu !

M-am sprijinit de pervazul ferestrei și m-am uitat afară : pe trotuar stătea un bărbat ; avea

o pălărioară ovală pe cap, pantalonii de călărie vîrîți în niște ciorapi tirolezi de culoare verde ; strîmba din nas și în spinare ținea un rucsac cazon.

— Nene Jožin — am strigat, de data asta din prag — hai, vino.

— Da mătăluță cine ești ? întrebă unchiul Pepin.

— Păi, eu îs cumnata matale, nene Pepin, fii binevenit !

— Ia te uită, ce baftă pe mine să am o cumnățică atît de isteață, dar Francin... unde e ? întrebă unchiul și, strecurîndu-se prin bucătărie, dădu buzna în odaie.

— A, aiși erai, da și-i cu tini, băiete, zași ? Poftim, dumnealui zași și eu am vinit la ei în vizită — da nu rămîn mai mult di paișpe zîli — vorbea unchiul și — în dialectul hanak — vocea lui tuna și brăzda aerul ca un drapel, ca o comandă militară, și Francin, electrizat de fiecare cuvînt al unchiului, tresălta și trăgea pătura peste el, tot mai sus...

— Sănătate bună de la tăti lumea, atîta doar că Bohalena a dat ortu popii, un pierde-vară i-a vîrît pulbere în lemne și cînd baba a pus lemni pi foc, s-o făcut explozia și explozia o pocnit-o pe babă drept în față și baba s-o cutremurat și... gata o fost...

— Bohalena ? am izbucnit eu plesnind din palme — asta era sora voastră, nu-i așa ?

— Da di undi, soră ! ? ! Nașă, da, nașă, și baba asta cît era ziulica di mare se ghiftuia cu meri șî plășintă și di treizăși di ani numai

asta zîșea : Copchii, curînd eu mă duc, nimic nu-mi vini sî fac, dicît sî dorm... Da și eu îs cam bolnăvior... spuse unchiul și, desfăcînd sforile cu care era legată tolba, răsturnă pe dușumea tot felul de scule cizmărești...

Auzind uruitul sculelor, Francin își acoperi fața cu palmele și începu să se tînguie de parcă unchiul i-ar fi turnat uneltele cizmărești direct pe creier.

— Nene Jožin, am intervenit eu, întinzîndu-i tava, ia de-aici o plăcintă.

Și după ce mîncă două plăcinte, unchiul Pepin spuse :

— Îs cam bolnăvior.

— Nu se poate, i-am răspuns eu și, lăsîndu-mă în genunchi, am bătut din palme, uimită de calapoadele și ciocănelele și cuțitele și bricegele cizmărești ce zăceau pe podea.

— Atenție, strigă unchiul speriat, să nu mi le mînjești cu părul matali — da, știi, Francin, părintele Zbořil și-o rupt chișioru în asemenea hal, drept în șold, c-o să zacă beteag pînă la moarti. Știi, unchieșu Zavičak dregea acoperișu di pi turla bisericii și o alunecat pe o scîndură și unchieșu o zburat în jos, dar s-o prins di acu șeasornicului, și s-o ținut așa cu mîinile de acul așela, da pînă la urmă acu o slăbit, de la unsprîzăși și un sfert o coborît la unsprîzeși și jumătate, și unchieșu o scăpat acu din mîini și s-o dus la vali, numai că acolo, la poalili bisericii sînt niști tei și unchieșu o căzut în coroana unuia din ei, iar părintele Zbořil, privind la tăti astea și-o împreunat mîinili și l-o văzut pi unchieșu Zavičak căzînd din

cracă în cracă, pe urmă unchieșu o căzut pi spati și părintile Zbořil s-o dus iuti să-l felișite, dar i-o scăpat din vederi o treaptă și s-o dus de-a bușilea și și-o rupt chișiorul și așă sî fași că bătrînul Zavičak o trebuit să-l cari pi părintile Zbořil la căruță, ca să fie dus numaidicît la spital la Prostějov.

Am apucat un calapod de damă și am început să mîngîi lemnul neted.

— Frumoase lucruri, nu-i așa ? m-am adresat lui Francin, care se văicărea de parcă i-aș fi arătat un șobolan sau o broască rîioasă.

— Și încă ci frumoasî, interveni unchiul Pepin, și scoțîndu-și ochelarii fără hulube, și-i puse pe nas ; ochelarii însă n-aveau sticle și Francin, văzînd pe nasul fratelui său ochelarii fără sticle, chițcăi și guiță, mai-mai să plîngă și, întorcîndu-se cu fața spre perete, începu să se zbată și, să se zvîrcolească, făcînd arcurile canapelei să geamă și să suspine întocmai ca el.

— Da ce face unchieșul din Jezery ? am întrebat eu.

Unchiul Pepin dădu din mînă cu un aer disprețuitor și, înșfăcîndu-l pe Francin de umeri, îl răsuci cu fața spre el, și plin de însuflețire începu să-i povestească în gura mare renunțînd la dulcegăria dialectului hanak :

— Unchieșul Metud din Jezery a devenit și el cam ciudat... O dată a citit în ziar : Vă plictisiți ? Cumpărați un ursuleț spălător. Și cum n-avea copii, unchieșul Metud a răspuns la anunțu acela și într-o săptămînă s-a trezît cu ursulețul spălător adus într-o lădiță, grozăvie mare ! Ursulețul, copil cum era, se împrietenise cu toată lumea, numai că tot ce vedea, s-apuca să spele și așa se face că i-a spălat unchieșului Metud deșteptătorul și alte trei ceasuri de buzunar, și le-a spălat așa de bine, că nimeni nu mai e în stare să le dreagă. Pe urmă, într-o zi, a spălat toate mirodeniile din casă. Iar altă dată, în timp ce unchieșul demonta bicicleta, ursulețul spălător se ducea cu fiecare piesă la pîrîu și-o spăla, iar vecinii veneau și-l întrebau pe unchieș : Nene, Metud, n-ai nevoie de-o drăcie ca asta ? Am găsit-o în pîrîu ! Și după ce i-au adus vreo cîteva piese, unchieșul Metud s-a dus să vadă ce se-ntîmplă, și astfel și-a dat seama că ursulețul îi cărase aproape toată bicicleta la pîrîu... Da buni-s plășintili astea... Așă... Și se să vă mai zîc — ursulețul așela îș făcea nevoile numai în dulap, așa că tătî casa putea să-ți mute nasul nu alta și pînă la urmă au trebuit să încuie totul în fața ursulețului, ba, mai mult, să vorbească în șoaptă de frica lui... Că tare buni-s plășintile astea, și păcat că-s bolnăvior... Și, cum zîșeam, ursulețul așela trăgea cu ochiul să vadă unde pune uncheșul cheia și pe urmă deschidea și lua de-acolo tot ce ascunseseră de teama lui. Da partea cea mai rea era că seara ursulețul sta la pîndă și de îndată ce unchieșul Metud îi dădea tușichii un pupic, ursulețul se năpustea asupra ei și vroia și el s-o pupe, și așa se face că unchieșul Metud trebuia să meargă să se drăgălească cu tușica Rozara în pădure, ca atunci cînd era flăcău, și tot se mai întorceau amîndoi și se uitau înapoi să vadă dacă nu cumva ursulețul se află în spatele lor. Și-așa se face că nu se plic-

tiseau, pînă cînd o dată au plecat amîndoi pe două zile și ursulețul s-a plictisit așa de tare în zilele acelea de Rusalii, încît a desfăcut soba de teracotă din odaia mare și a porcăit în asemenea hal mobila și plăpumile și rufăria încît, unchieșul Metud n-a mai putut răbda și, așezîndu-se la masă, a scris un anunț pentru Moravska Orlice : Vă plictisiți ? Cumpărați-vă un ursuleț spălător ! Și de-atunci unchesul s-o lecuit de plictiseală.

Și în timp ce vorbise, unchiul Pepin înfulecase plăcintă după plăcintă. Acum bîjbîia cu mîna prin tavă, toată tava a pipăit-o, dar negăsind nimic, făcu din mînă plictisit și spuse :

— Sînt cam bolnăvior.

— Ca Bochalena, i-am replicat eu.

— Ce tot amesteci borcanele, cumnățico ? izbucni revoltat unchiul Pepin... Bochalena era o babă care se ghiftuia toată ziua cu mere... avea și năluciri.

— Din pricina merelor ? i-am curmat vorba.

— Pe dracu ! Avea năluciri, așa cum au femeile... din pricina bisericii... vedenii — se înecă unchiul Pepin. O dată, într-o noapte, a văzut zburînd deasupra orășelului nostru un cal mare și calului ăstuia îi ardea coama și coada și... Și-atunci Bochalena a spus : O să fie război, și război a fost... auzi, Francine, anul trecut, tot orașul nostru a fost în picioare ! Babele cădeau în ghenunchi și pînă și eu am văzut deasupra pieții și a bisericii cum zbura prin aer pruncul Isus ! Pe urmă însă lucrurile s-au lămurit : țîncul Lolan păștea oile, și cum în timpul acela aeroplanele făceau exerciții și aveau

legate în coada lor un fel de saci în care se trăgea cu armele automate, domnii aviatori au uitat de odgon și odgonul acela, tîrîndu-se pe pămînt, s-a încurcat de piciorul lui Lolan — un copilaș de toată frumusețea, cu părul alb — și cum aeroplanul mergea în sus, odgonul urca și el, și o dată cu odgonul zbura în văzduh și micuțul Lolan, ăl cu părul bălai, numai că babele credeau că zboară Isus, și cînd odgonul acela s-a frecat de teii din preajma bisericii și micuțul Isus a început să cadă din cracă în cracă, întocmai ca unchiul Zavičak, și pe pămînt a căzut Lolan și a spus : unde sînt oițele mele ? toate babele au căzut în genunchi ca să le dea binecuvîntarea.

Așa povestea unchiul Pepin cu vocea lui sonoră ce făcea să duduie odaia.

Francin începu să se întoarcă ; acum și-a tras pe el redingota, cu mîna și-a apăsat cravata aidoma unei foi de varză — iar eu, îndreptîndu-i gulerul de cauciuc cu colțurile întoarse, mi-am înălțat privirea și, uitîndu-mă țintă în ochii lui, i-am pupat un vîrf de deget...

— Pentru paisprezece zile ? îmi spuse în șoaptă. Ai să vezi că nu se mai mișcă de aici paisprezece ani, sau poate toată viața !

Văzîndu-l atît de nefericit i-am imprimat pe buze obișnuitul meu sărut și el s-a rușinat și, — uitîndu-se la mine cu un aer de reproș, vrînd să spună că o femeie așezată nu se comportă astfel în public, chiar dacă din acel public nu se afla acolo decît unchiul Pepin, — Francin se desprinse din îmbrățișarea mea și, răsucindu-se, se duse în birou pe ușa din spate ;

am auzit prin perete zborul violent al ușii de sticlă batante — ah acest Francin, cu acea „femeie așezată“ pe care și-o luase, îmi trasa și îmi fixa mereu noțiunea de femeie așezată, desenîndu-mi femeia exemplară, care nu eram și nici nu puteam fi vreodată, căci mie îmi plăcea grozav să mănînc cireșe, dar atunci cînd le mîncam în felul meu, cu o poftă lacomă, de-a dreptul sălbatică, Francin roșea pînă în rădăcina părului, și eu nu eram în stare să înțeleg pricina indignării lui, pînă cînd îmi dădeam în sfîrșit seama că cireașa din gura mea era motivul nemulțumirii lui, pentru că o femeie așezată nu mănîncă cireșele în felul ăsta. Toamna cînd dezghiocam pănușele de pe știuleții de porumb, se uita la mîinile mele și la ochii mei aprinși și din nou îmi spunea că o femeie cuviincioasă și așezată nu dezghioacă astfel știuleții de porumb, și chiar dacă dezghioacă, nu face treaba asta cu fața numai zîmbet și cu ochii înflăcărați, nu de alta, dar dacă ar fi acolo un bărbat străin, ar putea să vadă, în această dezghiocare, un semn favorabil pentru dorința lui amoroasă.

Unchiul Pepin își întinse pe o măsuță specială comorile lui cizmărești, apoi îmi trase din picior un pantof și, după ce numi toate accesoriile, își puse pe nas ochelarii fără hulube și fără lentile și rosti cu o voce solemnă :

— Așa. Și fiindcă sînteți o coniță nespus de inteligentă o să vă repar toți pantofiorii stricați, pentru că eu am făcut încălțăminte pentru furnizorul curții ce se bucura nu numai de favorul curții imperiale austriace, ci de favorul întregii lumi unde se distribuia încălțămintea sa.

— Cu bicicleta, l-am întrerupt eu.

— Pe naiba ! răcni unchiul Pepin. Se poate ? Unde s-a mai pomenit așa ceva... Îți închipui poate că un furnizor al curții e un jugănar oarecare sau un colector de piele ? Ăsta are vapoare și trenuri, pe ăsta dacă l-ar fi întîlnit împăratul cu bicicleta...

— Cum așa ? Împăratul mergea și el cu bicicleta ? l-am întrerupt din nou pocnind din palme în semn de mirare...

— Ce tot țopăi pe aici ca un pui de coțofană ? strigă unchiul iritat. Am spus : dacă pe un asemenea furnizor al curții l-ar fi întîlnit împăratul pe bicicletă, i-ar fi luat pe loc...

— Bicicleta, m-am repezit eu.

— Pe dracu ! Titlul și plăcuța cu vultur, asta i-ar fi luat, pricepi ? ! ? se înecă și horcăi de furie unchiul Pepin.

Cînd se uită însă la măsuța lui de cizmărie, zîmbi fericit, și, scoțînd un borcănel, îl deschise, îl mirosi, și după ce mi-l întinse să-l miros și eu spuse, dînd din mînă mulțumit :

— Poți să te bucuri și să te feliciți, scumpă cumnată... ăsta e, cum ar veni, smoala pantofarului, adică papul cizmăresc, pricepi ? Și rostind aceste cuvinte, așeză borcanul deschis pe un scaun.

În clipa aceea, din sala de ședințe se auziră prin perete zgomote de scaune trase, discuții în surdină, tîrșîit de tălpi — pe urmă scaunele amuțiră și Francin deschise ședința și, cu o voce scăzută, prezentă darea de seamă cu privire la

situația administrativă a fabricii de bere pe ultima lună.

— Spune-mi, te rog, nene Jozine, m-am încumetat eu, un furnizor al curții imperiale, trimitea încălțămintea și la moșii, nu-i așa ?..

— Pe naiba ! urlă unchiul Pepin — și mai astîmpără-te o dată cu țopăitul ăsta ! că nu ești un copilandru. Adică matale îți închipui că un furnizor al curții imperiale are treabă cu vacile și cu grînele ? Un asemenea furnizor e un om al dracului de nervos... bătrînul Kafka era atît de nervos încît, văzînd că fetița lui își sparge mereu capul de colțurile mobilei, a pus, el însuși, ditamai furnizorul curții imperiale, mîna pe un coș pe care l-a îndesat cu paie de umplutură, și ridicîndu-l pe umeri, s-a dus cu el în casă și a învelit cu umplutura aceea toate colțurile de mobilă... și fiindcă bătrînul era atît de nervos a deschis ușa cu atîta putere încît a pocnit-o pe fetiță drept în frunte, de-a căzut sărmana amețită la podea, iar Latal l-a sfătuit să-i astupe și fetiței gaura din frunte cu un smoc de umplutură.

— Latal, ăsta era vărul lui Francin, nu-i așa, nene Jozine ? am întrebat eu.

— Rahat, izbucni supărat unchiul Pepin, Latal era profesorul ! Anul trecut s-a prăbușit de la etajul întîi, în timp ce explica ce-i aia timp ritmic... și zicea că asta e ca atunci cînd trenul merge - merge - merge - merge - merge... și în timpul ăsta Latal brăzda aerul cu amîndouă mîinile și, întocmai ca trenul, s-a dus spre fereastra deschisă și de-acolo buf ! afară

și toată clasa s-a îmbulzit la fereastră spunîndu-și că, de bună seamă, domnul profesor și-a frînt amîndouă picioarele în stratul de lalele, dar dumnealui, Latal, nu mai era acolo ; ocolise curtea școlii și pornise pe scări în sus și o luase iar cu trenul merge - merge - merge merge... și astfel a ajuns înapoi în clasă, în spatele elevilor aplecați pe fereastră...

Deodată, din sala de ședințe se auzi, prin perete, vocea domnului doctor Gruntorad, președintele consiliului de administrație :

— Domnule administrator, cine rage acolo ca o fiară ?

— E fratele meu, mă rog frumos, spuse, cu sfială, Francin. A venit să ne facă o vizită.

— Bine, domnule administrator, atunci duceți-vă și spuneți-i fratelui dumneavoastră să se potolească ! Și mai spuneți-i că fabrica este a noastră !...

— Latal ăsta o ținea de soție pe Mercina, verișoara matale, nu-i așa, nene Jozine ? am întrebat cu delicatețe.

— Da de unde ! răcni unchiul Pepin. Pe Mercina a luat-o unchiul Vaňura, bucătarul ăla de umblă cu Balcanțugul ; ăsta locuia aici, în Cehia, undeva pe lîngă Mnichovo Hradiště... și cum Balcanțugul trecea pe acolo o dată pe săptămînă, la zece și jumătate dimineața Mercina dezlega cîinele, acesta se ducea la gară, unchiul Vaňura se apleca pe fereastra Balcanțugului și dădea drumul unui pachet mare cu oase, pe care cîinile îl lua și-l ducea acasă... Anul ăsta însă, cînd Vaňura a azvîrlit oasele

acelea, pachetul l-a doborît pe șeful gării și Vaňura a trebuit să-i plătească pagube pentru curățatul uniformei, încheie unchiul Pepin.

Și iar apucă pantoful meu și își puse pe nas ochelarii fără hulube și fără lentile, și continuă să strige, plin de bucurie :

— Dar astea-s prostii cumnățico, cu ce te alegi ascultîndu-le ? Mai bine îți explic încă o dată ce și cum, și cum se umblă cu toate astea, pe urmă ți le dau mătăluță în mînă să încerci de una singură ! Va să zică asta e *parizer șnitul*, iar asta, la pantof, se numește cambrură sau glenc sau boltă cum i se mai spune. Asta însă e talpa, sau pingeaua : iar asta e tocul sau abzațul... Și ține minte ce-ți spun, cumnată : cine vrea să se facă pantofar, adică cizmar, trebuie să aibă certificat de ucenicie, iar un certificat din ăsta e ca și o diplomă de bacalaureat sau de doctorat. Furnizorul curții imperiale Weinlich...

— Ulrich ? am întrebat eu, ducîndu-mi palma la ureche.

— Weinlich ! răcni unchiul — wein de la vin, pricepi ?... Și cum spuneam, un dobitoc a ciocănit o dată niște ghete și s-a dus cu ele la furnizorul curții Weinlich, și furnizorul i-a spus : Păi bine, omule, dumneata nu vezi că ai făcut praf din ghetele astea ? Ce să mă fac eu cu ele ? Și dobitocul îi răspunde : Păi, vindeți-le și dumneavoastră ovreilor. Iar Weinlich, care era evreu, s-a rățoit la el : Da ce-ți închipui dumneata că evreii sînt porci ? !

— Nene Pepinek, am rostit eu cu voce scăzută.

— Rahat ! tună unchiul, ridicîndu-se amenințător deasupra mea — eu, peste tot, am avut parte numai de laude, și-apoi unde s-a mai pomenit ca un stăpîn atît de fain să se bată pe burtă cu mine ! Așa că... nici un Pepinek, pricepi ? Cum văd, cumnățico, matale ești proastă de dai în gropi !

Și, deodată, unchiul se izbi cu pumnul în frunte, atît de tare, încît ochelarii îi zburară sub bufet — dar priveliștea pantofului meu avu darul să-l răcorească și, așezîndu-se la loc, unchiul începu să mă învețe mai departe, arătîndu-mi cu degetul și răcnind nevoie mare :

— Iar asta de-aici este, cum am mai spus, abzațul sau tocul, iar în capul acestui toc sau abzat e flecul sau fleacul, iar printre specialiștii în profesiunea cizmărească i se mai spune și keder !

Am luat în mînă o lingură lungă de fier, care la capăt era aspră ca o limbă de bou și am întrebat :

Nene Jozine, asta-i *abnemerul*, nu-i așa ?

— Ce ? ! a răcnit unchiul ca o fiară rănită — *abnemer* e ăsta, abnemer sau cuțit de curățat, dar ce ții matale în mînuțe e rașpel sau răzătoare... sau răzuitor !...

În clipa aceea ușa zbură într-o parte și în ușorul ei se ivi Francin ; își apăsă cravata cu palma și, desfăcîndu-și brațele, se lăsă în genunchi, apoi, aplecîndu-se pe rînd în fața unchiului Pepin și a mea, spuse cu voce domoală :

— Mă hulanilor, de ce zbierați aici ca niște apucați ? Ce-i cu tine Jožine, de răcnești atît de tare ?

Și rostind aceste cuvinte, își lăsă palma pe borcanul cu pap, fără capac.

— Nu eu... bîigui unchiul Pepin.

— Atunci cine ? Poate... eu ? întrebă Francin, arătîndu-și pieptul cu amîndouă mîinile.

— Cineva... de-aici... din mine, bolborosi unchiul Pepin, tricotînd cu degetele, descumpănit.

— Potoliți-vă, alături e ședința consiliului de administrație a fabricii : însuși președintele m-a trimis aici cu acest mesaj, spuse Francin, și ridicînd o mînă, se retrase pe coridor.

Și din nou se auzi vocea lui înceată, prezentînd mai departe darea de seamă în care Francin explica procedeul prin care luna viitoare se vor recupera bilanțurile pasive ale lunilor precedente.

Am adus un borcan cu untură și am început să-i ung unchiului Pepin felie după felie și de fiecare dată cînd voia să vorbească îi dădeam altă felie... În sala de ședințe însă, vocea lui Francin se întrerupse ; se auzi un tîrșîit de tălpi, pe urmă izbucniră niște strigăte, picioarele scaunelor Thonet hîrîiră de parcă toți membrii consiliului de administrație s-ar fi ridicat simultan ; credeam că ședința se sfîrșise, dar vocea domnului doctor Gruntorad, președintele consiliului de administrație a fabricii, anunță :

— Întrerup ședința pentru zece minute !

Și în clipa următoare, ușa ce unește biroul de coridor zbură parcă lovită cu piciorul și în odaie dădu buzna Francin, apăsîndu-și mîna pe cravată și strigînd :

— Cine mi-a pus pe scaun lipiciul ăsta ? Îngrozitor ! Foaia de hîrtie mi s-a lipit de mîini atît de tare, încît n-am mai putut s-o întorc ! Domnul de Giorgi a sărit să mă ajute și s-a încleiat în asemenea hal încît n-a mai putut să-și desprindă propriile mîini de pe pînza verde a mesei ! Iar domnul președinte și-a încleiat ochelarii atît de cumplit încît i-au rămas lipiți de nas ! Dar lucrul cel mai grav e că eu mi-am lipit degetele de cravată ! Uitați-vă !

Și Francin își împinse mîna înainte și gumele ce țineau cravata se încordară.

— Aduc un pic de apă căldută, am spus eu.

Dar Francin zvîcni brusc din mînă și gumele se încordară la maximum și astfel mîna și cravata se desprinseră și gumele îl plesniră pe Francin peste gît și el se văicări încet, ca un copil :

— Au !

Unchiul Pepin luă capacul borcanului și, întinzîndu-l sub ochii lui Francin, spuse cu trufie :

— Asta-i un produs al centrului mondial al încălțămintei, firma Salamander din Viena, pricepi ? !

Și, în acest timp, unchiul își ținea cu mîna ochelarii fără sticle, să nu-i cadă de pe nas.

CURENȚII TĂMĂDUITORI

O DATĂ PE LUNĂ Francin se ducea la Praga cu motocicleta, dar de fiecare dată i se rupea cîte ceva, încît avea bătaie de cap cu reparatul. Se întorcea însă înveselit, frumos, și eu trebuia să ascult toate cîte avusese de făcut ca dintr-un Orion țeapăn să scoată iar o motocicletă care ajungea însă întotdeauna acasă. Ajungea, înseamnă că motocicleta se întorcea la fabrică, ceea ce presupune că, uneori, a fost și împinsă. Niciodată însă nu blestema, împingea întreaga hardughie zece, cincisprezece, uneori numai cinci kilometri și cînd se întîmpla s-o împingă de la Zveřinek, un sat aflat la numai trei kilometri distanță de fabrică, Francin se bucura și se lăuda că treaba merge, în sfîrșit, mai bine. Astăzi Francin s-a întors tras de un car cu boi. După ce i-a plătit țăranului, a dat buzna în bucătărie și, ca întotdeauna, eu l-am îmbrățișat, și din nou ne-am postat sub lampa glisantă, și cine s-ar fi uitat pe fereastră s-ar fi rușinat. Ori de cîte ori se întorcea Francin de la Praga, la noi se petrecea acest ritual : Francin închidea ochii și eu începeam să-l scotocesc prin buzunare — îi umblam prin buzunarul de la piept, Francin răsucea din cap, cotrobăiam prin buzunarul stîng, Francin răsucea din cap, după care îi deschideam haina și-mi furișam mîna în buzunarul de la vestă și Francin răsucea iar din cap, în sfîrșit, îi scotoceam buzunarele de la pantaloni și Francin dădea din cap în semn

că da, și ținea ochii închiși, și era fericit, iar eu scoteam de fiecare dată din ascunzișurile hainelor sale un mic pachețel, și din acest pachețel pe care-l desfăceam încet, pe-ndelete, simulînd uimirea și bucuria, despachetam o dată un inel, altă dată o broșă, iar o dată am scos chiar un ceas de mînă. Ritualul acesta nu era însă primul, înainte vreme, cînd Francin se întorcea de la Praga, unde pleca o dată pe lună la Centrala Berarilor, după ce intra în casă aștepta de fiecare dată să se întunece și atunci îmi poruncea să închid ochii și eu îi închideam și, cum trecea pragul bucătăriei, mă apuca de mînă și mă ducea în odaie unde mă așeza în fața oglinzii și mă ruga să-i promit că n-o să mă uit și, după ce-i promiteam, îmi punea pe cap o pălărie frumoasă și-mi spunea : acum, și eu mă uitam în oglindă și, luînd pălăria în mînă, mi-o potriveam după gustul meu, după care mă întorceam și Francin mă întreba : — Cine ți-a cumpărat pălărioara, Maryšo ? — și eu îi răspundeam : — Francin, și-i sărutam mîna, iar el mă mîngîia. Altă dată îmi aducea ceva ce-mi punea pe gît, pe mine mă lua cu frig și deschideam ochii — în oglindă sclipea un colier de gablonz și Francin mă întreba : — Cine ți-a cumpărat asta ? — Și eu îi sărutam mîna și spuneam : — Francin. Iar el mă întreba : Și cine-i Francin ? Și eu îi răspundeam — Bărbățelul meu...

Și, astfel, în fiecare lună căpătam cîte un dar, Francin avea la el toate măsurile mele, le învățase pe dinafară, și de fiecare dată mă

întreba, pe ocolite, cam ce-aș vrea să-mi aducă... Dar eu nu-i spuneam niciodată direct, preferam să-i povestesc despre ceva și lui Francin îi cădea fisa ; pe urmă, — după ce-mi adusese prima oară inelușul, — s-a postat de fiecare dată sub lampa verde, glisantă, și mai întîi m-a învățat să-l scotocesc prin toate buzunarele și toate buzunărelele și eu ghiceam întotdeauna cam unde ar putea fi cadoul, dar de fiecare dată îl dibuiam abia la urmă, ca să-i fac lui Francin o bucurie.

Astăzi, după ce se înapoie acasă, tras de carul cu boi, mă ruga să închid ochii. Apoi aduse ceva în odaie, și, după ce stinse lumina, mă apucă de braț și mă conduse acolo cu ochii închiși ; mă așeză pe un scăunel în fața oglinzii, apoi se duse și trase perdelele, după care am auzit un țăcănit de capac ; am crezut că-mi cumpărase o valijoară specială pentru pălării, pe urmă însă am auzit un zgomot de ștecher introdus în priză, și mi-am zis că-mi cumpărase un robot, o plită cu patent sau vreo lampă de cuarț, ca pînă la urmă să aud un zbîrnîit fremătător din ce în ce mai puternic. Francin își lăsă mîna ușor pe umărul meu și spuse : Gata. Poți să te uiți. Și eu am deschis ochii și ceea ce vedeam acum în fața mea era, într-adevăr, minunat : Francin stătea aici ca un scamator, ținînd între degete un tubuleț în care tresărea o strălucire albastră-deschisă, un fel de violet mai intens, care-i lumina mîinile și chipul și hainele, un foc violet înăbușit într-un tubuleț de sticlă pe care Francin îl apropia de mîna mea, și mîinile mele deveneau deodată magnetice, simțeam pur și simplu cum, din lumina aceea, țîșnește o pilitură violetă, un fel de scîntei micuțe, imateriale, ce pătrundeau în mine înmiresmîndu-mă, și eu miroseam a furtună de vară, și aerul din odaie mirosea și el așa cum miroase aerul după o lovitură de trăsnet ; și Francin ridică obiectul acela vrăjit și-l apropie de obrajii lui și eu vedeam din nou profilul său frumos de parcă în fața mea ar fi stat Guunar Tolnes într-o ținută solemnă ; pe urmă Francin plimbă tubulețul acela deasupra unei valijoare deschise în care, într-o catifea roșie cu care era îmbrăcat și capacul trusei, erau înfipte, în evantai, o sumedenie de periuțe, de clopoței, și de tubulețe, toate din sticlă și astupate ca niște butelii, zeci de instrumente de sticlă de toate formele și de toate dimensiunile ; Francin trase de tubuleț și scoțînd din trusă alte obiecte la fel de frumoase, le înfipse unul cîte unul într-un mîner de bachelită și de fiecare dată vășulețul acela de sticlă se aprindea și se umplea de lumina violetă zbîrnîitoare ce trecea în corpul omului, în funcție de nevoile fiecăruia. Francin schimba și încerca pe rînd toți electrozii și în timpul acesta vorbea încet :

— Auzi, Maryšo, acum unchiul Pepin poate să urle în voie, în fabrică pot să mă necăjească după pofta inimii, căci vezi... aici... aici sînt acele scîntei tămăduitoare ce se transformă în sănătate, scîntei de înaltă frecvență ce fac să renască în tine bucuria vieții și curajul de a trăi... Auzi, Maryšo, asta-i pentru tine, pentru nervii tăi, pentru sănătatea ta... vezi, ăsta-i

catodul care vindecă urechile, ăstălalt îți masează inima, închipuiește-ți, o emanație fosforescentă care îți înnobilează inima ! Iar ăsta de aici e pentru isterie și epilepsie, ozonul acesta violet scoate din tine dorința de a face în societate lucruri și gesturi la care un om cuviincios și așezat poate doar să se gîndească sau să le facă acasă — pe urmă mai sînt aici electrozi pentru urcioare și pentru petele hepatice, pentru masarea mușchilor rupți, împotriva migrenei — uite, numărul cincisprezece e pentru masaj împotriva congestionării creierului și a halucinațiilor... Așa vorbea Francin și în fața mea se perindau mereu alte forme pline de neon, și mie mi se părea că acești electrozi se asemănau mai curînd cu niște pistile mari, sau cu niște bețigașe, sau cu florile de orhidee, decît cu niște instrumente de tratament ; ascultam și pentru prima oară eram atît de surprinsă, încît nu mă simțeam în stare să spun ceva, chiar dacă electrozii împotriva halucinațiilor și scînteile de înaltă frecvență împotriva isteriei și a epilepsiei ascundeau în ei o aluzie discretă la mine, n-aveam nici un motiv să mă împotrivesc în asemenea măsură avusese darul să mă înmărmurească minunăția aceea violetă. Francin înfipse în mînerul de bachelită un electrod în formă de receptor telefonic, și mi-l apropie de frunte, și eu mă priveam în oglindă — minunea minunilor ! Arătam ca o rusalcă frumoasă, ca domnișoarele din tablourile în stil secesion — violetă cu zulufii arși de Luceafărul de seară ! Ah ! Cutiuțe fără aer, încărcate de strălucirea aurorei boreale !...

Și Francin se aplecă din nou deasupra valijoarei și scoțînd de-acolo un pieptăn cu neon îl înfipse în mîner, și pieptănul acela începu să strălucească întocmai ca reclama unui magazin de galanterie din Viena sau Paris ; și Francin se aplecă deasupra mea și îmi introduse pieptănul sfîrîitor în părul meu stufos, și eu mă priveam în oglindă, și-mi dădeam seama că în clipa aceea nu-mi mai puteam dori nimic altceva decît să-mi pieptăn părul cu acest aparat fermecător. Și, ca și cînd ar fi știut acest lucru, Francin începu să plimbe pieptănul strălucitor prin coama mea rebelă ce ajungea pînă la podea, și apoi se îndreptă din șale și iar trecu prin ea cu pieptănul încărcat cu scîntei electrice de înaltă frecvență, și, deodată, am început să mă înfior și să tremur toată și a trebuit să mă cuprind singură cu brațele, să mă încolăcesc ; Francin răsufla încet și nu se putea stăpîni să nu-și cufunde de fiecare dată fața în părul meu, căruia furtuna rece, violetă, îi făcea atît de bine, încît atunci cînd pieptănul se întorcea din plimbarea sa în sus și în jos — capetele firelor se ridicau și se umflau în urma neobositului pieptăn violet ce brăzda ca o corăbioară valurile înspumate din cascada părului meu — pieptănul acela de sticlă, găunos, încărcat cu măduvă violetă !

— Maryška, îmi șopti Francin și așezîndu-se în spatele meu se apucă din nou să plimbe, pe îndelete, pieptănul prin părul meu încărcat de electricitate — Mary reluă el, treaba

asta o s-o facem în fiecare zi, pricepi? Am adus acest aparat ca să invadez cu culoarea albastră tot procesul vieții, să-ți liniștesc ție nervii, în timp ce pentru mine electrozii vor fi mai curînd de culoare roșie, ca să-mi accelereze circulația sîngelui și să-mi înviorez organismul vital... Așa vorbea Francin în surdină, în timp ce din chițimia din spatele bucătăriei se auzeau lovituri de ciocan și răsuna tot mai puternic glasul supărat al unchiului Pepin care venise la noi pentru paisprezece zile, și trecuse o lună de cînd se afla la noi, iar Francin, în timp ce-l mîngîiam sub lampa glisantă și cu mîna îndoită alungam teama din el, mi-a spus că se îngrozește numai la gîndul că Pepin va rămîne la noi douăzeci de ani sau, poate, toată viața. Și unchiul Pepin ne repara ghetele și pantofii în chițimia în care și dormea, dar ceea ce dregea el nu erau încălțări, ci ceva viu cu care unchiul se lupta ca în luptele greco-romane și-l punea cu umerii la podea, și înjura zile în șir, și mie mi-era dat să aud sudălmi pe care nu le mai auzisem în viața mea, și, în plus, unchiul apuca la fiecare jumătate de oră gheata pe care o repara, și după ce-o înjura în lege dădea cu ea de pămînt și o azvîrlea cît colo, apoi se așeza pe scăunelul lui și făcea pe supăratul și, cînd se calma se răsucea încet, se uita la gheată și cerîndu-i iertare, o ridica, o mîngîia și iar bătea în tălpi cuiele de lemn și strîngea ațele, și fiindcă avea degetele cam neîndemînatice, țipa întotdeauna atît de tare, încît, speriată, veneam fuga, crezînd că și-a înfipt sula în piept,

dar nu se întîmplase nimic, atîta doar că sfoara nu putea fi trasă prin talpă și gheata amenința — ceea ce și făcea — să sară ca un arc de patefon încordat la maximum — și astfel, gheata zvîcnea din mînă ca săpunul și zbura pe dulap sau în plafon, de parcă ar fi avut în ea un motoraș, și cînd țîșnea din mîna unchiului, acesta sărea după ea așa cum sare portarul după minge, făcînd o robinsonadă spectaculoasă...

Acum unchiul Pepin strigă:

— Ei drăcia dracului!

Francin așeză în trusă pieptănul cu neon, trase învelitoarea de catifea peste instrumentele din ea, apoi, uitîndu-se în direcția de unde veneau strigătele unchiului, spuse:

— Cum văd curenții ăștia fulguranți m-au fortificat de la prima ședință.

Și, rostind aceste cuvinte, Francin apucă trusa și o săltă pe dulap. Eu m-am apropiat de fereastră și am tras tare de para șnurului — perdeaua a țîșnit în sus ca o săgeată și în zborul ei, para de porțelan mi-a ciocănit ușor măselele... Peste livadă vedeam zidurile bejulii ale slădăriei... unul dintre berari pășea agale cu o lampă burduhănoasă în mînă, urcînd treptele scării spre etajul întîi... apoi dispăru, ca peste puțin timp lampa să apară cu un etaj mai sus, și din nou să dispară ca apoi să reapară, și tot așa, mereu, cu fiecare treaptă lampa urca tot mai sus, de parcă ar fi umblat singură prin fabrica de bere cufundată în întunericul înserării, da, o lampă singuratică pășind pe scară în sus; la un moment dat însă

dispăru pentru mai multă vreme, ca din nou să se ivească și să înainteze de la o ferăstruică la alta a punții acoperite ce unește slădăria de sala de fierbere. Dar cine oare umbla pe acolo creanga, cine purta pe acolo lampa aceea numai așa pentru a lăsa impresia că străbate singură prin slădărie și toată fabrica de bere ? Iar eu stăteam la fereastră și pîndeam ca un vînător în așteptarea cerbului, care trebuie să-mi apară în luminiș... Și presimțirea mea avu darul să mă înfioare și m-am cutremurat toată... Acum lampa își făcu apariția tocmai la mansardă unde nimeni nu se duce la această oră, acolo unde se află un bazin întins cît un patinoar de hochei, vas în care se răcește toată șarja de bere proaspătă... mustul de bere cum i se mai zice... Acum înaintează acolo o lampă, o lampă care parcă ar ști de mine că o urmăresc, o lampă purtată acolo numai de hatîrul meu ; cele zece geamuri mari de cîte zece metri lungime ale mansardei sînt acoperite cu obloane ale căror jaluzele sînt ușor întredeschise, așa cum se văd la obloanele caselor din Italia și Spania, iar lampa aceea nu contenește să meargă, să înainteze mereu retezată de sutele de jaluzele — mișcare tăiată în dungi a unei lămpi aprinse care acum s-a oprit și eu am văzut fereastra deschizîndu-se cu jaluzele cu tot și cineva cu lampa în mînă a ieșit pe acoperișul ghețăriei în care se află un munte de gheață înalt cît patru etaje, o mie două sute de căruțe de rîu înghețat, un plafon de gheață pe care, căruță după căruță,

îl urcă și-l depune în ghețărie un lift cu cupe, ghețărie ferită împotriva căldurii de un strat de nisip și piatră de rîu, gros de o jumătate de metru, pe care, din primăvară și pînă toamna tîrziu cresc sute de mii de urechelnițe printre pernuțele de mușchi înverzit... Și acum stă acolo o lampă burduhănoasă, pe care a adus-o unul dintre lucrătorii fabricii, un berar oarecare... Am deschis ușa și, de sus, am auzit o voce plăcută, bărbătească, de parcă lampa aceea aprinsă ar fi cîntat : unde-i dragostea noastră, s-a dus, puțin a fost, fetița mea dragă, puțină, și acum s-a dus, nimic n-a mai rămas din ea... în adîncul apei s-a dus...

Și din chițimie se auzi deodată glasul lui Francin :

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jojka, astîmpără-te o dată !

Iar eu am ieșit tiptil din odaie, azi nici nu m-am mai uitat cum se stinge lumina electrică, încet ca dragostea ce s-a risipit în adîncul apei... Francin a și aprins lămpile... Am ieșit pe coridor și l-am zărit acolo așezat pe un scăunel ; ținea mîinile apăsate pe piept, încercînd să-l convingă pe unchiul Pepin să se lase păgubaș de meseria lui și, vorba ceea, dacă tot se află la noi, să citească, să se ducă la biserică, la cinematograf, unde vrea el, numai în casă să fie liniște și ordine... Văzîndu-mă, Francin vru să se ridice, dar nu izbuti ; mai încercă o dată, dar era una cu scăunelul... Mi-am dus palma la gură, atît eram de speriată, căci mi-am dat seama că Francin se așezase pe borcanul cu pap cizmăresc ; un-

chiul Pepin stătea spăsit, atît de mult ar fi dorit să-i dreagă fratelui toate încălțările, atît de mult se pregătise pentru această treabă, căci dintre toți și dintre toate pe această lume cel mai drag îi era fratele... Francin vru să se ridice cu forța dar nu se putu desprinde și, aplecîndu-se, se prăbuși și acum zăcea pe podea cu scaun cu tot; m-am lăsat în genunchi și mi-am dat toată osteneala să-l dezlipesc pe Francin, dar papul, sau smoala cizmărească, îl lipise pe Francin atît de tare încît arăta acum ca statuia răsturnată a unui Crist așezat pe scaun; unchiul Pepin îl trăgea pe Francin de umeri — m-am întins și eu în spatele lui Francin, încercînd să trag de scaun în direcția opusă — adică să țin contra — dar se părea că povestea avea să se sfîrșească prin frîngerea în două a propriului meu soț și al fratelui unchiului Pepin, înainte de a reuși să-l scoatem din penibila situație; m-am ridicat în picioare și am văzut că părul meu trăgea ceva după el; l-am apucat la iuțeală și, adunîndu-l în poale, mi-am dat seama că se lipise de celălalt borcan cu pap sau smoală cizmărească... Speriată am pus repede mîna pe foarfece și am tăiat capetele firelor de care atîrna borcanul... Acum borcanul zăcea pe jos ca o bulă siciliană, prinsă în sforile părului meu. Văzînd ce se întîmplase cu părul meu, Francin se cabră ca un armăsar nărăvaș și un scrîșnet frumos de stofă deșirată se auzi răsunînd în toată chițimia... Iar Francin se dădu de-a dura și acum stătea din nou frumos pe picioarele lui, și, cu ochii plini de o uimire sănătoasă și

scăpărătoare, aduna calapoadele și borcanele și cutiile cu cuie de lemn. — Credeam că priveliștea aceasta avea să-i sfîșie inima unchiului Pepin — dar acesta, plin de însuflețire, îi întindea bunului său frate tot ce putea să ia foc, iar Francin, cu inima din ce în ce mai ușurată, arunca totul în sobă. Și papul cizmăresc prinse să ardă cu atîta putere încît făcea să salte cerculețele plitei, iar flacăra trasă de burlane se ducea pe coș — o flacără mare de aproape doi metri, lungă cît părul meu...

COȘUL FABRICII DE BERE

UNCHIULUI PEPIN îi plăcea cel mai mult să se așeze pe un scaun în spatele acareturilor, adăpostit dintr-o parte de livadă, iar din cealaltă de coșul fabricii, în preajma căruia erau rînduite stivele de furnir de stejar, furnir din care se făceau în atelierele de dogărie butoaiele de un sfert, de jumătate, de un hectolitru și de doi, dublele cum li se mai spune, pe urmă butoaiele mari de cincizeci și o sută de hectolitri, instalate în beciuri și zăcătoare, butoaie în care se maturiza berea obișnuită sau berea tare, depusă aici șarje întregi. Nemaiputînd să facă pe cizmarul, unchiul Pepin găsi aici o bîtă și umbla cu ea de-a lungul acareturilor, făcînd exerciții de marșuri militare și de luptă corp la corp cu baioneta. Și, ca să

nu răcnească prea tare, Francin mă rugă să fiu cu ochii pe el.

— Ce bine c-ai venit cumnato, mă întîmpină Pepin, cum văd, Francin al nostru e cu nervii la pămînt, asta se cheamă *nervoză;* după prescrierile domnului Batista ar trebui să-și spele membrul cu apă călduță sau să iasă și să facă mișcare la aer curat... Așa... Și fiindcă tot ai venit, noi doi o să facem acum școală sau *șulbildunk,* că știi, eu am avut la toate numai zece, da, și mențiune cu laudă, nu ca un tîmpit de hanak, un prostovan care în timpul trecerii în revistă a ieșit din front și i-a spus domnului colonel von Wucherer:

— Uite ce, moșule, ține matale tunurile și ghiulelele astea că eu m-oi duce acasă, și cătană nu mă fac... Și colonelul a răcnit la gradat: Cum se cheamă ciumatul ăsta?

— Pepinek... am spus eu.

— Rahat! izbucni unchiul furios — eu eram dat drept exemplu tuturor, ș-apoi de unde să mă cunoască pe mine colonelul Wucherer? Ce, un colonel poate să țină minte mii de oameni? O dată, dumnealui se ducea să petreacă la niște domnișoare și, doi soldați, proști ca noaptea, s-au apucat să oprească o trăsură, să meargă și ei, și deodată și-au dat seama că în trăsură stătea tolănit colonelul von Wucherer — soldații l-au salutat milităreşte și dumnealui, von Wucherer, le-a spus cu o voce blajină: Ei ostași, încotro? Și ei: În permisie, să trăiți. Iar dumnealui, colonelul von Wucherer, zice: Foarte bine. Cine pleacă în permisie trebuie să aibă *urlaubșain* — bilet de voie — ia să-l vedem. Ostașii au început să se scotocească prin buzunare și dumnealui, von Wucherer, îl întreabă pe unul din ei: Cum te numești? — și ostașul îi răspunde: Šimsa! Pe urmă von Wucherer l-a întrebat pe celălalt ostaș: Dar dumneata cum te numești? Și acesta i-a răspuns: — Rjimsa! Și, deodată, ostașul care spusese că-l cheamă Šimsa a rupt-o la fugă peste cîmp, așa că von Wucherer a ordonat: Rjimsa adu-l *sofort* pe Šimsa! Numai că Rjimsa a fugit împreună cu Šimsa! și colonelul von Wucherer a întors trăsura și a mînat armăsarul înapoi la cazarmă unde a întrebat la ce *țuk* e Šimsa și la ce *țuk* e Rjimsa? Dar în registrele regimentului nu exista nici Rjimsa, nici Šimsa, așa că, dumnealui, colonelul von Wucherer, care zicea că are o ținere de minte ca un aparat de fotografiat, a dat ordin să se adune toată trupa în curtea cazărmii, după care a început să treacă de la un soldat la altul și, apucîndu-i pe rînd de bărbie, s-a uitat de aproape în ochii fiecăruia, de parcă ar fi vrut să-i dea un pupic, și uite așa a procedat timp de două zile, fără însă să-l recunoască pe cel ce-și spusese Šimsa, nici pe cel ce-și spusese Rjimsa... Ș-atunci, cum vrei matale ca un asemenea colonel să-și poată aduce aminte de Pepinek?!!...

— Psst, l-am întrerupt eu, făcîndu-i semn să nu țipe... după amiaza se întrunește consiliul de administrație...

— Ai dreptate, spuse unchiul în surdină, acușica însă... eu o să te învăț pe matale din cîte piese se compune *Kverul* *.

Și, apucînd bîta cu care făcea exerciții, începu s-o întoarcă încet, cu băgare de seamă și cu un aer de cunoscător, de parcă ar fi ținut în mînă o adevărată pușcă militară, și, după ce, murmurînd, îmi arătă una cîte una toate piesele componente încheie :

— Va să zică asta e *kolbenșusul* sau piedica, iar asta e așa numitul *myndunk,* sau gura...

— Elbei, am intervenit eu.

— Rahat ! Ce tot îndrugi aici cumnato, ca un pui de coțofană ? Gura Elbei e un oraș pricepi ? iar asta e *myndunk* sau gura țevii... Să-i fi spus matale o asemenea nerozie reangajatului Brčula, îți cîrpea una de te scuturai toată ca un iepure speriat !

Și, deodată, peste livadă se auziră zgomote stîrnite de închisul furios al ferestrelor și din biroul contabilității dădu buzna afară Francin în cămașă albă ; l-am văzut alergînd prin iarba înaltă, încovoindu-se la tot pasul spre a se feri de crengile pomilor... frumoasă era priveliștea bărbatului ce fugea de parcă ar fi sărit peste obstacole, întinzînd un picior așa fel încît să cadă ușor pe iarbă, în timp ce al doilea picior se vedea deasupra ierbii în poziție aproape orizontală... Și repeta mereu această superbă mișcare trecînd alternativ cu picioarele peste vîrfurile firelor de iarbă... Cînd a ajuns lîngă noi, am observat că strîngea în

---

* Arma (germ.).

mînă un condei cu peniță redis numărul trei.

— Ce isprăvi mai faceți voi aici, hulanilor ?

— Ne jucăm de-a armata, am răspuns eu.

— Jucați-vă de-a ce vreți, dar în liniște — din cauza voastră domnișoara contabilă a vărsat o sticlă întreagă de cerneală ! strigă Francin cu voce supărată.

— Și, atunci, unde să ne jucăm ? am întrebat.

— Unde vreți, din partea mea puteți să vă urcați și pe coș, numai să nu vă audă nimeni... tot jurnalul l-a pătat cu cerneală ! exclamă Francin.

Era îmbrăcat în cămașă albă, cu mînecile suflecate și prinse cu elastic deasupra coatelor : ne întoarse spatele, dar n-o mai rupse la fugă, ci își croia drum încet prin iarba înaltă ; m-am uitat în urma lui și el s-a răsucit în loc, iar eu i-am trimis un sărut suflat din palmă și sărutul meu zbură după el ca un puf.

— Pe coș ?! se minună Pepin.

— Pe coș, i-am răspuns.

Francin dispăru în spatele copacilor, iar acum cămașa sa albă se strecură în birou.

— Așadar : Direction coș ! dădu comanda unchiul Pepin, urcînd pe primul inel ; apoi se răzgîndi, sări jos și spuse : După dumneata.

Și visul meu din prima zi trăită în fabrica de bere, acela de a găsi în mine forța de a mă cățăra pe coșul fabricii era pe cale să devină realitate ; coșul se ridica în fața mea ; mi-am dat capul pe spate și m-am prins de primul inel ; perspectiva gonea în sus în cercuri ce se micșorau din ce în ce mai mult, coșul acesta înalt de șaizeci de metri se asemăna, în

această înfățișare scurtată, cu o uriașă țeavă de tun întinsă în sus ; ceea ce mă ispitea pe mine era maioul verde fluturător, pe care cineva îl legase de paratrăsnet ; atunci cînd jos bătea doar o adiere ușoară, acest maiou verde fîlfîia de zor, și eu îl auzeam la fereastra deschisă emițînd sunete de tinichea uruitoare... M-am prins deci de primul inel, apoi, eliberîndu-mi o mînă, mi-am deznodat funda verde ce-mi strîngea părul și am început să-mi mut repede mîinile de pe un inel pe altul... picioarele, ca niște biele îmbinate, prinseră același ritm... pe la mijlocul coșului am simțit primul asalt al curentului de aer, părul mi se umflă, mai-mai să mi-o ia înainte, și, deodată, m-am trezit învăluită de părul meu răvășit, ale cărui fire se țeseau în jurul meu ca o muzică ; de cîteva ori coama mea s-a lăsat pe inele și atunci a trebuit să fiu cu băgare de seamă, să încetinesc mișcarea picioarelor, nu de alta, dar călcam pe propriul meu păr ; ah, dacă ar fi aici Boda, mi-ar ține pletele și s-ar preface în înger păzitor care, din zbor, ar avea grijă ca firele mele să nu se agațe de sîrme și de lanțuri — urcușul meu pe coș aducea într-un fel cu mersul pe bicicletă ; am stat un timp și am așteptat, vîntul parcă și-ar fi pus de gînd să se desfete cu părul meu, mi-l ridica și mi-l răsucea în chip și fel, iar eu aveam senzația că atîrn de părul meu făcut nod la cîteva inele deasupra mea ; pe urmă vîntul se potoli, părul se desfăcu și, încet-încet, ca niște ace de aur slăbite în orologiul unei biserici, firele mele începură să cadă, de parcă în clipa aceea în ca-

pul meu s-ar fi deschis și s-ar fi închis la loc, încet de tot, coada unui păun de aur. Iar eu am profitat de acest moment și am început iar să-mi mut repede mîinile pe inele, mișcarea picioarelor am acordat-o cu mișcarea mîinilor, pînă cînd am ajuns și mi-am sprijinit toată palma pe bordura coșului — m-am odihnit apoi cîteva clipe, ca o înotătoare de performanță la capătul unei curse, după care, m-am scos ca din apă cu amîndouă mîinile, mi-am petrecut un picior peste bordura coșului și, agățîndu-mă cu brațele de paratrăsnet, mi-am tras ușor, ca dintr-o sticlă de sirop, al doilea picior, apoi mi-am strîns părul la spate, și, după ce m-am așezat, toată coama mi s-a revărsat în poale. Și, deodată, se stîrni din nou vîntul și coama îmi alunecă din poală și, întocmai ca în urmă cu un an, în prima zi de primăvară, firele mele de aur fîlfîiau ca algele într-un pîrîu puțin adînc și iute ; mă țineam cu o mînă de paratrăsnet și aveam impresia că sînt Diana, zeița vînătoarei cu lancea în mînă — obrajii îmi ardeau de însuflețire și aveam sentimentul că dac-ar fi să nu mai fac în acest orășel nimic altceva, decît isprava aceasta, de a mă fi cocoțat pe acest coș, și tot aș putea trăi din asta mulți ani, poate chiar toată viața. Și m-am aplecat în față și, acolo în adînc, l-am văzut pe unchiul Pepin cît e de mic, micuț de tot, ca un îngeraș avînd doar cap și aripi ; m-am minunat, căci pînă în clipa aceea avusesem impresia că unchiul Pepin are părul des și cîrlionțat, dar acum vedeam urcînd spre

mine o țeastă pleșuvă cu o cunună rară de păr în jurul ei ; capul acesta s-a oprit în clipa asta chiar la marginea bordurii și, scoțînd de sub el și a doua palmă, se agăță de bordură, și chipul lui se uita la mine radiind de fericire. Se săltă apoi și el în moțul coșului, ținînd o mînă în șold, iar cu cealaltă făcîndu-și streașină la ochi.

— Sacramento spuse Pepin, plin de admirație, aici ar fi un *beobachtungstele* pe cinste... sau punct de observație cum ar veni.

— Sau belvedere, m-am grăbit să adaug.

— Rahat ! Belvedere e pentru civili, pe cînd punctul de observație sau *beobachtungstele* e pentru oștire, da, pentru oștirea care se află în stare de război și urmărește mișcările inamicului ! Și ține minte, cumnato — că așa frumoasă și deșteaptă cum ești, să te fi auzit vorbind în felul ăsta căpitanul Tonser ți-ar fi plesnit una cu sabia și te-ar fi înjurat de toate neamurile... Dumnezeii mă-ti...

— Pepinku, i-am spus, bălăcindu-mi picioarele în fîntîna văzduhului.

— Da în definitiv, de ce să mă fi înjurat tocmai pe mine de toate neamurile ? Pe mine mă iubea, da, mă iubea, și-mi dădea să-i duc și sabia ! se înecă tușind unchiul Pepin. Și, aplecîndu-se asupra mea, chipul lui căpătă o mină amenințătoare, ca un gargui fioros, de pe acoperișul unei catedrale.

— Hai s-o lăsăm baltă ! i-am spus dînd din mînă cu un aer liniștitor. Uite și matale, nene Jozine, ce frumusețe avem în jurul nostru !

Și am început să privesc peisajul molcom străjuit de dealuri și păduri, și m-am uitat la orășelul nostru și mi-am dat seama că în el se poate pătrunde numai trecînd peste apă, că de fapt orașul nostru e o insulă — că mai sus de el curgea un rîu ce se desprindea în două brațe, înconjurînd orașul, astfel că în preajma zidurilor curgeau două pîraie care, părăsind orașul, se reuneau formînd din nou un rîu, că, de fapt, strada de acces ce duce afară din oraș, are două poduri— sau două punți — în timp ce peste rîu se întindea un pod alb de piatră pe care stăteau niște oameni sprijiniți de balustradă și se uitau în sus spre coșul fabricii de bere, la mine și la unchiul Pepin, la părul meu care, în bătaia soarelui, sclipea și strălucea, zbătîndu-se și izbind zgomotos văzduhul, ca stindardul înaltului pontif, în timp ce jos nu se simțea nici o adiere. Dincolo de rîu se înălța biserica, la înălțimea feței mele se afla cadranul auriu al orologiului, iar în jurul bisericii se desfășurau, în cercuri concentrice, străzile și străduțele, căsuțele și clădirile mai înalte, și de la fiecare fereastră ieșeau în afară, ca o limbă multicoloră, florile de petunii și garoafe, și pelargonii roșii, și tot orășelul era tivit cu o danteluță de ziduri, iar de sus părea ca un obiect de artă lucrat din calcedonie.

Deodată pe podul alb de piatră pătrunse ca o vijelie cisterna pompierilor, căștile pompierilor împroșcau scîntei, gornistul ținea la gură trompeta aurie și trîmbița : Arde ! și toți pompierii erau îmbrăcați în uniformă de pînză nealbită, cisterna roșie duduia pe pod ca un orhestrion,

pompierii se țineau de scoabe și stăteau pioși pe zgomotosul altar pompieresc, ce se strecura grăbit printre clădirile și grădinile orașului.

— Spune-mi, nene Jozine, e adevărat că pe front dumneata pășteai caprele ? l-am întrebat ca din senin.

— Cine ți-a mai spus și năzbîtia asta ? răcni ca ieșit din minți unchiul Pepin și, așezîndu-se cu nădejde pe bordura coșului, se întinse pe spate cu brațele împreunate sub cap.

— Tutungiul Melichar, i-am răspuns cu promptitudine.

— Asta-i bună ! urlă unchiul. Unde s-a mai pomenit ca un tutungiu, și pe deasupra și invalid, să meargă la război ?

— Spun oamenii că Melichar ar fi fost în timpul războiului căpitan și că ieri Melichar ar fi spus : Nu dă Domnul să vină mîine un război și acest Pepin să-mi cadă la exercit sub ordinele mele — așa i-am spus eu unchiului ținîndu-mă cu mîinile de paratrăsnet și uitîndu-mă în jos spre fabrica de bere ; și din nou m-am mirat că fabrica e în afara orașului, că e înconjurată de jur-împrejur de un zid, întocmai ca orășelul din partea cealaltă a apei, numai că zidul fabricii era străjuit de arțari și frasini înalți, alcătuind și ei un pătrat, astfel că fabrica aducea cu o mănăstire sau cu o fortăreață sau cu o închisoare, că fiecare latură a zidului avea creasta tivită nu numai cu sîrmă ghimpată, că pe toate erau înșirate niște cărămizi în care se aflau înfipte în beton niște cioburi groase de sticlă verde, care, de sus, sclipeau ca ametistele sau ca smaragdele.

— Și chiar dacă ar fi fost așa... cum putea el să mă vadă păscînd caprele alea ? spuse iritat unchiul Pepin și continuînd să stea întins pe spate și să privească cerul, agita în voie laba piciorului petrecut peste genunchiul îndoit al celuilalt picior...

— Cu ocheanul, i-am răspuns.

— Asta-i bună ! Adică dumneata îți închipui că împăratul împrumută ocheanul unui tutungiu oarecare ? ! ? se indignă la culme unchiul Pepin.

— În calitate de căpitan Melichar avea două ocheane, i-am spus eu, și în clipa aceea mi-am dat seama că între timp pe pod se adunase o mulțime de oameni, ca rîndunelele înainte de a-și lua zborul, și tot de acolo cineva mă urmărea pe mine cu ocheanul. Am zîmbit în întîmpinarea ocheanului și, tocmai atunci, din adînc se stîrni o pală de vînt și părul meu începu să se desfacă vîlvoi întocmai ca un evantai din pene de struț, și am văzut cum în jurul ochilor mei se închid în sus șuvițele părului meu, și în jurul întregii mele făpturi așezate în capul oaselor se formase o aură asemănătoare cu a Sfintei Fecioare Maria cea de șapte ori îndurerată, de pe stîlpul ciumei din piața orașului nostru...

— Și dacă ar fi război, ce mă rog s-ar întîmpla dacă aș ajunge pe mîinile lui Melichar ? Ce mă rog s-ar întîmpla ? mă iscodi unchiul Pepin, și mie mi se păru că se lupta din greu cu oboseala ce punea stăpînire pe el.

— Zicea că dacă ar mai veni un război, ar face așa cu degetul mic, acolo pe cîmpul de

instrucție... da, uite, așa ar face, și ar striga : *Pepin zu mir !* Și tu ai zbura spre el cu limba scoasă și i-ai da onorul și te-ai lăsa în fața lui într-un singur genunchi — așa i-am spus și cînd m-am întors spre el, unchiul dormea dus, întins pe bordura coșului care se balansa ; abia acum am observat acest lucru, în timp ce priveam statuia culcată a unchiului Pepin... amîndoi ne legănam vizibil, de parcă am fi stat așezați pe o pendulă agățată de cer. Dinspre cruce veneau în goană pompierii, și de sus părea că în caii lor ar fi dat strechea, picioarele din spate li se încurcau în gîtare, iar picioarele din față țîșneau direct din capetele lor, așa cum scot melcii coarnele din cochilie — și toată hardughia aceea pompierească strălucea ca o jucărie de copii ce amenința din clipă în clipă să se destrame și piesele vehicolului să zboare și să se risipească în toate părțile așa cum s-a întîmplat, pe strada Tîmplarilor, cu carul acela militar în care au explodat grenadele ; la postul de comandă stătea domnul de Giorgi, șeful pompierilor locali, membru al direcției fabricii de bere pe al cărei coș mă aflam cocoțată, meșter coșar care devenise comandant de pompieri numai pentru că își transformase locuința într-un adevărat muzeu pompieresc — tot ce ardea vreodată pe undeva, totul era fotografiat cu minuție de domnul de Giorgi, și dumnealui mai avea grijă întotdeauna să-și procure și fotografii înfățișînd lucrurile înaintea incendiului, astfel că pe toți pereții locuinței sale atîrna de fiecare dată o pereche de fotografii ; vaca

înainte și după incendiu, cîinele înainte și după incendiu o persoană adultă de sex masculin înainte și după incendiu, hambarul înainte și după incendiu, toate obiectele, toate animalele, toate persoanele care fuseseră mistuite de foc sau arseseră parțial, pe toate domnul de Giorgi le fotografia, și sînt încredințată că acum venea la fabrică numai pentru a mă fotografia pe mine, pe soția administratorului, în cazul în care m-aș prăbuși, și, firește, m-ar fotografia înainte și după prăbușire... Acum orhestrionul acela pompieresc intră în curba ce dădea spre poarta fabricii, roțile scîrțîiră strident și cisterna dispăru în spatele birourilor ; o clipă am crezut că pompierii s-au răsturnat cu cai cu tot, dar iată-i apărînd din nou glorioși și trîmbițînd de zor, ca în clipa următoare cisterna să se oprească în imediata apropiere a coșului... Îmi închipuiam că peste cîteva clipe aveau să înceapă să stropească și să împingă jetul pînă la înălțimea coșului, iar domnul de Giorgi avea să-mi ceară să pășesc pe culmea acelei fîntîni țîșnitoare, ca apoi să închidă robinetul pe îndelete și eu să cobor încet, pe măsură ce avea să coboare coloana de apă ; dar pompierii săriră iute de pe cisternă, își dădură onorul cu topoarele și deodată începură să despăturească și să întindă o foaie de cort uriașă ; șase pompieri țineau încordată foaia aceea de cort și, aplecîndu-se pe spate, se uitau în sus, spre mine, dar de bună seamă oscilația coșului era atît de mare, încît pompierii alergau cu pînza întinsă de colo pînă colo, desigur în funcție de locul posibil al căderii mele.

Și membrii consiliului de administrație se adunau în grabă venind cu briștele ; altădată mergeau la trap, azi însă briștele lor zburau ca vîntul pe șosele, gonind din oraș și din sate, caii se năpusteau într-un galop sălbatic și briștele nu se mai opreau ca altă dată în fața birourilor, ci se abăteau în curtea fabricii, acolo unde stăteau dogarii și fermentorii și slădarii, și toți se uitau în sus, de parcă ar fi așteptat întoarcerea lui Isus din ceruri, sau înălțarea Sfîntului Duh. Dinspre cruce venea acum însuși președintele consiliului de administrație a fabricii, domnul doctor Gruntorad, feudal și admirator al vechii monarhii austriece — ca de obicei stătea pe capră și, cu mîinile înmănușate în piele de căprioară, ținea cu nădejde hățurile trăsurii ; cu o inimitabilă eleganță își purta pălăria trasă pe ochi, și mușca din șpițul de chihlimbar, fumîndu-și obișnuita țigară ; acum mîna armăsarul negru spre curtea fabricii de bere, în timp ce vizitiul lui, cu un zîmbet de vinovăție pe față, se lăfăia ca un stăpîn pe perna de pluș din spatele trăsurii...

Iar jos domnul de Giorgi dădea în zadar comenzi pompierilor, cerîndu-le să se cațăre pe coș ; în cele din urmă se decise să urce el însuși. Și uniforma lui albă începu să urce, și urca, și din cînd în cînd se oprea, ca din nou să urce inel după inel, pînă cînd corpul lui își făcu apariția la picioarele mele.

— Nene Jozine, am strigat, scuturîndu-l pe unchiul Pepin cu piciorul.

Și unchiul se ridică în capul oaselor și își frecă ochii, apoi, speriat, se prinse cu brațele de paratrăsnet. Domnul de Giorgi se săltă și el pe bordura coșului și, scoțîndu-și coiful, începu să-și șteargă, cu batista, sudoarea de pe frunte.

— În numele legii... dați-vă jos, coniță, bîigui el. Și... și cumnatul dumneavoastră... la fel...

— Domnule de Giorgi, n-aveți amețeli ? l-am întrebat eu.

— În numele legii, dați-vă jos ! repetă ordinul domnul de Giorgi.

— Domnul de Giorgi o ia înainte ?

— Nu, răspunse el cu promptitudine și, uitîndu-se în măruntaiele coșului, se grăbi să adauge : din motive de antrenament voi coborî prin interiorul coșului.

Mă țineam de paratrăsnet — mi-am lăsat un picior pe inelul de sub mine și m-am răsucit un pic ; în clipa aceea pletele mele se înflăcărară, căci din nou curentul din adîncuri îmi umfla părul care se deschise pentru ultima oară, de parcă ar fi presimțit că pentru ultima oară avea să fîlfîie deasupra coșului fabricii de bere pălălaia coamei mele aurii, și din nou i-am binecuvîntat cu pletele mele, ca o uriașă monstranță de aur, pe toți acei ce mă priveau în clipa aceea, și pînă și domnul de Giorgi se arătă profund impresionat de ceea ce vedea.

— Sîntem martorii unui eveniment extraordinar, distinsă coniță, păcat că doamnele nu pot sluji la pompieri, spuse el înduioșat, și, ducînd la gură trompeta, o trompetă micuță de

tot, amintind mai curînd de cleștele conductorului de tren, suflă în ea, dar trîmbițatul lui fu atît de jalnic, de parcă ar fi behăit o capră legată de brișca ce o trage la abator ; pe urmă domnul de Giorgi îmi sărută mîna și eu am început să cobor alergînd repede în jos ca s-o iau înaintea părului ce amenința să-mi ajungă sub tălpi, iar eu să mă încurc în el și în felul ăsta să mă prăbușesc în adînc. Deodată, am zărit în jurul meu vîrfurile copacilor, ca apoi să mi se pară că aș coborî din creangă în creangă și, în sfîrșit, am simțit sub talpă pămîntul tare...

— Splendid, ține să spună, cu entuziasm, domnul doctor Gruntorad — dar cinstit vorbind, ați merita douăzeci și cinci...

— La fundul gol, i-am rostit eu gîndul pînă la capăt.

— Ce-ați făcut acolo, pentru numele lui Dumnezeu ? întrebă domnul doctor.

— Precum ați spus, a fost splendid, și fiindcă a fost splendid, a fost și periculos, și fiindcă a fost periculos a fost tocmai ce-mi place mie... i-am răspuns eu, în timp ce Francin stătea palid, pleoștit, cu capul lăsat în piept, îmbrăcat în redingotă, cu manșete albe și guler de cauciuc, și cu cravata în forma foii de varză.

Mecanicii deschiseră ușa mare a coșului și funinginea începu să cadă, și să se presare ; peștera aceea neagră și strălucitoare era de mărimea unui chioșc.

Unchiul Pepin sări de pe ultimul inel și spuse :

— O nouă victorie glorioasă a soldatului austriac, nu-i așa ?

În clipa aceea însă toți se uitau în cabina neagră de la poalele coșului.

— La ce regiment ai slujit dumneata ? Și cine a fost *inhaberul* regimentului ? îl întrebă domnul doctor Gruntorad.

— Freiherr von Wucherer, răspunse sec unchiul Pepin, salutînd militărește.

— *Ruht* *, comandă domnul doctor și, întorcîndu-se spre Francin, strigă : domnul administrator, la ce se pricepe fratele dumitale ?

— A învățat meseria de cizmar și trei ani a muncit într-o fabrică de bere, răspunse Francin.

— Foarte bine, domnule administrator, în cazul ăsta fratele dumitale să fie angajat și cazat în odaia mare a slădăriei. Cel mai bun remediu pentru răcnetele lui e munca, spuse domnul doctor Gruntorad...

În peșteră își făcu deodată apariția un pantalon de culoare albă, în imediata apropiere a plafonului acestui chioșc năpădit de funingine ; pipăia căutînd de bună seamă o scoabă, dar pesemne nu era acolo nici o scoabă ; așa se face că pantalonul pedala în gol, de parcă domnul comandant de Giorgi ar fi mers pe bicicletă. Locțiitorul comandantului de pompieri dădu un ordin scurt și pompierii sosiră repede

* Pe loc repaus (germ.).

cu pînza de cort pe care o întinseră la iuțeală, după care loctțiitorul strigă în sus spre stratul de funingine :

— Domnule comandant, dați-vă drumul ! Aici sîntem ! Cu pînza de salvare !

Și domnul de Giorgi își dădu drumul ; din coș se rostogoli mai întîi un nor negru de praf și funingine, care se prăvăli afară, în fața coșului, formînd la iuțeală niște mușuroaie micuțe de pulbere fină, unduită, apoi se auzi o tuse înăbușită și de data asta, din coș țîșniră pompierii, negri din cap pînă în picioare, scoțînd ceva în pînza de salvare, de parcă ar fi prins un somn sau o știucă mare ; așezară pe jos foaia de cort și din praful întunecat se înălță, negru ca tăciunele stins, domnul de Giorgi ; zîmbea și pe fața lui înnegrită plesneau cutele albe ale rîsului. Deodată, domnul de Giorgi scoase trompeta, o duse la gură și după ce scoase din ea un trîmbițat răgușit, declară solemn :

— Cu aceasta considerăm acțiunea de salvare încheiată !

Și, rostind aceste cuvinte, ieși din grămada de negreală și, întinzînd mîinile în dreapta și-n stînga, îi silea pe cei din jur să-l felicite ; și continuă să umble așa, de colo pînă colo, în culmea fericirii, bățos și plin de el, și în clipa aceea mi-am dat seama că din această coborîre prin interiorul coșului domnul de Giorgi va trăi, nu cîțiva ani, ci tot restul vieții sale.

SCURTAREA FUSTEI

MODA ACEASTA A ÎNCEPUT la hotelul Na Knižeci (La Prințul). Soldații aduseseră niște aparate, directorii școlilor adunaseră elevii de la orele șase dimineața și acestora li se alăturară curînd toate corporațiile ; și pe măsură ce timpul înainta, în holul mare al hotelului pătrundeau coloane mari de curioși, iar soldații puneau la urechea fiecărui cetățean un fel de receptor, ca la telefoane, și în acest receptor se auzeau niște hîrîituri, urmate de acordurile unei fanfare ce cînta mereu *Koline, Koline*, dar muzica nu era deloc frumoasă, parcă ar fi fost reprodusă de pe o placă de patefon de mult uzată, numai că această muzică era cîntată la Praga și, prin aer, fără fir, se înfășura ca o ață în urechea receptorului, tocmai aici, în orășelul nostru. Și toți cei ce o auzeau, ieșeau pe ușa din spate a hotelului și erau uluiți de această audiție, pentru că se producea fără sîrma care să aducă pînă aici sunetele capelei lui Kmoch din Kolin, și fiecare trecea pe lîngă coloanele de cetățeni, coloane ce se întindeau din piața orașului pînă în strada principală, terminîndu-se jos de tot, în dreptul brutăriei domnului Svoboda ; și cei ce n-apucaseră încă să audă radioul, văzînd cu ce expresie fericită și plină de admirație ieșeau din hotel cei ce avuseseră parte să se bucure de această invenție revoluționară, așteptau acum tot mai nerăbdători să pătrundă cît mai repede în holul hotelului La Prințul.

Domnul Knižek, proprietarul magazinului de galanterie, căruia îi plăcea grozav să țină discursuri, îi porunci ucenicei sale să aducă afară scara dublă și, urcîndu-se pe ea, începu să le explice cetățenilor :

— Oameni buni, ceea ce veți auzi peste cîteva clipe, este o invenție nemaipomenită pentru care partidul nostru, partidul meseriașilor, va lupta ca în fiecare gospodărie, în fiecare căsnicie, în fiecare familie să ajungă, într-un an sau doi, acest aparat, la un preț cît mai ieftin cu putință, pentru ca fiecare dintre voi să poată asculta la el acasă, nu numai muzică, dar și știri de tot felul. Nu vreau să anticipez, dar această invenție ne va face să auzim știrile nu numai din Praga, ci, poate, și din Brno, iar muzică poate chiar de la Plzeň, și, dacă ar fi să fiu lipsit de modestie, știri și muzică tocmai de la Viena ! — strigă domnul Knižek din moțul scării.

În clipa aceea trecu prin dreptul scării, — cu cărutul și cu ajutorul său, domnul Zalaba, care distribuia prin oraș cărbuni și lemne și, de îndată ce-l auzi vorbind pe domnul Knižek, porunci ajutorului să țină în cumpănă cărutul și domnul Zalaba fugi repede în vîrful cărutului și, arătînd spre domnul Knižek, începu să tune și să fulgere :

— Îl vedeți, mic-burghezul ! ? ! Nu se gîndește decît la decimalul din dugheana lui ! Cetățeni ! Invenția aceasta e în stare să instaureze înțelegerea nu numai între orașe, ci și între popoare, noi salutăm radioul ca pe un bine venit în sprijinul întregii omeniri ! Înțelegerea între oameni aparține tuturor continentelor, tuturor raselor, tuturor popoarelor — strigă domnul Zalaba agitînd în sus pumnul strîns ; în acest timp ajutorul lui stătea înfipt pe oiștea cărutului, dar zărind pe trotuar un chiștoc de țigară aprins, nu se putu stăpîni și se repezi să-l înșface ; în clipa aceea cărutul reveni la poziția inițială, domnul Zalaba se descumpăni și căzu pe caldarîm, mai-mai să mă doboare și pe mine.

De îndată ce-am auzit în receptor acea minune ce scurta distanța dintre fanfara din Praga și urechea mea din holul hotelului La Prințul, am urcat pe bicicletă și am gonit spre casă ; ajunsă aici mi-am scos repede fusta, am întins-o pe masă și, luînd foarfecele, am tăiat stofa în locul în care fusta cădea mai jos de genunchi ; din materialul rămas, și rămăsese destul de mult, mi-am zis să-i cer croitoresei mele să-mi facă un mic bolero — pe urmă am pus repede mîna pe ac și am însăilat fusta la iuțeală, și, într-o stare aproape febrilă, am tras-o pe mine și, apropiindu-mă de oglindă, am văzut marea minune ! Cu zece ani mă întinerise acea scurtare a distanței ! M-am întors, și pe loc mi-am dat seama că jartierele trebuie puse mult mai sus, și am văzut cît se poate de limpede că picioarele mele abia acum erau frumoase, că acele umbre din tendoanele de sub genunchi, acele amprente cafenii ale degetului divin vor fi în stare să stîrnească entuziasm, dar și marea indignare a cetățenilor, îndeosebi a lui Francin, care cînd mă va vedea astfel, va roși pînă la rădăcina părului

și va declara că o femeie așezată nu poartă o asemenea fustă... Și am dat buzna în curte și, urcînd în șa, am pornit de la fabrică spre Cruce — o adiere plăcută de vînt îmi mîngîia genunchii, se prelingea în sus spre jartiere, iar eu pedalam mult mai în voie în fusta scurtată, și nu mă stînjenea decît faptul că eram nevoită să conduc cu o singură mînă, cu cealaltă fiind silită să-mi trag mereu în jos fusta care, odată cu mișcarea genunchilor, se sumeca... Deodată, pe șoseaua dinspre Hořatva apăru domnul Kropaček pe Indiana lui... și, ca întotdeauna, domnul Kropaček stătea în ataș și conducea motocicleta cu un singur picior sprijinit pe ghidon, iar cu o mînă stăpînea accelerația de la capătul ghidonului... Îmi plăcea întotdeauna să-l văd cum pornea motorul în curtea fabricii, și de îndată ce ieșea pe poartă se și lăsa din șa în ataș, scotea un picior ca din cadă și așa, într-o deplină relaxare, își continua drumul spre casă... Acum, ajungînd în curbă și uitîndu-se la genunchii mei despuiați, domnul Kropaček n-o mai coti pe șoseaua principală ci coborî direct în pepiniera de cireși, iar eu, văzînd în asta un semn bun, am gonit nebunește peste pod și n-am încetinit decît în fața hotelului La Prințul... Înaintam agale de-a lungul coloanei celor ce așteptau să vadă și să audă minunea despre care domnul director Kupka declara textual :

— Nu știu de ce, dar aparatul acesta nu va aduce oamenilor fericirea... și toți oamenii încetau parcă să se mai bucure de ceea ce îi aștepta în holul hotelului La Prințul și se

concentrau asupra genunchilor mei despuiați, asupra fustei mele scurtate — nimeni nu se mai uita spre intrarea hotelului și toți erau cu ochii pe mine... Iar domnul director Kupka mă arătă cu vîrful umbrelei și-i spuse sfinției sale, domnul decan al bisericii :

— Poftim, primele rezultate au și apărut.

Dar domnul decan îmi făcu o plecăciune și spuse ceremonios :

— Genunchiul plin al femeii e al doilea nume al Sfîntului Duh.

Iar eu m-am oprit în fața catedralei și, înainte de a-mi lăsa pantoful pe caldarîm, mi-am strîns părul ca să nu mi se încurce între spițe... Apoi am sprijinit bicicleta de zid și, în timp ce pășeam pe trotuar, aveam senzația că umblu în costum de baie.

În cofetărie i-am cerut domnului Navratil să-mi pună la pachet patru rulouri cu cremă, apoi am mai luat unul pe loc și, aplecîndu-mă în față, așa fel încît coca din foi să nu-mi cadă sub bluză, am introdus ruloul în gură cu o poftă sălbatică și în clipa aceea mi-a răsunat din nou în urechi vocea dojenitoare a lui Francin spunînd că o femeie așezată nu mănîncă ruloul cu cremă în felul ăsta, iar domnul Navratil zîmbea cu prudență, căci n-avea dinți, în timp ce eu, de-al dracului, stam în dreptul vitrinei în prăvălia întunecată, așa ca să-mi vadă toate femeile noua siluetă, domnul Navratil îmi întinse pachețelul legat cu o sforică albastră, apoi am plătit și domnul Navratil îmi deschise ușa să ies și, pînă să por-

nesc, mă ajută să-mi țin părul și un timp alergă alături de mine, pînă cînd părul fu luat de curentul de aer; pedalam din răsputeri, cu o mînă conduceam, iar în cealaltă țineam pachețelul dulce într-un deget, și părul în urma mea sălta mereu, așa cum saltă frumoasele bile de alamă ale regulatorului locomobilei cu aburi, atunci cînd își sporește turația. Aparent mă uitam tot timpul spre mijlocul drumului, dar de ambele părți ale șoselei zăream tot felul de ochi aruncînd priviri pline de ură spre genunchii mei despuiați, ce se înălțau alternativ ca articulațiile arborilor cu came...

Și cum am ajuns în curtea fabricii, am privit direct spre cotețe de unde mi-a ieșit în întîmpinare Mucek; cățelușul acesta blînd și cumsecade dădea de zor din coadă și cînd m-am aplecat spre el a început să-mi lingă mîna și să închidă ochii; iar eu am intrat în magazie și am luat o secure, după care am desfăcut pachetul și i-am oferit lui Mucek un rulou cu cremă... La început s-a arătat neîncrezător, dar, după ce i-am zîmbit, s-a apucat să mănînce ruloul și eu socoteam în sinea mea cu cît ar trebui să-i scurtez coada, și în timpul ăsta am așezat în spatele lui Mucek un butuc mic și, apucîndu-i coada i-am întins-o pe butuc, dar Mucek s-a întors, și eu l-am mîngîiat și i-am mai oferit un rulou, și Mucek, cu boticul năclăit de cremă, mi-a lins mîna cu coada securii cu tot și s-a apucat să înfulece al doilea rulou; iar eu i-am aranjat frumos coada pe butuc și, cu o lovitură, am retezat partea mai lungă și Mucek a icnit și s-a înecat rămînînd cu jumătate de rulou în gură; dar durerea era, pesemne, atît de mare, încît Mucek a început să schelălăiască, să urle și să se învîrtească în jurul lui și, cu boticul plin de spumă dulce, se apuca de ciotul codiței din care sîngele curgea gîrlă; și Mucek își închipuia că isprava asta i-o făcuse altcineva, căci o dată îmi lingea mîna mie și o dată restul acela de codiță, în timp ce eu îl mîngîiam și-i spuneam cuvinte de încurajare:

— Mucică, dragule, durerea asta n-o să țină mult, cîteva clipe, pe urmă însă, tu o să fii cel mai frumos cățel, așa-i moda, privește!

Și, îndreptîndu-mi trupul, i-am arătat fusta mea scurtată, dar Mucek începu să se tînguie înfiorător și eu mi-am dat seama că tăiasem din codița aceea prea puțin, că ar fi cazul s-o mai retez un pic, dar Mucek se împotrivi, și de o nouă scurtare nici să audă nu mai voia: și eu îi țineam codița pe butuc și îi făgăduiam toate rulourile cu cremă, c-o să-i mai cumpăr și altele, dar Mucek se desprinse din mîna mea și apucînd în botic bucata de coadă retezată fugi cu ea spre birouri și, în momentul în care ieșiră de acolo căruțașii, dădu buzna în biroul contabilității.

Peste cîteva clipe, țîșni afară Francin ținînd într-o mînă condeiul cu penița redis numărul trei, iar în cealaltă bucata de coadă, în timp ce Mucek stătea pe ultima treaptă a scării și lătra în direcția magaziei și a cotețelor, de unde veneam eu împingînd bicicleta de ghidon —

și când am ajuns în fața birourilor, în curtea fabricii intră domnul doctor Gruntorad. Armăsarul domnului președinte avea coada scurtată și coama tunsă, iar dumnealui sări sprinten de pe capră și, aruncînd hățurile vizitiului, se uită la fusta mea și declară cu o voce solemnă :

— Toate se vor scurta de-acum înainte și, deocamdată, acest fenomen nu poate fi stăvilit. Așa că, domnule administrator, vom scurta și noi perioada de muncă ; începînd de luna viitoare sîmbătă se reduce la jumătate, urmînd deci să se lucreze pînă la orele douăsprezece. Distanțele dintre cîrciumari le vom scurta prin aceea că ne vom duce noi la ei. Orionul dumitale îl vindem și cumpărăm un automobil care va scurta timpul, lărgind în felul acesta spațiul pentru un consum mai mare de bere. Ivan ! strigă domnul doctor Gruntorad către vizitiu — adu-mi, te rog, trusa, să-i pun cățelușului cîțiva plasturi, și să-i oprim sîngerarea.

În după amiaza aceea Francin plecă la Praga cu Orionul. Am profitat de această ocazie și după terminarea programului de muncă m-am dus în odaia mare a slădăriei să-l văd pe unchiul Pepin. Sub un bec aprins, unchiul Pepin stătea cu mîna întinsă deasupra unui slădar uriaș, care se ghemuia în genunchi și, așa ghemuit, era tot atît de înalt ca unchiul Pepin ; dar unchiul arbora o mină amenințătoare și răcnea la el înfiorător :

— Ce mă fac dacă nu mă pot stăpîni să-ți pun o cheie ca la Ostrava !

Și uriașul slădar își împreună mîinile și-i spuse cu o voce rugătoare :

— Domnule Josef, fie-ți milă, nu-mi lăsa nevasta văduvă și copiii orfani !

Slădarii înșirați în cerc în jurul lor rîdeau pe înfundate, iar cei ce nu mai erau în stare să se stăpînească, fugeau pe coridor, și acolo, cu fruntea lipită de zid, izbeau cu pumnii în tencuială și se înecau de rîs. Și, după ce se potoleau, dădeau buzna înapoi în odaie.

Unchiul Pepin stătea sub bec cu picioarele răscrăcărate și striga :

— Ei, acu e acu !

Și, năpustindu-se asupra uriașului slădar, care i se supuse, îi aplică o cheie Nelson, și numaidecît încercă să-l răstoarne pe spate și să-l pună cu umerii la pămînt ; dar slădarul se încordă și, dîndu-l pe unchi peste cap, îl culcă la podea, dar unchiul Pepin îl apucă repede de gît și slădarul se lăsă întors încet-încet, gata-gata să fie adus cu omoplații la podea, dar în ultima clipă colosul se săltă în genunchi și unchiul îi aplică un dublu Nelson, drept care slădarul se îndreptă din șale, și, înșfăcîndu-l pe unchi de mijloc, începu să umble cu el prin odaie, purtîndu-l în brațe ca pe un copil ; cu toate acestea unchiul Pepin striga întruna, plin de însuflețire :

— Și totuși o să ies învingător ca Frištensky !...

Pe urmă, uriașul slădar se lăsă din nou în genunchi și, cu unchiul în brațe, făcu o tumbă iar eu abia atunci am băgat de seamă că cei doi luptători purtau izmene albe, lungi pînă mai jos de glezne, unde erau legate cu niște șireturi subțiri. Și, făcînd această tumbă, colosul

îl culcă pe unchiul Pepin la podea și acum ședea pe capul lui, dar unchiul nu contenea să strige :

— Cedează, omule, nu mai ai nici o scăpare, nu vezi ce bine te țin ! ? !

Uriașul slădar se îndreptă din șale și înhățîndu-l pe unchiul Pepin de glezne și de gît, îl învîrti de cîteva ori, după care, se prăbuși cu el la pămînt ; dar unchiul Pepin răcni :

— Ei, ce zici cum te-am bușit ? ! ! Ca Frištensky pe negrul acela ! ! !

Pe urmă colosul slăbi, unchiul Pepin îl apucă de umeri, slădarul cedă rîsului și începu să rîdă cu lacrimi, iar unchiul îl răsuci ușor și, întorcîndu-i omoplații în jos, îl lipi cu umerii de podea. Drept care, șeful slădar se lăsă în genunchi și declară :

— Bravo, domnule Josef, iar ai ieșit învingător !

Și luptătorii se ridicară în picioare și unchiul făcea plecăciuni în dreapta și-n stînga și zîmbea, salutînd mulțimile imaginare pe care le vedea în jurul lui.

— Mîine revanșa, anunță șeful slădar, acoperindu-și fața cu o pîlnie de tinichea.

— Nene Jožine, i-am spus eu, vrei să vii un pic la noi ? Și ia cu dumneata și un ferestrău.

Unchiul Pepin răsuflă ușurat și clătină din cap, apoi trase repede pătura de pe patul lui de scîndură — toată rufăria și toată îmbrăcămintea era acum în picioarele lui — după aceea dădu peste cap o pernă unsuroasă sub care avea tot felul de cuțite și mosorele cu

ață și o mulțime de alte mărunțișuri ciudate și nefolositoare, și aici găsi unchiul cheița cu care deschise un dulăpior și scoase din el un săculeț de hîrtie pe care era scris : Alois Sisler, blănar și pălărier, și din săculețul acela trase afară o șapcă albă de marinar de toată frumusețea, cu fireturi aurii și cu emblema *Viribus Unitis* brodată tot din fir de aur :

— Șapca asta mi-a cusut-o mie Sisler, altuia nu i-ar fi cusut-o, numai mie !...

Și, rostind aceste cuvinte, își îndesă șapca în cap, și sta așa în izmene, cu patul răvășit în spatele lui, cu rufăria împrăștiată pe jos, cu hainele în picioare și cu lădița de lucruri ciudate și nefolositoare în moțul patului.

— Nea Jožine, i-am spus eu, văd că ai un pat frumos, ce-ar fi să-ți fac pentru el niște așternuturi ?

— Dacă vrei, îmi răspunse unchiul și începu repede să se îmbrace.

Iar slădarii stăteau, unii în picioare, alții pe scaune, cu ochii ațintiți în dușumea, nefiind în stare să-mi spună nici unul vreun cuvînt, ba, mai mult, aveam impresia că prezența mea îi stînjenește și le părea rău că venisem în toiul distracției lor cu unchiul Pepin, căci socoteau această distracție numai a lor și eu n-aveam nici o treabă cu ea, că între mine și ei e o deosebire ca între această odaie în care dorm opt de-a valma și cele trei camere ale mele, cu bucătărie, în care locuim eu și Francin, administratorul fabricii de bere, care, cine știe, va ajunge poate director, în timp ce ei

aveau să rămînă mereu slădări și berari, pînă la pensie sau pînă la moarte.

Unchiul Pepin închise dulăpiorul și fața lui radia de fericire — era fericit de chipiul acela pe care-l poartă numai căpitanii de marină sau secunzii acestora.

— Bună seara, domnilor, le-am spus slădarilor și am ieșit din odaie...

Pînă să ne strecurăm prin vijelia stîrnită în cotul slădăriei, becurile din colțurile fabricii și ale grajdurilor începură să slăbească, de parcă vîntul acela ar fi suflat din ele curentul electric... Chipiul unchiului strălucea ca abajurul mat al lămpii de petrol, iar unchiul meu era nevoit să-l țină zdravăn, cu amîndouă mîinile, ca să nu i-l smulgă vijelia. În cele din urmă mi se păru că unchiul Pepin începe să se înalțe ca, o dată, prosopul meu flaușat... și eram sigură că n-ar fi renunțat la chipiul lui pentru nimic în lume, și ar fi preferat să zboare cu el, în zig zag, sus de tot, spre coșurile fabricii și spre giruetele eoliene...

Și după ce am aprins lămpile și unchiul Pepin a venit cu fierăstrăul împrumutat de la meșterul tîmplar, am răsturnat scaunele și, împreună, ne-am apucat să le scurtăm picioarele, nu cu mult, doar cu zece centimetri, pe care-i măsuram cu metrul de croitorie. Cînd am așezat masa într-o rînă, unchiul Pepin mi-a spus :

— Ascultă, cumnată, ce rost are să umbli mereu pe aici cu centimetrul ăsta ? Facem altfel, scurtăm un picior și, pe urmă, cu bucata

tăiată trecem de la un picior la altul, îl alăturăm și, în loc să măsurăm, tăiem...

— Dumneata, unchiule, ești atît de deștept, încît ar trebui să intri la poliție, i-am spus rîzînd.

— Ia mai dă-o încolo de poliție ! începu să țopăie furios unchiul Pepin : Unchiul Adolf a fost la ei taman o lună și din prima zi l-au băgat într-o echipă de urmărire a unui pierde-vară ; așa că s-au dus și au încercuit clădirea și cînd au intrat în bucătărie au dat acolo peste o babă, și șeful echipei de detectivi o întrebă : Unde-i bătrînul ? Și ea i-a răspuns că-i plecat să adune vreascuri ; atunci șeful a izbit cu piciorul în ușa ce dădea în odaie și pe fereastra deschisă l-a văzut pe pierde-vară gonind pe povîrniș și pe loc a ordonat : Înainte ! Și Adolf s-a aruncat primul pe fereastră și s-a trezit înecat pînă la gît într-o grămadă de bălegar, dar a reușit să iasă cu bine și, cu revolverul în mînă, a rupt-o la fugă după ceilalți în pădure și acolo l-au încercuit pe pierde-vară, dar ăsta avea și el revolver și polițiștii l-au luat cu vorba bună, cerîndu-i să azvîrle revolverul, dar derbedeul la rîndul lui le spunea că dacă mai fac un singur pas el se împușcă sub ochii lor, și astfel, comandantul l-a luat din nou cu binișorul și preț de un ceas a încercat să-l convingă spunîndu-i că o să aibă parte de circumstanțe, atenuante, că el personal îl asigură că nu va lua mai mult de o jumătate de an, și, pînă la urmă, derbedeul a aruncat revolverul și comandantul, glorios, i-a pus cătușele și l-au dus la autobuz, iar Adolf a vrut și

el să se urce în mașina poliției, dar colegii i-au spus că așa, plin de bălegar, nu se poate, și bietul om s-a dus pe jos pînă la marginea Ostravei, unde oamenii l-au alungat din tramvai ; a trebuit să meargă pînă acasă apostolește iar acasă gazda n-a vrut să-i spele hainele, așa că le-a dus la curățătorie unde i-au dat un bilețel și, după paisprezece zile, cînd s-a dus să le scoată, erau acolo mulți oameni și multe domnișoare cunoscute și cînd i-a venit rîndul lui Adolf, șefa magazinului a luat bilețelul și cînd s-a întors era roșie toată ca para focului și după ce i-a trîntit lui Adolf pachetul în brațe s-a răstit la el spunîndu-i : Dacă te-ai scăpat pe dumneata, spală-ți-le singur ! Și Adolf s-a întors acasă cu rușinea după el...

Și unchiul povestea și eu rîdeam și, potrivit indicației unchiului retezam împreună picioarele de la scaune, scurtîndu-le cu cîte zece centimetri.

... da, Adolf ăsta era un mare ghinionist, o dată trecea prin preajma unei cîrciumi, și doi dentiști, beți criță, l-au invitat înăuntru să bea cu ei, și după ce-au băut și Adolf era fericit că oamenii începeau iar să-l iubească, unul dintre dentiști, beat cum era, s-a apucat să-i scoată celuilalt dentist toți dinții din față, și cum Adolf era și el criță, dentistul cu dinții scoși i-a scos și lui toate măselele din fundul gurii, și mare noroc a avut Adolf că în ziua aceea nu se îmbătaseră în cîrciumă jugănarii...

— Asta trebuie să doară al dracului, nu-i așa ? am spus eu așezînd bucata tăiată lîngă ultimul picior al mesei, după care ne-am văzut mai departe de treaba noastră, veseli și bine dispuși.

Și în acest timp unchiul Pepin continua să povestească :

— Pe urmă, Adolf a fost luat la cătănie și a ajuns tocmai la Turčansky Svaty Martin, și acolo, aflîndu-se că era de meserie mecanic-mașinist, i s-a dat în primire un compresor cu aburi și un majur care citea gazeta militară a citit acolo o circulară în care se spunea că la Cheb trebuie tăvălucit drumul din fața cazărmii... Așa se face că majurul i-a dat lui Adolf un ordin de serviciu și bani de drum și unchiul Adolf a pornit după hartă spre Cheb, asta se întîmpla primăvara și Adolf a mers toată vara doar prin Slovacia și abia la începutul toamnei a trecut granița cu Moravia, și mergea din ce în ce mai încet, pentru că duminica se repezea și el acasă, ca omul, și după ce a mers toată toamna prin Moravia, într-o bună zi s-a întors în taină la cazarma din Turčansky Svaty Martin să întrebe ce să facă în continuare, dar acolo i s-a spus că majurul cu pricina se spînzurase pentru că în piața orașului fusese găsit un tun și nimeni nu știa cine-l dusese acolo, așa că l-au băgat în magazie și astfel s-au trezit cu un tun în plus... Așa se face că Adolf a bătut cu compresorul lui toată Cehoslovacia de la un cap la altul, în primăvara următoare a ajuns la Plzeň și cum nu mai avea cărbuni a trebuit să încălzească mașina cu lemne pe care le cerșea, dar a mai ars el și multe garduri de ale oamenilor, mai ales atunci cînd pădurea era departe dar,

la drept vorbind, întîrzierea mare s-a datorat faptului că unchiul Adolf mergea cu compresorul doar o singură zi pe săptămînă, pentru că trei zile pierdea cu drumul ca să ajungă duminica acasă și trei zile ca să se întoarcă înapoi la compresorul lui... În sfîrșit, în toiul verii a răzbit unchiul Adolf pînă la Cheb, și acolo, la garnizoană, l-au arestat cu compresor cu tot, și după ce lucrurile s-au lămurit l-au dat ca pază militară la castelul Košumberk și cum de-acolo n-avea unde să se ducă duminica, de plictiseală s-a îndrăgostit de fata ghidului, pe care apoi a și luat-o de nevastă, și a continuat să stea acolo de pază cu *kverul* în mînă, pînă cînd, după trei ani, i-a dat prin minte că pesemne au uitat de el, așa că și-a scos uniforma și *kverul* și le-a pus bine, într-un colț, și de-atunci face întruna pe ghidul castelului...

Și deodată unchiul se îndreptă din șale și ultima bucățică de picior căzu.

Am luat lampa și am așezat-o pe bufet ca să văd cum o să arate masa scurtată cu zece centimetri. Dar cînd am ridicat-o într-o rînă, am rămas înmărmurită și ochii mei au început pur și simplu să trosnească. M-am dus în bucătărie, m-am oprit în prag și cîteva clipe am stat acolo și am privit peste coroanele pepinierei de cireși, spre coșul fabricii, după care m-am întors în odaie.

Unchiul Pepin croșeta cu degetele.

— Ce putem face, nene Jožine? Nu-i nimic de făcut, asta-i situația — dar, stai, am găsit! Și pe un ton poruncitor i-am spus:

Adu din bibliotecă operele alese ale lui Beneš Trebisky, pricepi?

Și am pus masa pe picioare, masa din care tăiasem împreună, ce-i drept, în semiîntuneric, de patru ori cîte zece centimetri, numai că bucata retezată la început am pus-o mereu la același picior, și astfel am scurtat unul și același picior cu patruzeci de centimetri...

Unchiul Pepin a adus operele alese și eu le-am așezat sub piciorul lipsă, dar tot era puțin, așa că, pînă la urmă, l-am nivelat cu Parnasia lui Šmilovsky.

De departe se auziră deodată pocnete și hîrîituri — Francin ieșise cu Orionul lui din păduricea de lîngă Zvěřinek, și tărăboiul creștea mereu, de parcă Francin ar fi împins înaintea lui toate piesele zornăitoare ale Orionului. Am dat fuga în fața biroului, am deschis poarta și Francin a intrat în curtea fabricii... În ataș se clătina strungul acela mic, cu pedală, pe care, la drumuri mai lungi, Francin îl lua întotdeauna cu el... Acum motocicleta a cotit-o spre ușa noastră, s-a oprit chiar în dreptul ei; și, după ce-și ridică ochelarii pe frunte și își scoase casca de piele, Francin îmi făcu semn cu mîna să mă duc repede în casă, și în clipa aceea știam precis că-mi adusese un dar. Am dat buzna în bucătărie, în timp ce Francin mergea de-a-ndoaselea cu mîinile la spate; trecu prin coridorul birourilor și de-acolo direct în odaie, unde trebălui un timp, după care intră în bucătărie frecîndu-și mîinile și zîmbind fericit... Apoi îl mîngîie pe unchiul Pepin, iar eu, potrivit obiceiului, am început să-l sco-

tocesc prin toate buzunarele de la haină și de la pantaloni și Francin rîdea și era de o drăgălășenie care mă făcu să mă înfior și să mă întreb ce se ascunde în spatele acestei povești ? Pe urmă am spus :

— Cum văd, de data asta nu-i vorba nici de inelut, nici de cercelusi, nici de cesuleț, nici o broșuță, ci de ceva mai mare, nu-i așa ?

Și Francin se dezbrăcă și, în timp ce se spăla pe mîini, dădu din cap aprobator, și după ce-și șterse mîinile eu am arătat cu capul în direcția odăii și am întrebat :

— Acolo ?

Și Francin dădu din cap în semn că da... și dinadins se îmbrăcă mai încet, și se prefăcu că trebuie să-și mai curețe și ghetele, pînă cînd, intrigată, am amenințat că dau buzna în odaie, spunînd că nu mă mai pot stăpîni... Atunci se învrednici să ridice un deget și, rugîndu-mă să închid ochii, mă conduse în odaie, unde mă lăsă un timp să stau așa cu ochii închiși... Pe urmă am auzit o muzică, și un tenor începu să cînte cu o voce frumoasă : *O, Hawai, tu albă floare...* Am deschis ochii și, întorcîndu-mă, l-am surprins pe Francin cu lampa aprinsă în mînă, luminînd un patefon portabil... După cîteva clipe așeză lampa pe masă și, făcîndu-mi o plecăciune, mă invită la dans ; cu o mînă mă ținea de mijloc, cu cealaltă îmi strîngea palma în palma lui, și aștepta momentul să intre cu pas mare în : ... Cine o dată te-a văzut, la tine se întoarce. O, Hawai, tu floare albă... Mă minunam de Francin, căci era un prost dansator, dar intrase în pasul

de tango atît de bine, încît m-am lipit de el, și, strecurîndu-mi cu destulă îndrăzneală piciorul între picioarele lui, ne-am contopit unul în altul ; apoi m-am desprins un pic din îmbrățișarea lui ca să-l pot privi mai bine, pe urmă mi-am lăsat capul pe umărul lui ; deodată surveni în dans o piruetă și Francin se încurcă și ieși din ritm, un timp bîjbîi și cînd încercă să continue dansul, făcînd pașii înapoi, păși ce-i drept corect, dar în afara ritmului, și deodată deveni nesigur ; dar, după un timp pîndi din nou primii pași, și din nou intră în ritm, alunecînd frumos pe covor ; de data asta însă evită pirueta și renunță și la figuri, preferînd să danseze cu pași mari — de parcă picioarele i s-ar fi înfundat într-un asfalt fierbinte — și dansa dintr-un capăt într-altul al odăii unde se întorcea cu stîngăcie, ca apoi să reintre în ritmul normal ; dar pînă la urmă tot nu rezistă și încercă o nouă piruetă, apoi se desprinse, și dansă pe lîngă mine, urmărindu-și pașii pe covor ; iar eu vedeam că pașii erau corecți, dar îmi dădeam seama că lui Francin îi lipsea esențialul ; și, anume, ritmul. În final, făcu chiar o tentativă de așa — numită fandare și mie îmi fulgeră prin minte că, de bună seamă, frecventează la Praga un curs de dans la vreo școală particulară, căci fandarea o execută atît de perfect încît, încovoindu-mă, părul meu atinse covorul ; și cînd mă trase din nou la pieptul lui, mișcarea fu din nou corectă, atîta doar că firul pașilor săi se înfășura în afara muzicii... Și frumoasa voce de tenor încetă să mai cînte și melodia se stinse

încet... Francin încetă să mai zîmbească şi se prăbuşi în fotoliu, conştient de faptul că tangoul nu-i reuşise, iar această cunoaştere avu darul să-i taie răsuflarea, căci, la ultima petrecere de lăsata secului dansasem cu tînărul fierbător Klečka, care cînta frumos la violoncel şi avea patru clase de liceu, şi ştia să danseze atît de bine — iar eu mă potriveam cu el de minune — încît toţi dansatorii s-au oprit din dans şi ne-au înconjurat, iar noi am dansat ca doi artişti, ca două biele cuplate într-o totală contopire, în timp ce Francin şedea singur în spatele unui stîlp şi privea în jos, spre podea.

— Cu domnişoara Vlasta de la Havrdu — interveni unchiul Pepin — tot aşa dansam, dar un pic mai altfel, mai repede ; Vlasta îmi umplea un pahar cu Martel şi pe urmă mă întreba : ce să pun să vă cînte domnule Josef ? Şi eu îi spun : Puneţi-mi una din aia bîţîită ! Şi Vlasta mă întreabă : Care bîţîită : Şi eu îi spun : Aia de-i zice *Gobelinul,* de compozitorul Bundy — Pot să te invit, cumnato ? Iar tu Francin, vezi de-l fă să meargă repede de tot şi uite şi tu cum se dansează un dans ca lumea !

Unchiul Pepin mă luă de mîini şi muzica începu să cînte repede, în ritm de jazz — după cum mutase Francin dispozitivul de viteză, şi cînta aşa cum aleargă femeile într-un film rulat cu acceleratorul. Deodată unchiul începu să-mi facă plecăciuni, şi eu la fel ; apoi, mă atinse cu fruntea — şi eu pe el — şi, pe neaşteptate, unchiul se răsuci în ritmul muzicii şi ţinîndu-ne mereu de mîini, ne-am învîrtit, lipindu-ne unul de spatele celuilalt ; acum unchiul ridică un picior şi-l suci mişcînd din gleznă şi în timp ce învîrtea pantoful, îşi desfăcu braţele, bătu din palme şi începu să-şi învîrtească mîinile atît de repede de parcă ar fi depănat la iuţeală un ghem de lînă — pe urmă îşi lăsă mîinile în şolduri şi începu să-şi arunce picioarele încolo şi-ncoace, încît m-am văzut silită să fac la fel, dar în direcţie opusă, ca să nu-mi lovească gleznele ; după care se întoarse, şi, cuprinzîndu-mă de mijloc, mă aruncă pînă în plafon, de-am atins cu părul tencuiala, şi, în ritmul muzicii, începu să mă poarte pe sus încolo şi încoace, cu nasul cufundat în buricul meu ; pe urmă mă coborî şi iar mă învîrti, aşa fel încît să ne atingem cu spatele şi mă săltă în spinarea lui ca pe un sac şi braţele noastre se încîrligară, şi am început să ne legănăm unul pe celălalt de parcă ne-am fi dres şalele rupte ; pe urmă unchiul îmi dădu drumul, mă ocoli în pas alergător şi se apucă să execute împotriva mea tot felul de atacuri, aşa cum face valetul de cupă cu prăjina, şi eu îl imitam, şi dansul era precis şi imprevizibil, dar mereu în acelaşi ritm, de parcă mişcarea ar fi împlinit muzica mult mai exact decît oricare alt dans ; la un moment dat unchiul sări în sus şi, desfăcîndu-şi picioarele, căzu cu ele întinse pe covor, executînd un şpagat de toată frumuseţea ; iar mie mi-era teamă că dacă-l urmez mă prefac pe loc în ţăndări, aşa că am preferat să mă înclin doar în dreapta

și-n stînga, în timp ce unchiul își arunca privirea o dată spre vîrful pantofului stîng, o dată spre al celui drept — apoi, pe neașteptate, de parcă l-ar fi sorbit cineva din plafon, țișni în sus și își strînse picioarele ; în aceeași clipă mă prinse și mă săltă la iuțeală pe umerii lui și după ce mă învîrti cu picioarele în sus, mă coborî cu aceeași repeziciune pe pămînt și în acest zbor am înscris cu vîrful tocului o dîră pe plafon.

Francin se uită la mine și zîmbi, apoi se duse în bucătărie de unde se întoarse ținînd într-o mînă o cană cu cafea cu lapte iar în cealaltă o felie de pîine uscată din care mușca de zor, și ne privea pe noi, dar acum melodia tangoului accelerat începea să se stingă, și vocea tenorului termina de cîntat... Cine o dată te-a văzut, la tine se întoarce, *O, Hawai, floarea mea albă...*

Și în timp ce mă conducea, unchiul Pepin îmi săruta mîna și, ținîndu-mă de braț, făcea plecăciuni adînci în toate părțile, închinîndu-se în fața unei uriașe săli imaginare și trimițînd bezele spre toate colțurile odăii... Și cînd am trecut prin dreptul mesei, am călcat pe o bucată de picior tăiat, și mi-am luxat glezna.

— Frățioare, spuse Pepin, cum văd, tu ești o armonie care lîncezește.

Iar eu am căzut țipînd de durere, și n-am mai fost în stare să mă ridic...

În noaptea aceea Mucek își ieși din minți. Intendentul trebuise de cu seară să-l pună în lanț și să-l ducă sub șopron, unde Mucek nu fu în stare să înțeleagă legătura dintre ruloul

cu cremă și durerea din coadă ; și nemaivrînd să devină un frumos după ultimul răcnet al modei, începu să urle înfiorător făcînd spume la gură — era spuma turbării amestecată cu spuma ruloului cu cremă... La miezul nopții, Francin își încărca browningul și ieși în curte — Peste puțin timp am auzit niște focuri de armă, unul după altul... Șchiopătînd din greu, am ajuns la fereastră și la lumina lanternei l-am văzut pe Mucek cum trăgea de lanț, cum stătea pe picioarele din spate și făcea frumos, spunînd că acum e de acord cu scurtarea codiței, că e împăcat cu toate, numai să nu mai tragă în el bunul lui stăpîn, dar Francin continua să tragă și Mucek nu cădea, dimpotrivă, era mai înduioșător ca oricînd, stătea mereu pe picioarele din spate și dădea din lăbuțele din față, iar eu am socotit în clipa aceea toată povestea un păcat de moarte săvîrșit de mine împotriva lui Mucek și m-am dus șchiopătînd pe canapea și am izbucnit într-un hohot de plîns nestăvilit, astupîndu-mi urechile ca să nu aud împușcăturile ce aveau în mine ecoul unor mustrări de cuget... Și focurile de armă amuțiră — de bună seamă Mucek murise, dar sînt sigură că pînă în ultima clipă dăduse din coada lui inexistentă, închipuindu-și probabil că altcineva îl împușcă, pentru că firea lui de animal nu era în stare să priceapă că durerea aceea aș fi putut să i-o pricinuiesc eu și stăpînul lui iubit, Francin, care cînd se înapoie în casă cu browningul în mînă se trînti în pat, îmbrăcat cum era, și mie mi se păru că plînge și el înăbușit...

GHIPSUL STRĂLUCITOR

ACUM FRANCIN MĂ AVEA așa cum își dorea să mă aibă, o soție ascultătoare și așezată, stînd cuminte acasă, o soție despre care știa tot timpul unde e, unde va fi mîine și unde și-ar fi dorit s-o aibă întotdeauna, o soție nu prea bolnavă, dar ca și cum ar fi bolnavă, o soție care să ajungă șchiopătînd pînă la sobă, la scaun, la masă, dar, mai cu seamă, o soție care să-i fie o povară, căci Francin vedea culmea conviețuirii conjugale în faptul că-i eram recunoscătoare, că-mi pregătea în fiecare dimineață micul dejun, că la amiază se ducea cu bicicleta să aducă masa de prînz de la restaurant și toate astea, mai cu seamă, spre a-mi arăta cît de mult mă iubește, cu cîtă bucurie se poate îngriji de mine, și că așa cum se îngrijește el de mine, cam așa ar trebui să mă îngrijesc și eu de el, asta era visul lui Francin, ca în fiecare an să fac cîte o anghină, o gripă, și, din cînd în cînd, chiar o pneumonie. Întotdeauna în asemenea împrejurări nu mai putea de bucurie, căci nimeni n-ar fi fost în stare vreodată să se îngrijească de un om așa cum se îngrijea Francin de mine... Pentru el era cerul pe pămînt, și o adevărată religie, să mă poată împacheta în cearceafuri muiate în apă rece, să alerge cu cerceaful în jurul meu înfășurîndu-l pe mine, de parcă m-ar fi îmbălsămat de vie, ca apoi să mă ia în brațe și să mă

întindă în pat, așa cum fac fetițele cu păpușile lor. Și, din ceas în ceas, venea fuga din birou să-mi ia temperatura, din două în două ceasuri îmi schimba compresele și sînt sigură că se ruga, nu că și-ar fi dorit acest lucru, dar dacă destinul n-ar fi vrut altfel să nu mă mai dau niciodată jos din pat și să rămîn bebelușul lui care are nevoie de el, așa cum și el are nevoie de mine.

Și cînd eram în convalescență și începeam să merg, cînd începeam, iar să rîd din toată inima, și femeia aceea neastîmpărată începea din nou să biruiască în mine, Francin se închidea iar în el și iar visa că sînt înțepenită și el mă plimbă într-un cărucior cu rotile, seara îmi citește ziarul „Národni Politika", sau un roman oarecare, pentru ca în felul acesta să echilibreze complexul lui provocat de sănătatea mea sălbatică, de firea mea robustă care iubea întîmplarea și evenimentul imprevizibil, și întîlnirile neobișnuit de ciudate, în timp ce Francin îndrăgea ordinea și disciplina, repetarea arătîndu-i drumul cel bun și tot ce se putea prevedea și rezolva — asta era viața lui, universul lui în care credea și fără de care n-ar fi fost în stare să trăiască...

Acum mă avea în pat cu glezna într-un ambalaj de ghips strălucitor, pentru multă vreme imobilă și dacă, totuși, mobilă, cel mult în cîrje, iar mai tîrziu sprijinită în baston — acum cînd Josefine Baker dansează charleston...

Se pare că povestea cu glezna mea picase la țanc, căci, atunci cînd zburdam, Francin nu

fusese capabil să încropească nici un slogan, scrisese atîtea file cu penița redis numărul trei, dar toată reclama lui pentru sporirea consumului de bere sfîrșise în flăcările mașinii de gătit. Acum însă, cînd piciorul meu înfășurat în alb se odihnea în perne, Francin bătea în lung și-n lat bucătăria și odaia, bea cafea călduță cu lapte, mușca din pîinea neunsă și pe neașteptate se oprea în loc cu cana în mînă de parcă ar fi fost cuprins de visare, ba, în anumite momente era atins parcă de o revelație divină și atunci i se încrucișau ochii și lăsa din mînă cana și pîinea și așezîndu-se la masă scria, caligrafic, cu penița redis numărul trei, numele cîrciumii și înscripția respectivă și după ce termina de scris lua o pioneză și prindea fila cu pricina în perete, așa fel încît s-o văd, și să și înțeleg că dacă aș fi sănătoasă și m-aș purta ca și cînd aș fi bolnavă, el ar fi numit foarte curînd directorul fabricii de bere, societate cu răspundere limitată — atît de mare era elanul lui de muncă și de viață, pricinuit de mișcarea mea țeapănă...

Într-o săptămînă Francin băuse cu siguranță, pentru inspirația lui, o jumătate de hectolitru de cafea cu lapte și pe tot peretele din fața mea agățase sloganele scrise, grafic, cu penița redis numărul trei.

— Mai multă bere, mai puțină suferință și durere.

— Sănătate șubrezită, cu bere trebuie întărită.

— Berea bună și spumoasă, face viața mai voioasă.

— Cine bere nu bea, supărat era, după ce-a băut, bucuria pe față i s-a așternut.

— Fără bere aș muri de viu.

— Mai multă bere, mai multă putere.

— Sănătate și putere, găsiți numai în bere.

— Cine vesel vrea să fie, doar de bere să se ție.

— Pragul cîrciumii-a trecut și pe loc a renăscut.

— Bere bună a băut și pe loc s-a refăcut.

— Cel ce-n cîrciumă nu calcă, nu mănîncă și nu bea, sănătatea și-o încalcă.

— Pretutindeni — acasă sau la drum, berea e un sfetnic bun.

— Bere bună ai consumat, sănătatea ți-ai asigurat.

Și fericit de inspirația lui, își umplea de fiecare dată cîte o cană cu cafea cu lapte și punea să cînte patefonul : *Departe peste mări, în insula Hawai vrăjită...* și cu pași tîrîți încerca să danseze tangoul său preferat... Și era plin de atîta optimism și se bucura atît de mult de un eveniment ce urma să se producă în viitorul apropiat, încît seara se încuia în cealaltă odaie, de unde se auzea neîncetat : *O tu, Hawai, floare albă...* și cînd te uitai ieșea cu manualul dansului modern în mînă și zîmbea, și după ce-și descărca bucuria se întorcea în odaia cu pricina — gaura cheii strălucea în clarobscurul coridorului, întocmai ca piciorul meu îmbrăcat în ghips și eu eram sigură că în clipele acelea Francin desena cu cretă pe podea pașii aceia mărunți, și nu numai pașii

inițiali, ci și pașii înapoi, acele întoarceri și piruete — un traseu întreg desenat cu conturul tălpilor sale în care Francin înainta, cu răbdare, în ritmul melodiei din Hawai. Și se bucura atît de mult de reușita lui, încît pînă și ziua, cînd îl surprindeam, uneori, uitîndu-mă pe fereastră în timp ce se ducea grăbit să rezolve ceva în sala de fierbere, Francin își încetinea deodată mersul și înainta în pas de tango, și, întorcîndu-se și mergînd de-a-ndoaselea, cu mîinile ușor ridicate, dansa mai departe dansul acela modern ; și eu îl vedeam cum își urmărește din priviri picioarele și-mi dădeam seama că e ușor descumpănit, că dacă ar fi fost cu putință și-ar fi desenat pașii cu cretă pe asfalt... Dar povestea n-avea darul să-l dezarmeze, dimpotrivă, seara încerca să descopere cu și mai multă îndîrjire pe covorul desenat cu cretă, o fisură ce ar putea să apară în ritmul patefonului ce cînta pentru a suta oară aceeași melodie : *Hawai... Hawai...*

În fiecare seară Francin demonta bateria de la motocicletă marca Orion, o aducea în casă și o conecta la curenții de înaltă frecvență — trusa, așternută cu catifea roșie, sclipea mat cu aparatele de sticlă, iar Francin îmi punea pe gleznă scînteile fulgurante, și fulgerele pătrundeau în bandajul de ghips ; pe urmă scotea de pe mine îmbrăcămintea, încet, piesă cu piesă, fără să-mi dau seama că mă despuia aproape toată, căci curenții fulguranți îmi făceau bine iar micuțul cilindru de masaj, cu scîntei mărunte, îmi fortifica mușchii la ambele picioare și-mi întărea nervii pe șira spinării... Și în acest timp, Francin îmi șoptea.

Știi, Mary, ăsta-i cel mai bun procedeu de a-ți spori frumusețea, de a o conserva cu ajutorul curenților fulguranți...

Așteptam în fiecare seară cu bucurie masajele violete care miroseau a fulger, a trăznet și a scurt-circuit — peste pepiniera de cireși se auzea iar o voce frumoasă de bărbat, domnul Jirout, în hăinuțele sale de atlas se proiectase singur din tunul lui, îl vedeam prin zid, zburînd deasupra fabricii de bere, cu brațele întinse înainte și ușor depărtate ; zîmbește... „dragostea noastră puțină a fost, fetița mea dragă“... acum domnul Jirout începe să se încline spre pămînt, și-a desfășurat brațele și aruncă spectatorilor de jos flori și bezele — Francin îmi vîrî în mînă electrodul metalic și, învîrtind butonul negru, puse aparatul în funcțiune ; ca un hipnotizator, își plimbă acum palma deasupra trupului meu și, unde își mișcă el mîna, din palmă îi țîșnesc și-i trosnesc scîntei făcînd să cadă o ploaie de bobițe violete și mii de toporași și floricele de nu-mă-uita pătrund în mine din aparatul ținut în mînă de Francin, și mirosul de ozon și fulger ce izbea clădirea se înălța pe deasupra mea, numai glezna îmbrăcată în ghips sclipea mereu cu reflexe albăstrui... „nimic n-a mai rămas din ea... în adîncul apei s-a risipit“... Domnul Jirout a căzut în trambulina de plasă și acum se saltă în sus și-n jos și face plecăciuni, îmbrăcat în hăinuțele lui de atlas albăstrui...

Iar eu simțeam că trupul meu emitea și el un miros pătrunzător de electricitate, și respiram ușurată, din ce în ce mai ușurată, și din tot corpul meu răsărea o aură — mă uitam în oglindă și mă vedeam cum stau întinsă, trosnetul și sfîrîitul violet erau singura mea lenjerie, niciodată n-aveam senzația că sînt goală, mereu eram acoperită de o manta de floricele albăstrii, gulerul de cauciuc al lui Francin și manșetele sale albe străluceau la fel ca piciorul meu în ghips, și Francin respira și el ușurat, întins pe spate, cu coatele îndoite peste ochi — pe mine mă lua cu leșin în timpul acestui ritual de înaltă frecvență, dar niciodată nu vorbeam despre asta cu Francin, ne pregăteam amîndoi într-o tăcere desăvîrșită, de parcă ne-am fi străduit să săvîrșim un lucru interzis și după ce Francin răsucea înapoi butonul negru, fiecare ne uitam în altă parte, atît era de frumos... Dacă, pe neașteptate, cineva ar fi dat buzna în odaie cu lampa aprinsă, Francin ar fi leșinat, fără doar și poate, de aceea prefera de fiecare dată să încuie ușa, să tragă jaluzelele și perdeaua și, pentru mai multă siguranță, ieșea în curte să se uite de acolo spre fereastră, să constate dacă nu cumva ne poate surprinde cineva de afară și să vadă cum cu degetele tremurînde îmi descheie bluzița, îmi trage cu grijă fusta peste glezna îmbrăcată în ghips și, lăsîndu-se în genunchi în fața mea, atinge cosmosul cu masajul cosmetic.

TĂIEREA PĂRULUI

M-AM UITAT LA CEAS, era vremea cînd Boda Červinka, frizerul, își încheia, de obicei, micul său tur, de bună seamă a terminat cumpărătura avantajoasă de zarzavaturi și de bucuria acestui chilipir s-a mai oprit un pic în piață, la Svoboda, unde a tras două sute de grame de vermut și a mîncat cincizeci de grame de salam unguresc, pe urmă a intrat la Grand unde, fără îndoială, s-a delectat cu o porție mică de gulaș și cu trei halbe de bere Plzeň, și, ca să-și încheie micul tur, a mai făcut un popas la drogheria Mikolašky, și aici, zăbovind la o discuție prietenească, a sorbit trei cupe de coniac; dar nu-i exclus ca Boda să fi fost atît de bucuros de agonisirea celor două coroane la cumpărătura de zarzavaturi, încît să fi continuat cu așa-numitul tur mare, cu alte cuvinte să mai fi făcut un mic popas La Prințul, la o cafeluță neagră cu rom Jamaica original, ca apoi, să se mai oprească la bodega specială a firmei Louis Wantoch ca să bea la botu-calului un păhărel de vișinată, spre a pune astfel punctul fericit cumpărăturii avantajoase de conopidă și zarzavat de supă.

După ce Francin se duse în biroul său, cătrănit și neîmpăcat cu sine, am ieșit șontîcșontîc pe coridor, am scos bicicleta și am pornit-o spre oraș — apăsam ușor pedala cu piciorul meu alb și încă îndurerat, pe urmă însă, cu fiecare apăsare, glezna parcă s-ar fi fortificat... Am sprijinit bicicleta de zidul prăvăliei și cînd m-am uitat înăuntru l-am zărit pe Boda

moțăind într-un scaun turnant... Am intrat în frizerie și m-am așezat pe un scaun alăturat. Boda își încheiase de bună seamă turul mare la firma Griotte, căci răzbea din el mirosul miezului de vișină.

— Boda, zic eu.

— Ce... ce ? Á, conița ? sări Boda de pe scaun, atît de speriat, încît apucă la iuțeală foarfeca și începu să păcăne cu ea.

Zic :

— Boda, aș vrea să-mi tai părul.

Boda se sperie și mai tare.

— Cum ați spus ? bolborosi el încurcat.

Zic :

— Așa cum ai auzit Boda, vreu să-mi tunzi părul, așa cum și-l tunde Josefina Baker.

Boda îmi cîntări părul în palmă și, holbînd ochii cît cepele, întrebă uluit :

— Această rămășiță a vechiului imperiu austriac ? Așa ceva nu voi face niciodată !

Și, rostind aceste cuvinte, Boda lăsă foarfeca din mînă cu dispreț și se așeză pe scaun cu brațele încrucișate la piept. În acest timp se uita pe fereastră și făcea nazuri.

Zic :

— Domnule Boda, domnul doctor Gruntorad i-a tuns armăsarului coama și i-a scurtat coada ; și mi-a recomandat și mie această tunsoare modernă din pricina mătreței.

Dar Boda o ținea morțiș pe a lui !

— Să tai părul ăsta, ar fi ca și cînd aș scuipa anafura după sfînta împărtășanie !

Zic :

— Boda, dacă vrei îți semnez o declarație.

— Doar așa, spuse Boda, grăbindu-se să aducă uneltele de scris ; și eu am scris pe o foaie de hîrtie, așa, ca înaintea unei operații grele că : de bună voie și în deplină cunoștință am acceptat să mi se taie părul de către domnul Boda Červinka.

Și după ce făcu vînt cu mîna, uscînd astfel declarația, Boda împături cu grijă hîrtia și o vîrî în portmoneul său, după care desfăcu o manta, mi-o strînse cu șnurul sub bărbie, apoi îmi împinse capul înainte și, apucînd foarfeca, stătu un timp pe gînduri — era momentul aidoma aceluia în care, sub cupola circului, un artist execută un număr periculos în răpăitul prelungit al tobei mici... și, din două mișcări fulgerătoare, Boda îmi reteză pletele. Am simțit deodată o asemenea ușurare, încît capul mi se lăsa în piept și un curent ușor de aer începu să-mi mîngîie ceafa goală.

Boda așeză șuvoaiele de păr pe scaunul turnant și, apucînd mașina, începu să-mi tundă cîrceii și perciunii, după care foarfeca lui prinse din nou să păcăne : și în acest timp Boda făcea mereu cîte un pas înapoi, uitîndu-se la capul meu ca un sculptor în plină activitate creatoare — apoi, cu aceeași concentrare, își vedea mai departe de opera lui...

Cînd am vrut să ridic capul spre a mă privi pe furiș în oglindă, Boda îmi împinse bărbia între clavicule și continuă să lucreze, iar eu am văzut cum în clipa aceea începeau să-l treacă nădușelile, fața îi lucea de transpirație și răzbea din ea mirosul de rom Jamaica, de vișinată și de coniac, învăluit de un norișor cu

iz nu prea plăcut de bere ; pe urmă începu să-și săpunească pămătuful urmărindu-mă în acest timp cu atenție și, ori de cîte ori încercam să mă uit în oglindă, îmi apăsa capul în jos, dar eu am apucat să surprind pe chipul lui un zîmbet de bucurie ce trăda entuziasmul reușitei, pe urmă îmi săpuni ceafa și, cu briciul, îmi rase puful, după care îmi umezi părul și, tot cu briciul, se apucă să-l fileze...

Deodată am simțit pe limbă un gust amar și inima începu să-mi bată cu putere, să-mi spargă pieptul, nu alta... acum, cînd era prea tîrziu, căci părul nu mai putea fi prins la loc... Îl vedeam pe Francin cum stă seara la biroul lui și scrie în registre, cu penița redis numărul trei, inițialele cîrciumarilor și în jurul fiecărei inițiale desenează cîrceii învolburați ai părului meu vibrînd în formă de liră... Îl vedeam pe Boda Červinka cum îi retează lui Francin mîinile de pe părul meu, cum îi taie pieptănul cu fulgerări violete, căci de-acum încolo Francin n-o să-mi mai pieptene și n-o să-mi mai dezmierde niciodată părul în camera întunecată, părul de care se îndrăgostise încă pe timpul imperiului austriac și pentru care mă luase de soție... Am deschis ochii și, lipindu-mi bărbia de piept, am stat așa un timp și am înghițit în sec... Boda mă atinse de două ori, dar eu nu mai aveam puterea să-mi ridic capul și să mă uit în oglindă... Boda mă prinse cu delicatețe de bărbie și mi-o trase în sus, apoi se dădu cîțiva pași înapoi și, plin de tact, se întoarse cu spatele... În oglindă, pe scaunul turnant stătea înfășurat pînă la gît, într-un cearceaf alb, un tînăr chipeș, dar cu o expresie atît de impertinentă, încît, fără să vreau, am întins mîna împotriva mea... Boda îmi dezlegă mantaua, iar eu m-am ridicat în picioare, m-am sprijinit cu mîinile de placa de marmură a măsuței și, privindu-mă de aproape în oglindă, am rămas înmărmurită, căci Boda tăiase din mine sufletul — dar pieptănătura Josefinei Baker eram eu, era portretul meu, și aici, în orășelul nostru, noua mea frizură avea să bată, fără doar și poate, în ochii fiecăruia...

De mult scuturase Boda mantaua de firele de păr mărunțite, iar acum, în mărinimia lui, mă lăsa să mă răfuiesc, să mă împac cu mine însămi, să mă obișnuiesc cu noua mea înfățișare. M-am așezat înapoi pe scaun, fără să-mi dezlipesc o clipă ochii de pe mine. Boda îmi puse la spate o oglindă rotundă. Prin oglinda din față îmi vedeam, în cealaltă ovală, gîtul băiețesc care mă întinerea întorcîndu-mă la anii de domnișoară, fără însă a înceta să rămîn femeia în stare să se lase ispitită de propria sa ceafă, tunsă în formă de inimă... În general, noua mea tunsoare aducea cu o caschetă, cu o șepcuță de păr cum purtase Mefisto în spectacolul cu Faust jucat la teatrul nostru de Societatea Martin... cu o perucă ce putea fi scoasă cu ușurință, așa cum îmi scosese nu de mult domnul doctor Gruntorad bandajul de ghips de pe gleznă — căci așa se lipea de capul meu această tunsoare, cum se lipise și bandajul de ghips de glezna mea sucită...

Am sărit în picioare, dar obișnuită ca părul meu bogat să mă tragă înapoi, era cît pe ce

să cad în nas și cu fruntea să-i sparg lui Boda oglinda mare. Am plătit și i-am spus lui Boda că are la mine o ladă întreagă de bere zăcută, și Boda zîmbea și își freca mîinile de bucurie, căci și pe el îl înviorase performanța sa frizerească...

— Spune-mi, te rog, tunsoarea asta ai descoperit-o dumneata singur ? l-am întrebat.

Drept răspuns Boda începu să răsfoiască revistele obștei frizerești și să-mi arate o serie întreagă de pieptănături moderne, începînd cu bretonul Lyei de Puti și sfîrșind cu bubikopful Josephienei Baker...

Am ieșit din prăvălie și deodată am simțit în jurul capului meu o adevărată vijelie, deși afară nu bătea nici o adiere. M-am urcat pe bicicletă... în clipa aceea Boda dădu buzna în stradă, aducîndu-mi într-un săculeț de hîrtie părul tăiat... l-am luat în mînă și l-am cîntărit... Cîntăreau cozile acelea pe puțin două kilograme, și eu aveam impresia că am cumpărat doi țipari a cîte un kilogran bucata.

Zic :

— Boda, fii te rog atît de bun și pune-mi-l pe port-bagaj.

Și Boda trase de arcul port-bagajului și așeză acolo șuvoaiele de păr, și, după ce lăsă arcul să cadă la loc, m-am apucat cu mîinile de cap... Pe urmă am pornit pe strada principală, uitîndu-mă la trecători, l-am văzut pe domnul de Giorgi, meșterul coșar, dar el nu m-a cunoscut, m-am dus pe la gară, m-am uitat la plecările trenurilor, dar nimeni nu m-a băgat în seamă, cu toții mă luau drept altcineva,

în ciuda faptului că bicicleta și corpul meu erau aceleași ca înaintea tăierii părului ; am început din nou să pedalez și m-am întors pe strada principală ; în fața patiseriei domnului Svoboda stătea trăsura domnului doctor Gruntorad, abia după amiază ajunsese domnul doctor la obișnuita-i cană burduhănoasă de cafea cu lapte și la coșulețul cu chifle, care-l așteptau zilnic în cursul dimineții pînă se întorcea din pelerinajul său sătesc, de la lăuze și de la colicele hepatice — acum domnul doctor a ieșit în stradă, vizitiul sări somnoros de pe capră unde moțăise cu hățurile în mînă, domnul doctor Gruntorad mă privi cîteva clipe în timp ce eu îi făceam plecăciuni și-i zîmbeam, dar nu stătu decît cîteva clipe în cumpănă, apoi, clătinînd energic din cap, se urcă pe capră și dădu bice armăsarului, în timp ce vizitiul se lăfăia în voie pe perna de catifea din spatele trăsurii...

Pedalam prin piață, în jurul stîlpului ciumii, și toți se uitau la mine de parcă m-aș fi aflat pentru prima oară în acest orășel... Pe promenadă, în fața firmei Katz, magazin de textile și articole de galanterie, dormea dus un buldog, și în preajma lui era un grup de femei îmbrăcate în negru, cu fustele pînă la pămînt, președinta asociației pentru înfrumusețarea orășelului făcea acolo pe ghidul, după mine, fără doar și poate, unui compozitor care purta o pălărie neagră cu boruri late, așa cum poartă social-democrații. O dată, cu ani în urmă, am pășit și eu alături de această asociație de înfrumusețare ce stîrneau cu fustele lor praful de pe caldarîm — în biserica Sfîntului Ilie

ne-am oprit în dreptul ușii laterale închise și am stat și am privit dușumeaua pe care nu mai era nimic în afara amintirii că, în urmă cu o sută de ani, se întindea în acel loc o crustă mare de sînge închegat, urmare a masacrului săvîrșit de suedezi și saxoni, care-i uciseseră acolo pe toți orășenii ascunși în biserică de frica lor ; pe urmă am stat în fața unicii porți cu adevărat frumoase și valoroase din punct de vedere istoric, dar noi nu ne-am uitat la ea, ci am privit cu atenție la arcurile podului de piatră sub care, în anul 1913, dresorul circului Kludsky își scăldase elefanții care mai mormăie și acum în apa Elbei și, cu trompele lor ca niște furtunuri, se stropesc pe spate, așa cum se vede într-o fotografie din muzeul orășenesc, căci președinta asociației pentru înfrumusețarea orașului doamna Krasenská (Frumușeanu), datorită fanteziei sale învietoare, mai vede în orășelul nostru doar ceea ce nu mai e de văzut...

Acum membrele asociației de înfrumusețare a orașului au trecut cu distinsul oaspete peste drum, sub arcada din fața hanului U Havrdu și, adînc mișcate, se uitau la cimentul caldarîmului în locul unde, cîndva, se odihnise Frederic cel Mare. Și spre a-i arăta lucrul cel mai de preț al orășelului nostru, doamna Krasenská îl lua pe compozitor de braț și-l conduse spre centrul pieții unde pe o bancă ședeau liniștiți doi pensionari cu bărbiile sprijinite în bastoane, și doamna președintă începu să descrie cu lux de amănunte fîntîna în stil renascentin care se înălțase acolo pînă în anul '84 cînd a

fost demolată, și cine și-ar fi închipuit, așa cum își închipuiau cei doi pensionari, că membrele asociației de înfrumusețare a orașului se uită la ei, s-ar fi înșelat amarnic. Da de unde ! Președinta arăta, ce-i drept, cu mîna spre cei doi pensionari și își plimba degetul pe dinaintea feței lor, dar ea nu vedea decît ceea ce descria, acele superbe ornamentații, ghirlandele de gresie și doi îngerași în semirelief, care împodobiseră odinioară fîntîna, și care, în consecință, mai erau și acum o podoabă importantă a orășelului nostru. Ah, sărmana doamnă Krasenska, femeia căreia îi plăcea tot ceea ce nu mai este — ce mult am îndrăgit-o eu atunci cînd am aflat romanul vieții ei ; în urmă cu treizeci de ani se îndrăgostise lulea de domnul Šic, tenor la Teatrul Național și, de fiecare dată, după spectacol, stătea și aștepta la intrarea actorilor, și cînd tenorul ieșea și arunca un rest de țigară, dumneaei se apleca, lua chiștocul și-l înțepa cu un ac cu gămălie, ca apoi să-l așeze ca pe o relicvă prețioasă într-o cutiuță de argint, și cum dumneaei era de meserie croitoreasă, trebuia să coasă o zi întreagă ca să scoată bani de orhidee, și cosea toată săptămîna ca să-și poată cumpăra un bilet în loja de unde arunca de fiecare dată la picioarele domnului Šic orhideea cumpărată cu truda unei zile de muncă, și după ce aruncase această superbă floare pentru a douăzecea oară, l-a așteptat pe adoratul ei la intrarea artiștilor și, adresîndu-i-se politicos, i-a spus că-l iubește. Iar domnul Šic i-a răspuns că n-o iubește pentru simplul motiv că nu-i place nasul ei lun-

guieț. Și doamna Krasenska a cusut un an întreg și, cu banii adunați, s-a dus la Brno să se opereze — i-au tăiat nasul și din propriul braț i-au scos o bucată de mușchi pe care doctorii i l-au cusut pe cartilajul nazal, mușchi din care, cu timpul, s-a plămădit un năsuc grecesc de toată frumusețea... Și-așa se face că doamna Krasenská s-a postat din nou la intrarea artiștilor Teatrului Național și cum era frumoasă, avu curajul să lege o conversație cu celebrul tenor Šic, iar acesta a invitat-o la o plimbare nocturnă și pe drum i-a mărturisit că de aproape un an e în căutarea unei fete frumoase cu nasul lung fermecător, năsuc de care se îndrăgostise la nebunie și fără de care nu mai putea trăi. Și doamna Krasenská i-a mărturisit, la rîndul ei, că ea era acea fată cu nasul lung, pe care și-l tăiase din pricina celebrului tenor, și-l înlocuise cu nasul la care tenorul tocmai se uita. Iar domnul Šic a ridicat mîinile în sus și a izbucnit : Ce-ai făcut cu nasul dumitale frumos ! ? ! Cum ai putut face una ca asta ! ? ! Și a rupt-o la fugă...

Iar acum, doamna Krasenská se uită la mine îndelung, în dreptul fîntînii în stil renascentin și, ridicîndu-și mîinile în sus, izbucni :

— Ce-ai făcut cu părul dumitale frumos ! ! Cum ai putut face una ca asta ! !

Și mă arăta distinsului oaspete și eu am înțeles pe loc că, din clipa aceea, părul meu ținea de patrimoniul monumentelor istorice ale orașului nostru. Și-am început să pedalez cu nădejde, iar cele trei membre ale asociației pentru înfrumusețarea orașului împrumutară la iuțeală din fața hotelului La Prințul trei biciclete și zburară glonț pe urmele mele apăsînd vîrtos pe pedale, și după ce mă întrecură, jucîndu-se, mă arătară cu degetul și strigară în gura mare : — Și-a tăiat părul ! ! !

Și cîțiva cicliști care mă recunoscură porniră indignați după mine, mă întrecură și ei și începură să scuipe în fața mea, iar eu goneam acum pe un culoar de cicliști în mers care mă biciuiau cu privirile lor furioase... dar mie povestea asta avu darul să-mi sporească puterile și, încrucișîndu-mi brațele la piept, înaintam printre ei fără să mă țin de ghidon, iar în curtea fabricii de bere am intrat singură, cicliștii oprindu-se călare pe bicicletele lor în fața clădirii birourilor, pe al cărei frontispiciu se afla inscripția : „Unde-i bună berea, acolo-i și puterea". Acum a țîșnit afară Francin și în urma lui dădură buzna cele trei membre ale asociației de înfrumusețare care mă arătau cu amîndouă mîinile :

— Unde-i părul tău frumos ? întrebă Francin, ținînd între degetele-i tremurînde penița redis numărul trei.

— Aici, i-am răspuns eu și, sprijinind bicicleta de perete, am tras din portbagaj cele două cozi grele.

Francin își puse condeiul la ureche și după ce cîntări în palmă părul meu mort, îl așeză pe bancă. Pe urmă desfăcu pompa de pe cadrul bicicletei mele.

— Camerele sînt destul de umflate, i-am spus, grăbindu-mă să apăs pe ambele cauciucuri, cu un aer de cunoscător.

Dar Francin, fără să scoată o vorbă, deşurubă racordul...

— Şi pompa e în perfectă ordine, m-am grăbit să-i spun, de data asta plină de nedumerire.

Deodată Francin se repezi la mine şi, trăgîndu-mă cu burta pe genunchiul lui, îmi ridică fusta şi începu să mă croiască peste fund — iar eu am rămas înlemnită, întrebîndu-mă dacă-mi pusesem rufărie curată şi dacă mă spălasem înainte de a pleca în oraş... şi, mai cu seamă, dacă eram destul de acoperită... Şi Francin continua să mă croiască de zor, în timp ce bicicliştii dădeau din cap mulţumiţi, iar cele trei membre ale asociaţiei pentru înfrumuseţarea oraşului se uitau la mine de parcă acest spectacol ar fi fost comandat de ele, spre deplina lor satisfacţie.

În sfîrşit, Francin mă săltă în picioare şi eu mi-am tras repede fusta în jos — în clipa aceea Francin era atît de frumos şi nările îi fremătau întocmai ca atunci cînd îmblînzise caii nărăvaşi.

— Aşa, fetiţo, spuse el, acum începem o viaţă nouă.

Şi, aplecînu-se, ridică de jos condeiul cu peniţa redis numărul trei, după care înşurubă la loc racordul şi înfipse pompa în clemele de pe cadrul bicicletei mele :

Am luat pompa şi, arătînd-o bicicliştilor, le-am spus :

— Vedeţi, pompa asta am cumpărat-o de la firma Runkas din strada Boleslavska.

CUPRINS

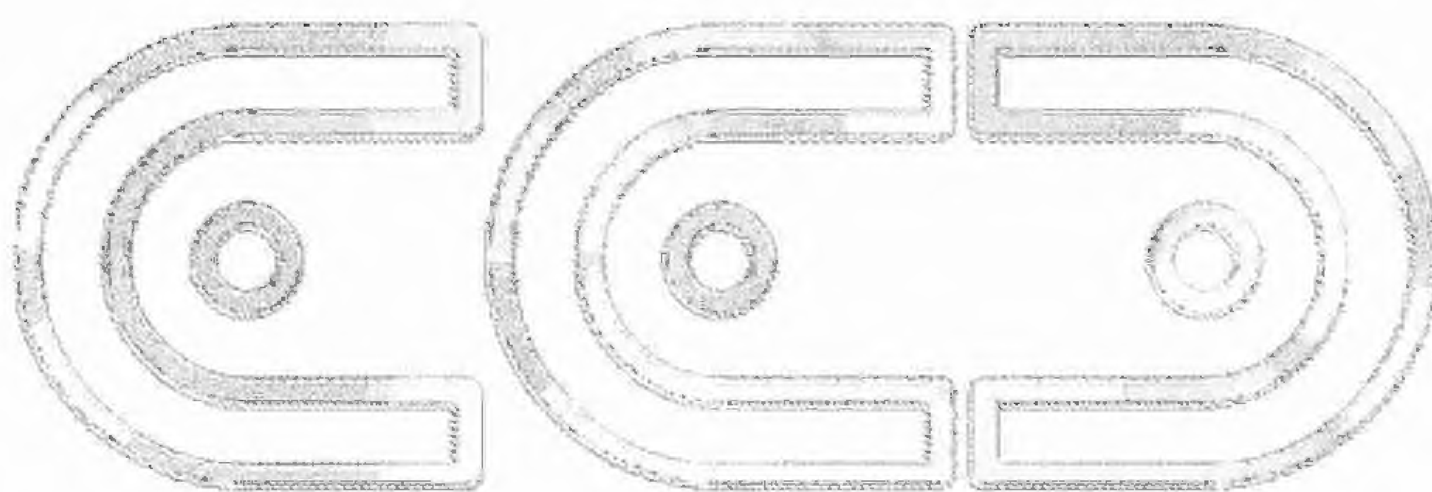
Lector : OLGA JORA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 23 mai 1986
coli de tipar : 13,625

Tiparul executat sub cd. 5029, la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU,
Str. Mioriței, nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA






Scanare și prelucrare digitală



de

Anonim

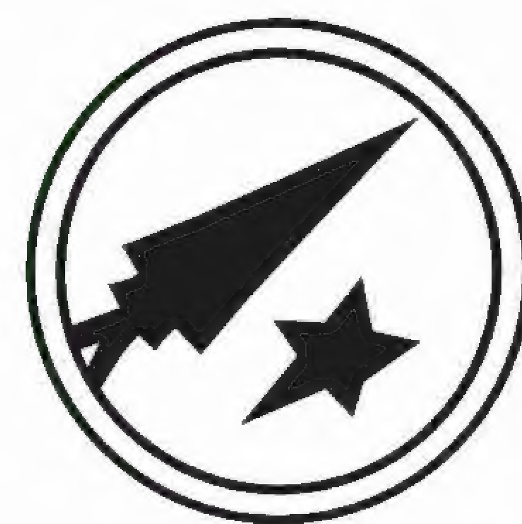




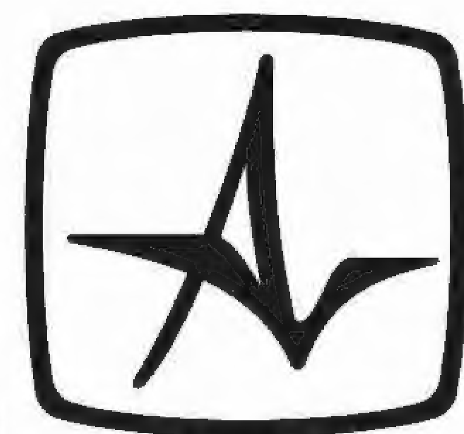


și

CAT Graur



Antwerpen






2024